

Korupcija - negacija pravne države

Govor nadbiskupa Josipa Bozanića na misi prigodom ovogodišnjeg Dana državnosti, podsjetio je na neriješeni problem korupcije u Hrvatskoj. Ta pogubna pojava naslijedena je od nekadašnjeg nedemokratskog političkog poretka, međutim, umjesto da bude suzbijena u novom demokratskom društvu, korupcija se razmahala kao i u drugim tranzicijskim zemljama, s tim što joj je u nas pogodovao rat.

Korupcija ugrožava same temelje demokracije jer uništava odnos povjerenja građana u javnu vlast i političare, ruši jednakost, solidarnost i sigurnost građana i negira pravo i pravnu državu. Stvarajući pravnu nesigurnost prepreka je ulaganjima u gospodarstvo, potiče "sivu ekonomiju" i smanjuje porezne izvore. Uz to je moćna poluga organiziranog kriminala.

Temeljni oblici korupcije su "kupovanje države"; podmićivanje zakonodavne ili izvršne vlasti kako bi oni donijeli propise u interesu pojedinca, skupine ili tvrtki, i "administrativna korupcija" u kojoj podmićeni službenici nekom pogoduju prilikom primjene propisa.

Borba protiv korupcije odvija se na područjima političke odgovornosti, javnosti političkog odlučivanja, jačanju parlamentarnog nadzora i revizijskih postupaka, sudstva, tužiteljstva, civilnog društva i medija.

Velike razmjere ima korupcija u Rusiji, gdje je zahvatila državni aparat i glavna je zapreka ulaganju i poslovanju. Posljedice su snažna mafija i apatija građana. S obzirom na to da korupcija ugrožava gospodarsku sigurnost zemlje 1992. godine osnovana je Specijalna međuministarska komisija za borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala, a 1997. godine donesen je i Zakon o borbi protiv korupcije.

Korupcija kod javnih natječaja, zlorabe državnih fondova i krađa državne imovine uzela je maha i u Albaniji i Latviji. U tim zemljama organizirani su javni seminari radi suzbijanja korupcije i započete su reforme zakona, javne uprave i sudstva, te poduzimaju druge mjere u tom cilju.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Utvrđivanje dnevnog reda	3
- Aktualno prijepodne	5
- Prijedlog strategije razvitka Republike Hrvatske "Hrvatska u 21. stoljeću" - strategija razvitka mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi	16
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopunama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama	25
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o otocima	30
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za projekt autoceste Zagreb-Rijeka	34
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske u vezi sa sudjelovanjem Republike Hrvatske u programima pomoći Europske zajednice	36
- Izvješće o realizaciji zaključaka Vlade Republike Hrvatske o finacijskoj konsolidaciji društava agroindustrije	39
- Godišnje izvješće Hrvatske narodne banke za 2001. godinu	48
- Odgovori na zastupnička pitanja	61

PRIKAZ RADA:

- 23. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 12, 13, 14, 19, 20, 21, 26, 27. I 28... LIPNJA 2002.

Utvrđivanje dnevnog reda

Pozdravivši sve zastupnike, premijera i članove Vlade predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** otvorio je 23. sjednicu Hrvatskog sabora. Nakon što je utvrdio da je usvojen zapisnik s 22. saborske sjednice prešlo se na utvrđivanje dnevnog reda.

Predsjednik Tomčić je napomenuo da je u konačni dnevni red uvrstio 13 novih točaka. To su:

- Konačni prijedlog zakona o bankama;
- Konačni prijedlog zakona o štedno-kreditnim zadrugama;
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu u zemlji (predlagatelj: zastupnici Anto Đapić, Miroslav Rožić, Tonči Tadić i Vlado Jukić);
- Konačni prijedlog zakona o preuzimanju dioničkih društava;
- Konačni prijedlog zakona o tržištu vrijednosnih papira;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske, Međunarodne banke za obnovu i razvoj, međunarodnog udruženja za razvoj o sufinanciranju oglednog projekta, kulturne baštine u Bosni i Hercegovini;
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu;
- Konačni prijedlog zakona o prekršajima;
- Prijedlog zakona o nasljeđivanju;
- Prijedlog zakona o strancima;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o poljoprivrednom zemljištu (predlagatelj: Klub zastupnika HSS-a);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o uređenju tržišta brašna (predlagatelj: Klub zastupnika HSS-a)
- Izvješće o izvršenju državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu;

Prijedlog dnevnog reda

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske u vezi sa sudjelovanjem Republike Hrvatske u programima pomoći Europske zajednice

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za projekt autoceste Zagreb-Rijeka

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o otocima

- Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: zastupnici: Tibor Santo i Željko Malević)

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o posebnom porezu na pivo (predlagateljica: zastupnica Zdenka Čuhnil)

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (predlagatelj: zastupnici: Đurđa Adlešić i Želimir Janjić)

- Godišnje izvješće Hrvatske narodne banke za 2001. godinu

- Prijedlog strategije razvitka Republike Hrvatske (Hrvatska u 21. stoljeću) - Strategija razvitka mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi

- Izvješće o realizaciji zaključaka Vlade Republike o financijskoj konsolidaciji društava agroindustrije

- Izvješće o rješavanju problema neraspoređenih policajaca

- Prijedlog zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama

- Prijedlog za osnivanje Istražnog povjerenstva radi utvrđivanja zakonitosti rada Hrvatskog fonda za privatizaciju, Ministarstva gospodarstva, uprave poduzeća i drugih u slučaju restrukturiranja i privatizacije Pazinke d.d. iz Pazina (predlagatelj: desetina zastupnika)

- Odluka o osnivanju Istražnog povjerenstva za ispitivanje zakonitosti rada državnih tijela u svezi s davanjem arhivske građe (transkripata) tužiteljstvu Haaškog tribunala u Den Haagu (predlagatelj: dvadeset zastupnika HDZ-a)

- Odluka o osnivanju Istražnog povjerenstva za ispitivanje zakonitosti rada državnih tijela u svezi s (povezanosti) vlašću i organiziranim kriminalom (predlagatelj: dvadeset šest zastupnika HDZ-a)

- Konačni prijedlog zakona o bankama

- Konačni prijedlog zakona o štedno-kreditnim zadrugama

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu u zemlji (predlagatelj: zastupnici: Anto Đapić, Miroslav Rožić, Tonči Tadić i Vlado Jukić)

- Konačni prijedlog zakona o preuzimanju dioničkih društava

- Konačni prijedlog zakona o tržištu vrijednosnih papira

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske, Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Međunarodnog udruženja za razvoj, o sufinanciranju oglednog projekta kulture baštine u Bosni i Hercegovini

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu

- Konačni prijedlog zakona o prekršajima

- Prijedlog zakona o nasljeđivanju

- Prijedlog zakona o strancima

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o poljoprivrednom zemljištu (predlagatelj Klub zastupnika HSS-a)

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o uređenju tržišta kapitala (predlagatelj Klub zastupnika HSS-a)

- Izvješće o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu

- Konačni prijedlog zakona o priređivanju igara na sreću i nagradnih igara

- Konačni prijedlog zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica

- Prijedlog zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (predlagatelj Klub zastupnika DC-a)

- Prijedlog zakona o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor (predlagatelj Klub zastupnika DC-a)

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine

- Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o slobodnom tranzitu kroz teritorij Republike Hrvatske u i iz Luke Ploče i kroz teritorij Bosne i Hercegovine u Neumu

- Izbori, imenovanja i razrješenja

Dopuna dnevnog reda

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o kibernetičkom kriminalu

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o

priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Kraljevine Belgije

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Velikog vojvodstva Luksemburga o socijalnom osiguranju

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1351 do 1999. za obnovu zdravstvene infrastrukture između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (predlagatelj: zastupnik Pavle Kalinić)

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi

- Konačni prijedlog zakona o osnivanju sveučilišta u Zadru

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (predlagatelji zastupnici Ante Markov i Luka Roić)

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o područjima županija i gradova i općina u Republici Hrvatskoj (predlagatelji zastupnici Ante Markov i Luka Roić)

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim pristojbama

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama

- Prijedlog zakona o financijskim prekršajima

- Godišnja financijska izvješća Hrvatske banke za obnovu i razvoj za 2001.

Što se tiče prijedloga da pojedini zakoni budu raspravljani i doneseni hitnim postupkom zastupnici su se s njima, što većinom glasova a što jednoglasno, složili.

Budući da pisanih prigovora na dnevni red koji je bio predložen uz poziv na sjednicu nije bilo predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** je konstatirao da se dnevni red smatra usvojenim.

Za riječ se javila **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL)**. Naglasila je da je prije mjesec i pol dana 53 zastupnika zatražilo raspravu o prometnicama u Republici Hrvatskoj i o programu gradnje prometnica u ovoj godini. Upitala je zašto još uvijek nema odgovora.

Zatraženo je izvješće Vlade temeljem ove inicijative međutim još nije

dobiveno, odgovorio je predsjednik **Zlatko Tomčić**.

Primjedbu je iznio i mr.sc. **Mato Arlović (SDP)**. Pojasnio je da je na prošloj sjednici Sabor odbio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu. U sklopu tog zakona nalazila se odredba, odnosno članak koji je sadržan u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu koji je stavljen kao točka dnevnog ove sjednice. Istaknuo je da, prema Poslovniku, ako se jedan zakon odbije o njemu se ne može ponovno raspravljati iduća tri mjeseca. Zatražio je stoga stanku kako bi Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav dao svoje mišljenje glede ove situacije.

Nakon stanke u ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav mr.sc. **Mato Arlović** je rekao kako u članku 149. Poslovnika Hrvatskog sabora stoji da ukoliko bude odbijen prijedlog zakona, on ne može biti ponovno uvršten na dnevni red prije isteka roka od tri mjeseca. Nakon provedene rasprave, dodao je, Odbor je većinom glasova prihvatio stajalište da se o spornoj točki dnevnog reda provede rasprava. Drugim riječima, kaže, to znači da ako se na dnevnom redu nalazi zakon koji sadrži članak koji je bio dio zakona koji je nedavno odbijen, na taj slučaj se ne može primijeniti članak 149. Poslovnika. Naglasio je kako je mišljenja da bi se na taj način izvršila formalna neustavnost te ukoliko bi netko pokrenuo postupak pred Ustavnim sudom, on bi mogao ocijeniti da je zakon donesen na neustavan način.

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** je potom konstatirao da je usvojen dnevni red 32. sjednice.

Oko dopune dnevnog reda

U nastavku sjednice, 19. lipnja, predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** izvijestio je zastupnike da je dnevni red dopunjen slijedećim točkama:

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o kibernetičkom kriminalu

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija u području Europe

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Kraljevine Belgije

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Velikog vojvodstva Luksemburga o socijalnom osiguranju

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1351 do 1999. za obnovu zdravstvene infrastrukture između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (predlagatelj: zastupnik Pavle Kalinić)

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi

- Konačni prijedlog zakona o osnivanju sveučilišta u Zadru

- Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: zastupnici Ante Markov i Luka Roić)

- Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija i gradova i općina u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: zastupnici Ante Markov i Luka Roić)

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim pristojbama

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama

- Prijedlog zakona o financijskim prekršajima

- Godišnja financijska izvješća Hrvatske banke za obnovu i razvoj za 2001.

Kao i uvijek prvo su se zastupnici izjasnili glede primjene hitnog postupka kod određenih zakonskih prijedloga te su jednoglasno odlučili podržati prijedloge predsjednika Tomčića.

Primjedbu je iznio **Vladimir Šeks (HDZ)**. Smatra da dnevnim redu ne bi trebao biti Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u RH kojeg su predložili Zastupnici Ante Markov i Luka Roić. Drži kako nema uvjeta da se o tom Zakonu raspravlja jer gradsko Vijeće Grada Paga, a ni Županijska skupština nisu dali svoja mišljenja na predloženu zakonsku inicijativu.

Točno je da nisu dostavljena mišljenja navedenih tijela, ali ona su zatražena i ocijenili smo da je mišljenje građana Kolana temeljem kojeg je

i pokrenuta ova inicijativa dovoljno da bi ona krenula u saborsku proceduru, odgovorio je **Luka Roić (HSS)**.

Vladimir Šeks je naglasio kako nije dovoljno samo zatražiti mišljenje Gradskog vijeća Paga i Županijske skupštine, nego ga je nužno i imati. Smatra da bi stoga predlagatelji trebali povući ovaj Zakon iz procedure.

O uvrštenju ove točke u dnevni red izjasnili su se zastupnici glasovanjem i većinom glasova odlučili da on ipak krene u daljnju proceduru.

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** konstatirao je da je time izvršena dopuna dnevnog reda ove sjednice.

Za riječ se još javio **Damir Kajin (IDS)**. Zamolio je predsjednika informaciju o kojim će točkama slijedećih dana Sabor raspravljati, a ne da, kako kaže, zastupnici to moraju saznati iz Dnevnika.

Ovog momenta za raspravu su spremne dvije točke dnevnog reda, to su Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama te Prijedlog za osnivanje istražnog povjerenstva u slučaju Pazinke, odgovorio je predsjednik **Zlatko Tomčić**.

M.S.

AKTUALNO PRIJEPodne

Na početku zasjedanja predsjedavajući je podsjetio zastupnike da "Aktualno prijedpodne" u pravilu, prije prelaska na prvu točku dnevnoga reda traje 4 sata. Nakon odgovora zastupnik se može u jednoglasnom komentaru očitovati o ponuđenom odgovoru. Nakon uvodnog obja-

šnjenja dao je riječ zastupniku Ivi Lončaru (nezavisni) koji je ocijenio da je došlo do narušavanja poslovnčkih odredbi.

Očitovanje o članu Vlade

Zastupnik Lončar zatim je ocijenio da su od Vlade Republike Hrvatske i

predsjednika Hrvatskog sabora narušene odredbe sadržane u 187. članku. Ponovno je podsjetio na pitanje koje je postavio na 21. sjednici, održanoj 10. travnja ove godine. Tom je prilikom zatražio od predsjednika Vlade da se očituje o članu Vlade koji je pravomoćnom

sudskom presudom osuđen zbog kriminala. Nije želio navesti ime ovoga člana Vlade, ističući ujedno da je riječ o članu HSS-a, a na odgovoru ustrajava zbog principijelnih razloga.

Predsjedatelj je obavijestio zastupnika Lončara da će pitanje proslijediti Vladi, a dobiveni odgovor može očekivati pisanim putem. Ujedno je ocijenio da ovu intervenciju zastupnika Lončara, Vlada može definirati kao poticaj da što skorije uputi odgovor.

Bankarske tajne i kanali novca

Zastupnik **Željko Pavlic (HSL)** zatražio je da se istraže računi na kojima je završavao novac u stranim bankama. Zastupnik je upozorio da se radi o sredstvima koja su pojedini "tajkuni, bankari i šverceri raznih profila ilegalnim kanalima prenosili preko granice". Prema nekim procjenama radi se o 8 milijardi USA dolara, a većinom se radi o sredstvima koja su na različite načine isisana iz državnog proračuna, saniranih banaka ili štedionica, propalih poduzeća ili je riječ o sredstvima nastalim kao rezultat švercanja droge i oružja. Treba istražiti i gdje je završio novac kojega su prikupili i dostavili hrvatski iseljenici radi obrane Republike Hrvatske, zaključio je zastupnik Pavlic, tražeći ujedno odgovor od ministra unutarnjih poslova.

Ministar **Šime Lučin** naglasio je da provjera određenih informacija oko iznošenja kapitala izvan Hrvatske, traje već nekoliko godina. Napomenuo je da se i u slučaju ozbiljnih indicija i dokaza o kriminalnim radnjama, teško dolazi do podataka zbog bankarskih odredbi o zaštiti podataka vlasnika računa. Kako bi se mogla utvrditi istina posredstvom Državnog odvjetništva, zatražena je i određena stručna pomoć Interpola. U tijeku je obrada nekoliko takvih podataka, ali je nezahvalno davati kalkulacije o visini i porijeklu položenog novca na rečenim računima.

Zastupnik **Pavlic** izjavio je da nije zadovoljan pruženim odgovorom jer je slično objašnjenje dobio i prije godinu i pol dana od potpredsjednika Vlade, Slavka Linića.

Nejasnoće oko statusa hotelskog zemljišta

Zastupnik **Damir Kajin (IDS)** konstatirao je da ministar gospodarstva

Hrvoje Vojković, koji bi mogao odgovoriti na njegovo pitanje, nije nazočan sjednici. Zanima ga kakva će biti daljnja sudbina gotovo 2 milijuna hektara zemljišta uz obalu, a koje nije ušlo u privatizaciju velikih hotelskih kuća. Upozorio je zatim na slučaj "Jadranturista" iz Rovinja, koji je nakon što ga je preuzeo TDR, uknjižio 200 hektara zemljišta uz more, uključujući i tri otoka koji predstavljaju pomorsko dobro. Napomenuo je da se nastavljaju slični slučajevi iako je riječ o zemljištu koje je u Istri uglavnom svojedobno stečeno nacionalizacijom i ekspropriacijom. Umjesto da izvrši reviziju pretvorbe u hotelima, Hrvatski fond za privatizaciju poklanja ovo zemljište hotelima, što predstavlja prvorazredni skandal. Postavio je pitanje: "Hoće li Vlada zaustaviti ovakvu sudsku praksu i konačno donijeti novi Zakon o privatizaciji, kojim bi se pravno uredili ovi postupci?"

Na navedeno je pitanje odgovorio potpredsjednik Vlade **Slavko Linić**, ukazujući da postojećim Zakonom o privatizaciji nije omogućena uknjižba. Vrlo je jasno rečeno da je HFP vlasnik onog zemljišta koje pri pretvorbi nije uneseno u kapital. Nije međutim želio komentirati navedene slučajeve sudske prakse, no istaknuo je da HFP pokreće sudske postupke kojima se osporavaju opisane uknjižbe. Ocijenio je da će Vlada još jednom predložiti donošenje novih propisa o opisanoj pretvorbi, a donošenje ovisi o političkoj volji većine u Hrvatskom saboru.

Zastupnik **Kajin** napomenuo je da je samo djelomično zadovoljan ponuđenim odgovorom, dodajući da HFP nije poduzeo potrebne korake u Istri. Smatra da prezadužene bankrotirane hotele treba prodati, ali istovremeno treba obustaviti poklanjanje zemljišta hotelima. Ono se može koristiti jedino davanjem uz naknadu ili putem koncesije.

Potpredsjednik Linić dao je i dodatni odgovor, naglašavajući da nitko ne poklanja zemljište već u pojedinim spornim slučajevima presuđuje sudska odluka. Postavljeno pitanje doživio je kao inicijativu da se u Vladi iznova otvore i razriješe rečeni problemi.

Štrajk željezničara

Zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** zatražio je od potpredsjednika **Slavka Linića** da pojasni stav Vlade

oko aktualnog štrajka željezničara. Zanima ga kako ujedno definira i doživljava njihove zahtjeve, kao i moguće posljedice, ukoliko se ne zadovolji istaknutim očekivanjima štrajkaša.

Potpredsjednik **Linić** napomenuo je da Hrvatske željeznice imaju 12 registriranih sindikata, a njihova Uprava već 9 mjeseci pregovara sa 6 sindikata. Najnoviji štrajk odnosi se zapravo na štrajk Sindikata hrvatskih željezničara i Sindikata tehničkog pregleda vlakova. Navedeni sindikati nisu voljni potpisati ugovor jer je Uprava odlučila snažnije stimulirati vozno osoblje na vlakovima i neposredno zaposlene osobe na prijevozu putnika i roba.

To znači da određene osobe iste stručne spreme neće dobiti dosadašnju visinu plaće, jer će više biti stimulirani proizvodni radnici.

U isto vrijeme predstavnik Vlade za socijalno partnerstvo dao je suglasnost kojom bi se prosjek plaća u željeznici trebao povećati do prosjeka plaća u Hrvatskoj. Nakon toga ova bi se razlika mogla i isplatiti. Današnji štrajk, zaključio je potpredsjednik Vlade, neće imati većih šteta, iako je o sukobima između sindikata, a ne s Upravom, pojasnio je gospodin Linić, a zastupnik **Jurjević** je napomenuo da je zadovoljan dobivenim odgovorom.

Upitna sudbina Hrvata iz Bosne i Hercegovine

Zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** svoje je pitanje uputio zamjeniku predsjednika Vlade, **Draženu Budiši**. Uvodno je govorio o socijalnim prilikama, ilustrirajući iznijete podatke teškim materijalnim položajem hrvatskih radnika, seljaka, policajaca i branitelja u Hrvatskoj. Dodao je, da je ipak trenutno najteža sudbina onih Hrvata, koji se u Bosni i Hercegovini bore za opstanak i golu ravnopravnost. Napomenuo je da su Srbi od međunarodne zajednice dobili pola Bosne, a u isto vrijeme, KFOR (predstavnicima međunarodne zajednice), svojim izjavama napadaju Hrvate u Mostaru, i to zbog proslave nadnogometnom reprezentacijom Italije. Srbi se istovremeno pod povlaštenim uvjetima vraćaju u Hrvatsku, a Hrvati moraju iz njihovih stanova iseljavati u treće zemlje, upozorio je zastupnik.

Zapitao je gospodina Budišu za razloge zbog kojih je ova Vlada

okrenula leđa Hrvatima iz Bosne, prepuštajući ih na milost i nemilost nekorektnim potezima predstavnika međunarodne zajednice.

Potpredsjednik i zamjenik predsjednika Vlade Republike Hrvatske, **Dražen Budiša** objasnio je da Vlada nije Hrvatima u Bosni i Hercegovini okrenula leđa. Ona ispunjava preuzete Ustavne i nacionalne obveze, no, ne može biti njihov tutor. Vlada Republike Hrvatske ustrajava na stavu da treba respektirati činjenicu da Bosnu i Hercegovinu kao državu, tvore tri konstitutivna i ravnopravna naroda. Vlada će ustrajati na iznijetom stavu i protivit će se svakom pokušaju da se Hrvati iz Bosne i Hercegovine tretiraju na drugačiji način. Njihova se statusna pitanja istovremeno rješavaju u nadležnim ministarstvima, naglasio je Dražen Budiša, dodajući da nisu posve zadovoljni usvojenim ustavnopravnim rješenjima u BiH. Konstatirano je ujedno, da je asimetričnost u pogledu položaja pojedinih naroda smanjena. Vlada će i u budućnosti voditi politiku usklađenu s preuzetim ustavnim obvezama i podupirati legitimnu težnju hrvatskog naroda da bude ravnopravan s ostala dva naroda u BiH, konstatirao je zamjenik premijera.

Zastupnik **Anto Kovačević** izrazio je nezadovoljstvo odgovorom, te "zaredio" opomenu jer je dodao konstataciju "da bi bilo lakše postaviti pitanje o jahanju deva". Zastupnik je zatim zatražio da se pojasni zašto pojedini Hrvati koji su došli iz BiH nemaju pravo na svoju zaradenu mirovinu i potrebnu socijalnu zaštitu.

Gospodin **Budiša** je napomenuo da je Vlada nedavno donijela odluku o povećanom iznosu ovih mirovina, a problemi se javljaju oko rješavanja pojedinih statusnih pitanja branitelja iz Bosne i Hercegovine. Dodao je da ipak pojedine kategorije stradalnika, poput 100-postotnih invalida, imaju jednaki status i zakonska prava.

Tko financira izgradnju poliklinike u Čakovcu?

Zastupnik **Velimir Pleša (HDZ)** zatražio je od Vlade da pojasni tko će financirati izgradnju zdravstvene poliklinike u Čakovcu. Prema tvrdnjama dožupana Međimurske županije, gospodina Lesara resorno ministarstvo, odnosno Vlada, namjera sudjelovati u troškovima ove

investicije u visini od dvije trećine predviđenih troškova. Zatražio je da se ove informacije potvrde s mjerodavnog izvora.

Na postavljeno pitanje odgovorio je ministar zdravstva mr.sc. **Andro Vlahušić**. Potvrdio je da Međimurska županija radi na projektu unapređenja Čakovečke bolnice koja nije u stanju zadovoljiti sve potrebe okolnog stanovništva. Istovremeno je napomenuo da su mjerodavne osobe u rečenoj bolnici i županiji do sada izdvojili značajna sredstva kojima će se financirati izgradnja potrebnog objekta. On se razmatrao i u Ministarstvu zdravstva, ali se o konkretnim iznosima u ovom trenutku ne može govoriti, premda stoji konstatacija da je Vlada u proteklih 10 godina premalo uložila u Čakovec i čitavu sjeverozapadnu Hrvatsku, zaključio je ministar.

Zastupnik Pleša je napomenuo da je djelomično zadovoljan odgovorom, tražeći ujedno dodatni pisani odgovor za ovo, kao i za ranije postavljeno pitanje.

Dvojbe oko dopunskog zdravstvenog osiguranja

Zastupnica **Jadranka Katarinčić - Škrlić (HSL)** istaknula je da ljekarne još nisu dobile odgovarajuća tumačenja oko provođenja dopunskog osiguranja s Hrvatskim zavodom za socijalno osiguranje. Zbog toga se u provedbi javljaju nejasnoće, a pojedini pacijenti navode da su zakinuti u svojim zakonskim pravima. Zatražila je odgovor na slijedeće pitanje: "Moraju li ljekarne poštovati policu dopunskog osiguranja i zašto se ljekarne prema toj činjenici različito postavljaju?"

I na ovo je pitanje odgovorio ministar zdravstva mr.sc. **Andro Vlahušić**, navodeći da je postignut sporazum i s ljekarnama i s ljekarničkom komorom. Ovaj će sporazum, kao i njegovo provođenje biti potvrđen i na današnjoj sjednici Upravnog vijeća nadležnih strukovnih komora. Prema tome, sve ljekarne u Republici Hrvatskoj, moraju izdavati lijekove svojim osiguranicima, ukoliko imaju uredne iskaznice dopunskog i osnovnog zdravstvenog osiguranja, precizirao je ministar.

Zastupnica Katarinčić-Škrlić je napomenula da je zadovoljna ovakvim ishodom, dodajući da bi se netko trebao ispričati pacijentima zbog

nejasnoća i propusta koji su se javljali u prvom tjednu provedbe dopunskog osiguranja.

Dionice Riječke banke

Zastupnik mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** podsjetio je da je prije dvije sjednice postavio pitanje o tome tko je prodao odnosno, naredio kupnju dionica Riječke banke i to nakon što su se već zbili poznati događaji. Iz različitih izvora dobiveni su neujednačeni podaci, upozorio je zastupnik. Zbog toga je ponovio ovo pitanje i zatražio od potpredsjednika Vlade, **Slavka Linića** cjelovit odgovor. Zanima ga ujedno, ima li kakvih novih spoznaja o tome, gdje je završilo oko 100 milijuna USA dolara?

Napomenuo je da očekuje i pisani odgovor o navedenim pitanjima.

Dajući odgovor, potpredsjednik **Linić** je uvodno podsjetio zastupnika, da je prvobitno objašnjenje zapravo uputila Komisija za vrijednosne papire. Dodatna će pitanja Vlada uputiti istoj komisiji, a nakon toga proslijediti zastupniku, uključujući i odgovor o svakom pitanju koje je vezano uz dionice.

Zastupnik **Glavan** je konstatirao da je Vlada ipak trebala poduzeti određene mjere jer je traženi odgovor nadležne Komisije bio nepotpun. U dodatnom odgovoru, gospodin Linić je istaknuo da Komisija za vrijednosne papire račune polaže Hrvatskom saboru, a ne Vladi Republike Hrvatske. Uputio je zastupnika da pokuša iskoristiti i nadležna saborska tijela kako bi dobio detaljan uvid u sve financijske transakcije rečene banke.

Porijeklo skrivenog oružja i municije

Zastupnik **Krunoslav Kordić (HDZ)** upozorio je na nedavne pronalaskе više tajnih spremišta oružja i municije na prostorima koje je nadzirala bošnjačka vojska u Mostaru. Radi se o velikim količinama naoružanja, a jedine obavijesti o tim nalazima dolaze iz izvora i izvješća SFOR-a. Smatra ujedno da se teško može vjerovati da su ove radnje vođene mimo znanja "visokopozicioniranih bošnjačkih političara; gospode Lagumdžije i Silajdžića". Zapitao je Vladu je li obaviještena o ovim pronalascima od strane SFOR-a, te zašto do sada nije reagirala na poteze koji ugrožavaju sigurnost ove regije, a posebice Hrvata u Federaciji BiH?

Na postavljeno pitanje odgovorio je zamjenik predsjednika Vlade, **Dražen Budiša**. Prema podacima koji su mu bili dostupni, Vlada do sada nije izvještana od SFOR-a o spomenutim činjenicama. Poznate su mu okolnosti i poduzete mjere oko skladišta u Mostaru, dok za ostale nalaze nema potrebnih podataka. Kao potpisnica Daytonskog sporazuma, Hrvatska je zainteresirana za mir u regiji i budno prati ovu najnoviju aferu, istaknuo je gospodin Dražen Budiša.

Zastupnik Kordić napomenuo je da nije zadovoljan odgovorom budući da se radi o događajima koji traju više od mjesec dana. U tom je periodu i Vlada mogla doći do potrebnih podataka. Zatražio je ujedno da se rečenom problemu ukaže veća pozornost, te zatražio dodatni pisani odgovor.

Sporni su rezultati javnog natječaja

Zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** svoje je pitanje uputila zamjeniku ministrice pravosuda, uprave i lokalne samouprave mr.sc. **Miljenku Kovaču**. Uvodno je napomenula da je u "Narodnim novinama" od 21. veljače 2002. godine izašao natječaj za upravitelja Kaznionice u Požegi, na temelju članka 24. Zakona o izvršavanju kazne zatvora. Na navedenom je natječaju prošla osoba koja je po obrazovnim i stručnim kriterijima slabija od drugog kandidata. Neizabrani kandidat je i hrvatski branitelj, što mu u smislu članka 38., stavka 1. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, daje prednost kod prijema u državnu službu. Budući da pri izboru nisu presudile stručne i zakonske reference, zatražila je da se objasne razlozi ovakvog izbora.

Gospodin mr.sc. **Miljenko Kovač** zatražio je od zastupnice Bajt kratki vremenski rok u kojemu će dostaviti pisani odgovor. Zastupnica je u dodatnom komentaru ocijenila da je u navedenom slučaju politička pripadnost izgleda ipak bila od dominantnog značenja. Smatra da je neizabrani kandidat oštećen u svojim pravima usprkos boljim stručnim referencama, jer je bio član HDZ-a i hrvatski branitelj. Na ovom natječaju prednost je dana SDP-ovom kandidatu, konstatirala je zastupnica **Bajt**. Predsjedavajući je napomenuo da bi traženi odgovor trebao biti dostavljen u predviđenom roku od 30 dana.

Izgradnja plinske mreže

Zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** postavio je pitanje zamjeniku ministra javnih radova, obnove i graditeljstva, **Venku Ćurlinu**. Uvodno je napomenuo da je tržište plina i izgradnja plinske mreže definirana brojnim aktima: Zakonom o komunalnom gospodarstvu, Zakonom o energiji i Zakonom o tržištu plina. Ocijenio je zatim, da je došlo do zastoja u plinifikaciji jer još uvijek nije donesen pravilnik koji uređuje distribuciju plina.

Zatražio je da se odgovori u kojoj je fazi izrada navedenog pravilnika, i kada će rečeni pravni akt biti objavljen u "Narodnim novinama"?

Zamjenik ministra **Venko Ćurlin** napomenuo je da je pravilnik izrađen, potpisan od ministra gospodarstva, te supotpisan od ministra javnih radova, obnove i graditeljstva. Akt je prosljeđen Vladi radi konzultacija i objavljivanja, koje se očekuje u slijedećim danima.

Zastupnik Korenika bio je zadovoljan odgovorom, apelirajući ujedno da se traženi podaci što prije objave u "Narodnim novinama", budući da postoji veliki interes za uključenje na plinsku mrežu u Republici Hrvatskoj.

Preteški uvjeti za dobivanje kredita

Zastupnik **Milan Đukić (SNS)** podsjetio je da je ministar poljoprivrede i šumarstva, zajedno s ministrom financija donio Pravilnik o uvjetima i načinu korištenja sredstava za kreditiranje razvitka i obnove poljoprivrede. Akt je objavljen i u "Narodnim novinama" 85/2001., no upitan je članak 18. Pravilnika, koji regulira pribavljanje potrebne dokumentacije za sklapanje ugovora, kao i sami instrumenti za osiguranje plaćanja kredita. Naveo je kako su potrebne 4 bianco mjenice potpisane od korisnika, dva jamca, solidarni dužnik, te izvadak iz zemljišne knjige na kojemu ne stoji teret za provedbu založnog prava. Za iznose iznad 40 tisuća kuna, traži se solidarni dužnik i jamac koji mora biti u sustavu novčanih poticaja ili u radnom odnosu.

Zastupnik je međutim upozorio da se u praksi traži jedan sudužnik i dva jamca sa sigurnim plaćanjem. Dozvoljava se da drugi jamac bude umirovljenik, ali da prilikom uplate

zadnje rate kredita ne smije navršiti 65 godina života. Upozorio je da građani srpske narodnosti koji kane uzeti navedeni kredit, ne mogu udovoljiti strogim kriterijima jer se većinom radi o staračkim domaćinstvima koji imaju privremena rješenja i male mirovine.

Na pitanje je odgovorio ministar poljoprivrede mr.sc. **Božidar Pankreć**. U trenutku kada je rađen, Pravilnik nije imao namjeru diskriminirati bilo koju kategoriju građana. Navedene prepreke mogu se razmotriti i dati pomoć pri njihovom rješavanju. Zatražio je da se sve primjedbe upute u nadležno ministarstvo, obećavajući pomoć u uklanjanju navedenih poteškoća.

Zastupnik **Đukić** je istaknuo da je zadovoljan pruženim odgovorom, te najavio i osobni angažman i dostavu traženih argumenata.

Potaknuti razvoj maslinarstva

Zastupnica **Vesna Podlipec (SDP)** upozorila je da u Dalmaciji već duže vrijeme postoji interes da se na velikim površinama koje su uništene požarima, obnove maslinici. Smatra da su ovakve inicijative korisne jer je revitalizacija mediteranske flore značajan pokretač gospodarskih potencijala regije. Time bi se ujedno smanjila mogućnost i od novih požara, ocijenila je zastupnica. Zatražila je da se objasne razlozi kašnjenja nadležnih službi na ovako dobru inicijativu.

Ministar poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidar Pankreć** u svom je odgovoru najprije pojasnio da je riječ o projektu u kojemu resorno ministarstvo surađuje s Hrvatskim šumama. Preko Svjetske banke nastoji se osigurati subvencija za sadnice masline, te tako pomoći financiranje novih nasada. Riječ je o površini koja je dana na upravljanje Hrvatskim šumama pa se prethodno moraju riješiti i vlasnički odnosi. Predloženo je da Vlada izda koncesije, izdvoji ove parcele i ustupi na korištenje i upravljanje jedinicama lokalne samouprave, odnosno zainteresiranim gradovima i općinama. Podržao je ovu inicijativu jer je ocijenio da bi mogla rezultirati obnovom maslinika koji bi osobito pomogli u revitalizaciji života i gospodarstva na jadranskim otocima.

Zastupnica **Podlipec** je bila zadovoljna odgovorom, a posebice najavom daljnjeg poticanja maslinarstva i proizvodnje maslinovog ulja.

Protiv nasilja u školama

Branislav Tušek (SDP) uputio je pitanje Ministarstvu prosvjete i športa, a tiče se analize porasta fizičkih sukoba i nasilja u školama. Rekao je da treba odgovoriti barem na četiri pitanja. Prvo, zašto je u porastu nasilje u školama, u odnosu na 96. godinu taj broj je prema pokazateljima u 2001. godini gotovo udvostručen. Drugo, gdje se nalaze uzroci da se konflikti u školama sve više rješavaju tučnjavom? Treće, koji su razlozi da gotovo svaki 10-ti učenik u školu nosi sa sobom nož, prema istraživanjima provedenim u Zagrebačkoj županiji. Četvrto, prema izvješću podnesenom u Hrvatskom saboru protekli mjesec, u 2001. godini bilježi se povećanje kaznenih djela koje čine maloljetnici, u odnosu na 2000. godinu povećanje do 25%.

Stoga njegovo pitanje glasi kakav je odgovor Ministarstva prosvjete i športa na takvo stanje i na takve pokazatelje, da li Ministarstvo namjerava školske praznike iskoristiti da se škola otvori za određene aktivnosti, poput određenih pomoći, pedagoških, psiholoških, ne samo za učenike, nego i za roditelje?

Zamjenik ministra prosvjete i športa, gospodin **Ivan Vavra** zahvalio je na ovom pitanju, jer je pitanje sigurnosti, odnosno pitanje nasilja u školi iznimno važno pitanje i za školski sustav u Hrvatskoj, ali i ne samo u Hrvatskoj, "jer mnoge Vlade danas u svijetu stavljaju pitanje nasilja na visoko mjesto na ljestvici prioriteta, primjerice u Francuskoj, novi ministar prosvjete na drugo mjesto po važnosti stavlja upravo pitanje nasilja".

Rekao je da je Vlada usvojila program mjera za osiguranje sigurnosti u hrvatskim školama, koji se tijekom cijele nastavne godine ostvarivao s razine ministarstva i međuresorskom suradnjom na razini ministarstva, ali i na razini županija do razine pojedinih škola. Upravo je dovršena analiza tog programa koji se provodio tijekom cijele nastavne godine, registrirane su sve mjere koje su se nastojale provesti ili se provele, ali i primjeri dobre prakse u nekim školama koji su realizirani.

"Izvješće koje sam spomenuo upućujemo u Vladu RH i vjerujem da će ono vrlo brzo nakon toga doći i na Odbor za obrazovanje koji je izričito tražio da se takvo izvješće napravi zajedno s planom budućih mjera".

Naglasio je da je vjerojatno taj program koji se provodio tijekom nastavne godine dijelom zaslužan tome da u protekloj nastavnoj godini nije bilo onako tragičnih događaja kakvih je bilo u onoj prethodnoj.

Rekao je da je kraj školske, odnosno nastavne godine bio obilježen nekim skupovima na kojima su se rezimirala iskustva i rad povjerenstva za sigurnost u školama. "Tijekom ljetnog odmora u školama osobitih aktivnosti neće biti, ali ćemo mi u Ministarstvu u suradnji sa županijskim povjerenstvima na tragu izvješća koje će biti predmet rasprave i u Saboru napraviti prošireni program za slijedeću školsku godinu koji će uključivati (i nadamo se) i povećana sredstva za ovaj prioritetan program".

Sa zadovoljstvom je istaknuo da su se tijekom provedbe programa javili i sponzori koji su pripravnici novčano potpomogli taj program, a nada se da će u slijedećoj školskoj godini dobiti i više.

Imamo li tržište pšenice?

Zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)** uputio je pitanje ministru poljoprivrede i šumarstva, gospodinu Pankreću. "Tragedija i pljačka hrvatskog sela i seljaštva se nastavlja, a stanje u hrvatskom agraru nikada nije bilo gore nego danas u posljednjih 35 godina. Na površinu sve više isplivava jedna potpuno promašena politika i nestručnost i neznanje", bio je kritičan Lončar.

Rekao je da ministar već treću godinu tvrdi da imamo tržište pšenice, te da država više nema što raditi u otkupu pšenice, jer je to stvar proizvođača i otkuplivača pšenice. No, nedavno u Slavonskom Brodu to je demantirao predsjednik HSS-a, gospodin Zlatko Tomčić, koji je izjavio da ako za 10-tak dana ne budu uspostavljeni tržišni odnosi da će se on osobno angažirati oko toga problema.

Naime, Tomčić je rekao da će tada država morati intervenirati u otkupu od 200 - 250 tisuća tona pšenice. Zastupnik je pitao kakvo mi danas imamo tržište pšenice u Hrvatskoj, te tko je u pravu, ministar ili predsjednik HSS-a, odnosno tko provodi Vladinu politiku, ministar ili gospodin Tomčić?

Ministar poljoprivrede i šumarstva, gospodin mr. sc. **Božidar Pankreć** odgovorio je da su i hrvatski

Parlament i dakako svaki pojedinac, kao i hrvatska Vlada i svaki ministar odgovorni za cjelokupno provođenje ukupne politike u našoj zemlji.

Rekao je da Ministarstvo vrlo budno prati ukupno stanje na tržištu. Tako je i u operativnom planu jesenske sjetve za prošlu godinu utvrđeno 165 000 hektara pšenice koje je potrebno zasijati, što je dovoljno za hrvatske potrebe. No, sada je konstatirano da je ukupno zasijano 212 000 hektara pšenice, gotovo 50 000 hektara izvan sustava poticaja, tj. izvan državne intervencije.

"U drugim zemljama dogodilo bi se da je tih 50 tisuća hektara u potpunosti izvan tržišta i svatko tko je to učinio morao bi snositi konzekvence toga. No, s obzirom na to da znamo kakvo je stanje kod nas i da stvaramo tržište koje, s veseljem mogu konstatirati, je ipak profunkcioniralo, jer država nije prošle godine kupovala pšenicu, nego su to učinila trgovačka društva, moramo pripomoći. Tamo gdje je Vlada već donijela jasne odluke su onaj dio pšenice koji je tržišni višak. Taj tržišni višak je sigurno zadaća hrvatske vlade, hrvatske države ukupno da pripomogne, jer je odnos ponude i potražnje neizbalansiran tj. ponuda je prevelika i događaju se određeni problemi".

Rekao je da je hrvatska Vlada donijela odluke, kojima je spremna osigurati novčana sredstva, gotovo 100 milijuna kuna da se tržišni višak pšenice, preostao iz prošle godine i kojeg će biti s obzirom na pojavu bolesti i ove godine, izvede u iznosu od 250 000 tona i da će u potpunosti profunkcionirati tržište.

"Što se tiče svih drugih odnosa rekao bih da su oni riješeni i sa zadovoljstvom mogu reći da svake godine imamo sve veću potražnju naših trgovačkih društava koji se javljaju da zadovolje sve one proizvođače, a što se tiče cijene na koju se misli uvijek kada se postavljaju ovakva pitanja ona se polako utvrđuje, od županije do županije".

Vjeruje da će se definirati svi odnosi i prije nego se uđe u polja, "to će učiniti i naše povjerenstvo koje budno prati sve odnose koji se događaju i pripomaže koliko je to u našoj mogućnosti da ovaj otkup, a dakako onda i izvoz pšenice proteče u najvećem redu".

Ivo Lončar rekao je da je ministar govorio o onome što ga nije pitao. "Dok ste vi iznimno zadovoljni

hrvatski seljaci i potrošači su vrlo nezadovoljni. Od kada ste vi na čelu Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, pšenice se uvijek dvostruko više proizvodi nego što nam treba, a izvozi se po dvostruko nižim cijenama”.

Podsjetio je da je prošle godine stvarna cijena pšenice po toni bila 1.363,00 kn u Hrvatskoj, a izvezli smo 284.000 tona po cijeni od 922,00 kune po toni.

Tada je ministar, gospodin **Pankretić** odgovorio da što se tiče tržišta sve je vrlo jasno rečeno, definirani su određeni odnosi, odnosno jasno je utvrđeno da je u subvencijama 165 tisuća hektara. ”Sve drugo, ja moram iskreno reći, bilo bi jako žalosno za hrvatskog seljaka, kada bi ovoga trenutka 50 tisuća hektara koje je zasijano, a ne može se sada nigdje plasirati, ostavili seljacima da oni moraju na bilo koji način rješavati”.

Na kraju je rekao da se ovom intervencijom i odlukom koju je Vlada donijela, vrlo jasno reguliraju određeni odnosi, možda na žaljenje onih koji su očekivali određene probleme u otkupu pšenice, kojih neće biti.

Isplativost nuklearke ”Krško”

Zastupnica **Marijana Petir (HSS)** uputila je pitanje Goranu Graniću. Rekla je da je slovenska javnost vrlo burno reagirala kada je potpisan ugovor o nuklearci Krško, a hrvatska javnost je izrazila svoje negodovanje tek nakon provedene rasprave u Saboru, jer o potpisivanju ugovora nije bila informirana.

Naglasila je da je ovo vrlo važan dokument za Hrvatsku i zbog toga je dobro napraviti i ekonomske i sigurnosne procjene, kako bi se uvidjelo što je isplativije za Hrvatsku. O tome je HSS govorio u okviru saborske rasprave. Postavili su pitanje o kojim količinama i vrstama radioaktivnog otpada se radi, te što će biti s ozračenim gorivom.

Također su upozorili na spornu odredbu ugovora o preuzimanju radioaktivnog otpada, što je suprotno članku 36. Zakona o ionizirajućem zračenju, kojime se zabranjuje uvoz, prerada, skladištenje i odlaganje radioaktivnog otpada koji nije nastao u Hrvatskoj.

Rekla je da se pitanja koja su postavili Vladi, a na koja nisu dobili odgovor, odnose na međusobna potraživanja u korist Hrvatske, zbog jednostrane odluke da se Hrvatskoj prekine isporuka struje, na obveze

koje bi proistekle potvrđivanjem ugovora, a odnose se na dotrajalost svih pogona i sigurnosnih sustava nuklearne elektrane Krško, bilancu radioaktivnosti, toksičnosti zakupljenog nisko i srednje radioaktivnog otpada, uvjete dekomisije nuklearke Krško, spremanje fizionih produkata, te urana, osiguranje u slučaju nesreće tijekom rada nuklearne elektrane Krško, te dugoročne posljedice zbrinjavanja i transporta ozračenog goriva.

Smatra da bi Hrvatska, a što nema, trebala imati utjecaj i potpunu informaciju o sigurnosti nuklearne elektrane Krško, jer je uložila polovinu sredstava za izgradnju te elektrane, i zato što snosi polovinu troškova pogona i održavanja.

Pitala je kada će dobiti odgovor na ova pitanja, i da li je Vlada u međuvremenu ipak odustala od prijedloga da se ratificira za Hrvatsku nepovoljan ugovor o nuklearnoj elektrani Krško.

Odgovorio je potpredsjednik Vlade, **Goran Granić**. Rekao je da odgovor na ovo pitanje nije u njegovoj direktnoj nadležnosti. Također, rekao je da i ne zna da su postavljena pitanja Vladi, ali ako ih dobije, na njih će se odgovoriti.

Marijana Petir (HSS) rekla je da su pitanja postavljena na saborskoj raspravi u ime Kluba zastupnika HSS-a, te da su mnogi zastupnici o ovoj temi diskutirali, a kasnije je čak donesen zaključak da se zastupnici o ovome detaljnije izvijeste, jer je očigledno da nemaju dovoljno informacija. Rekla je da je pitanje postavila gospodinu Graniću kao stručnjaku za energetiku, jer je većina ovih pitanja vezana uz probleme energetike.

Novi aranžman s MMF-om

Zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** postavio je pitanje potpredsjedniku Vlade, gospodinu Slavku Liniću, kao jednome od pregovarača koji je u ime hrvatske Vlade pregovarao s predstavnicima MMF-a u prošla dva tjedna u Zagrebu.

”Velik broj zemalja u svijetu koje su se prezadužile putem MMF-a i Svjetske banke i u kojima oni praktički upravljaju cjelokupnim gospodarskim i političkim kretanjima doveli su te zemlje, inače bogate prirodnim potencijalima, na rub gladi i stečaja. Najbolji primjeri za to su Venezuela i Argentina. MMF i Svjetska banka su im preuzeli naftu,

telekomunikacije, struju, vodu, a sada im uzimaju nekretnine i zemlju”.

Osvrnuo se na nedavni boravak izaslanstva MMF-a, predvođenog gospodinom Hansom Flikenshildom u Hrvatskoj, sa zadaćom potpisivanja novog stand-by aranžmana za RH.

Pitao je o kakvom se aranžmanu radi i koje uvjete RH nije mogla zadovoljiti za potpisivanje, a treba ih ispuniti do jeseni, kada će pregovori biti nastavljeni, te kolika su dosadašnja zaduženja RH u režiji MMF-a? ”Mogli smo pročitati da se tu radi o 54% ukupnog bruto proizvoda Hrvatske na godinu”.

Odgovorio je zamjenik ministra financija, gospodin **Kuštrak**. Rekao je da misija koja je bila u posjetu Hrvatskoj nije pregovarala o novom stand-by aranžmanu, ona je bila po članku 4. Statuta MMF-a, a to su redovite godišnje konzultacije koje se događaju svake godine, jer je RH punopravni član MMF-a.

Nije se dakle pregovaralo o novom aranžmanu, o čemu će biti donesena odluka najesen. Rekao je da Hrvatska nije bila niti je zadužena kod MMF-a.

”A podatak koji ste spomenuli odnosi se na ukupan vanjski dug RH, dakle privatni i javni i on je bio u 2001. godini 53% domaćeg proizvoda”.

Rekao je da je misija koja je u RH provela dva tjedna napravila jedan zaključak koji će biti objavljen i zastupnicima kada bude preveden, a riječ je samo o stanju hrvatskog gospodarstva, ekonomije, fiskalne i monetarne politike.

Zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** rekao je da je ipak određeni broj ovih zaduženja pod direktnom kontrolom MMF-a, te je zamolio da odgovor dobije i pismeno, jer ”sve upućuje da klizimo prema Argentini”.

Dopunsko obrazloženje dao je potpredsjednik Vlade, gospodin **Slavko Linić**. Rekao je da je konstatacija zastupnika da klizimo prema Argentini u direktnoj suprotnosti s izvješćem Monetarnog fonda i misijom Monetarnog fonda koji govori o ekonomskim postignućima u periodu od 2000. do 2002. godine kada je provedena kontrola.

Naime, u izvješću MMF-a se govori da su promjene u gospodarstvu toliko snažne da je evidentno da će RH moći vraćati dugove, da nema straha niti za financijske investitore, a niti za investitore u industrijskom sektoru, rekao je Linić. Smatra da je itekako vrijedan njihov nalaz o našem gospodarstvu, te da je njihovo mišljenje vrlo meritorno za naše odnose na financijskom tržištu.

Tko je kupio ININ hotel u Biogradu?

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** postavio je pitanje zamjeniku predsjednika Vlade, gospodinu Draženu Budiši. Reкао je da u Biogradu na moru postoji hotel, donedavno u vlasništvu INE, površine 2700 metara kvadratnih, na zemljištu površine veće od 11 tisuća kvadratnih metara, na najatraktivnijoj lokaciji uz biogradsku plažu.

"U Biogradu se priča da je nedavno INA ovaj svoj hotel, zajedno s pripadajućim zemljištem, pod vrlo sumnjivim okolnostima, daleko ispod tržišne cijene i daleko od očiju javnosti prodala tvrtki koja je navodno u vlasništvu osobnog prijatelja trenutnog predsjednika Republike Stipe Mesića. Uz to što je INA prijatelju predsjednika RH ispod cijene prodala svoj hotel kupcu je dopušteno da se uknjiži kao vlasnik nad ovim hotelom prije nego li ga je platio", rekao je zastupnik.

Dodao je da bi sada predsjednikov prijatelj trebao dajući kao hipoteku ININ hotel dobiti kredit i tek onda tim novcem platiti svoju obvezu prema INI. "S obzirom na stranačku, a dijelom i rodbinsku povezanost ljudi iz uprave INE, vrha HNS-a i trenutnog predsjednika RH, čiji je prijatelj uz posebno pogodovanje kupio ININ hotel u Biogradu, javnost sumnja na političku zlorabu u ovoj transakciji".

Postavio je pitanje je li INA oštećena u ovoj transakciji i je li u tom poslu bilo stranačkih i političkih zloraba u cilju ostvarenja materijalne koristi za prijatelja trenutnog predsjednika RH Stipe Mesića?

Odgovorio je zamjenik predsjednika Vlade, gospodin **Dražen Budiša**. Reкао je da će Vlada odgovoriti pismeno na ovo pitanje. "Vi ste ga uputili meni, ja nemam saznanja o ovome poslu. Jedino što bih primijetio da vi niste rekli ime osobe koja je kupila taj hotel, pa bi vam bio zahvalan da i to kažete, nema razloga da bilo što skrivamo, kako bi Vlada jednostavnije vam mogla odgovoriti".

Drago Krpina (HDZ) na to je rekao da se nada da će dobiti vrlo detaljan i precizan odgovor u pisanoj firmi, a što se tiče imena vlasnika tvrtke koju je spominjao, on se nada da će Vlada njemu odgovoriti kako se zove ta osoba.

Nova poskupljenja struje i plina

Zastupnicu **Jadranku Kosor (HDZ)** zanimala su najavljena poskupljenja struje i plina od Vlade, kroz dvije izjave, dva ministra. "Gospodin potpredsjednik Vlade i gospodin ministar gospodarstva to su doduše napravili na različite načine i govorili su o različitim rokovima, ali sve nam na isto dode".

Rekla je da su najave poskupljenja različito prezentirane, u tisku se govori o 15%, 17%, za struju čak 30%, 40%, "a gospodin potpredsjednik Vlade je u svojoj izjavi rekao da će taj teret poskupljenja struje i plina podnijeti građani".

Zastupnica Kosor mišljenja je da jedan veliki broj građana taj teret poskupljenja teško da će moći izdržati, jer će oni generirati novim poskupljenjima, nekih drugih proizvoda odnosno usluga.

Uputila je pitanje gospodinu Liniću, potpredsjedniku Vlade, koliko će točno poskupjeti plin i struja, od kada i kako misli da će veliki dio građana, posebice oni koji su ugroženi, koji teško žive, među koje ubraja posebice one koji su nezaposleni, podnijeti taj teret?

Potpredsjednik Vlade, gospodin **Slavko Linić** odgovorio je da je malo iznenađen kada se govori da su to izjave od prošlog tjedna, jer o poskupljenju plina i struje govori se već godinu dana.

"Kada govorimo o plinu, onda to samo govorimo o zemnom plinu, a evidentno je da je cijena plina čak manja nego ona koja je proizvedena na poljima u Hrvatskoj ili uvoznog zemnog plina izvan granica RH. Prema tome, evidentno je da je neprihvatljivo nakon dvije godine strukturnih promjena u gospodarstvu RH da imamo prodaju plina po manjim cijenama po kojima ga kupujemo ili prodajemo".

Dodao je da je kod donošenja energetske zakona već naznačeno da će se prići drugom tarifnom načinu obračuna električne struje i da su to stvari koje su poznate. "Očito je da su prijedlozi na kraju i da sada već možemo očekivati konačne prijedloge od energetskog regulatora koji će reći vrlo jasno koliko i od kada se kreće".

Naglasio je da za gospodarstvo neće biti poskupljenja, "svjesni toga da imamo i velike potrošače smatramo da će nekima biti smanjena cijena i plina i struje, a to sve upućuje da neće biti poskupljenja ostalih proizvoda".

Dodao je da će poskupljenje osjetiti građani kao potrošači, u svom kućnom budžetu, a ne kroz rast cijena proizvoda. Dapače i nadalje očekuje smanjenje cijena, pogotovo u pogledu hrane i nekih ostalih potrepština.

Rekao je da je moguće računati s određenim programima socijalne pomoći određenim kategorijama stanovništva, s nižim prihodima, odnosno socijalno ugroženom stanovništvu, "ali je evidentno da će dobar dio ostalih građana moći podnijeti taj teret".

Jadranka Kosor (HDZ) izrazila je nezadovoljstvo odgovorom, rekavši da nije dobila odgovor na vrlo deciderano pitanje, "od kada točno i koliko poskupljuje". Dodala je da je ona nezadovoljna poskupljenjem struje čiji će teret podnijeti građani, te da se ne sjeća da je posebice u sabornici bilo najavljeno da će poskupjeti struja i plin. Zatražila je pismeni odgovor.

Slavko Linić podsjetio je da kada se usvajao paket energetske zakona, govorilo se da se plin prodaje ispod cijene njegova koštanja, te da treba prići retarifiranju ili novom tarifnom sustavu u HEP-u i da će taj novi tarifni sustav značiti beneficiju prema privredi, a razlika će se prenijeti na građanstvo. "To isto govorilo se i kod zakona o privatizaciji kada su ti zakoni predlagani".

Što se tiče točnih podataka, tek onda kada Vlada dobije vrlo precizne prijedloge koje mora izraditi energetski regulator i predložiti Vladi određene tarifne sustave i promjene tarifa, tek tada će zastupnica moći dobiti precizne odgovore, rekao je Linić. "Sve ostalo dat ćemo vam u pisanoj formi manje više kakav je bio i usmeni odgovor".

Braniteljima manja prava od ostalih građana

Zastupnik **Ivan Jarnjak (HDZ)** rekao je da je prije nekoliko mjeseci postavio pitanje oko socijalne nesigurnosti branitelja, nakon ukidanja njihovih prava kroz Zakon o hrvatskim braniteljima Domovinskog rata, što je vidljivo i na području preuzetih kredita za vozila koja su kupovali po određenim beneficijama.

"U međuvremenu smo promijenili Zakon i vozila iz EU više nisu opterećena carinom, ali braniteljima je ostala klauzula da ne mogu otuđiti vozilo, prodati ga, daljnjih pet godina,

jer su kupili povlašteno bez carine, i sada imamo situaciju da umjesto da ti ljudi imaju beneficije, oni su ustvari građani drugog reda. Danas svi kupuju vozila bez carine, mogu ih odmah prodati, a branitelji ih i dalje moraju držati pet godina”.

Postavio je pitanje poznaje li Vlada taj problem i hoće li po hitnom postupku predložiti izmjenu i dopunu zakona kojim se to regulira, naime, da se branitelji dovedu u isti položaj u kojem su i svi ostali građani RH.

Odgovor je dao zamjenik predsjednika Vlade, gospodin **Dražen Budiša**. Reкао je da je ukidanje carina pri uvozu vozila podrijetlom iz EU rezultat sklopljenog sporazuma kojim je za hrvatske proizvode osiguran izvoz bez plaćanja carine i bez ikakvih količinskih ograničenja na teritoriju EU.

RH je dala povlašten tretman, jer je takav tretman i dobila, istovremeno ne postoji nikakva povlastica pri izvozu hrvatskih proizvoda na tržište Japana, Koreje. Ukidanjem carina na uvoz svih vrsta motornih vozila, neovisno o zemlji podrijetla bitno bi se smanjili prihodi državnog proračuna, prema procjenama to je 115 milijuna kuna.

Vlada je svjesna problema koji je nastao zbog toga što su se sada branitelji našli u nepovoljnom položaju u odnosu na ostale građane kojima su ukinute carine i doista nije logično da građanin koji nije branitelj može prodati automobil i prije isteka roka, kada to hoće, a branitelj koji je nabavio automobil ne plativši carinu da ne može prodati dok ne prođe rok od 5 godina.

Rekao je da će Vlada razmotriti ovu primjedbu i da će to izmijeniti. "Taj rok od 5 godina je zaostatak još iz prijašnjeg sustava kada se nije mogao otuđiti automobil koji je uvezen bez povlastica dok ne prođe takav rok. Slažem se s Vama da tu branitelji ne mogu biti u neravnopravnom položaju u odnosu na ostale građane”.

Zastupnik **Jarnjak (HDZ)** rekao je da je zadovoljan odgovorom.

Što je s cestom prema Splitu

Vedran Lendić (SDP) pitao je zamjenika ministra pomorstva

prometa i veza je li doista točna vijest objavljena na HTV i u tisku da cesta D1 Zagreb - Split nije spremna za turističku sezonu. Turistička sezona je već u Dalmaciji počela i to je ozbiljna vijest. Dodao je da on tom cestom putuje dva puta tjedno no da ta cesta nije nikad bila u boljem stanju nego što je sada, ako se izuzmu označavanja.

Zabrinjavaju ga i najave sindikata da će se na granicama doslovno provoditi zakon i raditi gužve i misli da oni koji to govore ne rade dobro Hrvatskoj. Zamjenik ministra prometa i veza **Pavao Komadina** demantirao je tu vijest i rekao da je to tako da bi on morao odmah dati ostavku. Naime, zasjedalo je povjerenstvo od 24 subjekta (koordinira Ministarstvo) koja su sudjelovala u pripremi turističke sezone u pogledu prometa i tu su izneseni podaci i informacije o obavljenim i poduzetim mjerama ali i sitnim nedostacima. Opći je stav bio da smo fantastično spremni, da nema ni jedne rupe na cesti prema Splitu, Rijeci, da je presvučeno 85 kilometara cesta za turističku sezonu, da su donesene uredbe o izmicanju prometa (teretna vozila) a iskazani su i sitni nedostaci kako bi se zajednički otklonili. Osobno sam pozvao medije da u svemu tome pomognu s pravodobnim i objektivnim informacijama, a nakon svega rečenog pročitati sve neistine i drugačije prikazane stvari ili čak (HTV) iz konteksta izvučene, rekao je.

Vedran Lendić u izjašnjavanju o odgovoru naglasio je da je turističkim područjima ("nama dole" - Dalmacija) izuzetno važno da netko demantira to što je napisano i da kaže da je situacija drugačija. Ako je ovako kako je kazao zamjenik ministra moramo biti sretni jer je bolje nego prošle godine, rekao je.

O kontroli zabrane služenja alkohola maloljetnicima

Mariju Lugarić (SDP) zanimalo je kako se provodi nadzor nad provedbom članka 11. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti kojom je u ugostiteljskim objektima zabranjeno maloljetnicima uslužiti alkoholna pića. Koliko je puta nadležni Državni inspektorat proveo nadzor nad time i koji su rezultati tko je kažnjen itd., pitala je zastupnica dodajući da smo svjedoci da se te odredbe uglavnom ne poštuju. Nedavno je jedna djevojka u

Zagrebu u kafiću kraj škole pala u komu od alkohola a podaci govore i da je 51 posto učenika prvog razreda srednje škole pilo u posljednjih mjesec dana. Postoje procjene da od alkoholizma izravno ili neizravno u Hrvatskoj pati oko milijun stanovnika.

Zamjenik premijera **Dražen Budiša** odgovorio je da Vlada vodi itekako računa o tome a i s obzirom na najnovije događaje (obilježavanje mature u Zagrebu, način proslave pobjede naše nogometne reprezentacije) i da će Državni inspektorat pripremiti detaljno izvješće. Svi se moramo maksimalno zauzeti da se alkoholizam, pogotovo kod mladih, suzbija, naglasio je zamjenik predsjednika Vlade RH.

O sporazumu sa Slovenijom

Stoji li Vlada RH i dalje iza parafiranog Sporazuma sa Slovenijom usprkos tome što su ga negativno ocijenili i hrvatska javnost i ovaj Sabor i međunarodni pravni stručnjaci, pitala je **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Rekla je da se još od prošlog ljeta širi crna mrlja u odnosima između Hrvatske i Slovenije, posebno nakon parafiranja tog Sporazuma i premda je premijer Račan rekao da on ima viziju, strategiju kako se izvuci iz te situacije tu strategiju još nismo vidjeli, rekla je.

Zamjenik predsjednika Vlade **Dražen Budiša** složio se sa zastupnicom da se bilježi zastoje u hrvatsko-slovenskim odnosima, od državne granice, NE Krško pa do duga Ljubljanske banke i nekih drugih pitanja. No s druge strane, to su tako krupna pitanja da se ne može ni očekivati da će za kratko vrijeme biti riješena pa i jednoj i drugoj strani treba strpljenja u razgovorima i pregovorima u pozitivnom ozračju. Procjena je Vlade RH, s obzirom na većinski stav u Hrvatskom saboru, da na onim osnovama na kojima je započeo pregovor oko granica to neće biti moguće učiniti i da nas onda čeka novo definiranje pregovaračkih pozicija.

U izjašnjavanju o odgovoru **Vesna Škare-Ožbolt** pitala je da li je dobro shvatila da Vlada odustaje od parafiranog sporazuma. **Dražen Budiša** je rekao da Vlada nije donijela takvu odluku a da je on samo naglasio da će Vlada respektirati većinsko raspoloženje hrvatskog Parlamenta.

Zašto zabrana uvoza suhomesnatih proizvoda

Zašto je hrvatska Vlada donijela odluku o zabrani uvoza suhomesnatih proizvoda iz susjednih zemalja a ako nije zašto nema za to potrebnih dozvola, pitao je **Hervoja Vojvoda (HDZ)** ministra poljoprivrede "iako smo već navikli na brojna iznenađenja iz tog Ministarstva". Poznato je da se veterinarsko-sanitarna rješenja izdaju svakih šest mjeseci i 30 dana prije njihovih isteka, pa da li je riječ o administrativnoj šutnji, jednom nepreglasnom pretekcionizmu. Nažalost, takvih rješenja nema i uvoz je zaustavljen, naglasio je zastupnik podsjećajući da Hrvatska ima potpisan ugovor sa Svjetskom trgovinskom organizacijom i da smo šoping u inozemstvu prepolovili dobrim dijelom jer se u našim trgovinama mogu naći dobri i kvalitetni europski proizvodi.

Ministar poljoprivrede mr.sc. **Božidar Pankretić** odgovorio je da se vrlo konzistentno prati ukupno stanje na tržištu i da je niz zastupnika u Saboru pitalo zašto Vlada RH, a posebno Ministarstvo, ne štiti domaću proizvodnju jer u određenim proizvodnjama, primjerice svinjogojstvu, imamo višak. Bilo bi izuzetno čudna situacija da smo izdavali određena veterinarska uvjerenja o bezgričnim količinama kad smo na sve strane imali hiperprodukciju svinja i ponudu a da naši proizvođači nisu imali gdje prodati svoje proizvode. U tom dijelu vrlo je jasno postupanje Ministarstva koje je, na određeni način, možda i šutnjom administracije, koristilo svoje mogućnosti da se zaustavi ta hiperprodukcija svinja i da se to tržište sada potpuno sređuje. No izdana su veterinarska rješenja u vezi s uvozom svježeg i smrznutog svinjskog mesa, u pripremi je zakon koji će vrlo jasno određivati kakvoću i kvalitetu poljoprivrednih uvoznih proizvoda. No, u svakom slučaju kad vidimo da na bilo koji način ima određeni nedostatak suhomesnatih proizvoda postupat ćemo u tom trenutku i prema tome ne radi se ni o kakvoj odluci Vlade već o kontinuiranom praćenju tržišta i pripomoći Ministarstva u zaštiti prvenstveno domaće industrije i proizvođača, zaključio je ministar.

Hervoja Vojvoda rekao je da ni uz sav napor nije mogao razumjeti do kraja odgovor ministra i da mu se čini da bi s pravilima igre gospodarski subjekti trebali biti upoznati jer u poslovnom svijetu postoje ugovori. Strani partneri, nažalost, sve se češće u ugovorima zaštićuju klauzulom i od odluka naše Vlade, rekao je smatrajući da će ovime sigurno nastupiti i određene materijalne štete pa je zatražio pisani odgovor.

Zašto otkazi stradalnicima Domovinskog rata

Zašto stradalnici Domovinskog rata u Ministarstvu hrvatskih branitelja dobivaju otkaze iako ispunjavaju uvjete u ustrojstvu Ministarstva, pitao je **Juraj Njavro, dr.med. (HDZ)**, ministra hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata podsjećajući ujedno da već 85 dana na Markovom trgu prosvjeduju otpušteni policajci. Na njihova mjesta dovode se osobe koje nisu stradalnici Domovinskog rata i prema njima se prilagođava novi pravilnik o ustrojstvu u Ministarstvu, rekao je zastupnik i pitao koliko ima ukupno zaposlenih stradalnika sada u tom Ministarstvu.

Ministar **Ivica Pančić** odgovorio je da je ovo Ministarstvo prije 2,5 godine brojilo više od 500 zaposlenih a sada ima optimalan broj, oko 100. Ministarstvo je sada isključivo drugostupanjno tijelo i radi u skladu sa zakonom. Većina zaposlenika u područnim jedinicama u sjedištima županija prebačeno je u urede državne uprave a i Ministarstvu su se otvarali natječaji isključivo za diplomirane pravnike (8,10) a točne podatke o tome koliko je primljeno hrvatskih branitelja mogu se dati pismeno, rekao je ministar.

Prilikom racionalizacije zaposlenih u Ministarstvu neki su stavljani na raspolaganje Vladi a vodili smo računa da maksimalno zaštitimo hrvatske branitelje posebno stradalnike, no u nekoliko slučajeva to nije bilo moguće. Nama je cilj da u državnoj upravi rade najkvalitetniji ljudi koji zadovoljavaju zakonske uvjete a ovi konkretni slučajevi bit će još jednom razmotreni i ljudi će biti zbrinuti na odgovarajući način, rekao je, među ostalim, ministar Pančić.

Juraj Njavro bio je djelomično zadovoljan odgovorom. U proračunu za Ministarstvo su predviđena i sredstva za izobrazbu kadrova pa vjeruje,

kaže, da će se to iskoristiti kako ne bi hrvatski branitelji ili njihova djeca bili otpušteni. Zatražio je da mu se dostavi pisani podatak o broju i strukturi zaposlenih u Ministarstvu te Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva.

Kada hrvatska zastava na području grada Zrinjskih

Željka Krapljana (HDZ) zanimalo je kada će se hrvatski barjak zavijoriti na međunarodno priznatoj granici na 40 hektara hrvatske zemlje starog grada Zrinjskih, spomeniku nulte kategorije, na području Hrvatske Kostajnice, koje još uvijek pod okupacijom drži tzv. Republika Srpska.

Zamjenik predsjednika Vlade RH **Dražen Budiša** odgovorio je da mu je žao što ne može deciderano reći kada će se hrvatski barjak podići na tih 40 hektara zemlje u gradu Zrinjskih, neosporno hrvatskom teritoriju. Hrvatska će Vlada učiniti sve da to bude što prije, uvjerava zamjenik premijera uz žaljenje što to neće biti za Antunovo ali uz nadu da će biti barem za iduće.

Kada pedagoški standard

Zakonski rok za donošenje pedagoškog standarda za osnovno školstvo je istekao prije gotovo godinu dana pa kada će biti donesen, pitao je **Josip Sesar (HDZ)**.

Prema riječima zamjenika ministra prosvjete **Ivana Vavre** pedagoški standard je u Ministarstvu izrađen, bile su konzultacije sa stručnjacima, sindikatom. No odlučeno je pričekati usvajanje u Saboru koncepcije promjena odgojno-obrazovnog sustava u RH radi usklađivanja.

Josip Sesar je u izjašnjavaњу o odgovoru rekao da se je u vrijeme HDZ-ovih ministara govorilo da nema pedagoškog standarda, da se upravlja centraliziranim školstvom putem naputaka i preporuka, pa se nada da će danas, kada želimo raditi kao pravna država, pedagoški standard biti donesen na vrijeme.

O izručenju generala Gotovine

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) pitala je zamjenika premijera **Dražena Budišu**, a s obzirom na njegove izjave (dok nije bio zamjenik premijera) da je optužnica protiv generala Gotovine bez osnove i neutemeljena, što je učinio ili što kani učiniti protiv

odluke Vlade RH o izručenju generala Gotovine u Den Haag. Gospodin Gotovina nije kriv ni po zapovjednoj liniji niti po individualnoj odgovornosti za etničko čišćenje Srba u RH, on je heroj a ne zločinac, rekla je zastupnica.

Poznate su političke ocjene i od najviših predstavnika Vlade o sadržaju optužnice protiv generala Gotovine, odgovorio je zamjenik predsjednika Vlade RH **Dražen Budiša**. O neprihvatljivim elementima u toj optužnici u Hrvatskoj nije bilo dvojbe, uključivši i Vladu RH i samog premijera, koji je u pismu Tužiteljstvu naveo te stavove. Ovdje se ne radi o odluci Vlade nego o odluci suda u Zagrebu a izvršna vlast se ne može miješati u pravomoćne sudske odluke, rekao je.

Zdenka Babić-Petričević na to je odgovorila da je očekivala od gospodina Budiše drugačiji odgovor s obzirom na njegove izjave i zatražila je pisani odgovor.

O programu za poljoprivredno zemljište općine Gradina

Duro Dečak (HDZ) pitao je ministra poljoprivrede zašto nije data suglasnost na program Općinskog vijeća Gradina, napravljen u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, kojim se predviđa da se 1200 hektara poljoprivrednog zemljišta proda, 1200 daje u zakup, 200 hektara u koncesiju a 650 bi se vratilo prijašnjim vlasnicima poštujući duh Zakona o denacionalizaciji. To je Općinsko vijeće ako ne prvo a ono među prvima u Virovitičko-podravskoj županiji poslalo taj prijedlog a odgovor nije dobilo (drugi su dobili tu suglasnost). Želi li se time kupiti vrijeme za one koji sada raspolažu našom djedovinom pa da uhvate još jednu sjetvenu sezonu, hoćete li pružiti mogućnost općini Gradina da raspiše natječaj o zakupu i prodaji zemljišta kako bi se mogle primijeniti agrotehničke mjere za jesensku sjetvu, pitanja su zastupnika.

Ministar poljoprivrede i šumarstva mr.sc. **Božidar Pankretić** odgovorio je da Ministarstvo zapravo potiče općine i gradove da čim prije naprave taj program, a 400-tinjak općina i gradova treba podnijeti zahtjeve za raspolaganje poljoprivrednim zemljištem. Osobno može provjeriti o čemu se radi, suglasan je s iznesenim, a intencija je Ministarstva bila da se

natječaj raspiše u svakom slučaju prije jesenske sjetve.

Duro Dečak bio je djelomično zadovoljan odgovorom i misli, kaže, da ministar ne poznaje situaciju u Ministarstvu jer da je od oko 520 jedinica koje su bile dužne napraviti te programe to učinilo njih 90-tak a odobrenje je dato samo nekolicini. - "Presijecite škarama mastodonsko poljoprivredni lobi jer seljaci Slavonije više neće dopustiti da netko na našim djedovima radi ono što se radilo u proteklim godinama", rekao je.

Ministar mr.sc. **Božidar Pankretić** odgovorio je da misli kako je bio izuzetno korektan u svom odgovoru i da se ne bi složio s ocjenom da ne poznaje stanje u Ministarstvu. Promptno rješavam situacije a najvjerojatnije postoje određeni problemi zbog kojih ovaj slučaj nije riješen, a što se tiče lobija, pustimo neka svatko zastupa koga želi, a zastupanje bilo kojeg lobija njemu nitko ne može predbaciti, rekao je.

Dvojezične osobne iskaznice

Dr.sc. **Furio Radin (nezavisni)** pokazao je zastupnicima svoju dvojezičnu osobnu iskaznicu koju mu je izdana još 1994. godine. Da bi je dobio morao je, kao i svi drugi pripadnici nacionalnih manjina, dokazati svoju nacionalnu pripadnost predloženjem dokumenata iz ranijih godina (npr. radne knjižice ili potvrde manjinske udruge). S tim u svezi zastupnik podsjeća na činjenicu da je nakon provedenih izbora, u svibnju 2000. godine, donesen Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Njime je predviđeno da će "općine, gradovi i županije u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, osigurati građanima izdavanje dvojezičnih ili višejezičnih javnih isprava". Od donošenja navedenog zakona prošle su već dvije godine, a pripadnici nacionalnih manjina, odnosno građani koji žele imati dvojezičnu osobnu iskaznicu, još uvijek moraju dokazivati svoju nacionalnost na isti način kako se to radilo 1994, negoduje Radin. Upitao je ministra unutarnjih poslova zbog čega se u protekle dvije godine nije promijenio postupak policije u pogledu izdavanja osobnih dvojezičnih iskaznica?

Odgovarajući na to pitanje **Šime Lučin**, ministar unutarnjih poslova, pojasnio je da su dvojezične osobne iskaznice dosad izdavane samo na

području Istre (u proteklih deset godina izdano ih je oko 16 tisuća) a od iduće godine to će biti moguće i u drugim dijelovima Republike Hrvatske. Priznao je da je zastupnik u pravu, odnosno da službenici MUP-a koji od građana koji žele dvojezičnu iskaznicu traže dodatne dokaze o nacionalnosti, krše zakon i podzakonske akte MUP-a. Obecao je da će provjeriti je li to generalna pojava u cijeloj Istri ili se događa samo u pojedinim policijskim postajama i, po potrebi, pokrenuti stegovne i druge postupke.

Dopunski rad umirovljenika

Konstatiravši da u državnoj upravi radi veliki broj umirovljenika, mr.sc. **Nevio Šetić (HDZ)** zatražio je podatke o ukupnom broju umirovljenika koji rade u svim našim ministarstvima.

Zamjenik premijera **Dražen Budiša** je obećao pisani odgovor na to pitanje s čime se zastupnik složio. Upozorio je, međutim, da u nekim ministarstvima radi i po dvadesetak umirovljenika na ugovor o djelu, što je u raskoraku s Vladinim projektom "S faksna na posao".

Brzobrodске veze Korčula - Split

Tončija Žuvelu (SDP) interesiralo je je li Ministarstvo pomorstva, prometa i veza poduzelo mjere za uvođenje nove brzobrodске linije Korčula - Split, što su žitelji Korčule u više navrata bezuspješno inicirali. Naime, otok Korčula povezan je sa Splitom brzobrodskom vezom preko Vele Luke, ali to više nije dovoljno za potrebe cijelog otoka. Stoga bi novom linijom trebalo osigurati prijevoz katamaranom prema Splitu.

Dr.sc. **Pavao Komadina**, zamjenik ministra unutarnjih poslova, pojasnio je da na osnovi odluke Vlade RH država trenutno subvencionira 11 brzobrodskih linija koje su pokazale dobre rezultate. Čak 6 od njih drže brodari koji su na osnovi natječaja dobili petogodišnju koncesiju za obavljanje broskog prijevoza i subvenciju. Po njegovim riječima Ministarstvo upravo utvrđuje prijedlog brzobrodskih linija koje bi se subvencionirale proračunskim novcem iduće godine, ovisno o raspoloživim sredstvima. Jedna od tih linija je i ona od Korčule prema Splitu, druga je ona od Novalje preko Raba do Rijeke, a otvorila bi se i nova, u zadarskom arhipelagu.

Doministar je, na kraju, izrazio uvjerenje da će Vlada prihvatiti njihov prijedlog te da će se zahtjevi Korčulana u idućoj godini ostvariti.

Zastupnik je bio djelomično zadovoljan odgovorom.

Priznavanje ratnih šteta

Što Vlada namjerava poduzeti da bi se priznale ratne štete društvima na području Dubrovačko-neretvanske županije, ali i u ostalim dijelovima Hrvatske, upitala je **Dubravka Šuica (HDZ)**. U prilog tome spomenula je da se mnoga od tih društava ni do danas nisu uspjela oporaviti. Naime, zbog pretrpljenih šteta, bila su prisiljena uzimati nepovoljne kredite od domaćih banaka (čak i uz 4 posto kamate mjesečno) a njihova dugovanja još uvijek opterećuju cjelokupno gospodarstvo. I ne samo to. Budući da se nisu mogli nositi s dugovima, te iste banke ušle su im u vlasništvo. Ako su fizičke osobe mogle dobiti pomoć u obnovi, zašto se to isto ne bi moglo primijeniti i za pravne subjekte, pita zastupnica. Zašto država jednostavno ne otpiše njihove dugove, budući da se unaprijed zna da ih neće moći naplatiti?

Odgovarajući na to pitanje potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** primijetio je da slična pitanja najčešće dobiva od uprava društava čiji je većinski vlasnik država. Problem je, kaže, u nedostatku zakonodavne regulative kojom bi se regulirao način kompenziranja šteta čije se donošenje odlaže već dvije godine. Razlog - ne naplatimo li te štete od onih koji su krivi za ratnu agresiju, morat će ih platiti građani Hrvatske, odnosno porezni obveznici.

U nastavku je izrazio mišljenje da ratne štete nisu isključivi uzrok loše poslovnosti trgovačkih društava u većinskom vlasništvu Republike Hrvatske. Naime, dobar dio krivice može se pripisati nesposobnosti njihovih uprava, a ne smije se smetnuti s uma ni to da jedno vrijeme nije funkcionirao turizam.

Pojasnio je da trgovačka društva koja su pretrpjela štetu imaju malu vrijednost, te da je dio njih koristio beneficirane kredite Hrvatske banke za obnovu i razvitak, s dužim rokom otplate i nižim kamatama od komercijalnih kredita, tako da su prezadužena. Tijekom procesa privatizacije prodavana su, uglavnom za 1 kunu, uz obvezivanje kupca da preuzme obveze prema kreditorima,

radnicima i dobavljačima. Međutim, novi vlasnici sada ponovo razmišljaju kako bi naplatili ratne štete na teret poreznih obveznika, iako su vrlo dobro znali vrijednost tih trgovačkih društava i zašto ih kupuju po simboličnoj cijeni. Prema tome, Vlada uopće na razmišlja o mogućnostima da se na teret poreznih obveznika vlasnicima trgovačkih društava kupljenih za 1 kunu nadoknađuje šteta, zaključio je Linić.

Postoje dvije mogućnosti, napomenula je zastupnica. Ili da navedenu štetu saniraju porezni obveznici, ili da te tvrtke odu u stečaj i da ljudi ostanu bez posla. Naglasila je, također, da su neka trgovačka društva, npr. ona na dubrovačkom području, pretrpjela izravne, a neka neizravne ratne štete. Kako reče, povod za njeno pitanje je sudbina jednog društva u većinskom vlasništvu Grada Dubrovnika, koje nije kupljeno uz simboličnu cijenu.

O tome kako će se država postaviti prema štetama nanesenim za vrijeme terorističkih napada i agresije na Hrvatsku raspravljat ćemo kad bude na dnevnom redu zakon kojim će se ta problematika regulirati, rekao je Linić. Osim toga, danas je evidentno da stečajevi ne znače automatski zatvaranje radnih mjesta. Naime, Ministarstvo gospodarstva priprema izmjene zakona o stečajnom postupku koje će uskoro biti upućene Vladi. Tim će propisom još više biti zaštićeni radnici, dok će vlasniku i vjerovnicima biti još teže.

Gospodarenje poljoprivrednim zemljištem

Željko Malević (SDP) je informirao zastupnike da je grad Đakovo, na čijem je području oko 4,5 tisuća hektara poljoprivrednog zemljišta, još prošle godine, dakle prije nego što je Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva donijelo kriterije za raspolaganje poljoprivrednim zemljištem, utvrdilo vlastite kriterije. Nakon donošenja Zakona o poljoprivrednom zemljištu taj je grad, prvi u Hrvatskoj, uputio Ministarstvu svoj program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem. Međutim, otad je prošlo već dva i pol mjeseca a još uvijek nisu dobili njegovu suglasnost za raspisivanje natječaja za to poljoprivredno zemljište.

Po riječima mr.sc. **Božidara Pankrećića**, ministra poljoprivrede i šumarstva, cilj zakonodavca je bio da općine i gradovi izravno odlučuju o

prodaji, odnosno o davanju u zakup poljoprivrednog zemljišta, a ne da Ministarstvo u tom pogledu zadržava bilo kakva prava, osim monitoringa i kontrole. Obećao je zastupniku da će se osobno pobrinuti za to da se ubrza postupak izdavanja tražene suglasnosti, ako su zadovoljeni svi kriteriji (najvjerojatnije postoje neki tehnički nedostaci zbog kojih to još nije okončano).

Zastupnik mu je, u ime Poglavarstva grada Đakova, zahvalio na odgovoru. Naglasio je da su Đakovčani zabrinuti ne samo zbog političkih razloga, nego zbog toga što su svjesni da propuštanje jedne vegetacijske godine u agraru znači gubitak dviju sezona.

Olakšice braniteljima pri otplati kredita

Željmir Janjić (HSL) podsjetio je na činjenicu da je prije nešto više od pet godina oko 3300 razvojačenih hrvatskih branitelja dobilo kredite Hrvatske banke za obnovu i razvoj za samozapošljavanje. Analize pokazuju da su ti krediti u više od 90 posto slučajeva iskorišteni namjenski, no, dobivena sredstva nisu bila dostatna za kvalitetno zapošljavanje.

Budući da većina korisnika nije mogla započeti s otplatom odmah nakon isteka grace perioda, Vlada RH je odlukom iz 1999. godine produljila taj rok za naredne tri godine, uz obećanje da u tom roku neće biti obračunavane kamate. Međutim, te kamate su ipak obračunate, tako da sada stižu na naplatu osjetno uvećane rate koje dobar dio branitelja nije u stanju vraćati.

Zastupnik je upitao ministra hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata što je poduzeo s tim u svezi i može li njegovo Ministarstvo sugerirati Vladi da se u tom produženom roku za otplatu kredita ne uračunavaju kamate.

Po riječima **Ivice Pančića**, ministra hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, projekt dodjele spomenutih kredita pokazao se promašajem, a posljedice trpe upravo hrvatski branitelji. Doduše, dio njih nije te kredite iskoristio namjenski, drugima nisu uspjeli poduzetnički projekti, dok oko 10-ak posto korisnika uredno vraća dospjele obveze. Naša je zajednička obveza, kaže Pančić, pronaći mogućnost da se onima koji

su u teškoćama pomogne. U tu svrhu Vlada je već zadužila nadležna ministarstva, prije svega Ministarstvo financija i Ministarstvo hrvatskih branitelja, te HBOR, da dostave dodatne podatke o nositeljima kredita. Izrazio je uvjerenje da će u dogledno vrijeme donijeti i odgovarajuće rješenje (u Ministarstvu financija se već nalazi prijedlog HBOR-a koji će redovnom procedurom biti upućen Vladi).

Zahvalivši na odgovoru, zastupnik je izrazio nadu da će se to dogoditi u narednih mjesec dana, prije odlaska na godišnje odmoro, jer se radi o itekako bitnom pitanju za branitelje.

Poskupljenje struje

Ako je već poskupljenje struje neminovno, potrošačima treba pošteno objasniti razloge, kaže dr.sc. **Vilim Herman (HSLŠ)**, uz apel da se ne ukida treća tarifa. Naime, po njegovoj ocjeni stari tarifni pravilnik bio je posve u redu, kako sa stanovišta

stimulacije potrošača na štednju električne energije, tako i sa stanovišta uravnoteženja potrošnje struje tijekom dana. Jedini je nedostatak bio način obračuna pomoću komplicirane formule koja je uključivala i predviđenu snagu, no to se moglo riješiti na drugi način (primjerice, primjenom višetarifnog brojala za mjerenje snage). Ukidanjem treće tarife poskupljenje struje za potrošače koji su koristili tu tarifu za grijanje termoakumulacijskih peći ili za strojeve u seoskim domaćinstvima, mlinovima, sušarama i sl. bit će znatno veće od najavljenog; upozorava zastupnik (dosad se u trećoj tarifi nije obračunavala ni snaga, a cijena kWh struje bila je višestruko niža od one u prvoj tarifi).

Onog trenutka kad se utvrdi novi tarifni sustav, dat će se i detaljno obrazloženoje novoga tarifnog pravilnika, odgovorio je potpredsjednik Vlade dr.sc. **Goran Granić**. Nema smisla, kaže, raspravljati o jednom

aktu koji još nije dovršen ni prihvaćen (obećao je zastupniku pisani odgovor).

Vilim Herman je primijetio da je prijedlog tog akta napravljen, iako još nije prihvaćen u Vladi i objavljen u "Narodnim novinama".

Na njegov upit zašto mu nije odgovorio potpredsjednik Linić, Baltazar Jalšovec, potpredsjednik Hrvatskog sabora, pojasnio je da je to bio dogovor Vlade. Slavko Linić je dodao da nije zaposlen u energetske regulatoru i da ne radi na novom tarifnom sustavu, a ne zna ništa ni o radu Uprave HEP-a, jer nije u Nadzornom odboru. Naime, kao potpredsjednik Vlade, samo prati rezultate poslovanja HEP-a koji upućuju na potrebu promjene tarifnog sustava. Naglasio je da te promjene neće utjecati na troškove poslovanja gospodarstva i poskupljenje ostalih proizvoda, jer će struja poskupjeti samo za kućanstva.

V. Ž., S. F., Đ. K., M. Ko.

PRIJEDLOG STRATEGIJE RAZVITKA REPUBLIKE HRVATSKE "HRVATSKA U 21. STOLJEĆU" - STRATEGIJA RAZVITKA MIROVINSKOG SUSTAVA I SUSTAVA SOCIJALNE SKRBI

Aktivna zaštita u okvirima novih socijalnih okolnosti

Većinom glasova zastupnici su podržali Prijedlog strategije razvitka Republike Hrvatske - "Hrvatska u 21. stoljeću" - Strategija razvitka mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi, upućuju se Vladi, odnosno predlagatelju, da ih uzme u obzir pri izradi i donošenju Strategije razvitka Republike Hrvatske.

Jednoglasnom odlukom zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su i zaključak što ga je predložio Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, kojim se Vladi Republike Hrvatske zadužuje da što hitnije uputi na

ratifikaciju Socijalnu povelju Vijeća Europe iz 1962. godine kao i revidiranu Povelju iz 1995. godine.

Ovim je zaključkom okončana rasprava o važnom segmentu budućeg razvitka Republike Hrvatske na području mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi. U raspravi je ukazano da se reforma sustava mora nastaviti, a na buduću socijalnu pomoć mogu računati one skupine koje se u pravilu neće moći uključiti u svijet rada, kao i hendikepirane osobe. U raspravi je bilo riječi i o mirovinskom sustavu, u svjetlu reformskih promjena.

O PRIJEDLOGU

Predloženi zakonski projekt podnijela je Vlada Republike Hrvatske, a opširni tekst započinje uvodnim napomenama iz kojih izdvajamo temeljne odrednice.

Navodi se da su ukupne promjene u hrvatskom društvu, kao i promjene u njegovoj međunarodnoj okolini nametnule potrebu radikalnih reformi ukupnog sustava socijalne sigurnosti. Prvi dio predloženog zakonskog teksta zato je i označen sintagmom "od pasivne prema aktivnoj socijalnoj državi". U drugom dijelu predloženoga teksta, opširno se

analizira dosadašnja evolucija, sadašnje stanje, te već definirana reforma mirovinskog sustava, kao i budući učinci prilagodbe mirovinskog sustava na gospodarski i socijalni razvitak zemlje. Također su naznačeni pravci daljnjih reformi mirovinskog sustava.

U trećem dijelu riječ je o sustavu socijalne pomoći i socijalne skrbi, ključnom elementu socijalno-zaštitne mreže namijenjene podršci siromašnima i socijalno ugroženim građanima.

Ova tri dokumenta strategijskog razvitka socijalne pomoći, posebno mirovinskog sustava, socijalne pomoći i socijalne skrbi, prezentirani su i raspravljani na stručnom savjetovanju, a potom i na užem sastanku kolegija Ministarstva i vanjskih stručnjaka. Budući da su mirovinsko osiguranje i socijalna skrb dva, inače dosta različita sustava socijalne sigurnosti, ocijenjeno je da je potrebno izraditi strategiju razvitka nekih drugih sustava. Stoga je dobro što se priprema strategija razvitka obiteljske politike. Isto tako, u toku je priprema, u suradnji sa Svjetskom bankom, programa reformi sustava socijalne skrbi i socijalne pomoći, što je praktički nastavak rada na ovom dokumentu.

Predloženi zakonski tekst uvodno je pred zastupnicima obrazložio ministar rada i socijalne skrbi **Davoriko Vidović**. U njegovom izlaganju kojega donosimo u nastavku teksta, sažeti su svi naglasci o kojima se govori u podnijetom zakonskom prijedlogu - Strategiji razvitka mirovinskog i socijalnog sustava.

RADNA TIJELA

O predloženom dokumentu provedena je rasprava i na saborskim radnim tijelima. **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**, Prijedlog Strategije raspravio je kao matično radno tijelo. Na tematskoj su sjednici bili nazočni i predstavnici udruga i sindikata umirovljenika, kao i predstavnici Saveza organizacije invalida Hrvatske i Hrvatskog saveza udruga tjelesnih invalida. Ocjenjujući trenutno stanje, istaknuta je činjenica značajne nezaposlenosti, velikog broja umirovljenika, nepovoljnog demografskog kretanja, značajnog broja građana koji žive ispod crte siromaštva (po podacima Svjetske banke

oko 10%). Sve to ukazuje na potrebu dugoročne reforme sustava socijalne sigurnosti, s reformom mirovinskog sustava kao njenog najznačajnijeg dijela, ali također i reformom obiteljskog sustava, sustava socijalne pomoći i skrbi, zdravstvenog sustava, te osiguranja nezaposlenih osoba. Ukazano je i na činjenicu da je reforma mirovinskog sustava započela uvođenjem trodjelnog sustava i početkom funkcioniranja I. i II. mirovinskog stupa. Uvođenje tzv. nultog mirovinskog stupa, koji će se financirati porezima, predstavljat će nesumnjivo vrlo bitan dio socijalne zaštitne mreže. U dijelu rasprave o strategiji razvitka socijalne skrbi, ocijenjeno je da je bitno povećati učinkovitost ovog sustava, te ga u značajnijoj mjeri povezati sa civilnim društvom. Posebno je potrebno provesti njegovu decentralizaciju, prenošenjem ovlasti na lokalnu upravu i samoupravu.

Članovi Odbora posebno su se osvrnuli na sporost u ratificiranju osnovne i revidirane Socijalne povelje Vijeća Europe, kao temeljnog dokumenta u socijalnom sustavu. Upravo ova Povelja treba biti temeljem cjelovite reforme socijalnog sustava, kojeg je najavila Vlada Republike Hrvatske. Zbog toga je predloženo da se o tijeku ovog postupka zatraži i izvješće Povjerenstva Vlade RH i matičnog ministarstva. U Strategiji bi, po mišljenju članova Odbora, trebalo značajnije naglasiti položaj osoba s invaliditetom, te u smislu trajnijeg poboljšanja, predložiti neke oblike dodatnog invalidskog osiguranja, odnosno odrednice sadržane u Prijedlogu Nacionalne strategije jednakosti položaja za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine.

U Strategiji razvitka sustava socijalne skrbi i socijalne pomoći, u skladu sa cjelovitom reformom ovog sustava, predloženu decentralizaciju potrebno je provesti tako da se točno definira mreža socijalnih ustanova, uključujući i mrežu izvaninstitucionalne socijalne brige - smještaj u obitelji i samostalni život pod nadzorom. Članovi Odbora ocijenili su potrebnim i utvrditi kriterije smještaja u navedene oblike pomoći i to s obzirom na potrebnu opremu, prostor i kadrove. Kod predstojeće privatizacije djelatnosti u socijalnoj skrbi, a imajući u vidu da se sada radi isključivo o privatizaciji objekata, neophodno je raditi na ujednačavanju

uvjeta i za ustanove socijalne skrbi i za izvaninstitucionalni oblik pružanja socijalne pomoći, s obzirom na kategoriju korisnika. Radi poboljšanja sustava i povećanja njegove učinkovitosti, bilo bi neophodno utvrditi koji se dio socijalne skrbi unutar sustava socijalnih ustanova koristi kao dio zdravstvene djelatnosti (sadašnji stacionari velikim su dijelom postali bolnice "B" tipa).

Nakon opširne rasprave, članovi Odbora su jednoglasno predložili Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se zadužuje Vlada Republike Hrvatske da, što hitnije, uputi Hrvatskom saboru na ratifikaciju Socijalnu povelju Vijeća Europe iz 1961. godine, kao i revidiranu Povelju iz 1995. godine.

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom Zakonu kao zainteresirano radno tijelo. Nakon uvodnog izlaganja predstavnika Vlade Republike Hrvatske u raspravi je iznijeto više primjedbi i prijedloga. Tako je primjerice ukazano da je predmetni materijal kasno upućen u saborsku proceduru, te da je veći dio poslova navedenih u Strategiji već učinjen, osim jednog dijela sustava socijalne skrbi. Potrebno je još jednom razmotriti mogućnost uvođenja kategorije nacionalne mirovine, budući da će ona predstavljati veliki izdatak.

Predloženo je da se u navedenom materijalu izvrše terminološka usklađivanja, a upozoreno je da je izostavljena skupina socijalno ugroženih osoba (djeca bez roditelja) kao i kategorija osoba nesposobnih za rad. Nisu dati podaci o zbrinjavanju starih ljudi u domovima ili nekim drugim institucijama. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Prijedlog Strategije razvitka Republike Hrvatske "Hrvatska u 21. stoljeću" - Strategija razvitka mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi.

RASPRAVA

Ministar rada i socijalne skrbi, **Davoriko Vidović** obrazložio je predloženi dokument, te uvodno izrazio žaljenje što u istom setu strateških dokumenata nisu uvršteni i neki drugi segmenti socijalne politike. Ipak je izrazio očekivanje da će se i ovi dokumenti uskoro naći pred

zastupnicima Hrvatskog sabora. Ovdje je u prvom redu mislio na potrebnu zakonsku infrastrukturu vezanu uz politiku zapošljavanja, odnosno skrbi o nezaposlenima. Jedna od koncepcija Strategije, odnosi se na potporu obiteljima, konstatirao je predstavnik predlagatelja. Govoreći zatim o predloženim materijalima, ministar je ocijenio da je na Strategiji

Strategiju je izradila skupina najboljih domaćih stručnjaka, a rezultati su sažeti u dva najvažnija segmenta - mirovinskom osiguranju i sustavu socijalne skrbi.

radila skupina naših najboljih stručnjaka. Njihovi rezultati rada sažeti su u dva važna segmenta - u segmentu mirovinskog osiguranja i sustavu socijalne skrbi. Vrijednim smatra i činjenicu što je ovaj dokument bio gotov prije godinu i pol dana, a bio je široko raspravljen u različitim profesionalnim udrugama. O njegovoj su se vrijednosti imali prilike izjasniti i građani Republike Hrvatske, jer je ovaj dokument bio 6-7 mjeseci prezentiran i na web stranicama resornog ministarstva.

Ocijenio je da je danas nešto lakše govoriti o sustavu i koncepciji mirovinskog osiguranja, jer je već učinjen najkrupniji korak u preobrazbi mirovinskog sustava. Riječ je o najkrupnijem dijelu sustava socijalne sigurnosti koji apsorbira više od 52% ukupnih socijalnih izdataka naše zemlje, upozorio je ministar Vidović. Vrijednost ove koncepcije leži u činjenici što ona na najneposredniji i najtransparentniji način sadrži sve elemente socijalne politike koja se na pragu 21. stoljeća nameće kao nužno načelo u odabiru. Stari sustav socijalne sigurnosti uspostavljen neposredno nakon II. svjetskog rata diljem Europe, sve se više napušta jer uvjeti u kojima se sustav definirao više ne odgovaraju situaciji. Hrvatska se kao i ostale europske države, suočava s demografskim problemima koje karakterizira ubrzani i naglašeni proces starenja stanovništva. Stopa nataliteta istovremeno opada pa se povećava generacijski nerazmjer i jaz između ovih kategorija stanovništva. Istovremeno smo svjedoci da se povećava stupanj nezaposlenosti, a rad se sve više individualizira i istovremeno se

napušta stari sustav industrijske proizvodnje. Naravno, ovi procesi imaju svoje neposredne reperkusije i na sam sustav socijalne sigurnosti. Prisutan je i proces globalizacije koji nezaustavljivo ruši barijere kao i nacionalne sustave socijalne sigurnosti. Istovremeno se stvara i pritisak na nacionalna gospodarstva da budu što kompetitivnija, te da istovremeno smanje postojeće proizvodne troškove. Ovakvi procesi također rezultiraju značajnim posljedicama po sustav socijalne sigurnosti i njenih sudionika, upozorio je ministar.

Zatim osvrnuo se na tri aspekta koje nas čine dodatno osjetljivima za sve predstojeće promjene u ovim oblastima. Kao prvu, navodi činjenicu da smo tek nedavno uspostavili nacionalnu državu, a to znači da smo morali u kratkom vremenskom periodu izgraditi čitav niz potrebnih institucija. Važno je istaknuti da je Hrvatska prošla ratna stradanja i iskušenja, a izravne se štete procjenjuju na iznos od oko 65 milijardi DEM. U proteklom je desetljeću istovremeno došlo do dramatičnog pada nacionalnog proizvoda, velikog snižavanja standarda i socijalne diferencijacije stanovništva. Pojavila se i kategorija ratnih stradalnika o kojima treba dodatno skrbiti jer su svojim zdravljem, životima i imovinom, pridonijeli stvaranju Hrvatske. Svojim su stradanjem istovremeno postali posebna kategorija ljudi kojima treba pružiti određenu socijalnu podršku.

Istovremeno je tijekom samoga rata došlo do značajne redistribucije nacionalnog dohotka kroz provedenu pretvorbu i privatizaciju. Mjereći se određenim koeficijentom nejednakosti, Hrvatska je postala zemlja u kojoj je stupanj socijalne nejednakosti postao ravan onome u SAD ili nekim južnoameričkim državama, i jedan je od najviših u tranzicijskim zemljama. Zbog ove je činjenice izražena snažna potreba da se socijalni troškovi održe na određenoj razini koja ne bi ugrozila razvojne mogućnosti zemlje. Opravdanim pritiskom tih pauperiziranih socijalnih slojeva i velikog broja umirovljenika, teži se koncepciji koja jamči održavanje jednog sustava na srednjoj razini i odabir mješovitog socijalnog modela. Među novim modelima sada se pojavljuju i privatna osiguranja, a nadolazeći sustavi posebno uvažavaju i valoriziraju ulogu lokalne zajednice, a poglavito obitelji i pojedinca koji se skrbe za

vlastitu socijalnu sigurnost. To je kao koncept razvidno u ovim dokumentima, ocijenio je ministar rada i socijalne skrbi. Naravno, to ne znači da se država povlači iz sustava socijalne odgovornosti, jer ona i dalje ostaje najjači jamac za one slojeve koji se iz različitih razloga mogu naći u stanju socijalnih potreba. Nova uloga države ostaje u činjenici da i dalje regulira zakonodavni i programski okvir, te ujedno jamči i osigurava različite mehanizme socijalne integracije onih građana koji su ostali izvan svijeta rada ili nisu u mogućnosti sami skrbiti za sebe i svoju obitelj.

Na ovim je načelima uspostavljen i jedan koncept mirovinske reforme koja se već dobrim dijelom realizira kroz sustav mješovitog socijalnog osiguranja. To je najznačajniji, odnosno prijeloman trenutak u stabiliziranju ili uspostavi novoga mirovinskog sustava koji se mora uhodati u sljedećem periodu.

Scenariji koji su ovdje ponuđeni nisu previše optimistični, nastavio je, zbog razloga što ne predviđaju ozbiljnije povećanje stanovništva. Kada je riječ o sustavu socijalne sigurnosti, uočljivo je da socijalna politika ne može biti samostalno definirana bez čvrste relacije u odnosu prema gospodarskim mogućnostima zemlje. Cijeli se socijalni sustav istovremeno otvara prema civilnom društvu, a pomoć ciljana ide prema onim skupinama kojima je nužna pomoć i skrb države.

Predložena koncepcija predstavlja obvezu ove, ali i sljedećih Vlada, da ustraju na ispunjavanju preuzetih obveza koje ne predstavljaju "mrtvo slovo na papiru". Riječ je o vitalnom dokumentu koji će u operacionalizacijama i u programima za nekoliko godina morati doživjeti svoju konkretnu zakonsku formu. Istovremeno treba imati na umu i sve one trenutke koji uvjetuju sadašnju i buduću socijalnu platformu i situaciju Hrvatske, zaključio je uvodno izlaganje ministar Vidović.

Nakon uvodnog izlaganja, u ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, govorila je predsjednica Odbora, zastupnica **Snježana Biga-Friganović**. Istaknula je da su članovi Odbora u raspravi analizirali sve aspekte dugoročne reforme socijalnog sustava.

Reforma mirovinskog sustava

Ova je reforma već započela trodijelnim mirovinskim sustavom, te postupnim uvođenjem I. i II. mirovinskog stupa. Daljnjom reformom ovoga sustava, nužno je postići jasnu diferencijaciju između doprinosa u mirovinske fondove i visine mirovine. Potrebno je razraditi solidarnost u prvom mirovinskom stupu, te postupno podizati životnu dob za odlazak u mirovinu. Uvođenje tzv. "nultog mirovinskog stupa", koji će se financirati porezima, predstavlja izuzetno bitan dio socijalne zaštite.

U Strategiji bi trebalo značajnije naglasiti položaj osoba s invaliditetom, te voditi računa o predstojećem procesu privatizacije.

U Strategiji bi, po mišljenju članova Odbora, trebalo značajnije naglasiti položaj osoba s invaliditetom, te voditi računa o svim segmentima predstojeće privatizacije djelatnosti u socijalnoj skrbi. Radi poboljšanja sustava i povećanja njegove učinkovitosti, bilo bi neophodno utvrditi koji se dio socijalne skrbi unutar sustava koristi kao dio zdravstvene djelatnosti.

Zastupnica je na kraju istaknula da je većinom glasova predloženo Hrvatskom saboru usvajanje Strategije razvitka mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi, u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske.

Članovi Odbora jednoglasno su odlučili najvišem zakonodavnom tijelu predložiti donošenje slijedećeg zaključka - Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da što hitnije uputi Hrvatskom saboru na ratifikaciju Socijalnu povelju Vijeća Europe iz 1961. godine, kao i revidiranu Povelju iz 1995. godine.

U ime Kluba zastupnika HSLs-a govorio je zastupnik dr.sc. **Vilim Herman**. On je konstatirao da se predloženi dokument sastoji od tri dijela, gdje prvi segment sadrži tumačenja reformi u Republici Hrvatskoj, koja se Ustavom definira kao socijalna država. Istovremeno se razmatra prelazak s pasivne na aktivnu socijalnu podršku i aktivnu socijalnu državu. Drugi je dio posvećen mirovinskom sustavu i njegovoj reformi koja je već definirana poznatim zakonima, a treći dio

posvećen je reformi sustava socijalne pomoći i socijalne skrbi.

Kako bi se razumjeli pojedini tipovi socijalne pomoći, nastavio je predstavnik HSLs-a, važno je razlikovati temeljne kriterije po kojima se ostvaruju socijalna prava. Prvi je kriterij naknada, odnosno nagrada za neki radni ili drugi doprinos, a tim se iznosom realizira većina mirovina. Drugi je kriterij prevencija ili kompenzacija za promijenjene prilike pojedinca ili obitelji, primjerice - dječji doplatak i dodaci temeljne mirovine. Treći se kriterij odnosi na one egzistencijalne potrebe građana koji nemaju dovoljno sredstava za život, a njime se realizira socijalna pomoć ili skrb. Socijalna sigurnost se prema trendovima zadnjih desetljeća, sve više "kupuje" na tržištu, odnosno dio socijalnih troškova se prebacuje na pojedinca i obitelj. Time se smanjuju državni socijalni troškovi, a u socijalnoj sferi, sve važniju ulogu dobiva lokalna zajednica, nevladine organizacije, odnosno razni čimbenici socijalnog društva.

Gospodarska i socijalna situacija u Hrvatskoj obilježena je teškim ratnim naslijeđem i procesom tranzicije, a veliki dio ratnih stradalnika tvori i značajan postotak populacije izrazito nepovoljnog statusa. U Hrvatskoj je istovremeno registrirana i visoka stopa nezaposlenosti koja sada obuhvaća gotovo 400.000 osoba. Prema rezultatima istraživanja Svjetske banke i Državnog zavoda za statistiku, Hrvatska je imala oko 10% građana koji žive ispod apsolutne nacionalne linije siromaštva.

Presudan je budući gospodarski razvoj

Zastupnik je upozorio da je konstatirano i nezadovoljstvo u narodu, zbog rezultata privatizacije društvenog vlasništva, kao i zbog neispunjenih socijalnih očekivanja pojedinih kategorija stanovništva. Ocijenio je da se u budućem periodu mogu predvidjeti tri faze u razvoju Hrvatske kao socijalne države. Socijalna bi kriza trebala biti okončana konceptualizacijom i usvajanjem temeljnih institucionalnih rješenja na ovom području. Afirmacijom mirovinskih stupova postupno bi se uspostavila stabilna zaštitna socijalna mreža, a aktivnim pristupom trebalo bi ujedno smanjivati nezaposlenost kao osnovni čimbenik siromaštva. Za uspjeh novog

socijalnog modela presudan je gospodarski razvoj, te na tom konceptu valja ustrajati, upozorio je zastupnik Herman. Za gospodarski je razvoj nužno ostvariti pretpostavke dobre socijalne politike. Gospodarski napredak koji je popraćen socijalnom dezintegracijom i nezadovoljstvom ljudi, dugoročno se ne može održati i predstavlja "socijalnu bombu". U sustavu državnih subvencija za mirovinsku štednju, potrebno je uključiti više znanstvenog analitičkog pristupa i otvorenosti. Ona je potrebna u trenucima kada se zna da su očekivana kretanja u mirovinskom sustavu determinirana demografskim kretanjima, gospodarskim stanjem, kao i propisima koji reguliraju mirovinski sustav. Negativne refleksije mogu se istovremeno očekivati i zbog nepovoljnih demografskih trendova, a u slijedećem se desetljeću može očekivati smanjivanje udjela mladog i radno aktivnog stanovništva u ukupnoj populaciji. Dodatnu poteškoću predstavlja i činjenica što su se proteklih godina u mirovinskom sustavu našli i oni koji tu po životnoj dobi i godinama staža ne bi trebali biti. Najvažniji gospodarski parametri koji će utjecati na kretanje u mirovinskom sustavu odnose se na: broj zaposlenih, rast plaća, stopu povrata na imovinu mirovinskih fondova i mirovinskih osiguravajućih društava, te kretanje bruto domaćeg proizvoda.

Osnovne slabosti sadašnjeg sustava socijalne pomoći i socijalne skrbi su slijedeći: informacijska manjkavost, slaba znanstvena podloga o potencijalnim korisnicima, neprilagođena edukacija o sadašnjim i budućim potrebama sustava, slaba informiranost potencijalnih korisnika kao i pretjerana centralizacija sustava.

Određene poteškoće mogu se očekivati i zbog nedovoljno utemeljenih kriterija za utvrđivanje i provedbu različitih mjera socijalne politike, te zbog slabe suradnje s lokalnim tijelima vlasti, kao i privatnim i neprofitnim institucijama. Zbog navedenih razloga, može se govoriti o dvije kategorije razvitka socijalne pomoći i skrbi. Prva se odnosi na sustav povećanja razine učinkovitosti, a druga na modernizaciju i demokratizaciju sadašnjeg sustava. Modernizacija i demokratizacija sustava može se postići pravovremenim usklađivanjem visine socijalne pomoći, definiranjem službene nacionalne linije siromaštva, usvajanjem

kategorije tzv. minimalnog dohotka te decentralizacijom socijalne pomoći i skrbi. Pri tome treba voditi računa da se uzmu u obzir vrlo nejednake gospodarske prilike regija, kao i područnih i lokalnih jedinica uprave i samouprave, a potrebno je obaviti i decentralizaciju postupka odlučivanja.

Svakako da određeni krug nadležnosti socijalne skrbi treba prepustiti odlučivanju na nadležnoj županijskoj razini, konstatirao je zastupnik Herman. Strategiju razvitka socijalne pomoći treba istovremeno povezati sa strategijom razvoja zaposlenosti, te obiteljskom, odnosno populacijskom politikom. Ne mogu se očekivati pozitivni učinci ukoliko se ne ostvari gospodarski rast i smanji stopa nezaposlenosti. Na kraju izlaganja napomenuo je da će Klub zastupnika HSLS-a, podržati prijedlog Strategije u fazi glasovanja.

Određeni krug nadležnosti socijalne skrbi treba prepustiti na odlučivanje nadležnim županijskim strukturama.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je zastupnica **Snježana Biga-Friganović**. Uputila je na početku pohvale svim stručnim osobama, kao i nadležnom mini-starstvu koji je radio na dvije važne strategije - strategiji razvitka mirovinskog sustava i strategiji socijalne skrbi. Ocijenila je da nije bilo nimalo jednostavno transparentno predstaviti sve ono što se u socijalnoj domeni događalo u prošlosti, ali i ukazati na trendove i bitne naznake koji se mogu očekivati u budućnosti. Smatra da će u ovim procesima važnu ulogu imati i strategija razvitka obiteljske politike kao i politike zapošljavanja, te reforma obrazovnog sustava.

Utjecaj globalizacije i demografskih kretanja

Ujedno je napomenula da se reforme socijalnog i mirovinskog sustava provode i u brojnim drugim državama, kao i u okviru međunarodnih organizacija, poput Vijeća Europe, odnosno u Europskoj uniji. Svijest o potrebi prilagodbe novom sustavu socijalnih vrijednosti, prisutna je u svim segmentima društva. Kada se razmatra ovaj proces, ne

moгу se zanemariti ni utjecaji i posljedice zbog postupnog procesa starenja populacije kao ni procesi globalizacije, upozorila je zastupnica.

Govorila je zatim o pojedinim aspektima i posljedicama visoke stope nezaposlenosti, ukazujući na dvostruko veći aktualni izračunavanje stope nezaposlenih osoba. Napomenula je da je ovaj iznos prema međunarodnim brojkama i metodologiji dvostruko manji. Usprkos ovim podacima, Vlada Republike Hrvatske mora posvetiti punu pozornost kako bi se ostvarila strategija bržeg zapošljavanja, vodeći pri tom računa i o standardima koji ukazuju na 10% stopu udjela siromašne populacije prema svjetskim standardima. Ukazala je zatim i na određene pozitivne posljedice reforme mirovinskog osiguranja koja je otpočela od 1. siječnja 2002. godine. Zabrinjava, međutim, činjenica što još uvijek nisu osnovani dobrovoljni mirovinski fondovi, a postoji interes i za što brže uvođenje III. mirovinskog stupa u procesu reforme. Osobito važnim smatra uključivanje populacije koje u ovom trenutku ima između 40 i 50 godina starosti. Ukazala je zatim i na određene opasnosti, koje prema riječima stručnjaka prijete narušavanjem zadane mirovinske koncepcije. To se odnosi na opasnost zbog nerazvijenosti financijskog tržišta kojemu nedostaju vrijednosnice, te nerazvijenost sustava nadzora koji mora spriječiti svaku zlorabu novca odvojenog za financiranje mirovina. Ocijenila je da određenu prepreku predstavljaju i nepovoljna demografska kretanja, kao i razina sive ekonomije. Govorila je zatim i o izjednačavanju dobi za umirovljenje za žene i muškarce, te o prijedlogu produljenja doba odlaska u mirovinu.

Odmah je ocijenila da je riječ o projektu koji se odnosi za budućnost, odnosno na period za 20 godina. Način interpretacije bio je međutim slab, pa su čak i akademski građani krivo pretpostavili da se radi o neposrednoj zakonskoj mjeri. Osim neprofesionalnosti, pri tome je demonstrirana i određena zlonačnjakost, a jedan dio krivnje pri tome, svakako snosi i nadležno ministarstvo. Pozdravila je zatim i najave reforme sustava beneficiranih mirovina, podsjećajući da je i osobno predložila jedan takav zakon. Njime je predloženo da se revidiraju mirovine dužnosnika, a i među stručnjacima je sazrela svijest o potrebi promjena

sustava beneficiranih mirovina. Pretpostavila je ujedno, da će nadležna ministarstva u skladu s rečenim inicijativama, uskoro izraditi i potrebne zakonske akte.

U okviru predložene Strategije, osvrnula se i na prijedlog prema kojemu bi se obavljale prethodne financijske simulacije za sve učinke zakona prije puštanja u zakonodavni postupak. Ovim će se modelom ukloniti brojne nejasnoće, te zbrka i propusti zbog čestih izmjena podzakonskih akata. Zbog neusklađenosti pojedinih propisa, danas je teško izračunati buduću mirovinu za pojedine kategorije građana, jer pojedine područne službe na različiti način interpretiraju određene zakonske akte, upozorila je zastupnica. Na kraju je upozorila i podržala zaključak Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, kojim se traži što hitnija ratifikacija Socijalne povelje Vijeća Europe od Hrvatskog sabora.

Mirovine i za staračka poljoprivredna domaćinstva

U ime Kluba zastupnika HSS-a zatim je govorio zastupnik **Marijan Maršić**, koji je istaknuo da se radi o aktu koji je trebao doći pred zastupnike ranije. Ovu je ocjenu obrazložio činjenicom da je dio reforme mirovinskog sustava već obavljen. Upozorio je da rastu troškovi mirovinskog sustava, kao i broj umirovljenika, a istovremeno se smanjuje broj osiguranika. Primjećuje se i pad razine mirovina u odnosu na plaće, što rezultira sve većim izdvajanjima iz državnog proračuna i to u visini od 100 milijuna kuna mjesečno. Financijska kriza neće se moći riješiti bez pozitivnih pomaka u gospodarstvu i porasta zapošljavanja. Klub zastupnika HSS-a, nastavio je zastupnik Maršić, podržava mogućnost uvođenja nacionalne mirovine financirane iz državnog proračuna. Podsjetio je zatim i na zaključak od 11. prosinca 2001. godine, kada je inicijativom Kluba zastupnika HSS-a, zadužena Vlada da izradi Prijedlog sustava nacionalnih mirovina za populaciju stariju od 75 godina. Ocijenio je da su socijalni problemi ove kategorije stanovništva naročito izraženi u ruralnim područjima Republike Hrvatske. Iznio je zatim i određene statističke pokazatelje koji su poduprli iznijete ocjene o teškom socijalnom položaju starijih zemljo-

radnika koji su često puta izloženi životu u neprimjerenim socijalnim okolnostima.

Osim toga ove bi mjere trebale pomoći i povratku žitelja aktivne radne dobi u depopulacijska područja. Naveo je zatim i kriterije koje bi trebalo zadovoljiti za primanje ovakve mirovine, navodeći na prvom mjestu da takva osoba ne prima nikakvu socijalnu pomoć, te da ne posjeduje resurse koji su neophodni za obavljanje poljoprivredne proizvodnje. Ocijenio je na kraju da u Republici Hrvatskoj ima oko 25.000 osoba koji zadovoljavaju rečene kriterije i zakonske pretpostavke. I on je u nastavku izlaganja ukazao da se državni socijalni sustav, sve teže nosi s dubokom gospodarskom i socijalnom krizom, pa svakako treba podržati namjeru da se s pasivne pristupi aktivnoj koncepciji socijalne skrbi i pomoći. Ujedno je naglasio i potrebu da se sustav socijalnih mjera svakako decentralizira, odnosno prepusti lokalnim strukturama uprave i samouprave. Potrebno je ujedno definirati zajamčeni socijalni standard za sve građane, a ovu vrijednost mora jamčiti država. Pojednim područjima potrebno je pružiti iznadprosječnu podršku, upozorio je zastupnik, navodeći da u navedenu kategoriju uvrštava područja od

**Potrebno je definirati
zajamčeni socijalni standard
za sve građane Republike
Hrvatske.**

posebne državne skrbi, otoke i brdsko-planinska područja. Predloženu Strategiju svakako treba što bolje povezati i sa strategijom razvoja zaposlenosti i obiteljske politike, zaključio je zastupnik Maršić, podržavajući donošenje rečenog zakonskog akta.

**Rješavati aktualne socijalne
probleme**

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** otvorila je deset-minutna pojedinačna izlaganja zastupnika, ocjenjujući uvodno da pred sobom ima vrlo ambiciozno pripremljen dokument. U pojedinim segmentima predlagatelj svoje ideje ambiciozno projicira za cijelo jedno stoljeće, iako bi od veće koristi bilo ukazivanje na temeljne aspekte socijalne politike u predstojećem desetljeću. Zatražila je od

predlagatelja da ukaže i pojasni kakav je položaj zastupnika u započetoj raspravi. Naime, kada je donošena Strategija nacionalne sigurnosti, onda se moglo utjecati na tekst nekom vrstom amandmana, upozorila je zastupnica Kosor.

Ocijenila je zatim da su ciljevi Strategije nekako previše pomaknuti u budućnost, iako javnost zanimaju aktualni problemi i načini izlaska iz sadašnje situacije. Osim toga, pojedine demografske pretpostavke nisu usklađene s očekivanjima i statističkim vrijednostima. Na ove dvojbe ukazuje i stručni elaborat izdan od Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Usporedila je zatim navedene podatke, predlažući da se pristupi usklađivanju i provjeri navedenih vrijednosti kao i same metodologije rada. Govorila je zatim i o namjerama predlagatelja da izjednači životnu dob za umirovljenje žena i muškaraca. Ocijenila je da se na rečenom pitanju ne mora utvrđivati ravnopravnost spolova, jer žene naprosto teško mogu izdržati rad na poslu do 65. godine života. Ukazala je zatim na spektar obveza koje čekaju ženu i majku i nakon odrađivanja poslovnih obveza, te upozorila na neusklađeno radno vrijeme i nedovoljan broj vrtića. Ukazala je zatim i na određene slabosti koje izviru ukoliko se slijede upute i izračuni dužine života stanovnika, od strane Svjetske zdravstvene organizacije. Prema upotrijebljenoj metodologiji, odlazak u mirovinu sa 67 ili 68 godina života blizak je ukupnoj prosječnoj dužini života u Hrvatskoj, pa bi sukladno takvoj koncepciji, ljudi odlazili u mirovinu kada bi već bili "statistički mrtvi", upozorila je zastupnica Kosor.

**Sustav socijalne skrbi nije
zakazao ni u ratnim
vremenima, kada je Republika
Hrvatska zbrinjavala oko
milijun prognanika i
izbjeglica.**

Podsjetila je zatim da sustav socijalne skrbi nije zakazao niti u ratnim vremenima, kada je Republika Hrvatska zbrinjavala oko milijun prognanika i izbjeglica. Suglasila se zatim s ocjenom da nezaposlenost potiče i generira socijalne probleme. Nezaposlenost je problem kojega trebamo rješavati svim zajedničkim silama i znanjem, upozorila je

zastupnica. Predložila je na kraju da se posebna pozornost posveti onim kategorijama stanovništva koje su nemoćne, a sustavom socijalne skrbi treba ujedno poticati i izgradnju i povećanje broja dječjih vrtića kao i staračkih domova za starije osobe. Na kraju je zatražila od ministra da odgovori na pitanje, mogu li zastupnici utjecati na predloženi akt svojim primjedbama i prijedlozima prije njegovog donošenja.

**Povećan utjecaj obitelji,
pojedince i civilnog društva**

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** ocijenila je da predložena Strategija predstavlja vrijedan dokument u čijoj je izradi na ovaj ili onaj način svojim priložima i primjedbama, sudjelovalo čak 1600 znanstvenika i stručnjaka. Predloženi akt bavi se potrebnim i nužnim promjenama, koje Hrvatska mora provesti kako bi se uključila u suvremene europske tokove. Brojni segmenti života radikalno su se izmijenili u posljednjih desetak godina, a treba voditi računa i o činjenici da Hrvatska tek 12 godina ima status suverene države. Osnovni reformski akcenti odnose se na namjeru da se smanji uloga države, a poveća utjecaj tržišta, obitelji, civilnog društva i lokalne zajednice na sve socijalne segmente života.

Treba reći, nastavila je zastupnica, da je socijalizam ostavio dubokog traga na očekivanja i ponašanja ljudi, koji smatraju da država treba skrbiti za sve životne probleme. Te sigurnosti više nema, i pojedinac mora uložiti značajne napore da zadovolji vlastita očekivanja iz sustava mirovinskih, socijalnih i stambenih potreba. Država, međutim, mora poticati i stimulirati ulazak nezaposlenih osoba u svijet rada, te investirati u ljude i njihova znanja i vještine. Određeni se naponi svakako moraju uložiti i u programe edukacije i školovanja koje postupno postaje trajni proces neovisno o završenom stupnju formalnog obrazovanja.

Zastupnica Opačić zatim je govorila i o provedenim segmentima reforme, podsjećajući na dopunsko zdravstveno osiguranje za građane. Kada je riječ o mirovinskom sustavu, upozorila je da je ovaj proces dospio u svojevrsnu financijsku krizu, najvećim dijelom zbog nepovoljnog omjera zaposlenika i umirovljenika. U ovakvoj je situaciji vrlo teško

osigurati redovnu isplatu mirovina, pa se zbog rečenih problema i pristupilo reformskim zahvatima i na tom području. Iznijela je zatim i određene statističke vrijednosti društvenog proizvoda, i otplate anuiteta, ukazujući da je u takvim uvjetima uistinu vrlo teško uredno isplaćivati mirovine. Kao i prethodni govornici, i zastupnica Opačić se založila za brže zapošljavanje nezaposlenih osoba, ocjenjujući da se u tom segmentu krije temeljna pretpostavka za koliki - toliko porast mirovina u budućem periodu. Nadoknađujući manjak sredstava za mirovine iz proračuna, država je opteretila mirovinski sustav, nastojeći istovremeno umirovljenicima ublažiti njihov nezavidan socijalni položaj. Na kraju je ukazala da se povećana životna dob umirovljenja odnosi na projekcije u nadolazećem periodu, pa nema razloga da se plaše građani kako će ove pretpostavke odmah biti pretočene u nove i strože zakonske obveze. Na kraju je izrazila očekivanje da će se ravnopravnost spolova prije dužine radnoga staža, realizirati na drugim elementima života koji pretpostavljaju stvarnu jednakost između muškaraca i žena.

O Strategiji konsenzusom

Dario Vukić (HDZ) s velikim je interesom pročitao ovaj materijal i želi pohvaliti Ministarstvo i Vladu što su se uhvatili ovakvog, korisnog posla.

Mirovinska reforma je jedno od pitanja u Hrvatskoj koje se mora raditi na nacionalnom konsenzusu jer nadilazi prošlu, ovu i opterećivat će sve buduće Vlade idućih 25 godina.

Mirovinska reforma je jedno od pitanja u Hrvatskoj koje se mora raditi na nacionalnom konsenzusu jer nadilazi prošlu, ovu i opterećivat će sve buduće Vlade idućih 25 godina.

Pored svih mjera navedenih kao mogućnost rasterećivanja Fonda generacijske solidarnosti svakako je potrebna njihova simulacija, smatra zastupnik premda zna da to nije lako učiniti. Te bi simulacije jasno pokazale postoji li strah od mogućnosti da na javni dug utječe uvođenje drugog

stupa kapitalizirane štednje i da do 2006. može značiti povećanje javnog duga od pet posto a do 2003. čak 25 posto BDP-a. Nije navedeno ni niz bitnih i kvalitetnih podataka kako bi se vidjelo kako je to u ostalim zemljama s fondovima generacijske solidarnosti. Jer, moramo znati, kaže, da ne samo tranzicijske zemlje već i razvijene imaju problema sa svojim mirovinskim fondovima i rješavaju ih na razne načine, a ti su modeli u Italiji, Nizozemskoj, Francuskoj, Njemačkoj potpuno različiti.

Pojašnjenje je potrebno i uz osnovnu mirovinu, smatra zastupnik ukazujući ujedno da se po novom zakonskom prijedlogu mijenja i izračun najniže mirovine koja je danas u Hrvatskoj otprilike na razini 41 posto bruto plaće i oko 73 posto umirovljenika prima mirovinu manju od 2.200 kuna a najniža je 970 kuna. Bitno je reći i građanima koji su zainteresirani za treći stup kakvi će biti učinci toga.

Očekujući ove godine deficit Mirovinskog fonda odnosno transfer iz proračuna 14 milijardi kuna, što je golem teret za hrvatski proračun, ovaj dokument bi trebao biti doraden, proći nekoliko puta "kroz Parlament", biti temelj sagledavanja problema umirovljenika i prihvatiti konsenzusom. I na taj način poslati građanima, posebice umirovljenicima, jasnu poruku da neće biti paušalnih pristupa njihovoj životnoj egzistenciji i da umirovljenik mora biti siguran hoće li primati i u kojem iznosu i što mu hrvatska država nudi u budućnosti, rekao je, među ostalim zastupnik.

Struka zadovoljna

Sonja Borovčak (SDP) pohvalila je pomake koji su vidljivi u ovoj Strategiji i prenijela zadovoljstvo struke ovim dokumentom, onih koji su uključeni u tu djelatnost. Naime, prvi put su socijalni radnici i svi oni koji rade u toj djelatnosti na lokalnoj razini imali priliku i sami biti uključeni u izradu jedne ovakve strategije, a to je dobar put i da se ubuduće u donošenju svih zakona i propisa konzultiraju ljudi koji su najizvravnije vezani uz rješavanje određenih problema.

Ne želi ponavljati ono što je već rečeno o mirovinskom sustavu no smatra, kaže, da je važno reći zbog određenih dezinformacija, da zaista neće za godinu, dvije doći do

povećanja starosnih uvjeta za odlazak u mirovinu i žene ne trebaju biti zabrinute, rekla je. Posebno je istaknula zadovoljstvo radnika koji rade u socijalnoj skrbi što se u predviđenim mjerama socijalne skrbi govori o permanentnoj edukaciji djelatnika u sustavu socijalne pomoći i skrbi koja je nužna radi usvajanja novih pristupa i aktivnog sudjelovanja u razvojnim procesima.

Bitno je i što je navedeno kako unaprijediti informiranje korisnika usluga posredstvom centara za socijalnu skrb besplatnim telefonima, internet stranicama itd. i da potencijalni korisnici mogu doći do informacije bez dolaska u sam centar (problem npr. osobi koja se teže kreće), smatra zastupnica i u svemu predloženom vidi zapravo velik napredak. Čini se također, rekla je, među ostalim, da u realizaciji pravaca budućeg razvitka socijalne pomoći i socijalne skrbi ne bi trebalo biti većih problema, a nema ni razloga da se u ovoj Strategiji ne nađu i osobe s invaliditetom.

Ivan Milas (HDZ) smatra da je ovo prilika da se raspravlja o nekoj futurističkoj projekciji te da se nada da se neće donijeti nikakav zaključak jer bi to značilo određenu obvezu budućim generacijama. To je lijepo napisano i interesantno no hoće li pomoći znat će oni koji će kasnije živjeti, a mi živimo, kaže, u vremenu pobjede kapitalizma i poraza socijalizma i socijalne države. Sve što se dosad sanjalo o ravnopravnosti ljudi, o socijalnoj sigurnosti o produženju života za sve sada je palo u vodu (u Hrvatskoj muškarci žive prosječno 63 godine).

Primjer za ono što nas čeka imamo već u svijetu. S javnog sektora skida se svaka socijalna odgovornost, jer oni koji vladaju svijetom preko MMF-a i Svjetske banke ne dopuštaju nikakve isplate ni povećanja javne potrošnje nego žele svoje monopole, kao što je Deutchetelekom kod nas, a sada će biti struja, plin, voda, lijekovi, nijedne novine u Hrvatskoj nisu u domaćim, ni javnim niti privatnim rukama itd. Seljaci će nestati, nestat će kulena i svih onih njihovih proizvoda, industrijsko društvo će se uniformirati, trgovačka društva (profit kapitalista) već se sada povećavaju na način da im se smanjuju troškovi za struju a povećat će se onima koji za njih rade itd. Ljudska prava nam propagiraju putem svojih tobožnjih civilnih

udruge koje imaju samo zadatak da naprave kontrolu nad društvom i sustav gdje nemaš nikakvih prava, neke su od slika koje je nizao zastupnik.

Na kraju je rekao da se nada da će društvo naći dovoljno snage da se odupre tim tendencijama i da ono što je dobro bilo u socijalizmu ne pusti da propadne.

Marijan Maršić (HSS) nije se složio s tvrdnjom predgovornika da će seljaci nestati i ustvrdio da kulena, rakije, vina, narodnih nošnji i svega što je obilježje sela i seljaštva u Hrvatskoj ne može i neće nestati. **Ivan Milas** objasnio je da je s tugom govorio o selu no tokovi su neumitni i mali se čovjek ne uspijeva održati i to su "posljednji Stipančići".

Dati mjesto seljacima

Ivan Kolar (HSS) želio se kao seljak osvrnuti na Strategiju jer ne vidi kakvo se mjesto predviđa tom staležu. Ponovio je jasno izraženo nezadovoljstvo Kluba zastupnika HSS-a u vezi s tim dijelom populacije o kojem se ne vodi sustavna briga. Seljačka populacija nosi teret tog biljega (riječi pok. zastupnika i pučkog tribuna Pankretića "nekom je ova država mati, a nekom maćeha") i ne bi bilo dobro da promakne da se u ovoj Strategiji ne osigura seljaku mjesto. Seljaci su oštećeni i nanesene su im goleme štete jer nije prihvaćeno poravnaje seljačkih mirovina kao drugim kategorijama.

Mora se predviđjeti neminovni proces da u poljoprivredi mora nestajati dio seljačke populacije, okrupnjavanje domaćinstava radi konkurentnosti, ali da ne budu prepušteni na milost i nemilost nasrtaju vanjskih utjecaja ili novih tajkuna, tzv. feudalaca koji bi tu zemlju mogli jeftino kupovati nauštrb nekakvog namirenja. Predlažemo i tražimo da se u ovoj Strategiji otvori mogućnost kapitalizirane štednje za seljake davanjem svojeg proizvodnog resursa (hektar zemljišta na otplatu) za socijalnu sigurnost i namirenje po mjesecima. Ako toj populaciji netko odriče uopće mogućnost takvog namirenja taj ne živi ovaj život, i to je populacija koja je hranila i branila ovu državu, rekao je zastupnik. Da bi dobili određene nadoknade (zastupnik smatra da je mirovinski sustav sigurniji od socijalnih davanja) seljaci su dakle spremni odreći se svojih proizvodnih resursa ako iza toga stoji država.

Ivan Milas u svojoj je replici upozorio da se imanja ("resursi") seljaka ne smiju davati jer mirovine neće biti i neće imati što jesti. Mirovine su otišle kapitalistima za njihove igre koji propisuju siromaštvo širom svijeta. To su društva s ograničenom odgovornošću (investira gdje hoće i nestaje) koja tzv. drugi

Mirovine su otišle kapitalistima za njihove igre koji propisuju siromaštvo širom svijeta. To su društva s ograničenom odgovornošću (investira gdje hoće i nestaje) koja tzv. drugi stup dobivaju i prisiljavaju našu državu da se taj novac ne akumulira ovdje nego na slobodnom tržištu kapitala.

stup dobivaju i prisiljavaju našu državu da se taj novac ne akumulira ovdje nego na slobodnom tržištu kapitala.

Ivan Kolar je odgovorio da mu nije ni na kraj pameti da seljaci prepuste svoje resurse bilo kojem "društvu kapitala".

Farsa i demagogija

Mr.sc. **Nikola Ivaniš (PGS)** osvrnuo se na socijalni dio Strategije. Osobno smatra farsom i demagogijom koncept da se orijentiramo na društvo u kojem će pravo na socijalnu skrb imati samo najugroženiji a u isto vrijeme netko će se jako bogatiti. Nije napravljena projekcija interakcija svih naših strategija (neće dati ono što od njih hoćemo) ni svih tih reformi. Reformiramo sve od socijalnog sustava do obrazovanja a vidimo kako to radimo da se čak konfrontiraju u tome i članovi Vlade (reforma obrazovanja). Čini se da sve to završava potpisivanjem socijalnih paktova i sl. i prebacivanjem obveza na građanina i dijelom na lokalnu samoupravu. Stoga u vezi s tim treba postaviti određena pitanja, smatra zastupnik, poput onog hoće li se makar negdje smanjiti porezno opterećenje građana, hoće li se povećati prihod lokalne samouprave a što bi bilo pošteno ako se povećavaju obveze. Hoće li se po bilo kojoj projekciji smanjiti broj nezaposlenih, njih 430.000 koji dijele sudbinu siromaštva. Nemamo odgo-

vore na ta pitanja pa stoga nije jako važno, dapače, apsolutno je nevažno, tvrditi kako ljudi koji rade na području socijalne skrbi izražavaju zadovoljstvo ovim materijalom.

Tim konceptom moraju biti zadovoljni građani a ne stručnjaci, naglasio je spomenuvši nedavno održane sportske igre u Zatonu na kojima je sudjelovalo nekoliko stotina djelatnika socijalne i mirovinske skrbi a vidio je i dužnosnike Vlade. Oni su zadovoljni i možda će i sutra biti zadovoljni i držat će referate na kongresima no to ništa ne znači onom koji će stajati u redu za ovo ili ono, rekao je zastupnik. Mi od Hrvatske ne trebamo potencijalno graditi zemlju milosrda već socijalnu državu i dužnost nam je prema biračima da ova država ostane socijalna, da se ne pretvara u zemlju s pet posto jahtaša i 95 posto onih za koje zastupnik ne bi htio, kaže, upotrijebiti karikirani izraz.

Dotaknuo je i "famousne demagoške teze o 68 godina" te rekao da se kaže da to otprilike znači da će Talijan i Austrijanac u tim godinama doći u Opatiju u vrhunski klimatiziranom autu a da će ih Opatijac od 68 godina posluživati coca colom drhtavom rukom. Farsa je a ne istina hipotetski govoriti kako će se za nekoliko godina u ovoj zemlji povećati očekivana životna dob jer mi smo zemlja u kojoj raste perinatalni mortalitet pa bi tu priču trebalo prepustiti drugima. Zaključio je da cjelokupni projekt socijalnih reformi u protekle dvije godine, koji osobno ne podržava, hrvatskim građanima neće donijeti ništa dobro.

U svojoj replici potpredsjednik Hrvatskoga sabora mr.sc. **Mato Arlović** je rekao da se čini da postoji puno nerazumijevanja u vezi s ovom Strategijom (u vezi s Opatijcem je dodao da bi se vjerojatno dogodilo to isto dogodilo Austrijancu zimi). Strategija se zalaže za proširivanje srednjeg sloja, ne sloja sirotinje, koji će radom i pružanjem usluga, menadžerskim i poduzetničkim duhom, s kapitalom, tuđim ili vlastitim, stvarati mogući gospodarski rast razvoja i napretka. U budućnosti treba stvarati prilike kako u našim okolnostima i stvarnosti brže mijenjati tu nepovoljnu stvarnost (nezaposlenost, zaduženost zemlje), rekao je, među ostalim.

Mr.sc. **Nikola Ivaniš (PGS)** odgovorio je na ovu repliku i naglasio da je govorio u svoje ime. Sintagma

"moramo biti svjesni" osobna je stvar svakog zastupnika rekao je i primijetio da je predgovornik bio na listi za raspravu ispred njega no da je valjda trebalo sačekati da se može odgovarati i replicirati. No odmah se i ispričao na tom svom prigovoru nakon što je predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskoga sabora **Baltazar Jalšovec** objasnio da je mr.sc. Mato Arlović povukao svoju prijavu za raspravu.

Potrebni čvršći kriteriji

Vinko Špičko (HSLŠ) pozdravlja donošenje Strategije kao jednog od ključnih dokumenata koji treba na dulje razdoblje definirati područje mirovinskog sustava i socijalne skrbi. No ovaj dokument bi ipak na neki način, s obzirom na to da naša stvarnost odudara od vrhunskih europskih iskustava, trebao biti derivat navedenih europskih iskustava.

Radi praćenja provedbe ovog dokumenta trebalo bi postaviti čvršće kriterije pa primjerice, kad se govori o povećanju postotka nezaposlenih u dobi od 15 do 64 godine precizirati dinamiku realnog zapošljavanja jer se samo navodi da će to povećanje biti sa 47,7 posto u 2000. godini na 58 posto u 2021. godini. Aktivnom poreznom politikom trebalo bi stimulirati još više izdvajanja za treći stup a u konačnici i osloboditi poreza, smatra zastupnik. Pozdravlja intenciju o decentralizaciji sustava socijalne skrbi no upozorava da to mora biti povezano i s reorganizacijom sustava lokalne samouprave a i praćeno decentralizacijom sredstava. Jer, danas u lokalnoj samoupravi većina općina u Hrvatskoj ne može ni uz najbolju volju provoditi nikakvu socijalnu politiku i država do daljnjega mora biti vrlo uključena u sustav socijalne skrbi, rekao je, među ostalim.

Za socijalnu pravednost

Za pojedinačnu raspravu više nije bilo prijavljenih pa je slijedila zaključna petminutna rasprava klubova zastupnika.

Klub zastupnika SDP-a podržat će ovu Strategiju koja zapravo socijalnu pomoć na razini države, lokalnih i regionalnih zajednica predviđa čitavim nizom mjera tek ako se radom i gospodarenjem ne mogu stvoriti uvjeti da pojedinac ili članovi poje-

dinih obitelji mogu živjeti život dostojan čovjeka, rekao je mr.sc. **Mato Arlović**. Stoga osobito podržavamo, kaže, napore ove Strategije koji trebaju omogućiti da se radom i gospodarenjem zapravo provodi najbolja socijalna strategija.

Valja naznačiti da se i u našem Ustavu govori o socijalnoj pravdi koja je temelj ustavnog poretka i ta je dimenzija, socijalna pravednost za Klub zastupnika SDP-a veoma važna i u tom pogledu dobro je da se u Strategiji govori o decentralizaciji odlučivanja (često puta ne mora biti pravedno ono što misle ponekad predstavnici vlasti).

Osobito podržavamo realnost Strategije koja je utemeljena u polazišnom dijelu na realnom gospodarstvu i socijalnim činjenicama, rekao je, među ostalim. Ispričao se zastupniku mr.sc. Ivanišu što je rekao "da moramo biti ozbiljni" jer je očekivao da će on, kaže, koji je izabran s liste SDP-a, o tome voditi računa i da je mogao prepoznati socijalnu komponentu SDP-a.

Mr.sc. **Nikola Ivaniš** naglasio je u replici da ne može biti riječi o nekom velikom nerazumijevanju između njega i mr.sc. Arlovića već samo o preciznosti - izabran je s liste SDP, HSLŠ, PGS-a. Mr.sc. **Mato Arlović** odgovorio je da kolega Ivaniš dobro zna kako je mogao biti izabran u ovaj saziv Hrvatskoga sabora kao i u prošli no o tome, veli, ne želi polemizirati. Polemizirao je, veli, u onom dijelu da moramo biti svjesni i situacije u kojoj se nalazimo i očekivao je da netko tko je dva puta bio na listi SDP-a jako svjestan situacije naslijeđene od HDZ-a. Ujedno je prigovorio predsjedatelju što je dopustio zastupniku mr.sc. Ivanišu repliku na njegovo izlaganje u ime Kluba zastupnika te da će biti oštećen ako sada predsjedatelj da riječ mr.sc. Ivanišu jer on neće imati pravo na repliku. Predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskoga sabora **Baltazar Jalšovec** objasnio je i ispričao se što je zabunom dao mr.sc. Ivanišu mogućnost na repliku. S obzirom na to izrazio je nadu da će potonji zastupnik imati razumijevanja i povući svoje pravo na raspravu u ime Kluba zastupnika. Mr.sc. **Nikola Ivaniš** zahvalio je predsjedatelju i rekao da se veseli borbi koja se otvara oko toga da mu se oduzima pravo govora u Saboru.

Država jamac socijalne sigurnosti

Prijavljenih za raspravu više nije bilo pa je zaključno govorio ministar rada i socijalne skrbi **Davorko Vidović**. Nema namjeru niti može odgovarati, kaže, onima koji su ovu raspravu o Strategiji iskoristili za raspravu o nečemu što nije direktno vezano ili što nije sadržaj ovog dokumenta a pogotovo ne može polemizirati s raspoloženjima pojedinih zastupnika. Izračuni, grafikoni, procijenjene veličine mogu biti osporavani temeljem argumenata i procjena same struke a ne na temelju naših impresija. A ovo su radili sveučilišni profesori ali su i praktičari imali prilike reći svoje mišljenje o Strategiji. Sama Strategija nije ni imala namjeru dati odgovore na konkretna pitanja koja su se javila u raspravi i to će biti sadržaj posebnih zakona koje će donositi ovaj ili budući Sabor, rekao je, među ostalim ministar.

Država se ne izvlači od svoje odgovornosti prema građanima i njihovoj socijalnoj sigurnosti već i dalje ostaje glavni jamac te socijalne sigurnosti.

U vezi s osnovnim mirovinama naglasio je da cijeli koncept mirovinske reforme, a postavljala ga je struka i prije ove Vlade, nije radikalni koncept, koji je potpuni prijelaz na kapitalizirani mirovinski sustav. Zadržali smo prvi stup u kojem je sačuvana solidarnost i koji dalje štiti one s niskim mirovinama. No država se ne izvlači od svoje odgovornosti prema građanima i njihovoj socijalnoj sigurnosti već i dalje ostaje glavni jamac te socijalne sigurnosti, jasno je rekao ministar rada i socijalne skrbi. No, teško je prihvatiti da država može osiguravati jednaka prava i onima koje je netko u raspravi nazvao jahtašima kao i onima koji se nalaze u stanju socijalne ugroženosti.

Ministar se osvrnuo i na primjedbu da se za seljake nije ništa napravilo te je u vezi s tim podsjetio na uvođenje prava na dječji doplatka za sve pa i seljake. U vezi sa špekulacijom u kojoj je mjeri Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje danas sposoban alimen-

tirati sve troškove mirovina i da će faliti 14 milijardi kuna rekao je da to nije točno. Mirovine koje se isplaćuju temeljem općih propisa procijenjene su na 15,8 milijardi kuna u ovoj godini i iz doprinosa će se ostvariti 12,5 milijardi pa bi se u tom slučaju moglo govoriti o nekakvom manjku od dvije milijarde, koji se alimentira iz proračuna. Sve ostalo se odnosi na proračunske izdatke za isplatu mirovina ostvarenih pod posebnim

uvjetima (uključuje to i tranzicijski trošak za samu reformu, mirovine branitelja itd.). U vezi s godinama starosti za odlazak u mirovinu (67,68) naglasio je da tu ima mnogo kondicionala i da se govori da bi to bilo 2018. godine pa ljude koji uskoro idu u mirovinu ne treba s tim plašiti. Vjeruje da je ovo moderna koncepcija koja jamči i osigurava najbolja rješenja za naše građane i da će dobiti podršku zastupnika.

Rasprava je zatim bila zaključena. **Većinom glasova (62 "za", 21 "suzdržan") Hrvatski je sabor podržao Prijedlog ove Strategije. Donio je i zaključak (prijedlog matičnog odbora) da se zadužuje Vladu RH da što hitnije uputi Hrvatskom saboru na ratifikaciju Socijalnu povelju Vijeća Europe iz 1962. godine kao i revidiranu Povelju iz 1995. godine.**
V.Ž; Đ.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI OSOBA S DUŠEVNIM SMETNJAMA

Nastavlja se rad na pripremi novog zakona

U skladu s nedavno izmijenjenim Zakonom o kaznenom postupku normiran je postupak prema osobama s duševnim smetnjama protiv kojih se vodi kazneni ili prekršajni postupak.

Hrvatski sabor prihvatio je hitnim postupkom izmjene ovog zakona radi njegova usklađivanja s nedavnim izmjenama Zakona o kaznenom postupku. Očekuje se, naknadno, i posve novi zakon, na kojem radna grupa koja je pripremila ove izmjene nastavlja rad. U okviru toga će se, obećao je predlagatelj, iznova razmotriti neka od rješenja koja su u ovoj raspravi bila poprilično podvrgnuta kritici, a i cjelokupna će se materija uskladiti s Ustavom i Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i sloboda.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza zakonskog prijedloga, evo što je o njemu rekao zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, mr.sc. **Miljenko Kovač**. Nakon što je ukazao na spomenutu potrebu usklađivanja s izmjenama Zakona o kaznenom

postupku, objasnio je da se želi posebno normirati postupak prema osobama s duševnim smetnjama protiv kojih se vodi kazneni ili prekršajni postupak.

Važan razlog za izmjene je želja da se poboljša položaj osoba s duševnim smetnjama - osiguralo bi im se pravo pristupa sudu. One same ili njihovi opunomoćenici mogli bi pokrenuti i zahtijevati sudsku ocjenu zakonitosti oduzimanja slobode prisilnim smještajem - postavljajući zahtjev za otpust.

Bitno je, naglasio je, da bi prvi prisilni smještaj neubrojivoj osobi izricao sud u kaznenom postupku, a ne - kao dosad - županijski sud u izvanparničnom postupku.

Zakon o kaznenom postupku bi normirao postupak, a ovaj zakon pretpostavke za određivanje prvoga prisilnog smještaja neubrojivoj osobi od kaznenog suda, kad se u kaznenom postupku utvrdi da je okrivljenik neubrojiv i opasan za okolinu.

Važan razlog za izmjene je želja da se poboljša položaj osoba s duševnim smetnjama - osiguralo bi im se pravo pristupa sudu. One same ili njihovi opunomoćenici mogli bi pokrenuti i zahtijevati sudsku ocjenu zakonitosti oduzimanja slobode prisilnim smještajem - postavljajući zahtjev za otpust.

Neubrojivoj osobi zajamčilo bi se pravo da u postupku u kojem se odlučuje o njenom otpustu ili o produženju smještaja bude osobno saslušana te da joj se omogući da pred sudom iznese argumente protiv produženja smještaja.

Predloženo je, nadalje, propisivanje postupka u kojem bi se rješenjem odlučivalo o upućivanju neubrojive osobe u psihijatrijsku ustanovu, pošto

što joj sud u kaznenom postupku odredi prisilni smještaj (nakon što se na temelju mišljenja vještaka psihijatra utvrdi da osoba ima teže duševne smetnje i da je opasna za okolinu).

Uređuje se i postupak za donošenje odluke o izboru psihijatrijske ustanove za prisilan smještaj - Ministarstvo zdravstva o tome bi moralo donijeti odluku u roku osam dana).

Zakonom bi se, nadalje, uređio postupak i donošenje rješenja o premještanju u drugu ustanovu, privremen izlazak iz terapijskih razloga te pitanje prvog izlaska i izlaska duljih od 15 dana (odluka suda), dok bi o kraćima odlučivao predstojnik odjela ustanove u koju je smještena osoba s duševnim smetnjama.

Tu je još prijedlog da sud nakon provedene rasprave i postupka donosi rješenje o produženju prisilnog smještaja na rok od jedne godine i o otpustu. Postupak odlučivanja o uvjetnom otpustu provodio bi se na prijedlog predstojnika odjela, najduže na rok od tri godine - ako se smatra da bi bilo dovoljno liječenje na slobodi - o čemu bi se odlučivalo na osnovi mišljenja liječnika, vještaka i psihijatra.

Zamjenik ministra pravosuđa upoznao je zastupnike s amandmanom Vlade.

RADNA TIJELA I AMANDMANI

Odbor za zakonodavstvo podržao je Prijedlog uz tri amandmana.

Prvim je predviđeno rješenje prema kojem je neubrojiva osoba opasna za okolinu ako postoji visok stupanj vjerojatnosti da bi zbog duševnih smetnji zbog kojih je nastupila neubrojivost mogla ponovo počinuti "kazneno djelo za koje je zapriječena kazna zatvora u trajanju od najmanje tri godine" (umjesto "teže kazneno djelo"), a trećim skraćuje rok donošenja odluke o izboru psihijatrijske ustanove za prisilni smještaj (sa osam na tri dana). To je moguće s obzirom na to da Ministarstvo zdravstva planira smještajne kapacitete i uvjete u pojedinim psihijatrijskim ustanovama za prisilni smještaj. Drugi je amandman pravno-tehničke naravi. Parlamentu je, uz to, predloženo da Stručna služba prije objave u "Narodnim novinama" nomotehnički i redakcijski uredi tekst.

Odbor za pravosuđe podržao je Prijedlog otvorivši raspravu o nekim odredbama koje su izazvale dvojbe, ponajprije o sintagmi "visoki stupanj vjerojatnosti", no rečeno je da se radi o pravnom standardu kojemu nije moguće pronaći supstitut, a praksa i struka kroz višekratna vještačenja mogu utvrditi o kojem stupnju vjerojatnosti se radi u konkretnom slučaju.

U Odboru se čulo pitanje ne bi li trebalo pronaći brži, kraći i učinkovitiji način odlučivanja o prisilnom smještanju od člankom 45. predviđenih, minimalno, 16 dana.

Izneseno je, nadalje, stajalište da rješenje iz članka 46. stavka 2. nije odgovarajuće jer ni u kom slučaju o izlascima neubrojive osobe iz psihijatrijske ustanove ne bi trebao odlučivati predstojnik odjela te ustanove već nadležni sud. Postavljeno je zatim (isti članak) pitanje o mogućnosti uvrštavanja imovine kao zaštićene vrijednosti, koja također može biti ugrožena destruktivnim ponašanjem neubrojive osobe (

U Odboru se još čulo da bi člankom 48. stavak 3. trebalo propisati kumulativne uvjete za otpust neubrojive osobe iz psihijatrijske ustanove na način da vještak psihijatar treba ustanoviti da ona više nema teže duševne smetnje i (ne - ili) da nije opasna po okolinu.

Člankom 50. stavak 1. trebalo bi sudu odrediti imperativnu obvezu traženja nalaza i mišljenja drugog vještaka psihijatra u slučaju složenosti slučaja ili iz drugog razloga kod raznih slučajeva otpusta, produženja boravka neubrojivih osoba, prekida otpusta i sl., a ne sudu ostaviti mogućnost slobodnog disponiranja ovim ovlaštenjem.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo podržao je zakonski prijedlog uz upozorenje da su neka pitanja ostala otvorena. Npr., prilikom privremenog izlaska neubrojive osobe kraćeg od 15 dana, odluku donosi predstojnik odjela, a po mišljenju članova Odbora trebalo bi jasno i nedvojbeno naznačiti koje mjere treba poduzeti i tko ih je sve dužan provoditi da bi se zaštitila okolina i drugi građani od potencijalno opasnih osoba te mogućih recidiva njihova protupravnog djelovanja. Također se nameće pitanje odgovornosti za pogrešnu procjenu otpusta, uvjetnog otpusta ili privremenog izlaska u slučaju even-

tualnih novih protupravnih krivičnih djela osobe s duševnim smetnjama.

Članovi Odbora ocijenili su da predloženi zakon treba usvojiti s obzirom na to da su njegove odredbe komplementarne sa Zakonom o kaznenom postupku. No, za kvalitetno i cjelovito rješenje pitanja vezanih uz zaštitu osoba s duševnim smetnjama i postupkom njihova prisilnog smještaja, posebno postupka prisilnog smještaja neubrojivih nužno je čim prije predložiti cjeloviti zakonski tekst, sukladan međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima i slobodama, koji će biti - za razliku od važećeg - provediv u praksi te pridonijeti boljem uređenju svih spornih pitanja na ovom izuzetno osjetljivom području zadiranja u ljudska prava.

Bez primjedbi zakonski je prijedlog podržao **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina**, koji je to razmotrio kao zainteresirano radno tijelo.

Klub zastupnika HDZ-a predložio je da se zakonski prijedlog uputi u treće čitanje.

Jedan amandman podnio je **Klub zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a**. Predložili su da se o eventualnom otpustu ili liječenju na slobodi psihijatrijskih pacijenata odlučuje na temelju mišljenja liječnika psihijatra koji detaljno poznaje njihov slučaj jer je bio uključen u liječenje kao član terapijskog tima.

Oslanjanje u sudskoj odluci isključivo na mišljenje psihijatra vještaka koji s pacijentom, osim jednog razgovora, nije bio u kontaktu prijeti opasnošću da pacijenti postanu žrtve birokratske procedure. Logično je pretpostaviti - stoji još u obrazloženju amandmana - da član terapijskog tima koji, najčešće godinama, ima u tretmanu pojedinog pacijenta, može mnogo bolje procijeniti stupanj njegove opasnosti za okolinu.

Ovim se amandmanom ne otklanja mogućnost da se u složenijim slučajevima dodatno angažira i psihijatar vještak.

Jadranka Kosor (HDZ) predložila je da kod odluke o produženju, otpustu, privremenom izlasku te prestanku ili opozivu uvjetnog otpusta neubrojive osobe sud mora (a ne "može") zatražiti nalaz i mišljenje drugog vještaka psihijatra.

Dva je amandmana podnijela **Milanka Opačić (SDP)**. U obrazloženju prvog stoji da predstojnik odjela odnosno članovi terapijskog tima,

kako je pokazala praksa, mogu bolje procijeniti stupanj opasnosti koju predstavlja pojedini pacijent (jer se time bave najčešće godinama), nego sudski vještak - na temelju jednokratnog pregleda. Drugim je predloženo da sudac može, ako iz opravdanih razloga sumnja u ispravnost odluke predstojnika odjela, zatražiti mišljenje vještaka psihijatra.

Amandmanom na vlastiti prijedlog, **Vlada RH** predložila je da se postupak prisilnog smještaja koji je pokrenut prije stupanja na snagu ovog zakona nastavlja prema odredbama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, kao i onaj u kojem su doneseni presuda i rješenje u kaznenom postupku ako sud nadležan za prisilni smještaj nije donio odluku o prisilnom smještaju do dana stupanja na snagu ovoga zakona.

RASPRAVA

Nakon zamjenika ministra pravosuđa izlagali su predsjednici radnih tijela - **Luka Trconić** (Odbor za pravosuđe, upravu i lokalnu samoupravu) **Snježana Biga-Friganović** (Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo) i **Josip Leko** (Odbor za zakonodavstvo).

Ne može činovnik bolje odlučiti od suda i liječničkih eksperata

Da **Klub zastupnika HSS-a** podržava zakonski prijedlog te s tim u svezi stavove odbora, naročito onih za pravosuđe i za zakonodavstvo (koje prihvaćaju u cijelosti) zastupnike je izvijestio **Petar Žitnik**. Uvodno je napomenuo da - s obzirom na to da je riječ o specifičnoj pravnoj materiji - valja vjerovati ekspertnom timu koji je radio na Prijedlogu te da, s obzirom na relativno opsežne izmjene, trebati napraviti pročišćeni tekst zakona.

Rješenje o izlasku neubrojive osobe uvijek bi se moralo donositi komisijski, uz obvezno mišljenje liječnika koji osobu liječi.

Zastupnici HSS-a predložili su da odluku o tome u koju će psihijatrijsku ustanovu biti smještena neubrojiva osoba ne donosi Ministarstvo zdravstva nego sud, uz upozorenje da ne može činovnik bolje odlučiti od suda i

liječničkih eksperata. Uz upozorenje da u državi i tako nema mnogo ustanova u kojima bi se mogao osigurati takav smještaj sugerirali su da se odredi poseban odjel za takve osobe u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče.

Njihov predstavnik upozorio je, nadalje, da rješenje o super-vještačenju nije baš optimalno, jer o zdravstvenom stanju psihičkog bolesnika daleko meritornije mišljenje može dati njegov ordinarijus. Teško da supervještak, koliko god bio visoko stručan, može u kraćim kontaktima kod vještačenja steći dokraja ispravnu kliničku sliku bolesnika bez tješnje suradnje s njegovim liječnikom.

Isti je stav i kad je riječ o ovlaštenjima predstojnika bolnice u koju je smješten pacijent. Rješenje o izlasku neubrojive osobe uvijek bi se, naglasio je zastupnik, moralo donositi komisijski, uz obvezno mišljenje liječnika koji osobu liječi.

Petar Žitnik je, na kraju, izlaganja upozorio da svaka liberalizacija u tretmanu neubrojivih bolesnika mora biti detaljno razmotrena, uz pojačani oprez.

Uputiti u treće čitanje

Zašto **Klub zastupnika HDZ-a** predlaže da zakonski prijedlog ide u treće čitanje objasnio je **Vladimir Šeks**. Uvodno je napomenuo da je bitno i najvažnije da se društvo zaštiti od neubrojivih osoba za koje je utvrđeno da su počinile kaznena djela zbog kojih im je dosuđen prisilni smještaj u psihijatrijskoj ustanovi. Moraju biti izolirane jer su opasne po okolinu, to više što je već bilo privremenih mjera otpusta osoba koje su zatim počinile najteža kaznena djela.

Rekavši da dvoji o ispravnosti rješenja iz članka 44, prema kojem se osobu ne može otpustiti iz ovakve ustanove ako postoji "visok stupanj vjerojatnosti" da bi zbog duševnih smetnji zbog kojih je nastupila neubrojivost mogla ponovno počiniti kazneno djelo, zastupnik je rekao da je teško odrediti standard "velike vjerojatnosti" te da, u svakom slučaju, ne može uvažiti rješenje iz Prijedloga. To bi značilo, napomenuo je, logičkom raščlambom, da bi za osobu koja je počinila djelo teške tjelesne povrede trebala postojati vjerojatnost da bi mogla počiniti ubojstvo.

Dobrim rješenjem klub ne smatra ni prijedlog Odbora za zakonodavstvo s tim u svezi - da bi se pod težim kaznenim djelom podrazumijevalo

ono za koje je predviđena kazna zatvora više od tri godine, jer to bi značilo da se priznaje da takva osoba može počiniti kazneno djelo za koje je kazna manja od tri godine.

Klub zastupnika HDZ-a smatra, nadalje, da odluku o izlasku neubrojive osobe, pa ni o privremenom, ne može (nije u stanju osigurati za takvo što potreban stalni nadzor) ni u kom slučaju donositi predstojnik ureda, psihijatrijske ustanove, predstojnik odjela već da bi to trebao raditi isključivo sud.

Uvjeti otpusta moraju biti ispunjeni kumulativno - tako da sud može donijeti rješenje o otpustu samo ako utvrdi da osoba više nema ni teže duševne smetnje niti je opasna za okolinu.

Slična je situacija i kod otpusta neubrojive osobe, rekao je zastupnik, upozorivši da nije moguća alternativa (ako osoba nema teže duševne smetnje ili nije opasna za okolinu), već da uvjeti moraju biti ispunjeni kumulativno - da sud može donijeti rješenje o otpustu samo ako utvrdi da osoba više nema teže duševne smetnje niti je opasna za okolinu.

Treće čitanje, napomenuo je zaključno predstavnik HDZ-a, može se osigurati u relativno kratkom vremenu.

Omogućiti sucu da u drugoj fazi može zatražiti i mišljenje vještaka psihijatra

Milanka Opačić (SDP) započela je izlaganje u ime **Kluba zastupnika SDP-a**, koji je podržao Prijedlog, a i zalaže se za (naknadno) šire izmjene zakona, upozorenjem kako je važeći zakon (donesen 1998, a izmijenjen 1999) imao odredbe kojima su kršena temeljna ljudska prava neubrojivih osoba. Kako je rekla, s obzirom na to da je riječ o marginalnoj skupini, ostalo je to u popriličnoj tišini godinama - malo ih je koji su o tome govorili (poneki novinar, psihijatar i pučki pravobranitelj u izvješću 1999). Upravo zbog toga treba podržati hitni postupak.

Podsjetivši kako je promjenama Zakona 1999. ukinuto pravo prisilno smještenoj osobi da traži otpust, zastupnica je rekla da se to temeljno

ljudsko pravo svake osobe kojoj je oduzeta sloboda osigurava ovim izmjenama. Da se ne bi pretjerano opterećivali sudovi zahtjev za otpust može se podnijeti svakih šest mjeseci - napomenula je zastupnica. Rekavši kako nebrojiva osoba ima i svog opunomoćenika, ustvrdila je da su neki, nažalost, neprofesionalno obavljali taj posao.

Milanka Opačić skrenula je pažnju na to kako su prava nebrojivih osoba koje su počinile kazneno djelo dodatno kršena i time što su one dosad imale pravo na liječenje jedino u zdravstvenim institucijama pravosuđnog sustava, a takvih nema, dok su civilne ustanove dosad bile izuzete od liječenja takvih osoba. Predloženim se omogućava da Ministarstvo zdravstva nakon sudske odluke donese i odluku o tome u koju će se psihijatrijsku ustanovu takva osoba smjestiti na liječenje.

Rješenje o otpustu - na temelju mišljenja liječnika psihijatra ili predstojnika odjela, a ne na temelju mišljenja psihijatrijskog vještaka koji, nažalost, ima veoma malo znanja o pacijentu.

Objašnjavajući, nadalje, zašto valja mijenjati članak 48. o otpustu, zastupnica je najprije podsjetila na upozorenja (iz 1999. godine) pučkog pravobranitelja s tim u svezi. Suci su, naime, imenovali velik broj vještaka koji ne raspolažu nužnim znanjima i iskustvom u forenzičkoj psihijatriji. Uz to, u raspravi o određivanju ili produženju smještaja, u pravilu, nikad nije sudjelovao sam pacijent. Praksa je bila različita - u Neuropsihijatrijskoj bolnici u Popovači dopusti su se odobravali na osnovi odluke terapijskog tima, a u Psihijatrijskoj bolnici Vrapče tek nakon vještačenja. U Zagrebu su se rasprave održavale isključivo u zgradi suda, bez nazočnosti pacijenata i njihovih terapeuta.

Pučki pravobranitelj ukazao i na to da se zbog veoma površnog odnosa odvjetnika koji pacijenta zastupa po službenoj dužnosti ne ulaže žalba te tako krše njihova prava. Upozorio je i na nezakonita sudska rješenja Županijskog suda u Zagrebu - u njih su bili uneseni podaci o neodržanim

raspravama i neobavljenim vještačenjima.

Klub zastupnika SDP-a smatra da bi sud trebao donositi rješenje o otpustu na temelju mišljenja liječnika psi-

Broj sudskih vještaka relativno ograničen pa bi njihovo angažiranje moglo razvući sudski postupak. Katkad je dvojbena i njihova stručnost, jer ih većina vještači drugi vid problematike (uglavnom naknada štete).

hijatra ili predstojnika odjela, a ne na temelju mišljenja psihijatrijskog vještaka, koji, nažalost, imaju veoma malo znanja o pacijentu. Oni koji to obave u pola sata ne mogu točno utvrditi psihičko stanje pacijenta kao liječnici koji se njima dugo bave u psihijatrijskim klinikama.

Suci bi trebalo dopustiti da, radi kvalitete odluke, u drugoj fazi može zatražiti i mišljenje vještaka psihijatra.

Zastupnica Opačić upozorila je da je bilo primjera da jedan sudski vještak u jednom danu obavi 20-25 vještačenja, bez sumnje veoma upitne kvalitete.

Najpogodnija osoba - predstojnik odjela

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a, zakonski prijedlog podržao je **Darko Šantić**. Osim usklađivanja sa Zakonom o kaznenom postupku, izmjene zakona su potrebne i da bi se postupak prisilnog smještaja osoba s duševnim smetnjama uskladio sa člankom 5. stavak 4. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te s člankom 29. Ustava RH. Da bi se izbjegle spominjane zloporabe potrebno je, naglasio je zastupnik, da sama osoba ili njezin opunomoćenik aktivno sudjeluju u postupku - i samoinicijativno ga pokreću.

U svezi s dvojbama oko značenja sintagmi iz članka 44. ("visoki stupanj vjerojatnosti" i "teže kazneno djelo"), ovaj klub je ocijenio da bi trebalo predvidjeti da je osoba opasna za okolinu - ako postoji vjerojatnost za počinjenje nekog kaznenog djela (ne specificirati - "težeg").

Kad je riječ o članku 48. ovaj je klub podnio gotovo identičan amandman onome što ga je dala Milanka Opačić. Zato što je ona o tome detaljno govorila, zastupnik Šantić sveo je stoga izlaganje na to koja bi osoba trebala dati mišljenje o otpustu, izlasku. Nepotrebno je, barem u prvoj fazi, tražiti mišljenje vještaka psihijatra jer je zasigurno predstojnik odjela na kojem je smještena nebrojiva osoba najmjerodavniji za puni psihijatrijski profil te procjenu opasnosti za okolinu pusti li se ta osoba na slobodu. On je, osim toga, gotovo uvijek član terapijskog tima koji se godinama bavi tretmanom pacijenta, za razliku od psihijatra vještaka koji je u znatno kraćem kontaktu sa nebrojivom osobom.

Kod prisilnog smještaja, privremenog otpusta ili prekida terapije teret odgovornosti bi trebao biti u rukama stručnih kolegića.

Mogućnost anagažiranja vještaka psihijatra nije zatražena, kao što je to učinila zastupnica Opačić, dovoljno je već osigurana člankom 50, dometnuo je zastupnik - ukazavši na rješenje prema kojem se zbog složenosti slučaja ili u nedostatku obrazloženja predstojnika odjela može zatražiti nalaz (drugog) vještaka psihijatra.

Objašnjavajući zašto bi predstojnik odjela bio najpogodnija osoba i zašto bi to ubrzalo postupak, zastupnik Šantić je još podsjetio da je broj sudskih vještaka relativno ograničen te da bi njihovo angažiranje moglo razvući sudski postupak. Katkad je, dometnuo je, dvojbena i njihova stručnost, jer ih većina vještači drugi vid problematike (uglavnom postupci na naknadu štete), odnosno manje su specijalizirani za ovo forenzično vještačenje.

Izlaganje je zastupnik zaključio napomenom kako zahtjev HDZ-a za trećim čitanjem nije osnovan upravo zbog toga što se radi na noveliranju ostalih odredbi pa se eventualni nedostaci mogu ispraviti tada.

Odgovornost na sudovima

Iako je prihvatio hitni postupak i zakonski prijedlog, **Klub zastupnika LS-a** upozorio je (predstavnik **Tibor Santo**) da bi zakone koji se dotiču temeljnih ljudskih prava uvijek

trebalo donositi nakon duže i temeljitije rasprave. Ovaj slučaj, kako je rekao, opravdava formalni razlog - potreba usklađenja sa Zakonom o kaznenom postupku i najava donošenja cjelovitog zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama.

Zastupnik je naglasio kako je jedino opravdanje za suspendiranje temeljnih prava i sloboda pojedinaca kad se ugrožavaju prava i slobode šire zajednice, ali da je tada potrebno što manje nedoumica i nejasnih tumačenja.

Promjenu Zakona potrebno je temeljitije proraditi, ni u kom slučaju hitnim postupkom.

Kad je riječ o dilemi u svezi s otpustom, po ocjeni Kluba, odgovornost za takve odluke treba biti na sudovima i na onome što omogućava pravilne odluke te visoku zaštitu prava pojedinca. U tom smislu cijene mogućnost da sama osoba, neovisno u kojoj mjeri razumije što se događa, može biti saslušana i imati pristup sudu.

Uz ocjenu da se možda i nepravedno ocjenjuju sudski vještaci, za koje se u pravilu imenuju osobe poznate u struci, zastupnik LS-a rekao je da ne bi trebalo izbjegavati sudske vještace niti tom vrstom odgovornosti opterećivati Ministarstvo zdravstva i šefove bolničkih odjela.

Kod prisilnog smještaja, privremenog otpusta ili prekida terapije teret odgovornosti bi trebao biti u rukama stručnih kolegića. Ne poznaje uvijek šef odjela najbolje svakog pojedinca i nadležni psihijatar bi tu trebao biti u fokusu, ali svoje mjesto imaju i psihijatri vještaci (pod uvjetom da poznaju mehanizme, propise i sl.).

Po ocjeni ovog kluba, predstojnik odjela nije pogodna osoba za osiguravanje svih mjera i radnji radi sprečavanja mogućega opasnog ponašanja nebrojive osobe za vrijeme privremenog izlaska, kao što se predlaže. Nije jasno kako bi on to činio ako se ne propišu instrumenti kakvima ipak raspolaže samo sud. Liječnici trebaju dati stručno mišljenje ima li uvjeta za privremeni otpust.

Zastupnici LS-a slažu se i s kompromisnim rješenjem da se prvi put odluka donese u kaznenom postupku, a kasnije prijede u nadležnost ovog zakona.

Protiv hitnog postupka

Protiv hitnog postupka izjasnio se **Tonči Tadić**, u ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a**. Tvrđnja da će ovaj zakon pridonijeti djelotovornom i učinkovitijem postupanju s osobama s duševnim smetnjama, kažu, ne stoji - više je riječ o "literarnim razlozima veće jasnoće". To nije potrebno niti zbog Zakona o kaznenom postupku, jer je ovaj mijenjan već nekoliko puta, odnosno nije riječ o osobito opravdanim državnim razlozima, kakve zahtijeva Poslovnik u slučaju hitnog postupka - rekao je zastupnik.

Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama ne može nikako biti sveden samo na izmjene postupka prisilnog smještaja nebrojivih osoba i osuđenika, rekao je Tonči Tadić, rekavši kako raspravljati treba o daleko širim problemima.

Kod ovako pisanog zakona, naglasio je, postoji velika opasnost povrede ljudskih prava, jer se sudbina slobode čovjeka - pa makar i nebrojive osobe daje u ruke sucu i jednom vještaku psihijatru. Da bi potkrijepio ocjenu kako ova tvrdnja nije, kako se nekima može učiniti - pretjerana, zastupnik je podsjetio da je povijest čovječanstva prepuna neugodnih primjera o tome kako su nepoćudni u raznim režimima proglašavani nebrojivim i smještavani među psihijatrijske bolesnike. Jednako tako ima tužnih primjera takvih zloporaba unutar obitelji radi raspolaganja imovinom odnosno nasljedstvom.

Dakle, postupak promjene potrebno je temeljitije proraditi, ni u kom slučaju hitnim postupkom - zaključio je predstavnik Kluba zastupnika HSP-HKDU-a.

I **Jadranka Kosor (HDZ)** je prigovorila zbog hitnog postupka, također podsjetivši da je riječ o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, i predloživši s tim u svezi amandmane. Zastupnica je upozorila da će za provođenje zakona trebati osigurati sredstva u Državnom proračunu.

Članak 44, i po njenoj ocjeni nije dovoljno jasan - postavljat će se pitanje što je to "visoki stupanj vjerojatnosti" - pa bi ga trebalo doraditi. Isto se traži i kod privremenog izlaska nebrojive osobe pa bi, sugerirala je, trebalo predvidjeti da mora "postojati vjerojatnost da za vrijeme izlaska nebrojive osobe neće biti ugrožen njezin ili tuđi život, zdravlje, sigurnost te tuđa ili imovina nebrojive osobe.

Zastupnica Kosor smatra da bi sud morao odlučivati o svim izlascima nebrojive osobe, a ne - nakon prvog izlaska - predstojnik klinike. Nemoćom misijom predstojnika odjela nazvala je predviđeno rješenje prema kojem je on dužan poduzeti sve mjere i radnje radi sprečavanja mogućega opasnog ponašanja nebrojive osobe za vrijeme izlaska.

Zastupnica je zatim objasnila svoj amandman na članak 48 (kod otpusta je potrebno utvrditi kumulativne uvjete - i da osoba nema teže duševne smetnje i da nije opasna za okolinu). Ona je još predložila da sud "mora", a ne "može" zbog složenosti slučaja konzultirati drugog vještaka.

Dr.sc. **Ante Simonić (HSS)** podržao je zakonski prijedlog i hitnost iz tri razloga (usklađivanje s Ustavom, Europskom konvencijom i s izmjenama Zakona o kaznenom postupku). U materijalno-pravnom pogledu ključnim smatra članak 44, uz upozorenje da neprijeporno otvara pitanje određenosti sintagme "visoki stupanj vjerojatnosti". Kao zaštićenu vrijednost u članku 46. trebalo bi predvidjeti imovinu, koja također može biti ugrožena destruktivnim ponašanjem nebrojive osobe.

Po ocjeni zastupnika, otpust takve osobe iz psihijatrijske ustanove trebalo bi temeljiti na mišljenju psihijatra da bolesnik više nema teže duševne smetnje te da nije opasan za okolinu.

Zakonski prijedlog je, naglasio je na kraju, humaniji od važećeg zakona, a i pravno-tehnički korektniji. Pitanje je samo, dometnuo je - neće li ta rješenja u primjeni dovesti do većeg stupnja opasnosti po okolinu, pa i za osobe s duševnim smetnjama, čije je ponašanje potencijalno opasno.

Nastavlja se rad na pripremi novog zakona

U ime predlagatelja, mr.sc. **Miljenko Kovač**, zamjenik ministra pravosuđa, izvijestio je zastupnike da sve spomenute dvojbe muče i predlagatelja. Predloženi zakon je, međutim, privremena mjera, jer radna skupina koja ga je pripremila nastavlja rad na cjelovitom zakonu, koji će zasigurno biti bolji od prezentiranog.

Razmišljanja o pravnim standardima, osobito sintagmi "visoki stupanj vjerojatnosti" muče pred-

lagatelja, ali bez pravnih standarda pravo ne može funkcionirati. Ostaje briga i odgovornost sudaca za taj standard.

Kad je riječ o pitanju odgovornosti za pogrešnu procjenu liječnika, zamjenik ministra je rekao da to nije predmet ovoga zakona, već Zakona o obveznim odnosima. Riječ je o odgovornosti za štetu, koja postoji uvijek kad zaposlenik neke ustanove ili, uopće, pravne osobe učini štetnu radnju.

Izjašnjavanje o amandmanima i glasovanje

Najprije se glasovalo o prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a da se provede treće čitanje, koji je odbijen (31 glas "za", 55 "protiv" i 3 "suzdržano").

Predlagatelj je prihvatio prvi amandman Odbora za zakonodavstvo u cijelosti te treći korigiran - skraćeno roka sa tri na osam dana odnosi se osim na odluku o izboru psihijatrijske ustanove i na donošenje rješenja o upućivanju neubrojive osobe u psihijatrijsku ustanovu radi prisilnog smještaja.

Glasovanjem su odbijeni amandmani Jadranke Kosor, nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja

mr.sc. **Kovača** kako nije vjerojatno da bi osoba s duševnim smetnjama mogla doći u takvo stanje da neće ugrožavati ni svoj ni tuđi život, a hoće imovinu. Osim toga, odredba o sigurnosti ima veoma široko značenje - obuhvaća i imovinsku sigurnost. Sljedeći amandman zastupnice Kosor odbijen je nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja. Prvo je bilo: kad se za postanak nekog pravnog stanja, obveze, ovlasti ili dužnosti moraju kumulativno ispuniti dva ili više uvjeta to pravno stanje, obveza, ovlasti, pravo ili dužnost prestat će čim otpadne samo jedan od tih uvjeta. Drugo je upozorenje da bi se prihvaćanjem amandmana omogućilo da se u psihijatrijskoj ustanovi zadrži osoba koja više nema teže duševne smetnje, makar je opasna za okolinu ili, pak, tu prisilno zadrži osoba koja više nije opasna za okolinu, ali ima teže duševne smetnje. U drugom bi se slučaju protuustavno ograničavala sloboda bolesnika, naglasio je mr.sc. Kovač.

U izmijenjenom obliku prihvaćen je amandman Milanke Opačić, s tim da se umjesto predstojnika odjela predvidi liječnički tim liječnika psihijataru koji su liječili neubrojivu osobu. Time je udovoljeno zahtjevu Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i

SBHS-a, koji je svoj amandman povukao. I Milanka Opačić povukla je sljedeći amandman jer je uvaženo kroz rješenje u kojem se općenito govori o angažmanu neuropsihijatrijskih vještaka u svim prilikama kad sud smatra da je to potrebno.

Djelomično je prihvaćen amandman zastupnice Jadranke Kosor u tekstu: "Kad odlučuje o produženju, otpustu, uvjetnom otpustu, privremenom izlasku te prestanku ili opozivu uvjetnog otpusta neubrojive osobe sud zbog složenosti slučaja može, a zbog nedostatka u obrazloženju prijedloga predstojnik odjela mora zatražiti nalaze i mišljenja drugog vještaka psihijatra." Obrazloženje predstavnika predlagatelja - činjenicu da je neki slučaj složen nije moguće objektivno verificirati.

Amandmani Vlade postali su sastavni dio zakona.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama prihvaćen je u tekstu predlagatelja zajedno s prihvaćenim amandmanima - većinom glasova (72 "za", 30 "protiv" i 1 "suzdržan").

Stručna služba Hrvatskog sabora ovlaštena je da prije objave u "Narodnim novinama" redakcijski uredi tekst Zakona. (1 suzdržan glas).

J.R.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O OTOCIMA

Mostarine na Krčkom mostu bez promjene

Sa 44 glasa "za", 39 "protiv" i 17 "suzdržanih" zastupnici Hrvatskoga sabora odbili su donošenje predložene izmjene i dopune Zakona o otocima kojom Vlada RH za pravne osobe koje imaju sjedište na premoštenom otoku, odnosno otoku koji je s premoštenim otokom povezan brodom i trajektom, pri prijelazu mosta vlastitim vozilom svih kategorija ukida oslobađanje od plaćanja mostarine. Najveći dio klubova zastupnika odbacio je takav Vladin prijedlog uz argument da se od svih premoštenih otoka ta mostarina plaća samo na otoku Krku pa je treba ukinuti, do toga da će prihvaćanje predloženog zakona dovesti do

poskupljenja života na tom otoku i otocima koji su s njim povezani. Zagovornici Vladina prijedloga tvrdili su da se njime tržišno izjednačavaju poduzetnici s kopna i s otoka.

O PRIJEDLOGU

U saborskoj raspravi o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima, a koji je usvojen u ožujku ove godine izglasano je amandman da fizičke i pravne osobe koje imaju prebivalište, odnosno sjedište na premoštenom otoku,

odnosno otoku koji je s premoštenim otokom povezan brodom i trajektom, pri prijelazu mosta vlastitim vozilom svih kategorija ne plaćaju mostarinu (članak 9. stavak 5.). Do stupanja na snagu tih izmjena i dopuna Zakona pravo na oslobađanje od plaćanja mostarine imale su samo fizičke osobe koje su imale prebivalište na premoštenom otoku. Odborbom članka 9. stavka 5. pravne osobe koje imaju sjedište na kopnu i koje koriste takve vrste mostova stavljene su u nepovoljniji položaj u odnosu na one pravne osobe koje imaju sjedište na otoku i koje su s kopnom povezane samo brodskim linijama, a što znači

da se još više povećala razlika u olakšicama cestovno povezanih otoka od onih koji su povezani samo trajektnom linijom. S tim u vezi, na inicijativu klubova zastupnika Hrvatski je sabor na sjednici u ožujku ove godine obvezao Vladu da odmah od početka provedbe usvojenog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima posebno prati primjenu članka 9. koji se odnosi na mostarinu preko Krčkog mosta, radi mogućeg utjecaja na ravnomjerno korištenje sredstava namijenjenih jadranskim otocima.

Budući da bi provedba navedene odredbe narušila konzistentnost ovog Zakona, a napose dovela u pitanje izvršenje državnog proračuna Republike Hrvatske nužno je, smatra Vlada, pristupiti izmjeni spomenute odredbe Zakona o otocima. Najnovijim izmjenama i dopunama Zakona o otocima nastoje se ispraviti dvije stvari - oslobađanje od plaćanja mostarine vlasnika osobnih automobila koji imaju prebivalište na premoštenom otoku ili otoku koji je s premoštenim otokom povezan brodom ili trajektom, te omogućiti da se sredstva za nadoknadu dijela prihoda od cestarine neostvarenog zbog oslobađanja od plaćanja mostarine za vlasnike osobnih automobila uplaćuju korisniku koncesije, s obzirom da je cestarina jedan od dva glavna izvora koncesionara. Donošenjem ovoga zakona postiže se konzistentno izvršavanje Državnog proračuna, a napose to da se neostvareni prihod od cestarine zbog oslobađanja od plaćanja mostarine za vlasnike osobnih automobila uplaćuje drugom korisniku koncesije.

Dio sredstava za investicijsko i tekuće održavanje mostova za premoštene otoke osigurava se kroz naplatu prelaska mosta, a mostarina uz oslobađanja koja su bila propisana do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima za osobna vozila su i tada bila nedostatna za održavanje i sanaciju mostova. Za sanaciju i održavanje Krčkog mosta u narednih četiri godine predviđa se uložiti 147 milijuna kuna, pa bi izostajanje ovog prihoda dovelo u pitanje samo korištenje mosta. U slučaju neplaćanja mostarine kada su u pitanju pravne osobe nema mogućnosti da se ta "nenamaknuta" sredstva nadomjesti drugim, već bi se sredstva predviđena za razvoj ostalih otoka morala na njihov uštrb smanjiti. Osim

toga, prihod od cestarina u 2001. iznosio je 22,47 milijuna kuna, a realno se procjenjuje da će neto prihod od naplate cestarine u slijedećih sedam do osam godina pokriti neophodne troškove za sanacijske radove na mostu. Troškovi su značajni s obzirom na nepovoljne vremenske uvjete kojima su izloženi mostovi građeni nad morskou površinom, na specifičnim lokacijama. Zakonom se predlaže da prihod od cestarine kojeg korisnik koncesije ne ostvaruje radi neplaćanja mostarine nadoknađuje iz Državnog proračuna odnosno iz sredstava Fonda za regionalni razvoj i Fonda za razvoj i zapošljavanje.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku kao ni prijedlogu da stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama". Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nije imao primjedaba.

Odbor za pomorstvo, promet i veze razmatrao je predmetni zakon kao matično radno tijelo. U raspravi je izraženo mišljenje da bi trebalo razmotriti mogućnost potpunog uklanjanja mostarine na Krčkom mostu, kao što je nema ni na Paškom niti na drugim mostovima u Hrvatskoj koji povezuju otoke s kopnom. Većinom glasova Saboru je predloženo da donese Zakon.

U slučaju neplaćanja mostarine od pravnih osoba nema mogućnosti da se ta "nenamaknuta sredstva nadomjesti drugim, već bi se sredstva predviđena za razvoj ostalih otoka morala na njihov uštrb smanjiti".

U raspravi članovi **Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu** razmatrali su utjecaj predloženog rješenja na poslovanje gospodarskih subjekata, kojim se pravnim osobama koje imaju sjedište na premoštenom otoku, odnosno na otoku koji je s premoštenim otokom povezan brodom i trajektom, pri prijelazu mosta vlastitim vozilom svih kategorija

ukida oslobađanje od plaćanja mostarine. S tim u vezi ukazano je na potrebu izjednačavanja uvjeta poslovanja gospodarskih subjekata koji poslovnu aktivnost obavljaju na otocima, s onima koji djeluju na kopnu. Izražena je dvojba glede predloženog rješenja, prema kojem se sredstva za nadoknadu dijela prihoda od cestarine kojeg korisnik koncesije ne ostvaruje radi neplaćanja mostarine osiguravaju u Fondu za regionalni razvoj i Fondu za razvoj i zapošljavanje. Izneseno je mišljenje prema kojem bi nadoknadu dijela prihoda zbog neplaćanja mostarine trebali pokrивati korisnici koncesije iz svojih prihoda. Većinom glasova Odbor je predložio Saboru donošenje zakona.

Odbor za financije i državni proračun podržao je prijedlog Vlade da se, sukladno članku 159. Poslovnika, predloženi Zakon donese po hitnom postupku. Izneseno je mišljenje da bi odredbu članka 10. stavka 3. važećeg Zakona trebalo što prije početi primjenjivati. Prema toj odredbi cijene u javnom trajektnom prijevozu putničkih i teretnih vozila, mogu se određivati tako da cijene pomorskog prijevoza putničkih i teretnih vozila ne budu veće od troškova goriva, vozila i cestarine koji bi nastao da su trajektne linije ceste, a utvrđivat će se Otočnim godišnjim programom RH iz članka 30. ovog Zakona. U Republici Hrvatskoj ima šest mostova gdje se ne plaća mostarina, pa je postavljeno pitanje zašto se onda plaćaju trajekti. Stoga u slijedećem Državnom proračunu treba voditi računa o tome i osigurati sredstva za tu namjenu.

Vlasnici kamiona koji imaju prebivalište, odnosno sjedište na premoštenom otoku, ubuduće će plaćati mostarinu i neće biti konkurentni onim poduzetnicima koji imaju sjedište na kopnu. Upozoreno je i na sličan problem plaćanja tunelarine u Istri (Tunel Učka). Poduzetnici s područja Istre, zbog visoke tunelarine, ne mogu konkurirati za dobivanje poslova na izgradnji autoceste Zagreb-Rijeka. Upozoreno je još da je Odbor još u veljači ove godine zatražio od Ministarstva financija dostavu podataka o javnom dugu RH (sa svim zaduženjima i izdanim jamstvima) zbog organiziranja tematske sjednice Odbora na tu temu. Međutim, Ministarstvo do danas nije dostavilo tražene podatke. Izraženo je mišljenje da se bez tih podataka ne može raspravljati o predmetnom zakonu.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova predložio Saboru da donese predmetni zakon o izmjeni i dopuni Zakona o otocima.

RASPRAVA

Uvodno je o zakonskom prijedlogu govorio **Venko Ćurlin**, zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo, a nakon toga glasnogovornici klubova zastupnika.

Ponovno uvođenje plaćanja mostarine za pravne osobe koje imaju sjedište na premoštenom otoku, odnosno otoku koji je s premoštenim otokom povezan brodom i trajektom osjetit će građani tih otoka kroz cijenu prehrambenih proizvoda npr. mlijeka, mineralne vode, rajčica, i općenito, upozorio je dr.sc. **Jure Radić** istupajući u ime **Kluba zastupnika HDZ-a**. Ocjena je Kluba da bi trebalo napraviti jedan ozbiljniji potez, i konačno ukinuti plaćanja mostarine na Krčkom mostu. U Hrvatskoj ima više premoštenih otoka kao što su npr. Vir, Pag, Murter, Čiovo, pa otuda i pitanje zašto žitelji Krka moraju plaćati mostarinu, a oni na Pagu ne moraju. Neki će reći da je kod izgradnje Krčkog mosta bio dogovor s lokalnom zajednicom da se mostarina naplaćuje sve dok se ne isplati kredit za njegovu gradnju. Kredit je otplaćen, kaže dr. Radić, pa je trenutak za izmjenu Zakona o otocima tj. za potpuno ukidanje naplate mostarine na tom mostu. Poznata mu je činjenica da tek predstoji skupa i temeljita sanacija Krčkog mosta, ali podsjeća da je nedavno saniran i Paški most pa nije zbog toga uvedena mostarina niti su zbog toga bili dodatno opterećeni građani ili oni koji koriste taj most. Instituciji koja upravlja mostom i vodi brigu o mostu svakako treba osigurati sredstva, ali preraspodjelom unutar državnog proračuna. Zaključujući raspravu ponovio je da se Klub zastupnika protivi predloženim izmjenama predmetnog Zakona jer se tako u lošiji položaj dovode stanovnici otoka (Krka, Lošinja, Cresa, dijelom i Raba) koji koriste Krčki most, i predložio da se sredstva za planirane namjene za most pronađu iz drugih izvora.

Klub zastupnika DC-a također se protivi prihvaćanju ovoga zakonskog prijedloga, podvukao je dr.sc. **Mate Granić**. Jednako tako ne može se, kaže, prihvatiti ocjena stanja i

posljedice koje će donošenjem zakona proisteci jer su pravi razlozi donošenja zakona u proračunu Vlade kojim se ukazuje da manjka novaca za sanaciju i održavanje Krčkog mosta ako ostane sada važeće rješenje o oslobađanju od plaćanja mostarine pravnih osoba koje imaju sjedište na premoštenom otoku. Nema, međutim, izračuna kakve će posljedice imati ponovno uvođenje plaćanja mostarine za takve pravne osobe, i koliko će se povećanje troškova njihova poslovanja odraziti na troškove života stanovništva tih otoka. Izneseni razlozi u obrazloženju ovog zakonskog prijedloga samo su izgovori i stvaranje magle pod krinkom ujednačavanja uvjeta poslovanja pravnih osoba koje imaju sjedište na premoštenom otoku, odnosno otoku koji je s premoštenim otokom povezan brodom i trajektom s pravnim osobama koje imaju sjedište na kopnu i koji koriste takve mostove. Umjesto da se traži rješenje kako stimulirati gospodarstvo na otocima otvara se dilema kako će se ta nenamaknuta sredstva morati pokriti nauštrb sredstava predviđenih za razvoj ostalih otoka. Trebalo bi pitati stanovništvo tih otoka kako preživljavaju uz znatno više cijene proizvoda koji će se sada još više povećati, zaključio je dr.sc. **Mate Granić**.

Već u fazi rasprave i izglasavanja Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima (u ožujku ove godine) **Klub zastupnika SDP-a** upozorio je na moguće posljedice koje može polučiti usvajanje amandmana na članak 9. stavak 3. predmetnog zakona, podsjetio je **Zoran Šimatović**, glasnogovornik Kluba. Stoga su zastupnici posebnim zaključkom obvezali Vladu da prati primjenu zakona posebno u dijelu koji se odnosi na usvojeni amandman (odnosi se na mostarinu preko Krčkog mosta). Uz sve dobre namjere predlagatelja amandmana, koji osobno kao otočanin premoštenog otoka razumije, Šimatović upozorava na dužnost poštivanja osnovnih polazišta Nacionalnog programa razvitka otoka koji bi bio osnova za izradu Zakona o otocima, a koji polazi od principa solidarnosti. Naime, u suštini donošenjem zakonskih propisa o otocima nastojalo se, prije svega, kompenzirati objektivne razlike u uvjetima razvoja otoka. Uz potrebu zaštite objektivnih prirodnih bogatstava otoka namjera Nacionalnog programa razvitka otoka, a

posebno Zakona o otocima jeste prioritetno omogućiti ravnopravne uvjete razvoja, posebno u segmentu prometa, podsjeća ovaj zastupnik. No, prihvaćanjem nedavnih izmjena i dopuna Zakona o otocima dijelom su narušene polazne osnove spomenutog Nacionalnog programa a u segmentu solidarnosti sa stanovnicima otoka koji su povezani samo brodskim linijama, kaže zastupnik.

Nova nepravda i šteta za gospodarstvo Krka, Cresa, Lošinja i Raba

Pravne osobe koje se bave prometom putnika i roba, a koje nemaju sjedište na otocima dolaze u nepovoljan položaj i stječu pravo na pokretanje zakonske zaštite svojih prava na jednake uvjete tržišne utakmice. Uz to, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o otocima ne precizira točne izvore sredstava za naknadu gubitka koncesionara zbog toga što se ne plaća mostarina. Naime, mostovi na otocima izrađeni su u izuzetno agresivnim mikroklimatskim uvjetima, a to iziskuje daleko veća sredstva za njihovo održavanje u usporedbi sa sličnim objektima u unutrašnjosti države. Vijek trajanja takvih mostova kraći je i iziskuje intenzivno investicijsko održavanje, a mostarina iz koje se financira i investicijsko održavanje mosta iako značajna nedovoljan je izvor sredstava. Smanjivanje prihoda u dijelu koji se odnosi na prava pravni osoba po važećem zakonu direktno ugrožava planiranu rekonstrukciju i

Kredit za izgradnju Krčkog mosta već je otplaćen, pa je trenutak da se potpuno ukine naplata mostarine za taj most.

dinamiku održavanja postojećih objekata, prije svega, Krčkog mosta. Zastupnik Šimatović upozorava da u proračunu nema planiranih sredstava za naknadu koncesionara, što konkretno znači da za provedbu sada važećih rješenja nema osiguranih sredstava. Klub zastupnika SDP-a predloženi zakon ocjenjuje logičnim i prihvatljivim, jer domicilnom stanovništvu premoštenog otoka i otoka koji su s tim otokom povezani brodskim trajektnim linijama omogućuje besplatno korištenje mosta čime ih

stavlja u ravnopravan odnos sa stanovnicima drugih otoka, pogotovo premoštenih. Uzimajući u obzir sve iznesene razloge Klub zastupnika SDP-a podržava izglasavanje predmetnog zakona, zaključio je Šimatović.

Stav je **Kluba zastupnika HSLs-a** da nema potrebe za hitnim donošenjem ovoga zakonskog prijedloga, ali podržava donošenje predloženog zakona kao i sve navode predlagatelja, a napose razloge koje je navela Vlada za donošenje zakona, podvukao je **Željko Dragović**. Založio se da se što prije počne primjenjivati već spomenuta odredba članka 10. stavka 3. Zakona o otocima jer bi se njezinom primjenom koliko toliko olakšali uvjeti privredivanja i življenja na otocima. Od Vlade se očekuje da nekim drugim instrumentarijem poboljša i na neki način prilagodi ne samo uvjete života nego i privredivanja privrednim subjektima na svim otocima, a ne samo na otoku Krku i otocima koji imaju trajektnu vezu s Krkom. Zaključno je ponovio kako će Klub podržati predloženi zakon.

Iako se radi o naizgled malim intervencijama u Zakonu o otocima, **Darijo Vasilčić** je u ime **Kluba zastupnika HNS-PGS-SBHS-a** ocijenio da se predloženim izmjenama i dopunama zakona značajno pogoršava položaj sjevernojadranskih otoka koji svoje veze s kopnom u najvećem dijelu ostvaruju preko Krčkog mosta. Za Krčki je most rekao da je strateški objekt kvarnerskih otoka jer kao što most povezuje otok Krk s kopnom tako je i otok Krk most prema susjednim otocima Cresu, Lošinju i Rabu povezujući ih sa spomenutim mostom odnosno s kopnom.

U nastavku govorio je o važnosti razvojnih poticaja kao što je npr. oslobađanje od plaćanja mostarine za gospodarstvo na otocima i s tim u vezi upozorio na zaključke svih gradonačelnika i načelnika sjeverojadranskih otoka i župana Primorsko-goranske županije sa skupa u Malom Lošinju početkom lipnja ove godine. Nastojeći ostvariti preduvjete za razvoj otočnog gospodarstva nužno je da otočni gospodarstvenici imaju ravnopravan tretman na širem tržištu, kaže se u tim zaključcima. Mostarina čini značajnu stavku u rashodima mnogih trgovačkih društava koja su prinuđena svojim radnim i teretnim vozilima dnevno

višeputno prelaziti most. Mostarina za pravne osobe opterećuje cijenu roba i usluga pa je evidentno da su na otocima cijene u maloprodaji više nego na obali što sigurno utječe na standard otočana. Upozorava se nadalje na činjenicu da Krčkim mostom kvalitetniju vezu s kopnom ne ostvaruje samo premošteni otok (Krk) već i svi sjevernojadranskih otoci pa bi zadržavanje važećeg Zakona o otocima imalo šire značenje. A oslobađanjem plaćanja mostarine za pravne osobe koje imaju sjedište na premoštenom otoku, odnosno otoku koji je s premoštenim otokom povezan brodom ili trajektom ostvarit će se novi razvojni efekti u otočnom gospodarstvu. Sredstva za investicijsko i tekuće održavanje mosta i dalje će se u dostatnom iznosu ostvarivati od mostarine na Krčkom mostu uz uvjet da se investiraju namjenski za održavanje mosta, a ne kao do sada nenamjenski u druge programe. Sudionici skupa u Malom Lošinju predložili su Saboru da ne prihvati Vladin zakonski prijedlog jer u protivnom nanijet će se nova nepravda i šteta gospodarstvu otoka Krka, Cresa, Lošinja i Raba, kao otocima na kojima se nalazi veliki dio gospodarskog potencijala jadranskih otoka.

U ocjeni stanja Vlada ističe da nisu osigurana sredstva državnim proračunu za subvenciju hrvatskih autocesta u dijelu sredstava koja se ne ostvaruju zbog toga što se ne naplaćuje mostarina pravnim osobama na Krčkom mostu. Naglašava se, međutim, da takva nadoknada dijela prihoda na Krčkom mostu nije niti potrebna jer prema dostupnim podacima taj most godišnje uprihoduje u prosjeku oko 20 milijuna kuna, a rashodi za tekuće i investicijsko održavanje istog mosta godišnje iznose oko 2 milijuna kuna. Most je otplaćen - zadnji kreditni anuitet plaćen je 1990. U proteklih 11 godina Krčki most plasirao je oko 200 milijuna kuna u cestogradnju Hrvatske ali je u zadnjih 20 godina u rekonstrukciju mosta ulagano jako malo sredstava. Jednako kao i žitelji otoka Krka i žitelji otoka Unije, Susaka, Srkane i Cresa također imaju jednak interes da se ne prihvati predloženi zakon jer pravne osobe s tih otoka najprije koriste brodove i trajekte do Krka da bi tek u slijedećem koraku preko Krčkog mosta došli do kopna. Uz to, zastupnik podsjeća da su mostovi dio

cestovnog prometa i cestovnog sustava, a ne pomorskog i da se za njihovo održavanje plaća cestarina prilikom registracije vozila, te da je cestarina uključena i u dio cijene goriva. U Hrvatskoj postoji pet premoštenih otoka, ali se mostarina naplaćuje samo na Krčkom mostu. Na Dubrovačkom i Masleničkom mostu mostarina se ne naplaćuje iako su ti novi objekti još neotplaćeni. Uz to, mostarina na Krčkom mostu nerazumno je visoka, nastavlja zastupnik, te objašnjava da je ona po kilometru 30 puta skuplja nego prosječna cijena autocesta u Hrvatskoj (mostarina za prelazak kilometar i pol dugog mosta iznosi 15 kuna, a oko 30 lipa po kilometru je cestarina za autocestu u cijeloj državi).

Zakonu je trebalo prethoditi izvješće

Donoseći u ožujku ove godine važeći Zakon o otocima Sabor je posebnim zaključkom obvezao Vladu da prati primjenu odredbi koje se odnose na oslobađanje od plaćanja mostarine radi mogućeg utjecaja na ravnomjerno korištenja sredstava namijenjenih razvoju jadranskih otoka. Izvješće o tome, kaže, zastupnik, sigurno bi trebalo prethoditi zakonu kojim se nanosi nova nepravda i šteta gospodarstvu otoka Krka, Cresa, Lošinja i Raba pa ovaj Klub predlaže da se ne prihvati predloženi zakonski akt, zaključio je zastupnik Vasilčić.

Ne bi trebalo prihvatiti predloženi zakon jer će se time unijeti nova nepravda i šteta gospodarstvu otoka Krka, Cresa, Raba i Lošinja tj. otocima na kojima se nalazi velik dio gospodarskog potencijala jadranskih otoka.

Za **Klub zastupnika HSP-HKDU-a** čudno je što se ne sagledavajući cjelinu Zakona o otocima žurno ide na izmjenu i dopunu samo jednog njegovog dijela, i to na štetu otočana, primijetio je dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)**. Čudi i to što je ovakav prijedlog došao iz Ministarstva u čijem je sastavu Centar za razvitak otoka. Klub nije zadovoljan predloženim zakonom kao što nije zadovoljan niti činjenicom što nije prihvaćen zahtjev Kluba iz ožujka

ove godine da se vlasnicima osobnog automobila koji imaju prebivalište na otoku prizna pravo na 12 besplatnih povratnih karata za prijevoz automobila trajektom na relaciji otok-kopno-otok. Na taj način tim bi se ljudima doista išlo na ruku, i jedino na taj način doista se može zamisliti život na otocima, a sve drugo je zavaravanje, podvlači zastupnik Tadić i zaključuje kako će Klub glasovati protiv predloženih izmjena i dopuna Zakona o otocima.

Usljedila je pojedinačna rasprava, a prvi se za riječ javio **Tonči Žuvela**. Prihvatanjem amandmana na tekst Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama zakona o otocima prije tri mjeseca potaknuo je Vladu da predloži ovaj zakonski prijedlog, ali se time otvaraju neka pitanja iznesena i tijekom ove rasprave. Ponajprije to je pitanje zašto se na Krčkom mostu uopće plaća mostarina, je li okončana otplata kredita za taj most, a slijedi pitanje vezano uz održavanje mosta i njegovu skoriju obnovu. Otoci koji su mostom povezani s kopnom na neki način i nisu više otoci, a u pogledu prometne povezanosti imaju, kudikamo veći standard od udaljenih otoka koji su s kopnom tek trajektno povezani. Stoga žitelje udaljenih otoka zanima zašto se trajekti koji do tamo voze ne tretiraju kao ceste. Zastupnik Žuvela založio se da se kod određivanja cijena u javnom trajektnom prijevozu između kopna i otoka u članku 10. stavak 3. umjesto

moгуćnosti za takvo određivanje uvede obveza. Nesporno je da je prometna povezanost ili bolje reći prometna izoliranost jedan od ograničavajućih faktora razvoja otoka i presudni element u cijeni koštanja svakog proizvoda na otoku te da se rješavanjem tog problema možda rješavaju i svi problemi otočana.

Nema nikakvog razloga da se mostarina plaća na mostu gdje je zadnji anuitet isplaćen 1990. godine, podvukao je mr.sc. **Nikola Ivaniš (PGS)**. Na takav se način direktno stimulira poduzetništvo, odnosno mala trgovačka društva na otocima Krku, te skupini sjeverojadranskih otoka (Rab, Cres, Lošinj, Unije, Susak i Ilovik), kaže zastupnik Ivaniš. Drži kako se kroz ovaj zakon dosta transparentno pokazuje odnos Vlade RH i Hrvatskoga sabora. Govori se, naime, kako je Sabor u ožujku ove godine pogreškom prihvatio amandman, a zastupnik odgovara kako se takvo što ne može dogoditi. Prije no što je predložila ovaj zakon Vlada je trebala dostaviti analizu učinka tada prihvaćenog zakona. Umjesto toga predmetnim Zakonom Vlada je poništila zaključak Sabora iz ožujka ove godine kojim Sabor obvezuje Vladu da odmah na početku provedbe Zakona o otocima prati primjenu članka 9. koji se odnosi na mostarinu preko Krčkog mosta radi mogućeg ravnomyernog korištenja sredstava namijenjenih jadranskim otocima. Ivaniš se zalaže da se odbije zakonski

prijedlog Vlade, a zatim šest mjeseci ili čak godinu dana prati primjena važećeg zakona nakon čega bi Vlada trebala dostaviti Saboru analizu primjene zakona i tek tada eventualno o svemu ponovno razgovara.

U osvrtu na provedenu raspravu gospodin **Venko Ćurlin** govorio je o sredstvima za provođenje zakona i razlozima koji su ponukali Vladu da izađe s ovim zakonskim prijedlogom. Predlažući najnovije izmjene i dopune Zakona o otocima Vlada je zatražila i dobila relevantne podatke od koncesionara te predložila način na koji će se namiriti sredstva za provođenje zakona. Ne usvoji li se predloženi zakon nema mogućnosti da se "nenamaknuta" sredstva nadomjestite drugima, već bi se to namirilo iz sredstava predviđenih za razvoj ostalih otoka.

Kod odlučivanja o zakonskom prijedlogu uvažen je zahtjev Kluba zastupnika HNS-PGS-SBHS-a o poimeničnom glasovanju. Sa 44 glasa "za", 39 "protiv" i 17 "suzdržanih" zastupnici Hrvatskoga sabora odbili su donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima. Prethodno je samo mr.sc. Željko Glavan (HSL) imao poslovničku primjedbu. Tvrdio je, naime, da u dvije prozivke zastupnika prije glasovanja nije čuo svoje ime, pa reagira i kaže kako je protiv predloženog zakona.

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O JAMSTVU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ ZA PROJEKT AUTOCESTE ZAGREB-RIJEKA

Financijsko pokriće za još jednu dionicu

Hrvatski sabor je jednoglasno donio predloženi Zakon kojim se potvrđuje Ugovor o kreditu vrijednom 90 milijuna eura za izgradnju još jedne dionice autoceste od Zagreba prema Rijeci.

Zakonom se potvrđuje Ugovor o jamstvu za zajam ugovoren Ugovorom o kreditu za projekt autoceste Zagreb-Rijeka, koji je sklopljen između Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD) i društva Autocesta Rijeka-Zagreb d.d.

Iz sredstava kredita financirat će se završetak izgradnje autoceste Zagreb-Rijeka dionica Vukova Gorica-

Iznos kredita je 90 milijuna eura, povlačenje je tri godine od potpisa Ugovora o kreditu, rok otplate je 18 godina uključivo 3 godine počeka.

Vrbovsko (potrebni radovi, roba i oprema), tehnička pomoć kod pripreme moguće privatizacije

gospodarenja cestom te pristojba kredita koja je plativa.

Iznos kredita je 90 milijuna eura, povlačenje je tri godine od potpisa Ugovora o kreditu, rok otplate je 18 godina uključivo 3 godine počeka, način otplate je 30 polugodišnjih jednakih rata, kamata iznosi 6-mjesečni EURIBOR uvećan za maržu koja iznosi 1 posto godišnje. Troškovi se sastoje od početne provizije (front-end fee) koja iznosi 1 posto na iznos kredita, naknade na neiskorišteni iznos kredita (commitment fee) koja

iznosi 0,5 posto godišnje. Dopršenje projekta predviđeno je za 1. lipnja 2005. godine.

Odbori za zakonodavstvo te za financije i državni proračun predložili su Hrvatskom saboru da donese predloženi Zakon.

Uvodno je s prijedlogom ovog Zakona zastupnike upoznao zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo **Venko Ćurlin**. Napomenuo je kako je društvo autocesta Rijeka-Zagreb potpisala s Europskom bankom za obnovu i razvoj ugovor o kreditu na 90 milijuna eura, a ministar financija je potpisao ugovor o jamstvu Republike Hrvatske za taj kredit kako bi se mogla dovršiti posljednja dionica navedene autoceste Vrbovsko-Vukova Gorica. Kredit, dodao je, izuzetno je povoljan u odnosu na one kredite koje je ovo trgovačko društvo uzimalo za ranije izvođenje radova. Ono što je još istaknuo je da je ovo jedan od devet kredita koji su prošle godine ostvareni između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je **Vladimir Šepčić (SDP)**. Rekao je da s osobitim zadovoljstvom podupire ovaj Zakon, jer je prvi put do sada jedan projekt u Hrvatskoj kreditno ugovoren po ovako povoljnim uvjetima. Izrazio je ujedno i žaljenje što ovako povoljne kredite nismo dobili i ranije. Smatra da se izgradnjom autocesta povećava sigurnost u prometu, protok ljudi i roba te se omogućava pridobivanje transporta roba susjednih zemalja i povećava privlačnost Republike Hrvatske za strane turiste. Mjesta u Hrvatskoj postaju bliža, smanjuje se njihova udaljenost u kilometrima čime dolaze promjene nabolje u Hrvatskoj, konstatirao je zastupnik.

Netočni navod ispravio je dr.sc. **Jure Radić (HDZ)**. Tvrdi da je Hrvatska dobivala i povoljnije kredite od ovog, glede kamate i roka otplate, u razdoblju od 1997. do 1998. godine.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je potom mr.sc. **Zlatko Mateša**. Mišljenja je da bi ovu raspravu trebalo iskoristiti kako bi se barem glede autocesta postigao nekakav politički konsenzus bez međusobnog prepucavanja i držanja lekcija jedni drugima koji su krediti povoljniji. Naglasio je da Klub zastupnika HDZ-a podržava ovaj Ugovor o zajmu s Europskom bankom za obnovu i razvoj jer je dobar sa solidnim uvjetima i u krajnjoj liniji riješit će pitanje jedne od ključnih prometnica u Republici Hrvatskoj na zadovoljstvo svih onih čiji razvitak o njoj ovisi. Predložio je da Hrvatski sabor donese jedan zaključak kojim bi obvezao Vladu da Saboru jednom godišnje dostavi financijski plan izgradnje Hrvatskih autocesta kako bi bio na istom nivou s Vladom kada je u pitanju odnos s Europskom bankom za obnovu i razvoj.

Vlado Jukić (HSP) je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a pohvalio predlagatelja rekavši da je ovaj Zakon osvježenoj budućnosti da svojim sadržajem zorno pokazuje na koji način bi trebalo provoditi gradnju autocesta u Hrvatskoj. Taj model izgradnje autocesta, kaže, ako bude doživio svoju primjenu, zasigurno će pridonijeti povećanju i jačanju gospodarstva i turizma te razriješiti pitanje kolapsa prometa koji nas očekuje u turističkoj sezoni. Zaključio je da je transparentnost vrlo bitna u izgradnji autocesta, a primjer za to vidi i u predloženom Zakonu.

Valja izraziti zadovoljstvo zbog ovog Ugovora i činjenice da su konačno osigurana sredstva za izgradnju iznimno važnog projekta, autoceste Zagreb-Rijeka, rekao je dr.sc. **Jure Radić**. Predložio je da se istim intenzitetom krene i glede dijela Vukova Gorica-Bosiljevo zbog čvorišta u Bosiljevu prema Splitu. Tek u tom slučaju, kaže, obišao bi se Karlovac i izbjegle bi se gužve koje vladaju u Hrvatskoj. Smatra da ne smijemo biti

zadovoljni poluautocestom od Bosiljeva do Rijeke, jer drži kako su to najopasnije i najskuplje ceste. Apelirao je stoga na aktualnu vlast da se što prije pronađu dodatna sredstva za izgradnju prave autoceste do Rijeke.

Ivan Ninić (SDP) je iskazao zadovoljstvo jedinstvom koje je prisutno na ovoj raspravi, jer mišljenja je da će ova auto-cesta pogodovati ne samo razvoju, nego i procvatu cijele zemlje. Osvrnuo se na izlaganje gospodina Radića te rekao da nažalost ovakvog jedinstva nije bilo prije 6 godina. Da ga je bilo, kaže, projekt o kojem se danas raspravlja bio bi okončan prije godinu dana. Podržao je uzimanje ovog kredita, koji, kaže, svakako možemo vratiti naplatom cestarinama, a potom je iskazao i podršku Ugovoru o jamstvu Republike Hrvatske i EBRD-a.

Važno je da se polemike završe te da možemo danas ulaziti u ovakve projekte, odgovorio je dr.sc. **Jure Radić**.

Na kraju rasprave za riječ se javio zamjenik ministra za obnovu graditeljstvo i javne radove, **Venko Ćurlin**. Ukazao je na izmjenu Zakona o javnim cestama temeljem koje Sabor jednom godišnje mora dobivati izvještaje s fizičkim i financijskim pokazateljima izgradnje autocesta u Hrvatskoj. Istaknuo je da nije lako dobiti kredite za izgradnju cesta te je traženo nekoliko uvjeta. Kao prvo, kaže, transparentan izbor izvođača, zatvaranje konstrukcije i osiguranje povrata sredstava. Što se tiče pitanja oko poluautoceste odgovorio je da se ustvari radi o terminu pola izgrađene autoceste. Zaključio je da izgradnja autocesta nije samo pitanje prometa, nego i pitanje iskoraka Hrvatske u europsko stanje življenja.

Ugovor je, kako je uvodno spomenuto, donesen jednoglasno.

M.S.

**PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU OKVIRNOG SPORAZUMA
IZMEĐU EUROPSKE KOMISIJE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE U VEZI SA
SUDJELOVANJEM REPUBLIKE HRVATSKE U PROGRAMIMA POMOĆI EUROPSKE
ZAJEDNICE**

Program pomoći Europske zajednice

Saborski zastupnici jednoglasno su donijeli predloženi zakon u hitnom postupku u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske. Time su potvrdili okvirni sporazum o sudjelovanju RH u programima pomoći Europske zajednice. Broj glasova zastupnika govori o sklonosti prema Prijedlogu, odnosno primanju ove pomoći, ali su neki izražavali dvojbu glede postotka od ukupnog iznosa sredstava koji su namijenjeni Hrvatskoj, te o tome kolika će zapravo biti stvarna pomoć za naše građane.

O PRIJEDLOGU

Okvirnim sporazumom uređuju se pitanja provedbe programa pomoći Europske zajednice Republici Hrvatskoj. Sklapanje ovakvih sporazuma između zemlje korisnice programa pomoći EU i Europske komisije je standardni postupak Komisije.

Republika Hrvatska uključena je u Proces stabilizacije i pridruživanja i prema postojećim propisima EU prepoznata je kao korisnik programa pomoći pod nazivima OBNOVA, PHARE, i CARDS. Program CARDS najvažniji je program pomoći Europske zajednice Republici Hrvatskoj, kaže se u obrazloženju.

Uredba o CARDS programu izričito određuje da je poštovanje načela demokracije i vladavine prava, te ljudskih i manjinskih prava, osnovni uvjet za korištenje pomoći. Vijeće EU može kvalificiranom većinom i na prijedlog EK donijeti odgovarajuće mjere u slučaju da se načela ne poštuju. Ova odredba širokog karaktera omogućuje političko uvjetovanje pomoći i slobodno odlučivanje Vijeća o eventualnim suspenzijama ili drugim mjerama, bez potrebe za izmjenom pravne regulative.

Sredstva iz CARDS programa prvenstveno su namijenjena za obnovu, pomoć za povratak izbjeglica i raseljenih osoba te stabilizaciju regije; stvaranje institucionalnog i zakonodavnog okvira koji će poduprijeti demokraciju; vladavinu prava i ljudskih prava i prava manjina;

Program pomoći namijenjen je ispunjenju obveza sadržanih u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju a na temelju kojeg bi Hrvatska ukupno do 2006. godine dobila 249 milijuna eura raznih programa bespovratne pomoći za korištenje u odgovarajućim institucijama.

pomirbu i konsolidaciju civilnog društva, nezavisnost medija, i jačanje zakonitosti i mjera za prevenciju organiziranog kriminala; održiv ekonomski razvoj s posebnim naglaskom na smanjenje siromaštva; jednakost spolova; obrazovanje, podučavanje i stručno usavršavanje/izobrazbu i obnovu okoliša; razvoj užih veza između država primateljica, između njih i EU i između njih i država kandidata za članstvo u EU, u koordinaciji s drugim instrumentima za prekograničnu, transnacionalnu i regionalnu prekograničnu suradnju sa zemljama koje nisu članice EU; promociju regionalne, transnacionalne, prekogranične i međuregionlane suradnje među državama primateljicama i između njih i EU.

Za CARDS program u razdoblju od 2000. do 2006. godine alocirano je ukupno 4,65 milijardi eura za sve države korisnice programa. U okviru ovog programa u proračunskoj

godini 2001. za Republiku Hrvatsku osigurano je 60 milijuna eura.

Pomoć kroz CARDS program ostvarit će se u obliku bespovratnih sredstava i moći će se koristiti za pripremu, provedbu, praćenje i ocjenjivanje projekta i programa, te za informiranje. Ova se sredstva mogu koristiti i za sufinanciranje investicijskih projekata financiranih od Europske investicijske banke ili drugih međunarodnih financijskih institucija. Takvo sufinanciranje može, u izuzetnim slučajevima, biti u obliku subvencioniranih kamata. Sredstva iz programa pomoći Europske zajednice ne mogu se koristiti za plaćanje poreza, carina i ostalih davanja ili nabavku nekretnina, a koja bi bila potrebna za pojedine projekte.

Osnova za donošenje ovog zakona po hitnom postupku je u postojanju osobito opravdanih državnih razloga. Naime, potvrđivanje Okvirnog sporazuma omogućilo bi provedbu financijskih mjera a one bi u znatnoj mjeri pomogle i ubrzale daljnji gospodarski razvoj i obnovu Republike Hrvatske.

RADNA TIJELA

Zakonski prijedlog razmotrila su saborska radna tijela. **Odbor za zakonodavstvo** je podupro donošenje zakona i nije izrazio protivljenje prema hitnom postupku a na tekst Konačnog prijedloga Odbor nije imao primjedbi. **Odbor za financije i državni proračun** raspravljao je o zakonu kao matično radno tijelo, podržao hitni postupak i jednoglasno, bez rasprave, predložio Saboru donošenje zakona. **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu** podržao je predloženi hitni postupak donošenja i o Zakonu raspravljao kao zainte-

resirano radno tijelo. U svome izlaganju u Odboru, predstavnik predlagatelja je istaknuto da se potvrđuje već potpisani Sporazum između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske, a predstavlja tehnički, pravni i administrativni okvir u kojem će se provoditi financiranje u Republici Hrvatskoj na osnovi programa pomoći Europske zajednice. Iz riječi predstavnika predlagatelja u Izvješću Odbora, se između ostaloga kaže da je u okviru CARDS programa u proračunskoj godini 2001. za Republiku Hrvatsku osigurano 60 milijuna eura a navedena sredstva odobrena za financiranje projekta povratka izbjeglica (politički prioritet) gospodarskog razvoja, projekta koji proizlaze iz obveza po Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju i projekata nevladinom sektoru.

Postupak koji se provodi za sklapanje ugovora o obavljanju radova, nabavi robe i tehničkoj suradnji propisuje se Sporazumom o financiranju, uz osiguranje ravnopravnih uvjeta za sudjelovanje u takvim ugovorima, koji se sastavljaju u skladu s modelima koji su u međunarodnoj uporabi. **Odbor za europske integracije** raspravljao je o zakonu kao zainteresirano radno tijelo, jednoglasno podržao hitni postupak i bez rasprave donošenje zakona.

RASPRAVA

Određeni prioriteti pomoći

Uvodno slovo o zakonskom prijedlogu dao je predstavnik predlagatelja ministar za europske integracije mr.sc. **Neven Mimica**. Upozorio je na karakter zakonskog prijedloga i rekao da je program pomoći namijenjen provođenju obveza sadržanih u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju a na temelju kojeg bi Hrvatska ukupno do 2006. godine dobila 249 milijuna eura raznih programa bespovratne pomoći za korištenje u odgovarajućim institucijama. Zakon pored općih uvjeta korištenja programa i procedure utvrđuje i određene povlastice i izuzeća za osoblje koje sudjeluje u provedbi projekta. Utvrđuje i potrebu odobravanja carinskih i poreznih izuzeća za robu koja se financira i uvozi u okviru projekata pomoći. Određeni su i prioriteti pomoći i to -

za demokratsku stabilizaciju, gospodarski i socijalni razvoj, pravosuđe i unutarnje poslove, jačanje hrvatske državne uprave, zaštitu okoliša i prirodnih resursa. U prvim godinama veći je udio financijskih sredstava za programe iz demokratske stabilizacije i jačanje upravnih sposobnosti a kasnije je veći dio usmjeren na gospodarski razvitak i tržišnu preobrazbu hrvatskog gospodarstva.

Provedba Sporazuma odvijala bi se iz Bruxellesa iz posebne agencije Europske komisije a drugi bi bio decentralizirani jer bi Hrvatska već uspostavila tijelo u Ministarstvu financija (raspisivalo natječaje, odabiralo one koji će sudjelovati u provedbi projekta) ali samo onaj dio koji se odredi odlukama Europske komisije.

Istaknuo je da provedba programa pomoći CARDS već kasni (programi koji su utvrđeni za 2001. godinu još uvijek nisu pušteni u korištenje) a radi se o vrlo kompliciranoj proceduri kod odobravanja projekata, raspisivanja natječaja za projekte i odlučivanje o odabiru onih koji će sudjelovati u izvršenju projekata. Za očekivati je, rekao je ministar Mimica, da će se prvi projekti iz 2001. godine moći koristiti tek krajem ove godine. Gotovo sve što se do sada u Hrvatskoj učinilo proizišlo je iz vlastitog znanja i sposobnosti pa su stoga manji zaostaci neznatniji, rekao je. Prihvaćanjem, odnosno potvrđivanjem okvirnog sporazuma ispunjavaju se i posljednji formalni uvjeti za korištenje programa pomoći što nažalost, rekao je, još uvijek ne znači da će se odmah moći početi koristiti sredstva, ali će moći do kraja godine i to, ponovio je u prvim projektima.

Vlada ocjenjuje da ukupni iznos predstavlja odgovarajuću administrativnu i provedbenu pomoć u smislu prilagodbe standardima i kriterijima EU i da poklon EU treba prihvatiti kao potvrđivanje ovog zakona.

U nastavku rasprave i očitovanja radnih tijela, stav Odbora za europske integracije prenio je predsjednik Odbora dr. **Mate Granić**.

U uobičajenoj proceduri prvi je govorio u ime Kluba zastupnika HDZ-a mr.sc. **Zlatko Mateša**. Iskazao je načelnu podršku intenciji upozorivši na neke elemente. Prvo na omjer podjele sredstava (ukupni iznos je nešto manji od 5 milijardi eura a Hrvatska bi do 2004. godine dobila

250 milijuna eura) iz čega proizlazi da će Hrvatska dobiti tek 5 posto ukupnog iznosa programa što je u nerazmjeru s veličinom ratne štete i ratnim posljedicama.

Sljedeći se prigovor odnosio na nepotreban rang (ravan diplomatima) koji dobiva osoblje nadležno za provedbu programa. Treći prigovor ili pitanje bilo je - koliko će sredstava pripasti hrvatskim pravim osobama koje će uglavnom biti izvođači programa ili će sredstva zapravo ići pravim osobama EU.

Prijedlozi kako trošiti

U ime Kluba zastupnika HSP-a dr.sc. **Tonči Tadić** je rekao da je njegova stranka vrlo rezervirana prema ovakvom obliku Sporazuma jer dvoji o uvjetima koje će Europska unija postaviti pred Hrvatsku u toku realizacije. Međutim, ipak je, smatrao da treba napomenuti kako je ovaj program za sada jedino korisno što je Hrvatska dobila.

Iako se govori kako Hrvatska ima koristi od otvorenosti tržišta sa EU, ogromni trgovinski deficit pokazuje da korist za sada imaju isključivo europski proizvođači, odnosno europski izvoznici na hrvatsko tržište a ne hrvatski izvoznici na europsko tržište.

Dodao je da je saborskom izaslanstvu (kojeg je bio član u Bruxellesu) jasno rečeno u razgovoru s članovima Europske komisije da "ovaj program nije shopping lista tj. fond sredstava koje će Hrvatska trošiti po svome nego da su za povlačenje tih sredstava potrebni jasni i razrađeni programi" - kojih Hrvatska za sada nema, dodao je.

Jednom od inicijativa koju je HSP pokrenuo, predlaže da se potroši dio sredstava za masovnu kompjuterizaciju hrvatskog društva ili za razradu mehanizama za zaštitu vodnih resursa. Ono što HSP brine jest veliki nerazmjer sredstava namijenjenih SRJ koja je bila agresor i razarač ovog dijela Europe, a tek je manji dio sredstava - zanemariv u odnosu na ratne štete - namijenjen Republici Hrvatskoj.

U Sporazumu se govori o 14 milijuna eura namijenjenih za regionalne projekte, a dvoji - koliko će sredstava doista biti potrošeno za hrvatski a koliko za interes Europske unije koja usto ima neke vizije o integraciji jugoistočne Europe.

Od mogućih investicija navodi - modernizaciju, odnosno uvezivanje signalizacije radi brže provoznosti željezničkih sustava (razumno potrošiti dio sredstava na 5c koridor koji spaja Budimpeštu s lukom Ploče ali ne i za povezivanje Srbije s Makedonijom ili istočna granica Hrvatske preko Zagreba do Slavonije).

Zatražio je ministrovu očitovanje o onome s čime mediji dosta špekuliraju, a riječ je o funkcionalnoj regionalizaciji, odnosno stvaranju novih makroregija, daleko većih od sadašnjih županija.

S time u vezi dodaje - Klub zastupnika HSP-a ne može podržati regionalizaciju Hrvatske, osim eventualnog udruživanja županija na dogovornoj osnovi radi provedbe nekog projekta, ali ne na način da se Hrvatska na ovaj ili onaj način federalizira, naglasio je. I na kraju, rekao je, dvoji o rješenju u članku 10. a uređuje pitanje smještaja osoblja EU-a jer proizlazi da se pomoć neće trošiti za potrebe Republike Hrvatske, pa će zbog ovih primjedbi pri glasovanju biti suzdržani.

U ime Kluba zastupnika DC-a dr.sc. **Mate Granić** je rekao da Klub podržava donošenje zakona, iako uviđa i njegove nedostatke. Prvi je u tome - što je samo 5 posto sredstava rezervirano za Hrvatsku - što je EU uspjela izboriti za svoje osoblje povlastice veće nego su uobičajene, te - što nema prave slike programa, na koje će se sredstva trošiti. Naime, DC zanima odgovor na najvažnije pitanje - koji su projekti u pripremi. Ipak, u ovom trenutku najvažnije je da su predviđena ova sredstva stvarna.

S obzirom na skoro donošenje odluke o proširenju EU - savjetovao je - bilo bi dobro da se Hrvatska odvoji od drugih država obuhvaćenih procesom stabilnosti i pridruživanja jer poslije toga neće biti tako brzih odluka o uključivanju u EU.

Nema straha od balkanskih asocijacija

U ime Kluba zastupnika SDP-a mr.sc. **Marin Jurjević** je dao podršku zakonu i izrazio uvjerenje da će Sabor također dati potporu Sporazumu stoga što Hrvatska uspostavlja odnos unutar grupe europskih zemalja i ima šansu da postane punopravnom članicom EU.

Smatra kako Hrvatska ima pravo očekivati da budu ispunjene sve

pretpostavke za koje se ocjenjuje da će dati garancije za individualni pristup te da nema govora o bilo kakvoj vrsti uspostavljanja balkanskih asocijacija.

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila **Ivan Milas (HDZ)** je uvodno naglasio i upozorio - mi nikakav novac nećemo dobiti niti iz zajmova niti iz darova. Taj novac ide na tzv. međunarodne pričuve i koristi se za trgovanje međunarodnih subjekata ili će pak Narodna banka dobiti samo dozvolu da dotiska novac i daje ga eventualno Vladi.

Iz toga će proizići samo obveze, upozorio je Milas, a plaćat ćemo one koji će zapovijedati i ako naš projekt ne ocijene dobrim obustaviti nam pomoć. U nastavku izlaganja usprotivio se da nama drugi pišu udžbenike iz povijesti i kulture i izrazio bojazan da se hrvatski proizvodi neće prodati u EU, da plaće neće rasti, a istovremeno će nam cijene energenata rasti. Standard ljudi će padati, kapital zemlje će biti rasprodat, država će se morati zaduživati i rasprodat ćemo zemlju.

Na kraju rasprave mr.sc. **Neven Mimica**, ministar europskih integracija u ime je predlagatelja rekao da je rasprava bila šira nego su dosezi ovog Sporazuma što zapravo govori o zanimanju za ovu temu. Stoga se osvrnuo na dio primjedbi i prijedloga.

Na primjedbu da korištenje programa CARDS-a vodi padu standarda, odgovorio je - teško je, među članicama EU pronaći primjer koji bi to potvrdio. Što se tiče primjedbe o udjelu, odnosno raspodjele sredstava njome ni hrvatska Vlada nije zadovoljna, rekao je ministar, i pojasnio da glede toga nije bilo moguće pregovarati nego je kriterije odredila Europska komisija.

Što se tiče spominjanih povlastica za osoblje one ne iskaču iz uobičajenog a ni nisu takve da bi zbog iznosa došlo do smanjenja sredstava u državnom proračunu i da bi u konačnici nadvladale povoljne efekte koje ovaj program donosi.

Naime, ne radi se o samostalnoj odluci o trošenju sredstava nego o korištenju znanja stručnjaka koji dolaze u Hrvatsku prateći rad na projektima.

Na pitanje o tome koliko će hrvatskih tvrtki raditi na realizaciji programa za sada nije moguće odgovoriti, rekao je ministar jer će se sredstva raspoređivati temeljem natječaja. Za očekivati je da će najveći dio sredstava, ipak, koristiti strane tvrtke ili pojedinci jer se ne radi o

građevinskim radovima i trgovini nego o znanju.

Slijedom pitanja iz rasprave postoje li kod nas spremnost na prihvaćanje i osmišljavanje programa pomoći, i na njega je ministar je odgovorio da su u zadnjih godinu i pol u ministarstvima uspostavljene jedinice nadležne za prihvaćanje programa pomoći i zajedno s tijelima Europske komisije rade na osmišljavanju konkretnih programa. Konkretni se programi utvrđuju za svaku godinu pojedinačno.

Glede pak pitanja o regionalizaciji Hrvatske, pojasnio je - za korištenje CARDS programa nisu potrebni zahvati u regionalnom ustroju Hrvatske, ali će za kasnije korištenje regionalnih fondova kao zemlje kandidata za članstvo u EU, biti potrebno što prije uspostaviti drugačiju statističku regionalizaciju Hrvatske, koju - naglasio je - ne treba dovoditi u vezu s administrativnom regionalizacijom. U tom smislu ne postoji odredba po kojoj bi statistički regionalni razvoj odgovarao administrativnom ustroju. Administrativni se ostavlja u nadležnost nacionalnog zakonodavstvu ali bi bilo poželjno ići na funkcionalno povezivanje više postojećih administrativnih regija, jer EU ne daje razvojnu pomoć zemlji koja je podrazvijena u odnosu na europski prosjek, nego regijama koje imaju 800 tisuća i 3 milijuna stanovnika.

Za Hrvatsku je u ovom trenutku najvažnije da dosegne unutarnju spremnost za uspostavljanje članstva u EU i nakon toga, nakon prvog kruga, što prije krene u drugi krug, od kojega se očekuje veća individualiziranost. U tome razdoblju EU treba riješiti neka od svojih temeljnih pitanja - institucionalni ustroj i način funkcioniranja s velikim brojem članica.

Za ispravak navoda na ovo izlaganje javio se **Ivan Milas** i ponovio svoj stav iz rasprave da se nama kao državi nameće da činimo ono što drugi hoće, čak, štoviše, Hrvatski sabor neće moći odlučivati niti o svojim regijama, a naš put neće voditi u EU nego u jugoistočnu Europu.

Nakon provedene rasprave pristupilo se glasovanju. Jednoglasno je sa 82 glasa donijet Zakon o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Europske komisije i Vlade RH u vezi sa sudjelovanjem Republike Hrvatske u programima pomoći Europske zajednice u tekstu kako ga je predložio predlagatelj.

M.P.

IZVJEŠĆE O REALIZACIJI ZAKLJUČAKA VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O FINANCIJSKOJ KONSOLIDACIJI DRUŠTAVA AGROINDUSTRIJE

Saniranje u interesu radnika i seljačkih gospodarstava

Nakon provedene rasprave Sabor je jednoglasno prihvatio Izvješće koje mu je uputila Vlada, kako je rečeno u uvodnom izlaganju, na traženje zastupnika. Ono se temelji na razmatranju stanja u poljoprivredi i prehrambenoj industriji. Na osnovi nalaza Vlada je prihvatila da se provede proces konsolidacije za dio društava iz poljoprivredne i prehrambene industrije. Naime, odlučila se na to, sagledavajući mjesto i značaj s proizvodno-gospodarskog aspekta, te uzimajući u obzir težinu financijskog problema pojedinih društava kao i vlasničke udjele države, zaposlenih, a posebno uzimajući u obzir vezanost obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava kroz kooperativne odnose i značaj koji kombinati imaju u prerađivačkom smislu, a napose ako je većina proizvoda domaćih seoskih proizvođača.

Uz iskazanu podršku ovom Izvješću zastupnici su prvenstveno imali razumijevanja za socijalni aspekt postupka, odnosno "spašavanje" 11 tisuća radnih mjesta koliko kombinati zapošljavaju, te ukazivali na velik iznos koji se ulaže u konsolidaciju kombinata i uspoređivali ga s efektima koji bi bili postignuti da se ulažu u seoska poljoprivredna gospodarstva. Svojim zaključkom Klub zastupnika HDZ-a zatražio je jednak pristup (otpis dugova) seoskim obiteljskim gospodarstvima što je, glasovanjem, odbijeno.

Isticana je, u raspravi, dvojba glede konsolidacije zbog toga što podsjeća na bivše neuspjele gospodarske politike, zastupnici su navodili argument da je država najlošiji gospodar i naglašavali koje su potrebe seoskog poljoprivrednog gospodarstva, te su navodili da je postupak opravdan ako se ostvare rezultati postavljeni u ciljevima procesa konsolidacije.

O IZVJEŠĆU

Vlada je ovo Izvješće uputila Saboru zbog čestih postavljanja zastupničkih pitanja o financijskoj konsolidaciji društava agroindustrije na Aktualnim prijedlozima sjednica Hrvatskog sabora.

U prikazu Izvješća poslužili smo se uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja **Tomislava Ledića**. On je tom prilikom rekao - činjenica da se Informacija raspravlja u Saboru daje dodatnu ozbiljnost ovoj temi, a sama je značajna jer donosi iznose sredstava i pretpostavke koje se iz ove aktivnosti očekuju u hrvatskom agraru. Radi se o subjektima konsolidacije, a ne sanacije, ni formalno a

Država, odlukom potraživanja od banaka s ciljem potpunog ovladavanja vlasničkom strukturom, ulazi u dugoročan i složen te skup proces pun neizvjesnosti, pogotovo što se ne osigurava potrebno tržište.

ni sadržajno, a to su 9 društava i njihovi vjerovnici - Republika Hrvatska, banke, dobavljači i zaposlenici u tim firmama. Model koji je korišten je nagodba, odnosno poentiranje nagodbe između dužnika i vjerovnika da se sredstva koja su s jedne strane dug, s druge potraživanja, riješe na tri načina. Prvo, otpisom kada bude moguće i koliko bude i koliko je to interes subjekata. Drugo, dokapitalizacijom što znači povećanjem vlasničkog udjela u dotičnoj firmi i treće - reprogramom, odnosno odgodom plaćanja po povoljnijim uvjetima, negoli je temeljni kredit, odnosno sklopljen aranžman. Faze konsolidacije su - čišćenje bilance (rješenje dugova), restrukturiranje firmi i -

privatizacija firmi, i to u oblicima koje će nametnuti praksa, interes kupca, i stanje u tim firmama, a postoji još i mogućnost da se istoznačne proizvodnje povežu i tako pojave na tržištu.

Podloga za konsolidaciju ovih kombinata su provedene analize, procjene i business planovi za svaku od firmi. Na osnovi toga međuresorska radna skupna (Ministarstvo financija i Fond za privatizaciju, HBOR i Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva), predložila je odgovarajuće rješenje Vladi Republike Hrvatske, a razlog je bila težina financijskih problema, te veliki vlasnički ulog države od 50 do 100 posto. Stopostotni udjel ima u najznačajnijim poduzećima poput Belja, Vupika, i IPK-Osijek. Broj zaposlenih, koje treba zadržati, veći je od 11 tisuća što je također jedan od velikih razloga konsolidacije kao i činjenica da drže najveći dio prerađivačkih kapaciteta na koje se naslanja obiteljsko gospodarstvo. Primjerice, IPK Osijek i šećerana, lideri su proizvodnje šećera, Belje je takvo u biljnoj proizvodnji i proizvodnji mesa, a IPK Vrbovec nalazi se sa 33 posto udjela ha domaćem tržištu i posjeduje certifikat za izvoz na europsko i izbirljivo američko tržište. Osim toga, velika su potraživanja države pa bi u slučaju da se dogodi stečaj država mogla naplatiti tek 20 posto svojih potraživanja u iznosu od 2 milijarde i 700 milijuna kuna.

Stoga je, uz već navedene ciljeve, cilj - rasterećenje ovih firmi od dugova prema državi, a njihov ukupni dug stvoren tijekom vremena, bilo kroz gubitke, kredite koje nisu vraćeni, bilo kumulirane kamate, narastao na 3 milijarde i 874 milijuna od čega 70,4 posto ili 2 milijarde i 700 milijuna.

Prema modelu otpisa, država bi od tog iznosa otpisala 142 milijuna,

isključivo kombinatima stradalnicima rata iz područja koja su bila pod okupacijom - PIK Belje, Vupik, iz Vukovara, IPK Osijek. Dokapitalizacijom, država povećava vlasnički udjel (u PIK-u Vrbovec sa 61 posto na 100 posto) te kasnije prodajom tih firmi može naplatiti dio svojih potraživanja. Što se banaka tiče, za sada je 73 postotni reprogram, 22 posto dokapitalizacija, 5 posto otpisa, kod dobavljača u 30 posto slučajeva i kod zaposlenika 10 posto.

Bilo je odgovarajućih odstupanja u postupcima, učinci nisu ravnomjerni, niti je planirano sasvim realizirano, ali je u 6 društava agrara postignut takav uspjeh da se može reći da imaju povoljnu startnu poziciju i da mogu prijeći u drugu i treću fazu.

Kod ostala 3 društva, dileme su ostale i u slučaju neuspjeha nije isključen stečaj u kojem (slučaj PIK Vrbovec) država postaje vlasnik imovine.

S obzirom na to da ovo nije prva konsolidacija i predočeni iznosi nisu jedini koji su uloženi u te firme Hrvatski fond za privatizaciju je od Vlade dobio nalog da ubrza postupak koji će dovesti do privatizacije.

RADNA TIJELA

O Izvješću su raspravljala saborska radna tijela i podnijela svoja izvješća. **Odbor za financije i državni proračun** nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja proveo je raspravu u kojoj su postavljana određena pitanja. Prvo - zašto je od 9 navedenih društava iz agroindustrije, osam iz područja Slavonije - zašto se na isti način ne pokušaju riješiti i problemi u Dalmaciji. Na to je pitanje predstavnik predlagatelja informirao da je nakon 10 godina Dalmacijavino postalo državna firma i upućen je prijedlog za njegovu financijsku konsolidaciju. U raspravi je primijećeno da je Vlada trebala voditi računa o razlozima zbog kojih su pojedina društva ušla u probleme i s obzirom na razloge u svome poslovanju, pristupiti konsolidaciji.

Istaknuto je mišljenje da je PIK Vrbovec d.d. ogledni primjer neprovođenja planiranih mjera konsolidacije i to od strane državnih vjerovnika, te banaka, te da je trebalo uložiti više truda u pronalaženje strateškog partnera koji će osigurati i veće tržište za plasman PIK-ovih

proizvoda. Upitno je, stoji u Izvješću Odbora, zašto strani krizni menadžment u PIK-u Vrbovec d.d. dobiva 80 tisuća američkih dolara mjesečne plaće (4 osobe) kad oni rade na uobičajenim poslovima bez davanja garancija za uspjeh. Nakon provedene rasprave Odbor je predložio Saboru svoj zaključak da prima na znanje predloženo Izvješće. **Odbor za poljoprivredu i šumarstvo** je konstatirao da Izvješće daje informaciju o aktivnostima koje je Vlada poduzela pri konsolidaciji društava agroindustrije. U raspravi je izrečena sumnja glede rezultata koji će se postići primjenom ovog modela. Postavljeno je pitanje - po kojem kriteriju i na koji je način izabrano navedenih devet društava za koje je izvršena financijska konsolidacija, odnosno - što će se dogoditi ako se naredne godine pojavi potreba za konsolidacijom novih društava. Izneseno je i mišljenje da je "spašavanje" ovih društava dovelo obiteljska poljoprivredna gospodarstva te druga društva koja se bave istom djelatnošću, u neravnopravan položaj. Također je ukazano na nedorečen status oko 80 tisuća ha poljoprivrednog zemljišta u okviru navedenih društava budući da jedinice lokalne samouprave, temeljem svojih programa donose odluke o gospodarenju poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države na svome području. Odbor je također donio zaključak kojim ovo Izvješće prima na znanje.

RASPRAVA

Prvotni plan nije uspio

Uvodno dopunsko obrazloženje dao je predstavnik Vlade zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić**, koje smo dali u prikazu.

Nakon uvodnog izlaganja, pravo na iznošenje stavova dobili su predstavnici klubova zastupnika.

U ime Kluba zastupnika HSLs-a **Jadranko Mijalić** je rekao da je Klub raspravio Izvješće i uvodno pojasnio - financijska konsolidacija za dio društava iz poljoprivredne i prehrambene industrije odvijala se u nekoliko segmenata i to principom nagodbe s vjerovnicima dobavljačima, bankama i radnicima, pretvaranjem dijela potraživanja države u vlasničke udjele, otpisivanjem te reprogra-

miranjem dijela duga, a ipak, prvobitni plan financijske konsolidacije nije uspio. Vrijeme konsolidacije se produžilo, povećani su troškovi procesa, poduzeća su gubila tržište, a zbog loše likvidnosti nisu bila u mogućnosti redovito podmiriti svoje obveze. To je rezultiralo daljnjim gubicima i novim zaduživanjima. Najdrastičniji primjer je PIK Vrbovec u kojem su izostali kvalitetni pomaci u restrukturiranju otpisa duga i nisu razriješeni problemi prezaduženosti društva koje je opterećeno velikim kratkoročnim kreditima. Za PIK Vrbovec država je angažirala krizni menagement koji je poduzeo niz mjera kojima su doveli do poboljšica, u vezi s čime zastupnik smatra da je država trebala iskoristiti ove skupo plaćene stručnjake da restrukturiraju ostala društva agroindustrije koja imaju iste ili slične probleme.

Iznoseći podatke o stanju PIK Vrbovec, zastupnik se ipak pita - je li moguće očekivati da će ova firma ostvariti konkurentnost na tržištu, a odgovora na to pitanje, u ovom Izvješću nema.

Stoga je, smatra Mijalić, nužno vrlo temeljito proanalizirati kako očistiti bilancu društva, pogotovo što od početka procesa financijske konsolidacije društva agroindustrije, a on traje od veljače 2001. godine, gotovo ništa nije učinjeno kako bi došlo do privatizacije firme ili do vezivanja strateškog partnera, čime bi se osigurala obrtna investicijska sredstva, te osiguralo, nadalje, potrebno tržište. Izražava, stoga, mišljenje da država, odlukom potraživanja od banaka s ciljem potpunog ovladavanja vlasničkom strukturom, ulazi u dugoročan i složen, te skup proces pun neizvjesnosti, pogotovo što se ne osigurava potrebno tržište.

Ona je u tom dijelu daleko lošiji partner, a izvjesno je, naglasio je, da država nikada, pa niti nakon privatizacije i pronalaženja stvarnog strateškog partnera, neće uspjeti vratiti sva uložena sredstva u PIK Vrbovec. Za Klub ostaje otvoreno pitanje - zašto se država opredijelila za takav put a ne za mnogo jednostavniji i jeftiniji način - provođenje privatizacije. Od nje se dvaput odustajalo u bivšoj vlasti a ni ova tome ne daje prednost, pa će - naglašava - poduzete mjere skupo koštati porezne obveznike.

U zaključku na kraju izlaganja istaknuto je da ciljevi financijske

konsolidacije društva agroindustrije, uglavnom nisu ostvareni i misli da će teško biti ostvareni. Smatra, naime, da se širenje zdrave gospodarske jezgre ne postiže sanacijama nego osvajanjem novih tržišta i snižavanjem troškova po jedinici proizvoda.

Konsolidacija bez zakonske osnove

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Drago Krpina** je prigovorio Vladi da Izvješće dostavlja Saboru gotovo godinu dana nakon što je ovu temu raspravila na svojoj sjednici, čime podcjenjuje Sabor, te se nameće pitanje što se u međuvremenu događalo u ovom dijelu agroindustrije.

Vlada je donijela ispravnu odluku o konsolidaciji kombinata, a time nastoji održati postojeću razinu zaposlenosti, potiče zapošljavanje, podupire zdravu gospodarsku jezgru u poljoprivredi i prehrambenoj industriji i u konačnici omogućava predstojeću privatizaciju.

Za razliku od zakonskih postupaka sanacije poduzeća, prije dolaska nove vlasti, sada se provodi konsolidacija bez zakonske osnove (zakon je u međuvremenu ukinut) a radi se o istim ekonomski neopravdanim postupcima.

Premda, kaže, teško je biti protiv dobrih namjera kojima Vlada pokušava spasiti 11 tisuća radnih mjesta, ipak se radi o "teškim" novcima koji će biti utrošeni (radi se o 3,9 milijardi kuna).

Drugo vrlo ozbiljno pitanje, koje je, podsjeća, oporba upućivala hadezeovoj vlasti u vrijeme provođenja sanacije, o tome koliko je Ustavno utemeljen ovakav ekonomski potez, postavlja ga sada Krpina i citira. Članak 49. Ustava kaže da država treba osigurati svim poduzetnicima jednak pravni položaj a u članku 51. porezni sustav temelji se na načelima jednakosti i pravednosti.

Nadalje, zastupnik je prigovorio Vladi da je ovim prijedlogom pokazala nevjeroyatan diskriminatorski odnos

prema obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima a ogleda se već u iznosu koji se predviđa uložiti u konsolidaciju a on je zapravo gotovo dvogodišnji proračun namijenjen hrvatskoj poljoprivredi.

Rasporedi li se 3 milijarde i 900 milijuna kuna, koliko se namjerava, na 11 tisuća zaposlenih, proizlazi da će tzv. konsolidacija po jednom zaposlenom stajati 350 tisuća kuna u čemu je osnova prigovora. Po nekim standardima i tvrdnjama ekonomista, nastavlja, za otvaranje novog radnog mjesta treba oko 170 tisuća kuna, što je otprilike polovica ovog iznosa.

Slijedom procjena, na osnovi predočenih brojki, zastupniku se nameće stoga pitanje o ekonomskoj opravdanosti ulaganja iznosa od 350 tisuća kuna da bi bilo zadržano samo jedno radno mjesto koje, uostalom - naglasio je - proizvodi godišnje gubitke dvostruko veće od plaće tog zaposlenog radnika. Primijeni li se ta procjena, odnosno ulog na podizanje seoskog gospodarstva, proizlazi da bi država trebala u njih uložiti samo 205 milijardi kuna.

Uspoređujući postojeće podatke o kombinatima, sa seoskim gospodarstvima proizlazi da je milijun ljudi zaposleno u obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima a u kombinatima tek 11 tisuća ljudi. Stoga upozorava na velike razmjere diskriminacije, nasuprot obećanjima Vlade da će graditi hrvatsku poljoprivredu na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima.

Primijene li se podaci o gubicima kombinata, a ona su po svakom ha zemlje 10 tisuća kuna, na poljoprivredna gospodarstva, proizlazi da bi oni gubili godišnje stotine milijardi.

Iz ovog je razmatranja uslijedio prigovor - istovremeno dok se spašavaju kombinati ne razmišlja se o tome kako spasiti obiteljska poljoprivredna gospodarstva.

I na kraju je rezimirao - ne konsolidira se prvi puta, stanje ni predočenim iznosom neće biti promijenjeno jer je poslovanje zakonski pogrešno, Vladine mjere su ekonomski neopravdane, sporna je ustavna ravnopravnost na koju je ukazao. Budući da se vrši diskriminacija drži kako je potrebno zadužiti Vladu da u najkraćem mogućem roku dostavi program financijske konsolidacije obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Izvješće sadrži najsvježije podatke

Na prigovor Vladi da kasni s Izvješćem, predsjednik Sabora Zlatko Tomčić je, radi ispravnog informiranja javnosti pojasnio da je Izvješće zaprimljeno u Saboru u travnju ove godine i odmah poslano klubovima zastupnika. Netočan je podatak da je Vlada ovaj predmet razmatrala još prošle godine, nego da je tada usvojila završne zaključke kojima se daje suglasnost državnim vjerovnicima na provođenje mjera financijske konsolidacije. Budući da je korištena bilanca stanja do 31. prosinca prošle godine u ovom su Izvješću dostavljeni najsvježiji podaci.

Nastavljeno je s raspravom. **Ljubica Lalić** je u ime Kluba zastupnika HSS-a uvodno rekla da njezina stranka nije podržala način na koji su nastajali agrokombinati (na oduzetom seljačkom poljoprivrednom zemljištu), a također je bila protiv "paženja i maženja" kombinata na teret svih građana, a posebno seljaka kod kojih se, nakon navedenih postupaka, javilo nepovjerenje prema svakoj vrsti agrarne politike pa i ove Vlade. Stranka se jednako tako sada protivi uništavanju kombinata jer smatra da se prije toga treba pronaći alternativu. Naime, s propašću kombinata propadala je prehrambena industrija, a lančano i seljak koji je smanjivalo svoju proizvodnju. Od izvoznika, Hrvatska je postajala uvoznik hrane, a seljak je, takvom politikom, potpuno osiromašio. U navedenim okolnostima Vlada je trebala donijeti odluku što učiniti s ostalim prezaduženim kombinatima. S jedne strane otvaranje stečaja dovelo bi do otkaza za 11 i pol tisuća radnika, nemogućnosti naplate potraživanja koja ima, nestanak prehrambene i prerađivačke (primarnoj i poljoprivrednoj proizvodnji nužno potrebne) a seljaci bi bili prepušteni nakupcima i švercerima. U takvim okolnostima Vlada je donijela ispravnu odluku o konsolidaciji kombinata, smatra, a time - nastoji održati postojeću razinu zaposlenosti, potiče zapošljavanje, podupire zdravu gospodarsku jezgru u poljoprivredi i prehrambenoj industriji i u konačnici omogućava predstojeću privatizaciju.

Iako takvu odluku drži opravdanom, smatra da je zbog različitih uspjeha pojedinih kombinata trebalo utvrditi uzroke manje ili veće

neuspješnosti u poslovanju, a oni mogu biti subjektivne ali i objektivne prirode. Nesposobnim upraviteljima koji vode lošu poslovnu politiku i očekuju da će gubitke pokrivati proračun, smatra ona, nije mjesto u kombinatu.

Uz riječi pohvale upućene kombinatu Belje iz Darde i Vupiku iz Vukovara, koji unatoč tome što još uvijek trpi posljedice rata, a ipak pokazuju napredak, izrazila je zabrinutost što Belje još uvijek pokazalo gubitke u 2001. godini, a pogotovo što nedovoljno koristi industrijske kapacitete (uslijed podinvestiranosti industrijskog sektora), što ima visoke fiksne troškove proizvodnje, ima veliki dio amortizacije u poslovnim rashodima i prihodima, te veći broj zaposlenih nego što su potrebe kombinata. Da bi riješio potonje, Vlada je bila zadužila Ministarstvo poljoprivrede da u proračunu za 2001. godinu osigura sredstva (do 56 milijuna kuna) i riješio to pitanje pa ako je to ostvareno, postoje upitno - rekla je - kako se taj razlog u Izvješću, navodi kao uzrok gubitaka u poslovanju.

Polazeći od zaključka da je prehrambeno-prerađivačka industrija potrebna i da će njezino očuvanje koštati hrvatski narod zastupnica smatra da je Izvješće trebalo dati podatke o tome koliko je u preradi proizvoda kombinat koristio domaće proizvode. Pokažu li se pozitivnima, utoliko konsolidacija ima više opravdanja, rekla je.

U nastavku rasprave u pojedinačnoj raspravi **Branislav Tušek (SDP)** je primijetio kako je predlagatelj trebao pojasniti značenje pojma konsolidacije, i upoznati zastupnike s činjenicama da su određene poduzete mjere kojima je Vlada isplatila sve nasliedene dugove države i još iz 1999. godine, u iznosu od gotovo 400 milijuna kuna, koalicijska je vlast čak za 63 posto povećala poticaje za poljoprivredu, odobreno je oko tisuću kredita seoskim gospodarstvenicima, i pojeftinilo je diesel gorivo.

Ovu raspravu, smatra Tušek, nije moguće odvojiti od cjelokupne poljoprivredno-prehrambene teme, iako ovo Izvješće svojim pokazateljima potvrđuje da su postignuti globalni ciljevi hrvatske Vlade u nastojanju da zaustavi urušavanje cjelokupnog poljoprivredno-prehrambenog sustava.

Jedno od pitanja na koje se, međutim, ipak trebalo vratiti u ovoj

raspravi jesu, nalazi su Državne revizije koji govore o naslijeđenim gubicima. Iz njih treba izaći, a to je nastojanje - da se uspostave pogoni za proizvodnju hrane - da se potiče zapošljavanje i na kraju osigura takav postupak privatizacije koji će donijeti nove tehnologije. Ovu je temu moguće i proširiti vodeći pritom računa o prednostima proizvodnje zdrave hrane koja može otvoriti nove mogućnosti zapošljavanja. U nastojanju Vlade da sačuva tisuću postojećih radnih mjesta, ovim će se potezom, smatra, otvoriti mogućnost korporacijskog povezivanja sa seoskim gospodarstvima i tako širiti potrebu za novim zapošljavanjem. Naime, gruba procjena govori da se samo u Vukovarsko-srijemskoj županiji time povezuje u zajedničkom interesu 10 tisuća kooperanata. Primjer županijske šećerane, govori da je već nakon godinu dana, s novom upravom i u kratkom razdoblju, uspjela povećati kapacitet sa 40 posto na 80 posto - da je uspjela podmiriti sve svoje obveze prema državi - uredno isplaćuje radnicima plaće - da je podmirila sve svoje dugove prema kooperantima, a šećerana je nakon 6 ili 7 godina krenula u razvoj i osigurala izvoz proizvedenog šećera. Uz ovako pozitivan primjer, još uvijek ne treba zanemariti činjenicu, rekao je, da ovo Izvješće nije odgovorilo na pitanje što je s PIK-om Vrbovec, Jasinjem, ratarstvom, stočarstvom IPK Osijek. Za njih treba dati kvalitetnije odgovore i načiniti kvalitetne analize o postojećem stanju i uzrocima, te odgovoriti na pitanje kako izaći iz postojećeg stanja i vidnih teškoća.

Prednost domaćim sirovinama

Marijan Maršić (HSS) rekao je da se razmišljajući o poljoprivredi istovremeno u žarište mora staviti i temeljna misao da se s poljoprivredom rješava i seljačko pitanje, točnije poljoprivredu treba poistovjetiti sa seljačkim pitanjima. Tako, prihvaćajući srž poljoprivrede kao seljačko pitanje, a ne samo kao jednu proizvodnu granu sa specifičnim zakonitostima, ona postaje interdisciplinarna i prioritarna državna obveza, nalaže iznalaženje stava i odgovor na pitanje o poželjnom mjestu i značaju poljoprivrede u Hrvatskoj.

U dijelu naše poljoprivrede očita su proizvodna, tehnička i tehnološka zaostajanja. Potrebna su i ogromna

investicijska ulaganja, zemljišna politika, promišljen sustav državnih potpora itd.

Najpoželjniji vlasnici mogu postati organizirana i udružena seljačka obiteljska gospodarstva i na takav način se ti kombinati trebaju i mogu privatizirati.

"Najteže je, kao što vidimo s obzirom na stanje stvari, oblikovati i nametnuti pravu filozofiju razvoja poljoprivrede i sela, i zbog toga smo mi danas u ovoj situaciji da moramo raspravljati o stanju našeg agroindustrijskog kompleksa". Rekao je da se i sam svojevremeno čudio i protivio politici uništavanja kombinata, smatrajući da prije nestajanja kombinata treba ipak pronaći neku alternativu kako bi seljak mogao proizvoditi za poznata kupca i imati neko svoje tržište, neku svoju sigurnost i garanciju da će se taj proizvod moći prodati.

Kombinati su sada u vrlo teškoj situaciji, tako da je Vlada morala napokon zauzeti neki stav i odlučiti se što učiniti, jer se radi ipak i o velikom broju radnih mjesta. Pokušalo se očuvati radna mjesta, provesti jednu konsolidaciju i pripremiti te kombinata za konačni proces privatizacije, dakle, prodaju.

"Odluka Vlade mislim da je bila opravdana, ali isto tako postavljam pitanje jesu li konsolidacijom postignuti oni ciljevi koji su se očekivali". Rekao je da poseban pristup država mora imati za područja posebne državne skrbi, ali ako se odluči uložiti u eventualnu dokapitalizaciju, te konačnu privatizaciju, to se mora raditi na način da se pomogne organiziranju isključivo sekundarne finalne proizvodnje i onih proizvoda i proizvodnji koje u Hrvatskoj nedostaju, koje su malo kompliciranije, gdje i objektivno seljak u ovom trenutku nije u stanju odraditi ono što se od njega očekuje.

Ali istovremeno treba dati mogućnost upravo seljačkim obiteljskim gospodarstvima i seljacima da maksimalno proizvode i da mogu prodavati svoju robu i plasirati je na tržištu preko tih kombinata. Proizvodnja se treba temeljiti na domaćoj sirovini, a za sada u kombinatima, nažalost, imamo priliku vidjeti da se jako puno uvozi.

"Ako u tim klaonicama bude završavala domaća stoka koja je proizvedena u objektima našeg seljaka, ako se u mlinovima budu mljele naše žitarice, tada vidim i smisao i svrhu i na neki način može se objasniti ljudima da smo uložili u nešto, što bi trebalo dati u konačnici jedan pozitivan rezultat".

Rekao je da u cjelini gledano nemamo zadovoljavaju rezultate gledajući sve što je uloženo nasuprot onome što smo trebali dobiti. Vidi se jedna određena sprost, tromost u provođenju. Vjeruje da se moglo više napraviti, pa čak možda i s manje novca.

Pokušaj očuvanja stečenih pozicija u kombinatima se jasno primjećuje, a uglavnom iza toga stoje pojedinci.

Tu je i pitanje uknjižbe državnog zemljišta koje je i te kako danas vrlo bitno i interesantno, poduzeća se ne bi trebala prodavati u cjelini, sa zemljom, već samo zgrade, a zemlja i dalje treba apsolutno u skladu s Ustavom pripadati hrvatskim građanima i hrvatskim seljacima. Ili se može dati u koncesiju, ali tamo gdje postoje svi stručni parametri za to i volja jedinica lokalne samouprave.

Najpoželjniji vlasnici mogu postati organizirana i udružena seljačka obiteljska gospodarstva, gdje će ona koja će biti tržišno orijentirana imati priliku da njih nekoliko kupuje određene izdvojene manje cjeline i na takav način se ti kombinati trebaju i mogu privatizirati, a kasnije isto tako postati pravne osobe koje će postupno preuzimati tržište, biti konkurentne na tržištu i moći plasirati seljačke proizvode, ne samo one primarne, nego i finalne proizvode, određene specijalne proizvode.

"Mi na vukovarsko-srijemskom području imamo čitavu paletu proizvoda, počev od kulena, vina, rakija, ljekovitog bilja. Radi se puno na tome da se osposobe određeni klaonički kapaciteti, gdje bi seljaci imali priliku ako se i ove cjeline kvalitetno privatiziraju, izdvoje, da mogu raditi i na taj način postići nešto".

Zastupnik **Ivan Milas (HDZ)** javio se s replikom.

Rekao je da i ulazak u Svjetsku trgovinsku organizaciju obvezuje da se prodaje svačija roba, te da od seljaka više tu nema ništa.

Zastupnik **Marijan Maršić (HSS)** odgovorio je na repliku. Rekao je da zna da seljak živi teško, i da će mnogi seljaci, nažalost, još teže živjeti ukoliko se ne uhvate ukoštac. "Ali kada je u pitanju privatizacija ja sam

jasno rekao, želim da se te manje izdvojene cjeline prodaju seljacima, seljačkim obiteljskim gospodarstvima ili udruženim seljačkim obiteljskim gospodarstvima koje kroz novi Zakon o sustavu potpora i poticaja trebaju dobiti mogućnost u modelu kapitalnih poticaja, kapitalnim ulaganjima da mogu konkurirati i kupovati te cjeline, ne dakako u besicijenje, nego po nekim cijenama koje jesu pravedne i koje nešto vrijede".

Naglasio je da je za to i da želi spriječiti koliko se može da stranci budu privatni vlasnici svega, ako to mogu biti naši ljudi.

Odluke treba pretočiti u djela

Zastupnik **Ivan Kolar (HSS)** rekao je da postoji Strategija poljoprivrede, političko određenje gdje se deklaratorno zalažemo za obiteljsko domaćinstvo, a sada je prisutan zaokret ka konsolidaciji propalih kombinata. "Sada sam u nedoumici, jer stvarno to seljačko obiteljsko domaćinstvo je imperativ ovoga društva, jer je određenje ove društvene zajednice".

Rekao je da isti ti za koje se zalažemo da ih saniramo ni ne pokušavaju organizirati seljaka, niti mu dati šansu da svoj proizvod plasira i da bude interesantna ta naša domaća proizvodnja.

Pitao je jesmo li se stvarno osim deklarativno založili da nam stasa poljoprivrednik, obiteljsko domaćinstvo, seljačko obiteljsko domaćinstvo i da ono bude subjekt ovoga društva, znači jedan temelj na koje se oslanja cijelo društvo? Tvrdi da nismo.

Rekao je da ovakvo izvješće kakvo je prima na znanje, jer niti ga vrijedi odbiti, niti prihvatiti, ništa se tako i tako neće dogoditi.

Naglasio je da treba deklarativne odluke pretvarati u djela. "Vi znate sami da je seljak zadužen isto tako kod poslovne banke kako su i ova društva kapitala bila. Ja vam predlažem da država izda jamstva za njih, da država uđe u njihov temeljni kapital. To su seljaci spremni".

Također, postavio je pitanje Vladi kani li povući odgovorne u PIK-ovima koji nisu uspjeli provesti konsolidaciju.

Zastupnik **Željko Malević (SDP)** javio se za repliku.

Rekao je da se cijelo vrijeme operira s pojmom seoskog poljoprivrednog obiteljskog gospodarstva, no da se ne zna točno što to je. Prilikom rasprave

o Zakonu o poljoprivredi zastupnici su se složili da se mora donijeti poseban zakon o seoskom poljoprivrednom obiteljskom gospodarstvu.

"Mi danas imamo seoski posjed od 2,8 hektara. Da uložite 500 milijardi poticaja, subvencija i čega god hoćete, kakvih god hoćete potpora u takvu strukturu i u takve površine vi biste još toliko gubitaka ostvarili. Nemoćuće je na 2,8 hektara govoriti o bilo kakvoj ekonomskoj relevantnosti. Da stvar bude gora, radi se o ogromnoj atomiziranosti i tih 2,8 hektara što je ispod svih europskih kriterija, radi se o tome da su ta 2,8 hektara prosječno podijeljena u 5 manjih parcela na različitim pozicijama. S takvom strukturom hrvatski agrar ne može doći ni do čega".

Mi danas imamo seoski posjed od 2,8 hektara. Da stvar bude gora, radi se o ogromnoj atomiziranosti i tih 2,8 hektara što je ispod svih europskih kriterija. S takvom strukturom hrvatski agrar ne može doći ni do čega.

Smatra da dok se ne okrupne površine u privatnom posjedu, ne može se govoriti ni o kakvoj ekonomskoj perspektivi.

Zastupnik **Ivan Kolar (HSS)** odgovorio je na repliku rekavši da za njega uopće nema dileme što je seljačko obiteljsko domaćinstvo.

Pitanje kriterija za odabir

Ante Grabovac (HSL) rekao je da je možda namjera Vlade bila dobra kada je donijela Odluku o konsolidaciji agroindustrijskog kompleksa, namjera je bila da se pokuša spasiti oko 11.000 zaposlenih, te da ne dođe do propasti agroindustrijskog kompleksa. Cilj je bio da se otpisom potraživanja, dokapitalizacijom i reprogramom dugova pokušaju spasiti navedeni kombinati.

Međutim, bitni su i rezultati. U izvješću se govori da je 6 od 9 kombinata koji su financijski konsolidirani spremni za privatizaciju. "Kada govorimo o konsolidaciji da li je ta konsolidacija isto što je bila sanacija koju su provodile prijašnje Vlade ili je to nešto različito i kakva je razlika između sanacija koje su prije provedene i današnjih

konsolidacija, jer je očito da od ovih 9 kombinata koji su bili konsolidirani 6 može ići u privatizaciju, a ne znamo ni da li će se to dogoditi”.

Pitao je po kojim kriterijima je izabrano upravo ovih 9 kombinata, naime, gospodin Tušek govorio je o ravnomjernom razvoju, regionalnom razvoju kada se razmatralo koji kombinati idu u konsolidaciju, odnosno sanaciju.

Pitao je kakva je razlika između PIK Kutjevo i recimo Dalmacijavino, te kakva je razlika između PIK Orahovica i PK Imote, koji su u istoj branši, imaju iste proizvode i u sličnoj su situaciji. Prema tome, kakvi su kriteriji po kojima je upravo izabrano ovih 9 kombinata da se izvrši konsolidacija, odnosno sanacija.

”Postavlja se i drugo pitanje, nakon što je dano 3,9 milijardi kuna, koliko se govori da iznosi ova konsolidacija, odnosno sanacija, što će se dogoditi ako se slijedeće godine ova društva nađu u istoj situaciji, da li ćemo ih opet sanirati i da li ima onih koji će se moći privatizirati?”

Mišljenja je da je ova konsolidacija nastavak one neuspješne gospodarske politike, koju je provodila u agraru i HDZ-ova vlada, te da će se i slijedeće godine opet govoriti o istim problemima.

Također, smatra da ove konsolidacije i sanacije prije svega dovode u neravnopravan položaj sva ona društva koja se bave istom djelatnošću, kao što se bave i ova konsolidirana društva, dovode u neravnopravan položaj i obiteljska gospodarstva.

Drži da ova konsolidacija nije uspjela, bez obzira na u izvješću iznesene neke rezultate koji pokazuju pomak. Izrazio je bojazan da će se opet doći u istu situaciju i da će se slijedećih godina razgovarati opet o istom problemu.

Za repliku se javio zastupnik **Željko Malević (SDP)**.

Što se tiče kriterija za izabiranje onih koji su ušli u ovaj koncept, rekao je da se teško može usporediti jedno ”Kutjevo” ili ”Belje” ili ”Vupik” s ova dva primjera iz zavičaja kolege Grabovca. Radi se, naime, o sustavima koji su stradali od topničkog djelovanja neprijatelja, koji su pretrpjeli ogromne ratne štete, a ujedno su nemjerljivo veći nego što su Imota ili Dalmacijavino.

Zastupnik **Ante Grabovac (HSL)** odgovorio je na repliku rekavši da je za Imotsku krajinu PK Imota najveće

poduzeće, zato što ono jedino omogućava da ljudi žive na tom području.

Joško Kontić (HSL) konstatirao je, da s obzirom na aktualnost podataka koji se nalaze u ovom izvješću ”mi raspravljamo o lanjskom snijegu”.

”Međutim, dobro je i da se tako raspravlja, jer tom raspravom možda ne možemo izbjeći štete koje su se dogodile, štete koje će se možda dogoditi u ovoj godini, ali se nadam da ćemo izvući određene pouke i izbjeći štete koje se ovakvim pristupom i ovakvim konceptom mogu događati i ubuduće”.

Rekao je da će ova, po njemu neuspješna sanacija, koštati hrvatske poredne obveznike oko 3,5 milijarde kuna.

Osobno misli da su sanacije, restrukturiranje i financijska konsolidacija ”financijske egzibicije koje imaju zajednički nazivnik državni intervencionizam”.

Smatra da je za kompletni slučaj, sustav podnošenja stečajeva trebalo izraditi konkretne kriterije, ”jer mi danas u RH, moramo to otvoreno priznati, imamo 30-tak tisuća poduzeća koja su pred stečajem”. Pitao je kako ćemo znati koja su za sanaciju, a koja ne, jesu li to uglavnom politički razlozi, ili nešto drugo.

Rekao je da u proračunu nema novaca za ljude koji će ostati bez posla u Ministarstvu obrane, a s druge strane ima sredstava za sanaciju poduzeća, ”ima 3,5 milijardi kuna i to po tko zna koji put”.

Ova kritičnost usmjerena je, rekao je, prema tome, da se konačno shvati da država treba prestati sa saniranjima ili ako se ide u saniranje da onda to bude za sve, da onda ne uzimamo nikakve političke ni regionalne, ni osobne kriterije i odlučujemo koga treba sanirati, koga ne treba sanirati.

”Jer ne treba biti doktor ekonomskih znanosti za shvatiti, da ako je u jednom poduzeću gubitak po zaposlenom 2,5 puta veći nego plaća tog zaposlenog, da tom poduzeću ne može pomoći ni preplaćeni inozemni menadžment, ni dobre vile”.

Smatra da je ključni problem svega da je to zapravo kontinuitet jedne pogrešne politike koja se vodila 10 godina, koja se nastavlja i ove dvije godine.

Zastupnik **Željko Malević (SDP)** javio se za repliku. Smatra da nije dobro da se čitav diskurs kreće u

regionalnim smjerovima i konfrontacijama.

Ne treba biti doktor ekonomskih znanosti za shvatiti, da ako je u jednom poduzeću gubitak po zaposlenom 2,5 puta veći nego plaća tog zaposlenog, da tom poduzeću ne može pomoći ni preplaćeni inozemni menadžment, ni dobre vile”.

Rekao je da je jedan od razloga zašto se javio za repliku taj što se stalno spominju kombinati, kojih zapravo uopće nema, postoje samo njihovi ostaci, ostalo je privatizirano od strane moćnika bivše vlasti.

Zastupnik **Joško Kontić (HSL)** odgovorio je na repliku. Rekao je da cilj njegove rasprave nije bio izazivanje bilo kakvih polemika regionalnog karaktera.

Izostala odgovornost

Tada se opet javio gospodin **Željko Malević (SDP)**.

Rekao je da se stalno govori o 7, 8 sanacija pojedinih gospodarskih subjekata, a da se zaboravlja da ova vlast radi prvu i jedinu sanaciju ovih gospodarskih subjekata od 3. siječnja. Činjenica je da je bilo puno tih tzv. sanacija u posljednjih 10 godina, o kojima mnogi ne žele danas govoriti.

Čini mu se da ipak možemo ocijeniti pozitivnom, odnosno prolaznom ocjenom ovaj pokušaj.

Naglasio je da je vrlo važno da se proces dovrši u najkraćem mogućem vremenu, i vrlo je važno da se što prije omogući ulazak svih ovih 9 sustava u privatizaciju.

”Vrlo je važno da što prije država, tj. proračun, porezni obveznici dobiju natrag barem dio onoga novca koji je, mogu slobodno reći, rastrajban u onih 10 godina trpanja u te sustave, u vrijeme kada je bilo pokušaja privatiziranja dijelova tih sustava po modelu kojega smo imali za vrijeme bivše vlasti”.

Potrebno je da seljaci shvate da imaju mogućnost da u trenutku kada bude otvoren proces privatizacije mogu iznaći način i ući u vlasničku strukturu tih sustava.

”Dakle, seljaci bi trebali iznaći način da se udruživanjem pojave kao inte-

resenti u kupovini ili u ulasku u vlasničke strukture tih sustava”.

Naglasio je da će biti omogućena, onim seljacima čija je zemlja bila oduzimana i dana PIK-ovima, restitucija, bilo vlasničkim udjelom, bilo isplatom, a bilo bi najbolje da inzistiraju na vlasničkim udjelima, pa kad se udruže mogu značajne dijelove tih sustava u vlasničkom smislu zaposjesti.

Rekao je da je nestao strahovit novac u ovih 12-tak godina u pokušajima da se pridignu ovi sustavi. "Nikad nitko nije postavio pitanje odgovornosti, ne samo političke nego i kaznene, onih koji su sjedili u tim upravama, nadzornim odborima”.

Zato misli da se treba prvo postaviti pitanje odgovornosti onih koji su do sada loše radili.

Drži da je ova sanacija zadnja, no zaslužuje prolaznu ocjenu. "Silno je važno da se seljaci organiziraju i da nađu načina da iskoriste činjenicu da postoji izgrađen agroindustrijski kompleks”.

Također smatra da je ova sanacija imala smisla, da ona treba vrlo brzo završiti i da treba ići u privatizaciju, koju treba napraviti pametno, koja treba završiti tako da politički budu poentirani, tj. zadovoljeni i zahtjevi seljaka, seljaštva koje ima što tražiti u toj privatizaciji.

Seljak mora naći mogućnost da bude relevantan gospodarski čimbenik, faktor na tržištu i da se pojavi kao snaga, a dok ima 2,8 hektara, ne može biti nikakva snaga, stav je zastupnika.

Na kraju je rekao da podržava ovo izvješće.

Diskriminatorska politika

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** prvo je ustvrdio da je Vlada ovo izvješće razmatrala na svojoj sjednici 10. srpnja 2001.

Nije poznat ni jedan slučaj da je neka državna institucija jednom jedinom hrvatskom obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu oprostila i jednu jedinu kunu.

Rekao je da ga najviše intrigira pitanje koliko se stvarno promijenila diskriminatorska politika države, naime, ona u korist kombinata, a na štetu obiteljskih poljoprivrednih

gospodarstava, kakva je postojala još u komunizmu.

Smatra da iz ovoga izvješća možemo zaključiti da su se dogodile male ili gotovo nikakve promjene.

"Danas Hrvatska oprašta kombinatima na različite načine, otpisuje, reprogramira, u biti oprašta, dok hrvatskom seljaku ni danas hrvatska država ne oprašta ništa.

Rekao je da mu nije poznat ni jedan slučaj da je neka državna institucija jednom jedinom hrvatskom obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu oprostila i jednu jedinu kunu. Pitao je treba li drugog dokaza za tu diskriminatorsku politiku, u korist kombinata, a na štetu obiteljskog gospodarstva, dakle, nije se promijenilo ništa.

Agrarna politika na taj način nikada neće postići cilj, ustroj hrvatske poljoprivrede po uzoru na poljoprivredu u zemljama EU.

Naime, u zemljama EU ne postoje takva poduzeća kojima se oprašta ovom prilikom 4 milijarde kuna, a koji imaju 11 tisuća zaposlenih i 80 tisuća hektara poljoprivrednog zemljišta.

"I ako Hrvatska hoće graditi svoju poljoprivredu, po uzoru na zemlje EU, onda se treba osloboditi iluzije da se može spasiti nešto što u modernom tržišnom gospodarstvu, demokratskoj državi jednostavno ne može postojati”.

Smatra da zato ni jedna sanacija tih kombinata do sada nije uspjela, niti će uspjeti ove o kojima se danas raspravlja.

Podsjetio je da u zemljama EU, seljaci dobivaju 12 puta veće potpore od države nego li što je to slučaj u RH.

"Hrvatski seljaci zajedno sa svim hrvatskim poreznim obveznicima saniraju sa 4 milijarde kuna propale komunističke socijalističke kombinata. Ovakvim pristupom spašavanju tih poduzeća gdje oni rade i gdje proizvode tri puta veće gubitke nego li što su njihove plaće, nećemo spasiti njihova radna mjesta”.

Rekao je da se ovakva politika ne može pravdati namjerama da se spašava 11 tisuća radnih mjesta, jer se ovakvom politikom i ne mogu spasiti njihova radna mjesta, već treba tražiti druge puteve u spašavanju egzistencije tih ljudi.

Smatra da tvrtka koja po jednom hektaru zemljišta koje ima na raspolaganju, a proizvodi godišnje 10 tisuća kuna gubitaka ne može egzistirati. Dakle, 80 tisuća hektara

znači 850 tisuća kuna gubitaka u 2001. godini.

"Ovo izvješće je najbolji dokaz zašto je trebalo prihvatiti moj prijedlog zakona o poljoprivrednom zemljištu prema kojem bi trebalo spriječiti da ovakve firme mogu postati vlasnici i kupovati poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu. Ovo izvješće je dokaz zašto je trebalo prihvatiti moj prijedlog da se briše članak 67. iz zakona o poljoprivrednom zemljištu, ali kada ga već niste prihvatili kao moj prijedlog, ja se nadam da ćete ga prihvatiti sada kada ga je predložio Klub zastupnika HSLS-a”, rekao je zastupnik.

Smatra dobrom ideju da se ovi prerađivački kapaciteti daju u vlasništvo obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima koji će s njima upravljati i koji će na taj način osigurati da se u tim prerađivačkim kapacitetima prerađuju njihovi proizvodi, a ne proizvodi iz uvoza, što je danas u velikoj mjeri slučaj.

Uspostaviti sustav veletržnica

Upitao je zašto Vlada konačno ne uspostavi sustav veletržnica u Hrvatskoj, što bi bio najveća zapreka švercerima, preprodavačima i uvoznicima, i gdje bi hrvatski seljaci mogli konačno organizirano prodavati svoje proizvode.

Firme se moraju privatizirati, jer imaju svoje mjesto u hrvatskom agraru, gospodarstvu, one su velika potpora seljacima i proizvođačima primarnih poljoprivrednih proizvoda, ratarskih, stočarskih te vinogradarskih.

Po njegovom sudu treba u stvarnosti, a ne samo deklaratorno, afirmirati obiteljsko gospodarstvo po uzoru na zemlje EU, a da bi se to učinilo treba konačno poljoprivredno zemljište u vlasništvu države stvarno dati, prodati hrvatskim seljacima, treba reprogramirati njihove dugove, uspostaviti sustav veletržnica, dati povoljnije kredite hrvatskim seljacima.

Na kraju je rekao da će Klub zastupnika HDZ-a predložiti da Sabor prihvati sljedeći zaključak:

"Prvo, zadužuje se Vlada RH da sačini program financijske konsolidacije obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u RH i da ga najkasnije u roku od 3 mjeseca dostavi na prihvaćanje Saboru i drugo, program financijske konsolidacije obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava treba obuhvatiti sudjelovanje države, državnih poduzeća, banaka i ostalih ustanova i dobavljača i to u obliku otpisa i reprograma dugova koje imaju obiteljska poljoprivredna gospodarstva i to na uzoru na financijsku konsolidaciju koja je provedena i još se provodi u društvima agroindustrije".

Tada je predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra poljoprivrede, gospodin **Tomislav Ledić** uzeo riječ.

Rekao je da rasprava ide u tom pravcu da je njegova intervencija nužna.

Istaknuo je da mu se čini da se nema volje razumjeti problem, i da nikakve 4 milijarde nitko nikome ne otima i nitko nikome ne daje.

Rekao je da su nizom godina prihvaćene kreditne linije koje su stvorile dug.

Firme se moraju privatizirati, jer imaju svoje mjesto u hrvatskom agraru, gospodarstvu, one su velika potpora seljacima i proizvođačima primarnih poljoprivrednih proizvoda, ratarskih, stočarskih, vinogradarskih, stav je Ledića.

Naglasio je da ova Vlada jest osjetljiva na seljačko pitanje o čemu govore i egzaktni podaci kada se spominju potpore, naime, u 80% slučajeva potpore dobivaju obiteljska gospodarstva.

"Tu su 746 milijuna kreditnih linija malim obiteljskim gospodarstvima u zadnjih 4, 5 godina. Ti se krediti ne vraćaju i kod tih kredita imamo problem, pa predlažemo i za ta obiteljska gospodarstva reprogramiranje, s nižim kamatama i otpisom zatezних kamata".

Otvarat će se i druge kreditne linije, a u modelu kapitalnih ulaganja konzumenti trebaju biti obiteljska gospodarstva.

Naglasio je da je u zakonu o poljoprivredi točno definirano tko je nositelj poljoprivredne proizvodnje u primarnom smislu u RH, sada se rade programi po općinama i gradovima. Rekao je da nije svako gospodarstvo komercijalno, već su neka i samo kao potpora dohotku, dakle, nije svatko za komercijalnu proizvodnju.

Rekao je da ne želi polemizirati s gospodinom Grabovcem, ali da mora reći da država ne može sanirati firmu čiji nije vlasnik, što je slučaj obiteljskih gospodarstava.

Za repliku na izlaganje Drage Krpine, javio se **Željko Malević (SDP)**. Rekao je da mora ponoviti da "PIK-ovih komunističkih mastodonata više nema, što je višekratno govorio gospodin Krpina".

Dodao je da je "razbucavanje bivših PIK-ova" započelo za vrijeme bivše vlasti. Dao je primjer PIK "Đakovo".

"Dok je bio cjelovit, podigao se kredit od 26 milijuna maraka, za taj se novac kupila najsuvremenija oprema za vinariju, a onda se poslije toga kad je vinarija opremljena, vinarija privatizirala, uzeo ju je bivši dotadašnji direktor PIK-a. Dug se podijelio na način da su s vinarije skinute sve obveze, a od ostatka PIK-a su formirani tzv. profitni centri, gdje se je odvojila industrija, prerada dakle, oni dijelovi gdje je brži obrt, pa je i profit lakše steći, i to se privatiziralo također ljudima iz menadžmenta, a ratarstvo i primarna proizvodnja zajedno s dugovima i radnicima išlo je u ostatak".

Greške bivših i sadašnjih

Drago Krpina (HDZ) odgovorio je na repliku, rekavši da ti komunistički mastodonti u stvarnosti postoje. "To što se administrativno nešto promijenilo u njihovu nazivu na trgovačkim sudovima ništa ne znači, nažalost, oni postoje i posluju jednakom poslovnom politikom kao i do 90-te godine. Samo sad nema primarne emisije kojom bi se pokrivali njihovi gubici, sada se ti gubici pokrivaju na ovaj način kako je ovdje prikazano u ovome izvješću", rekao je Krpina.

Na kraju je rekao da se i danas ponavljaju iste greške. Smatra da je to zato što i do 3. siječnja 2000. godine i nakon toga presudan utjecaj na stvarnu agrarnu politiku imaju šverceri, trgovci, preprodavači, uvoznici koji zarađuju 100 milijuna dolara godišnje od uvoza roba iz inozemstva.

"Tako je bilo do 3. siječnja 2000. godine, nažalost, tako je i danas i zato nema sustava veletržnica".

Na kraju je rekao da je bilo grešaka i u politici HDZ-a prema agraru i to ozbiljnih grešaka, "ali mudri ljudi uče iz tuđih grešaka, a ne povećavaju ih, a vi upravo to činite".

Tzv. kombinati nemaju što tražiti u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji

U ime **Kluba zastupnika SDP-a Željko Malević** podržao je Vladino Izvješće jer omogućava da se transparentno prikaže smisao financijske konsolidacije u društvima agroindustrije koja su bila predmet tog procesa. Iz Izvješća je vidljivo da je od devet društava njih šest imalo itekakve koristi od te konsolidacije dok su tri društva još uvijek problematična, ali uz manje intervencije mogu doći u situaciju da im se deblokiraju računi. S indicijom je odbacio sve rasprave koje su na bilo koji način pokušale imputirati SDP-u bilo kakav sentiment prema, kako se moglo čuti, nekakvim kolektivističkim, odnosno komunističkim mastodontima. S tim u vezi Malević ističe da je SDP zainteresiran da se ono što je najvrednije u ostacima ostataka bivših PIK-ova, a to su dijelovi agroindustrijskog kompleksa koji su tehnološki vrijedne cjeline, što prije privatiziraju. Pritom je izrazio nadu da će se seljaci i poljoprivredna obiteljska gospodarstva koja su u procesu nacionalizacije i u različitim drugim procesima u zadnjih 60-tak godina ostajali bez svoje zemlje pojaviti kao dioničari, suvlasnici i nositelji vlasničkih udjela u tim dijelovima agroindustrijskog kompleksa. Malević smatra kako nema nikakvih zapreka da se doista to i ostvari i tako na najbolji način, dakako, uz sve druge pokušaje vlasti, pokaže da ova stranka seljačko pitanje SDP-e ne smatra nevažnim već naprotiv silno važnim. Isto tako SDP neće lako odustati od zaštite interesa radnika koji su radili u PIK-ovima ili još uvijek tamo rade i svojski će se truditi da se zaštite njihova prava iz rada, pa i minolog rada.

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** zastupnicima se obratio Drago Krpina. Najprije se osvrnuo na konstataciju gospodina Ledića da nitko nikome ne daje spomenute 4 milijarde kuna kojim se saniraju propali kombinati. S tim u vezi zastupnik Krpina upućuje na brojke iz materijala po kojem je dug kombinata narastao na 3,8 milijardi kuna, od čega 70,4 posto (2 milijarde 68 milijuna kuna) otpada na državu. Riječi zamjenika ministra "kako nitko nikome ništa ne poklanja niti ne oprašta bile bi istinite kada bi se

moglo vjerovati da će nakon predvidene dokapitalizacije doći vrijeme kada će se te firme agroindustrije privatizirati, a država kroz njihovu prodaju namiriti dobit". Zastupnik drži da onoga tko tako misli ne treba ozbiljno shvatiti. Kada dođe vrijeme privatizacije država od toga neće dobiti ništa, već kombinati, a istovremeno hrvatskim seljacima nikada nitko nije ništa oprostio.

U primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji tzv. kombinati nemaju što tražiti već zastupnik tu vidi obiteljska poljoprivredna gospodarstva, i tu tvrdnju potkrepljuje računicom. Ako firma npr. sa 80.000 ha zemljišta u vlasništvu države proizvodi po jednom hektaru zemljišta 10.000 kuna gubitka godišnje tada takvo zemljište treba dati na raspolaganje obiteljskim gospodarstvima, a ne više takvim firmama. Na 80.000 ha takvog zemljišta svako od npr. 4000 obiteljskih gospodarstava moglo bi imati 20 ha zemljišta, a zastupnik kaže kako može jamčiti da takva gospodarstva s takvim zemljištem ne bi proizvodili niti kunu gubitka po hektaru zemljišta, a kamoli 10.000 kuna godišnje. Drugim riječima konačno treba shvatiti da ovakvi kombinati nemaju što tražiti u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji. A ako Vlada želi nešto dobro napraviti tada bi trebala tamo imenovati kreativne, sposobne, pametne i obrazovane menadžere koji bi sačinili razvojni projekt poduzeća u smjeru prehrambeno-prerađivačke industrije, a zatim to i privatizira. No, očito je da Vlada nije izvukla pouku iz dosadašnje situacije već i dalje smatra da te tvrtke trebaju nastaviti poslovati na način kako su dosad poslovali i kako danas to čine. Na kraju izlaganja izrazio je nadu da će Vlada podržati zaključke Kluba zastupnika HDZ-a.

SDP neće lako odustati od zaštite interesa radnika koji su radili u bivšim PIK-ovima ili još uvijek tamo rade.

Više nije bilo prijavljenih za raspravu pa je riječ opet dobio gospodin **Tomislav Ledić**. Vladin je predstavnik kazao kako se kombinati saniraju u korist radnika i seljačkih obiteljskih gospodarstava. U slučaju stečaja kombinata država bi mogla naplatiti svega 20 posto svoje tražbine od 2

milijarde i 700 milijuna kuna, a krajni cilj cijelog procesa je privatizacija društava. Ne bi, kaže, imao ništa protiv kada bi banke kreditima pratile ovu poljoprivredu u Hrvatskoj kao što su to nekada činile, uključujući tu i Narodnu banku Hrvatske. Prisjeća se kako su prije seljaci koji su bili u kooperaciji s kombinatima koristili reskontne kredite. Osim otpisa dugovanja za tri društva iz agroindustrije koji su imali ratnu štetu (PIK Belje, IPK-a Osijek i Vupik) kod svih ostalih društava postoji potencijalna mogućnost da država realizira naplatu. PIK Vrbovec je prije bio 61 posto u vlasništvu države, sada je 100 posto, na toj imovini više nema hipoteke, a prihod od prodaje tvrtke pripada državi. Gledano po našim kriterijima slaže se da je strani menadžment u PIK-u Vrbovec d.d. skup, ali odmah uzvraća protupitanjem koliko nas je koštao menadžment godinu dana prije sa 413 milijuna kuna duga? To naravno, ne znači da je menadžment za sve kriv, kaže gospodin Ledić, i dodaje kako je sasvim izvjesno da ćemo se morati privikavati i na takve poteze. Kaže "kako bi bio sretan da takav menadžment nademo i za PIK Belje i Vupik jer vjeruje da bi se tamo brže rješavale stvari".

Jadranko Mijalić (HSLŠ) reagirao je na navod o bivšoj skupnoj upravi PIK-a Vrbovec. Slaže se da je ona bila skupa, ali se pritom, kaže, prešućuje da ta uprava nije imala gotovo nikakvu podršku Vlade. Primijetio je kako u zadnje dvije godine nije napravljena niti jedna konkretna akcija ka bržoj privatizaciji tvrtke te zaključio kako se kod nas privatizira sve ono što je lako prodati i što ima dobrog kupca, a trebalo bi privatizirati ono što nam je balast i tako naći tržište".

Zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić** ponovio je kako je već bilo ponuda za privatizaciju PIK-a Vrbovec, a netom je stigla jedna ponuda iz Njemačke, no "ako je to ona ista ponuda od prije godinu dana tada poručuje potencijalnom kupcu da će glede cijene i načina privatizacije tog PIK-a naći pet svojih prijatelja koji će isto tako kupiti spomenutu firmu".

U nastavku sjednice (19. lipnja) pristupilo se glasovanju o Izvješću ali tek nakon dvije stanke i pojedinačnog izjašnjavanja o prijedlogu zaključaka Kluba zastupnika HDZ-a.

Traži se hitna rasprava o strategiji razvoja poljoprivrede

Najprije je **Ljubica Lalić** u ime Kluba zastupnika HSS-a predložila stanku kako bi se u Klubu provela konzultacija o spomenutom prijedlogu zaključaka Kluba zastupnika HDZ-a. Nakon stanke **Ivan Kolar** je u ime Kluba zastupnika HSS-a ocijenio da su HDZ-ovi zaključci neprovedivi jer nema pravog podatka o broju obiteljskih domaćinstava (barata se brojkom od 500.000) i nitko to još za sada ne može niti evidentirati, a napose nema podataka o osnovama njihovih dugovanja. Klub je zatražio hitnu raspravu o strategiji razvoja poljoprivrede, a napose potporama u poljoprivredi. Kazao je da je Vladi upućen reprogram dospjelih kredita fizičkim osobama koje je Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva dosad izdalo u iznosu od 850 milijuna kuna. Predlaže da se što prije nađe na Vladi taj reprogram te dodaje kako bi to bila velika pomoć seljačkim obiteljskim domaćinstvima. Na temelju provedene rasprave o ovom Izvješću Klub traži konsolidaciju prerađivačke industrije kao sekundarne proizvodnje i servisa primarnog sektora s tim da primarna poljoprivredna proizvodnja ostane na obiteljskim domaćinstvima.

U nastavku zastupnik **Vladimir Šeks** zatražio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a kraću stanku kako bi se Klub očitovao na niz novih činjenica što ih je iznio zastupnik Kolar. Zahtjev je uvažen, a nakon stanke u ponovnom istupu **Vladimir Šeks** najprije je upoznao zastupnike s prijedlogom zaključaka Kluba svoje stranke, a u svezi s raspravom o Vladinom Izvješću. Bit prijedloga odnosi se na otpis i reprogram dugova obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u RH, a po uzoru na financijsku konsolidaciju u nekadašnjim PIK-ovima. Klub zastupnika HDZ-a predložio je, naime, da Sabor zaduži Vladu da sačini Program financijske konsolidacije obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj i da ga najkasnije u roku od tri mjeseca dostavi na prihvaćanje Hrvatskome saboru. Prema traženju HDZ-a u Programu financijske konsolidacije obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava trebali bi sudjelovati država i državna poduzeća, banke i ostale ustanove i dobavljači, i to u obliku otpisa i reprograma dugova koje imaju obiteljska poljoprivredna

gospodarstva i to po uzoru na financijsku konsolidaciju koja je

Traži se otpis i reprogram dugova obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i to po uzoru na financijsku konsolidaciju koja je provedena i provodi se, na temelju Vladinih zaključaka, u društvima agroindustrije.

provedena i provodi se, na temelju Vladinih zaključaka, u društvima agroindustrije.

U nastavku zastupnik Šeks je podržao HSS-ove zahtjev o žurnoj

raspravi o strategiji razvoj poljoprivrede, jer postojeću strategiju valja, kaže, osvježiti u kratkoročnim i dugoročnim ciljevima, te prilagoditi novim zahtjevima i vremenu. Klub zastupnika HDZ-a također je suglasan sa zahtjevom da se što prije provede rasprava o cjelokupnom sustavu poticaja u poljoprivredi i ribarstvu, te zahtjev da se što prije riješi pitanje spomenutog reprograma dugova fizičkim osobama. U trenutku kada Vlada ide na financijsku konsolidaciju agro društva sa 11.000 zaposlenih (zajedno sa članovima obitelji njih je 50.000) treba obvezati Vladu da napravi i program financijske konsolidacije obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Selo i seoska poljoprivredna gospodarstva uistinu su u teškoj situaciji, nagla-

šava zastupnik Šeks, te dodaje kako se pred tom činjenicom ne mogu zatvarati oči, a istodobno financijski konsolidirati bivši PIK-ovi. Zaključujući istup rekao je još kako ne postoji proturječnost između zahtjeva HSS-a i HDZ-a te zamolio zastupnike da podrže zahtjeve Kluba njegove stranke, i zatražio pojedinačno glasovanje.

U glasovanju koje je uslijedilo zastupnici su jednoglasno sa 82 glasa "za" primili na znanje Izvješće o realizaciji zaključaka Vlade RH o financijskoj konsolidaciji društava agroindustrije. U pojedinačnom glasovanju, zatim, Hrvatski sabor nije prihvatio prijedlog zaključaka HDZ-a - 27 zastupnika bilo je "za", 51 "protiv", a 16 "suzdržanih".

M.P.; S.F.; J.Š.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE HRVATSKE NARODNE BANKE ZA 2001. GODINU

Bankovni sustav sve stabilniji, ali...

Parlamentu u roku trideset dana - izvješće o radu Sektora nadzora i kontrole u HNB-u, od osnivanja do danas, te kontrola menadžerskih kredita (Državnom odvjetništvu dokumentacija o nezakonitostima).

Hrvatski sabor prihvatio je ovo izvješće nakon opsežne rasprave, većinom glasova - uz zaključke prema prijedlozima Odbora za financije i Državni proračun te Kluba zastupnika SDP-a, nakon ne baš male kritike na račun Hrvatske narodne banke iz redova oporbe i dijela vladajuće koalicije.

Od središnje banke zatraženo je da, u roku trideset dana, izradi sažeto izvješće o radu Sektora nadzora i kontrole poslovanja banaka, od njegova osnivanja do danas. U istom roku HNB treba obaviti kontrolu kredita koje su poslovne banke odobravale za otkup dionica, udjela i imovine poduzeća, ustanova, banaka i drugih financijskih organizacija koje su bile ili su u postupku privatizacije (menadžerski krediti) te instrumente osiguranja povrata, način i redovitost otplate tih kredita.

O nalazu kontrole HNB-a treba obavijestiti Hrvatski sabor, a

dokumentaciju o eventualnim nezakonitostima dostaviti Državnom odvjetništvu RH.

Hrvatski sabor naložio je još da Hrvatska narodna banka nakon obavljene kontrole utvrdi moguće povrede zakona i propisa o Hrvatskoj narodnoj banci, bankama i štedionicama pri odobravanju menadžerskih kredita te utvrdi odgovornost osoba i tijela u tim organizacijama.

O IZVJEŠĆU

Umjesto prikaza Izvješća evo što je o njemu uvodno rekao guverner Narodne banke Hrvatske, **Željko Rohatinski**.

Osnovna aktivnost Hrvatske narodne banke bila je usmjerena na paralelno ostvarivanje triju ciljeva i zadataka. Prvi je - bitno povećanje

likvidnosti bankovnog i cijelog financijskog sustava, ublažavanje i uklanjanje uskih grla u njegovim tokovima i bitno smanjenje cijene novca. Drugi je - radikalna transformacija instrumenata monetarne politike na tržišnu, a treći iniciranje reforme monetarnog sustava kako bi postao korespondentan i transparentan u odnosu na onaj Europske unije. Najveći dio aktivnosti realiziran je u 2001. godini, ali je primjerenije, s obzirom na to da je riječ o kontinuiranoj aktivnosti, primjerenije cijelo razdoblje promatrati kao jednu funkcionalnu cjelinu - napomenuo je guverner, ukazavši na osnovne elemente ostvarivanja navedenih ciljeva.

Od početka 2000. do svibnja 2002. u monetarnom sustavu je kreirana ukupna likvidnost u domaćoj valuti od 18 mlrd kuna, a doda li se tome i rast deviznih depozita (odraz povjerenja u domaći bankovni sustav),

ukupna likvidna sredstva su povećana za 50 mlrd kuna. Izraženo relativno, svi su monetarni agregati udvostručeni.

Osnovna aktivnost Hrvatske narodne banke bila je usmjerena na paralelno ostvarivanje triju ciljeva i zadataka. Prvi je - bitno povećanje likvidnosti bankovnog i cijelog financijskog sustava, ublažavanje i uklanjanje uskih grla u njegovim tokovima i bitno smanjenje cijene novca. Drugi je - radikalna transformacija instrumenata monetarne politike na tržišnu, a treći iniciranje reforme monetarnog sustava kako bi postao korespondentan i transparentan u odnosu na onaj Europske unije.

Brzina opticaja novca smanjena je sa 11 na otprilike 6,5 obrtaja godišnje, a gledaju li se ukupna likvidna sredstva ona iznose samo 1,5 obrtaj godišnje.

U usporedbi s drugim zemljama monetarni i financijski sustav je likvidan, a druga je stvar kako se koristi ta likvidnost, kako se novčani imputi pretvaraju u realne autpute, što naravno nije predmet ni zadaća monetarne politike.

Indikacija svega toga je i pad kamatnih stopa na tržištu novca sa 14 na samo 2 posto. Krediti banaka stanovništvu, a u sve većoj mjeri i gospodarstvu, u tom su razdoblju povećani za 26 mlrd (praktički za dvije trećine).

Sve to ostvareno je uz padajuću inflaciju, koja je prošle godine iznosila 2,6 posto, a u pet mjeseci ove 1,8 posto. To je apsolutno najniža inflacija u odnosu na sve druge tranzicijske zemlje i posve blizu onoj u Europskoj uniji. Ostvareno je to zbog općeg poboljšanja odnosa u platnoj bilanci, zahvaljujući povećanim prihodima po osnovi izvoza usluga (deficit tekućih transakcija smanjen je sa 7 na 3 posto bruto domaćeg proizvoda. Istodobno se proračunski deficit konsolidirane

središnje države, u širem smislu, i dalje kreće na razini između 6 i 7 posto bruto domaćeg proizvoda i pokriva se kapitalnim transferima iz inozemstva, u prvom redu izravnim i portfolio investicijama na razini od oko 10 posto bruto domaćeg proizvoda godišnje.

Razlika između kapitalnog priljeva i deficita tekućih transakcija od 6 do 7 posto bruto domaćeg proizvoda jednostavno predstavlja višak ponude nad potražnjom za devizama. To je onaj element, naglasio je guverner, koji permanentno radi pritisak u pravcu aprecijacije kune.

HNB je to neutralizirao deviznim intervencijama (povećane devizne rezerve za više od 2 mlrd dolara). Aprecijacijski pritisci su posebno snažni u prvim mjesecima ove godine, među ostalim i kao dodatni efekt uvođenja eura. U tim je uvjetima na tržištu kupljeno više od 500 milijuna dolara te emitirano više od 3 milijarde kuna primarnog novca (u pet mjeseci 2002.).

Kad je riječ o drugom cilju (promjene elemenata monetarne politike), smanjena je stopa na obvezne rezerve sa 28,5 na 19 posto, što je emisija u klasičnom smislu, i smanjene su sve kamatne stope - od kojih su bitne dvije - kamatna stopa na obvezne rezerve (sa 5,9 na 1,7 posto) i na blagajničke zapise (sa 11 na 2 posto).

Bankovni sustav sve stabilniji i sve uspješniji te sve više obavlja temeljnu ekonomsku funkciju - kreditiranje domaćeg gospodarstva. On nije savršen - kao što to nije nigdje, i upravo zbog nesavršenosti mogao se i dogoditi slučaj Riječke banke, kakvi su poznati i u praksi drugih zemalja.

U okviru instrumenata monetarne politike realiziran je i cijeli niz drugih pitanja, od unifikacije, obvezne rezerve u kunskom i deviznom dijelu do smanjenja dozvoljene devizne izloženosti, i po toj osnovi onemogućavanja ili ograničavanja mogućnosti banaka da konverzijom deviza štite prije svega vlastiti interes. Ukinuti su interventni krediti te obavljene značajne promjene u sustavu blagajničkih zapisa.

Radi iniciranja promjena u monetarnom sustavu Hrvatski sabor donio je Zakon o HNB-u, Zakon o platnom prometu i Zakon o financijskoj agenciji, a na ovom je zasjedanju prijedlog novog zakona o bankama, dok se u srpnju očekuje novi devizni zakon.

Guverner Rohatinski izjavio je kako je bankovni sustav sve stabilniji i sve uspješniji te da sve više obavlja temeljnu ekonomsku funkciju - kreditiranje domaćeg gospodarstva. On nije, napomenuo je, savršen - kao što to nije nigdje, i upravo zbog nesavršenosti mogao se i dogoditi slučaj Riječke banke, kakvi su poznati i u praksi drugih zemalja. Tu je bitno - naglasio je guverner - da se izvuku pouke i unaprijedi sustav kontrole i nadzora, kao što to nastoje i druge zemlje. Dobrim se, dometnuo je, pokazalo to što taj slučaj nije izazvao nikakve fiskalne troškove. priče u tom smislu ne odgovaraju činjeničnom stanju, rekao je, a zatim se osvrnuo na Financijsko izvješće HNB-a.

Neto prihodi iz redovne djelatnosti prošle su godine iznosili 792 milijuna kuna i ostvareni su, prije svega, po osnovi kamata na devizne rezerve. Prinos na ta sredstva iznosio je 4,6 posto, bez ikakvog rizika.

Povodom ocjena iz rasprave kako je ta stopa manja nego u nekim drugim zemljama, guverner je rekao da takve stvari zemlje obično ne objavljuju te da je HNB uvijek preferirao sigurnost plasmana, a ne njihovu profitabilnost. Zna se, napomenuo je, kako su prošle zemlje (npr. Malezija) koje su pokušale igrati po drugim pravilima.

Višak prihoda nad rashodima je lani bio 427 milijuna kuna - nešto je manji zbog efekta negativnih tečajnih razlika (244 milijuna kuna manje dobiti). Guverner je rekao da to naglašava isključivo zbog prisutnog mišljenja da HNB iz svojih razloga ne želi dopustiti depreciaciju tečaja. Upravo suprotno, rekao je, sve što se radi poduzima se kako bi se spriječila aprecijacija, koja pogađa i HNB, kao i sve subjekte u zemlji.

Uvodno izlaganje guverner Željko Rohatinski zaključio je riječima kako su u HNB-u posao nastojali raditi profesionalno i pošteno, bez kalkulacija, bez politikanstva, bez pokušaja pritiska na bilo koga. Borili su se za, kako reče, ono ispravno i žao im je što su ponekad odnosi (osobne kalkulacije, osobni interesi, politikanstvo i

svi mogući oblici pritiska) okoline prema HNB-u otežavali upravu.

RADNA TIJELA

Odbor za financije i državni proračun predložio je Parlamentu da prihvati Izvješće, uz upozorenje kako njime nije ispoštovan zaključak odbora od 17. travnja 2002, kojim se traži cjelovito i detaljno izvješće o radu Sektora nadzora i kontrole poslovanja banaka i zahtjev da se Hrvatsku narodnu banku obveže da, u roku trideset dana, izradi takvo izvješće - s podacima o radu od osnivanja Sektora do danas.

Nije ispoštovan zaključak Odbora od 17. travnja 2002, kojim se traži cjelovito i detaljno izvješće o radu Sektora nadzora i kontrole poslovanja banaka.

Zaključku Odbora prethodila je opsežna rasprava, u kojoj se čuo niz mišljenja, primjedaba i prijedloga. Rečeno je, najprije, kako je u 2001. zabilježen visok rast aktive bankovnog sustava, na što su utjecali uspješna turistička sezona, zamjena valuta zemalja Europske monetarne unije i povećanje aktive pojedinih banaka, što je imalo za posljedicu - i bez utjecaja centralne banke - snižavanje kamatnih stopa u Republici Hrvatskoj. Budući da su banke raspolagale velikom količinom novca one su ga plasirale na tržište. Uпитno je, međutim, je li realna metodologija utvrđivanja rizičnosti plasmana. Naime, hoće li u slučaju porasta kamatnih stopa tih 93 posto plasmana ostati u kategoriji dobrih plasmana ili će postati rizični. Upozoreno je da je prilikom bankarske krize (1998) metodologija utvrđivanja rizičnosti plasmana bila stroža, pa treba posebno voditi računa o visini pričuva u bankama.

U raspravi je, nadalje, ukazano na izuzetno visok dio uštede građana u bruto domaćem proizvodu - dok u Rusiji taj udjel iznosi 10 posto, a u Mađarskoj i Češkoj 30 posto, u Hrvatskoj je između 40 i 50 posto bruto domaćeg proizvoda. Zbog toga treba maksimalno poboljšati nadzor nad poslovanjem banaka.

U Odboru je ponovno upozoreno na to kako HNB raspolaže deviznim pričuvama. Naime, one iznose gotovo 5 mlrd američkih dolara i to je velika imovina, o kojoj treba voditi računa. Izuzetno je važno - osigurati veće stope doprinosa na devizne pričuve. Odbor je već zatražio izradu komparativne analize visine stopa prinosa na devizne pričuve u zemljama u tranziciji i drugim zemljama u odnosu na Hrvatsku. Zbog značaja deviznih pričuva Zakonom bi trebalo utvrditi nadzor upravljanja nad deviznim pričuvama.

Hrvatska narodna banka je, prema mišljenju iz rasprave, u 2001. ostvarila primarni cilj održavanja stabilnosti cijena, niske stope inflacije i stabilnosti tečaja kune, pridonijevši tako ostvarivanju gospodarske politike Vlade RH. Posebno je ukazano na potrebu pojačanog nadzora i kontrole nad poslovanjem banaka i štedionica od HNB-a pa bi stoga rad te službe u HNB-u trebao biti učinkovitiji, a posebnu bi pažnju trebalo usmjeriti prema stalnom osposobljavanju ljudi u Službi.

Koncepciju godišnjeg izvješća HNB-a trebalo bi, po ocjeni iz rasprave, mijenjati tako da se predoči više konkretnih podataka vezanih uz ukupni bankarski sustav. Kad je riječ o pitanju rizika plasmana, izražena je sumnja u rast dobrih plasmana u hrvatskom bankarstvu, posebno stoga što se ne vodi dovoljno računa o okruženju u kojem banke posluju.

S obzirom na porast štednje hrvatskih građana (na 7,96 mlrd američkih dolara), rečeno je bi taj potencijal trebalo bolje iskoristiti, odnosno omogućiti hrvatskim građanima i kupnju obveznica. Posebno je upozoreno na kamatne rashode HNB-a u 2001, koji iznose oko 800 milijuna kuna. Naime, 50 posto tih sredstava plaćeno je poslovnim bankama.

U svezi s raspoređivanjem viška prihoda nad rashodima u Odboru je postavljeno pitanje što je razlog smanjenju ukupnog prihoda sa 644.629.332,80 u 2000. godini na 426.879.856,33 kune u 2001. Razlog smanjenju je, naime, veoma bitan zato što se 20 posto viška raspoređuje u opće pričuve, a ostatak u Državni proračun.

Zašto uz financijska izvješća nije podneseno i mišljenje vanjskog revizora i jesu li ova financijska izvješća zakoniti dokumenti, bez obzira što ih je donio Savjet HNB-a - pitanje je

obrazloženo ukazivanjem na zakonsku obvezu, prema međunarodnim standardima, da reviziju obave neovisni vanjski revizori.

Sljedeće je upozorenje iz rasprave - nema usporednih podataka u odnosu na financijskim planom predviđene veličine. Uz to, bilješke za pojedine bilančne pozicije su općenite i najvećim se dijelom svode na statističko, a ne analitičko objašnjenje pa nije moguće izvesti konkretne zaključke.

U uvodnom dijelu Izvješća trebalo je prezentirati više komparativnih podataka o zemljama u tranziciji, radi lakše usporedbe s gospodarskim kretanjima u Hrvatskoj - sljedeća je primjedba. Uz to je postavljeno pitanje opravdanosti svrstavanja i definiranja plasmana države kao A plasmana (u okviru klasifikacije plasmana). Treba, naime, imati u vidu iznos javnog duga i ukupno stanje javnih financija pa tek onda procijeniti kvalitetu plasmana države.

U raspravi se, nadalje, čulo kako je u Izvješću trebalo obraditi funkcioniranje i rad Savjeta HNB-a, posebno stoga što su pojedini članovi toga tijela davali izjave u medijima koje su bile suprotstavljene službeno utvrđenim stavovima Savjeta. Bilo bi poželjno čuti, rečeno je, oko kojih se ključnih pitanja ne slažu članovi Savjeta.

Stabilnost tečaja kune na sadašnjoj razini nije prvorazredni hrvatski interes već to pogoduje stranim izvoznicima i domaćim uvoznicima, kao i stranim investitorima i bankarima u Hrvatskoj - daljnje je upozorenje iz rasprave. Obrazloženje - sadašnji tečaj ne stimulira hrvatsku privredu. Izvješću se zamjera što njegov dobar dio čine prepisane zakonske norme, dok manji ukazuje na konkretne aktivnosti HNB-a u 2001. Hrvatska narodna banka obavila je kontrolu u 23 banke i 9 štedionica, koje čine 53 posto bankovnog sustava, iz čega proizlazi da su kontrolirane uglavnom manje banke, dok se poslovanje velikih kontrolira veoma rijetko. Bilo bi bolje, rečeno je, da je HNB dao pregled banaka kod kojih je obavljena kontrola te prikazao nepravilnosti i nezakonitosti u poslovanju, a i to kojim je bankama izdano rješenje za poboljšanje stanja te koje su banke procesuirane.

Povodom podatka iz Izvješća kako su na kraju 2001. potpuno nadoknativi plasmani (skupine A i B)

porasli 26 posto u odnosu na 2000. godinu te da su činili 92,8 posto ukupne rizične aktive upozoreno je da je trebalo obrazložiti o kojim je bankama riječ.

Upozoreno je, nadalje, kako je člankom 48. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, među ostalim, propisano da izvršni direktori i savjetnici Guvernera Narodne banke Hrvatske te njihovi bračni drugovi i djeca s kojima žive u zajedničkom domaćinstvu ili zajednički poslovno djeluju ne mogu posjedovati dionice. Izražena je, međutim, sumnja da postoji sukob interesa kod pojedinaca u Hrvatskoj narodnoj banci.

Povodom podataka o poslovanju Riječke banke, rečeno je kako ih je daleko manje no što se očekivalo te da nije odgovoreno na pitanja o kojim se konkretnim prekršajima radi i tko je za njih odgovoran. Hrvatska narodna banka trebala je, rečeno je, reagirati na anonimne prijave provođenjem izravnog nadzora, a ne samo traženjem pisanog očitovanja od Uprave Riječke banke.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu podržao je Izvješće uz ocjenu da bi godišnja izvješća trebala sadržavati i osvrt na temeljne probleme hrvatskog gospodarstva, napose o konkurentnosti, izvozu i zaposlenosti. Izneseno je mišljenje kako u Izvješću nije adekvatno obrađena uloga Hrvatske narodne banke u svezi s prijevornim aktivnostima u slučaju Riječke banke te uloga HNB-a u jačanju koncentracije bankovnog sustava. Od predstavnika predlagatelja čulo se objašnjenje kako je Hrvatska narodna banka postupala sukladno uobičajenoj svjetskoj praksi središnjih banaka u sličnim situacijama.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH nije imala primjedbi na Izvješće.

RASPRAVA

Nakon guvernera HNB-a, **Željka Rohatinskog**, stav Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu opsežno je obrazložio njegov predstavnik **Željko Dragović**.

Ostvaren primarni cilj

Klub zastupnika SDP-a, čije je stavove obrazložio **Tonči Žuvela** podržao je Izvješće jer je, ocjenjuju, ostvaren primarni cilj i zadatak - održavanje stabilnosti cijena, čime je HNB dao doprinos provođenju gospodarskog programa Vlade. Rad Hrvatske narodne banke bio je uspješan, ali ne treba biti euforičan već još kvalitetnije i predanije raditi na ostvarivanju temeljnih ciljeva i

Ostvaren je primarni cilj i zadatak - održavanje stabilnosti cijena, čime je HNB dao doprinos provođenju gospodarskog programa Vlade. Rad Hrvatske narodne banke bio je uspješan, ali ne treba biti euforičan već još kvalitetnije i predanije raditi na ostvarivanju temeljnih ciljeva i zadataka - prvenstveno na sigurnosti cijelog sustava.

zadataka - prvenstveno na sigurnosti cijelog sustava.

Zastupnik je ukazao na značajan pad inflacije (sa 7,4 u prosincu 2000. na 2,6 posto u prosincu 2001. - prosječno sa 6,2 na 4,9) te, zatim, na to kako se HNB uspješno nosila s tečajem, a i na to kako je uspješno obavljena zamjena u euro (konvertirano ukupno 2,1 mlrd eura). Ovo posljednje ukazuje, napomenuo je zastupnik, da Hrvatska ima veliki problem sa sivom ekonomijom.

Govoreći u nastavku o osnovnim obilježjima gospodarskih i monetarnih kretanja u 2001, Tonči Žuvela je rekao da SDP drži kako je izvještaj pokazao da ima razloga za umjereni optimizam. U osvrtu na pokazatelje koji to potkrepljuju, on je među ostalim: ukazao na realni rast društvenog bruto proizvoda (4,1, što je više od očekivanog); na rast proizvodnje (4,2 posto); zabilježen rast turističkog prometa.

Na pozitivne procese stidljivo ukazuje i dinamiziranje tržišta rada - broj zaposlenih porastao je 1,6 posto, što je u uvjetima ekstremne nezaposlenosti signal koji obećava.

Za razliku od prethodnih godina zabilježena je poboljšana likvidnost

čitavog sustava, vrlo je visoka razina deviznih rezervi, i dalje padaju kamatne stope, kako na tržištu novca tako i kod poslovnih banaka.

Po ocjeni ovog kluba, kritične točke Izvješća, a i općih gospodarskih i monetarnih kretanja, jesu zaduženja države i stanje državnih financija. Iako je inozemni dug vrlo visok - nešto veći od 11 mlrd dolara, čini 54,5 posto bruto društvenog proizvoda, što je ipak niže nego na kraju prethodne godine - još se ne može govoriti da je Hrvatska prezađena država. Ona se, rekao je, zadužuje po značajno povoljnijim uvjetima i tu poziciju koristi kako bi se emitiranjem obveznica u inozemstvu financirali dospjele obveze po osnovi osnovnog inozemnog duga.

Državne financije su lani, rekao je zastupnik Žuvela, obilježene željom Vlade da se nastavi fiskalna konsolidacija, prvenstveno kroz smanjenje udjela državnih rashoda u bruto društvenom proizvodu. Najveće probleme, svakako, zadaje deficit Proračuna (9,2 mlrd kuna ili 5,4 posto bruto društvenog proizvoda), a on je posebno potenciran transferima u mirovinske i zdravstvene fondove te u dječji doplatak. Gospodarska i proračunska kretanja ipak su, naglašavaju iz SDP-a, zadržala potrebnu stabilnost.

Oni, nadalje, ukazuju kako zbog vrlo visoke likvidnosti bankarskog sustava nije bilo značajnijeg korištenja sekundarnih izvora likvidnosti. Posebno naglašavaju kako je HNB kod svih kamatnih stopa zabilježila značajan pad.

Iz ovog izlaganja u nastavku izdvajamo: ocjenu o visokoj stabilnosti bankarskog sustava - ukupno povećana bankarska aktiva iznosila je 151 mlrd. kuna (rast od 33,1 posto); zadovoljstvo zbog porasta plasmana, pogotovo u trgovačka društva te ukazivanje na sve veću konkurenciju među bankama (daljnje povećanje udjela stranog vlasništva, ali i jačanje koncentracije bankarskog sektora).

Osvrnuvši se na Riječku banku, zastupnik je izjavio da je ta krizna situacija prijetila širenjem na cijeli bankarski sustav, da je bitno različita od one 1998/1999, jer se ovdje ipak radilo o prijevornim aktivnostima, a ne o lošem upravljanju kreditnim rizicima.

Iz komentara financijskih izvješća izdvajamo upozorenje kako su rasli troškovi poslovanja u vrijeme kad se u cijeloj državi nastoje smanjiti.

Prijedlog zaključaka

Predstavnik Kluba zastupnika SDP-a pročitao je na kraju prijedloge zaključaka. Prethodno je objasnio čemu prvi. Naglasio je da taj klub smatra kako nije ostvariv nedavno izglasan zaključak kojim je od Državne revizije zatraženo izvješće o menadžerskim kreditima.

Zastupnici SDP-a predložili su da se obveže Hrvatska narodna banka da, u roku trideset dana, obavi kontrolu kredita koje su poslovne banke odobravale za otkup dionica, udjela i imovine poduzeća, ustanova, banaka i drugih financijskih organizacija koje su bile ili jesu u postupku privatizacije te instrument osiguranja povrata, način i redovitost otplate tih kredita. O nalazu bi trebalo obavijestiti Hrvatski sabor, a dokumentaciju o eventualnim nezakonitostima dostaviti Državnom odvjetništvu RH. Predloženo je još da se HNB-u naloži da po obavljenoj kontroli utvrdi moguće povrede zakon a i propisa o HNB-u, bankama i štedionicama pri odobravanju navedenih kredita te utvrdi odgovornost osoba i tijela u tim organizacijama.

Nije točno da je kriza Riječke banke prijetila da se proširi na ostale banke - rekao je **Ivan Šuker (HDZ)**, ustvrdivši da su izjave premijera i dužnosnika s tim u svezi bile neodmjerene te da je interesantno kako je ministar Crkvenac, iz iste stranke, u "Gospodarskom listu" dao izjavu kako u Riječkoj banci nije bila bankarska kriza već da se radi o kriminalu.

Nije bilo potrebno angažiranje stranih forenzičara

Klub zastupnika HSLs-a prihvatio je Izvješće, osim dijela o nadzoru i kontroli poslovanja banaka i štedionica, uz prijedlog da Hrvatska narodna banka još za ovu sjednicu izradi sažeto izvješće o tome, s aktualnim podacima o Riječkoj banci. **Jadranko Mijalić**, koji je izlagao u ime Kluba, upozorio je uvodno kako HNB u izradi Izvješća nije poštovao prijedlog Odbora za financije i državni proračun, sa sjednice u travnju - da se podnese detaljno izvješće o radu Službe nadzora te, u okviru redovnog izvješća, predloži reorganizacija službe, kadrovske promjene i, eventualne, sankcije za propuste u nadzoru nad radom poslovnih

banaka. U tom smislu neprimjerenim ocjenjuju da je godišnji rad predstavljen velikim dijelom prepisivanjem normi važeće regulative te navođenjem pravaca njenih izmjena, dok nema prikaza konkretnih aktivnosti HNB-a u dijelu nadzora i kontrole.

Neprimjerenost je da je godišnji rad predstavljen velikim dijelom prepisivanjem normi važeće regulative te navođenjem pravaca njenih izmjena, dok nema prikaza konkretnih aktivnosti HNB-a u dijelu nadzora i kontrole. Takvo izvješće ozbiljno kompromitira cjelokupni rad HNB-a, kao institucije i središnje banke RH.

Kad je riječ o upravljanju međunarodnim pričuvama obrađen je samo kriterij sigurnosti i likvidnost. Ostaje otvoreno pitanje - koliko se poštovao kriterij rentabilnosti, efikasnosti i prilagodljivosti tržišnim kriterijima u upravljanju deviznim rezervama.

U Izvješću, upozorio je zastupnik, nigdje nije obrazloženo kakvi su efekti utjecaja negativnih tečajnih razlika na prinos deviznih pričuva te jesu li postignute maksimalne moguće stope prinosa na devizne pričuve HNB-a. On je, nadalje, rekao kako bi, s obzirom na to da je međunarodno financijsko tržište likvidno, trebalo razmotriti mogućnost propisivanja obveze od 40 posto u portfelju te, sukladno tome, i mogućnost smanjenja depozita u portfelju HNB-a te usklađenja dnevne likvidnosti s dnevnim obvezama.

Iz Izvješća, nadalje, izdvajamo upozorenje kako nije vidljivo kako je HNB upravljao deviznim rezervama u vrijeme poremećaja na svjetskom tržištu uzrokovanog terorističkim napadom u Sjedinjenim Američkim Državama. Predočen je samo dio podataka, bez iznošenja onih o gubicima.

Postavlja se i pitanje, rekao je Mijalić, u kojoj je mjeri opredjeljenje za monetarnu stabilnost i stabilnost tečaja postalo samo sebi ciljem. Uočava se, naime, negativan utjecaj na razvoj domaće proizvodnje. Pokazalo se, napomenuo je, kako sadašnji tečaj pogoduje stranim izvoznicima i

domaćim uvoznicima te stranim investitorima i bankarima u Hrvatskoj.

Zastupnik je još: prigovorio što nije adekvatno pojašnjena klasifikacija plasmana banaka prema rizičnim skupinama; što izvješće ne sadržava pregled banaka kod kojih su utvrđene nepravilnosti i nezakonitosti odnosno kojima je izdano rješenje za poboljšanje stanja.

Klub zastupnika HSLs-a: procjenjuje kako je niz banaka nestalo zbog kasne reakcije HNB-a u prepoznavanju kreditnog rizika (u slučaju Riječke banke bila je riječ o neprepozatom operativnom riziku) i zato što HNB nije uspio pravovremeno detektirati poremećaje u njihovu poslovanju niti djelovati preventivno; pita zašto u Izvješću ništa nije rečeno o tome tko je zaradio na transakcijama kojima je Riječka banka ostvarila gubitke; upozorava kako je HNB izmijenio kriterije uz odluke (1998) o opsegu, obliku i sadržaju revizije, a zatim ih novom odlukom izostavio, samoj sebi onemogućivši bolju kontrolu rada revizora.

Nakon tvrdnje kako Hrvatska narodna banka uopće ne kontrolira devizno poslovanje banaka, zastupnik HSLs-a je ustvrdio da je upitna točnost konstatacije iz izvješća kako je Riječka banka prvi slučaj da tzv. operativni rizik putem deviznog poslovanja s inozemstvom prouzroči probleme u jednoj hrvatskoj banci. Naime, od 32 propale banke i štedionice više je njih imalo iste ili slične simptome, iako nisu bili dominantni, kao Riječka banka.

Podsjetivši kako je početkom ove godine unatoč naglom rastu devizne štednje naglo pala devizna pozicija Riječke banke (početkom godine 350 milijuna dolara, a za tri mjeseca 180 milijuna), zastupnik Mijalić je rekao kako je neshvatljivo da tako važna činjenica nije primijećena u HNB-u.

Kad je riječ o izjavi viceguvernera da je dokumentacija u Riječkoj banci uništena te da HNB ne može otkriti što se sve događalo, zastupnik je izjavio da nije bilo potrebno angažiranje stranih forenzičara od HNB-a jer postoji tzv. paralelni kontrolni zapis u konkurentskoj banci u inozemstvu putem koje se odvijaju transakcije ili u centrali sustava u Belgiji.

Ovakvo izvješće za 2002, po ocjeni Kluba zastupnika HSLs-a, ozbiljno kompromitira cjelokupni rad HNB-a, kao institucije i središnje banke RH.

Zastupnik Mijalić izrazio je nadu kako neće prevladati "mušketirska logika" te da će guverner smoci hrabrosti i načina da poboljša rad u sektoru nadzora i kontrole.

Da nije bilo Riječke banke moglo bi se reći da je bankarski sustav stabilan

Da iz Izvješća proizlazi kako građani Hrvatske žive u zemlji silnog gospodarskog rasta i blagostanja, gotovo u raj - izjavio je **Damir Kajin**, u ime **Kluba zastupnika IDS-a**. A kakvo je mišljenje građana o tome najzornije pokazuju, rekao je, izbori za mjesne odbore - od Splita do Rijeke.

Postići barem dogovor oko politike zaduživanja oko toga u što će se usmjeravati dobiveni novac.

Upozorivši da je država u 2001. za otplatu vanjskog duga utrošila 27 milijuna US dolara (za glavnice 744, a za kamatu 283 milijuna), ustvrdio je kako je stravično to što otplata unutarnjeg i vanjskog duga četverostruko premašuje rast bruto društvenog proizvoda iz 2001. Još stravičnija je činjenica što je čitav bruto društveni proizvod potreban samo za otplatu kamata na glavnice vanjskog duga centralne države, banaka odnosno gospodarstva. Ovaj, kako reče, stampedo zaduživanja uskoro će se uzimati kao najveći grijeh aktualne vlasti.

Nakon napomene kako će se kad stignu na naplatu krediti za gradnju cesta neka buduća Vlada naći u krajnje delikatnoj situaciji, zastupnik IDS-a je apelirao da se postigne barem dogovor oko politike zaduživanja i u što će se usmjeravati dobiveni novac.

Za dvije godine, upozorio je Kajin, inozemni dug će iznositi 60 posto bruto društvenog proizvoda i Hrvatska će se tada početi prepoznati kao prezadužena zemlja, što znači da će standard još više padati, možda doći u pitanje dio plaća javnog sektora, a možda i same mirovine. Kupovna je moć realno pala u 2001, a past će i u 2002, rekao je zastupnik, dometnuvši još kako su nominalno niže i plaće te da će svoje učiniti i poskupljenje struje.

Vrativši se opet dugovima, zastupnik je rekao da ove godine treba otplatiti 540 milijuna US dolara

glavnice duga, s takvim trendom i u naredne dvije godine. Znači 2004, 2005. i 2006, teret otplate državnih obveza prebacuje se na neki naredni izborni ciklus pa najava rasta bruto društvenog proizvoda od 3,5 posto u ovoj i 4 posto u 2003. godini ruši sve iluzije - rekao je Kajin, dometnuvši kako je najtragičnije što će trebati 15 godina da se dosegne bruto društveni proizvod Slovenije iz 2001. godine, države s kojom bi, kako reče, najradije ratovali.

U nastavku izlaganja, zastupnik je, među ostalim,

rekao da banke moraju odgovoriti i na upit što je s menadžerskim kreditima - ako moraju odgovoriti na upite što je bilo s transferima iseljeničkog novca.

Govoreći o Riječkoj banci, on je podsjetio da je bila sanirana, upitao što je bilo s kontrolnom ulogom HNB-a u tom slučaju i rekavši da IDS podržava način sanacije. Zastupnik Kajin je zatim: ustvrdio kako "jedan lobi" želi oduzeti HNB-u dio nadzora nad bankama (to se vidi iz rasprava); izjavio kako je ovaj slučaj oslabio pregovaračku snagu i ugled HNB-a; rekao kako je spomenuta "mušketirska homogenost guvernera i viceguvernera bila gotovo iritantna na trenutke, ali da je mogla zaštititi neovisnost središnje banke; upitao što će biti sa supervizijom banaka (hoće li se preusmjeriti u Državnu agenciju za sanaciju banaka); ocijenio kako je u proteklom desetljeću nadzor HNB-a više nalikovao "šlamperaju" (da tome nije tako ne bi čak 25 bankarskih institucija prestalo s radom).

Iz izlaganja još izdvajamo: napomenu kako je 1999. godine bila groblje hrvatskog bankarstva (bankrotiralo je dvadesetak banaka); tvrdnju da je HNB prikrivao odgovornost pa se to ponovilo i u slučaju Riječke banke; upit je li točno da se iz Savjeta HNB-a želi isključiti Lokina i Novotnija te, preko drugih tijela, smijeniti Maletića, a možda i Rohatinskog te gospodu Mijatović, uz ocjenu kako bi to moglo samo paralizirati HNB; izjavu da je krajnje neodgovorno od Rohatinskog što je u nekoliko navrata davao i povlačio ostavku.

I na kraju spomenimo Kajinovu ocjenu kako bi se, da nije bilo slučaja s Riječkom bankom, za bankarski sustav moglo reći da je stabilan.

Priča o dobrim makroekonomskim pokazateljima "pada u vodu"

Izvješće je podržao i **Klub zastupnika HDZ-a**, a što mu zamjeraju objasnio je **Ivan Šuker**. I on je uvodno rekao kako iz Izvješća proizlazi da se živi prekrasno no kad se pogleda odraz makroekonomskih pokazatelja na Proračun vidi se da baš nije tako. O udaru na džep hrvatskih građana svjedoče, rekao je, i strahovito povećane cijene unutar dvije godine (benzin, plin, struja). U strukturi Proračuna nije se promijenilo ništa, istina je samo to da rastu porezni prihodi.

Stvarno je vrijeme da hrvatski građani saznaju tko je dobio menadžerske kredite, tko je pokupovao firme u Hrvatskoj pod povoljnim uvjetima.

Zastupnik je upozorio na nesklad između smanjenih trošarina i povećanog broja turista. Očigledno da mnogo benzina i nafte curi mimo Državnog proračuna, rekao je.

Nastavljajući o rashodima Državnog proračuna, Ivan Šuker je rekao da zabrinjavaju dvije stavke. Prepoznatljivi su kapitalni rashodi, u odnosu na prethodne godine, a preostali su ostali identični. Ne bi to bilo ništa čudno - može se objasniti prijenosom na Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste da to, paralelno, prati i smanjenje Proračuna. Međutim, on se svake godine nominalno povećava. Znatno su povećani transferi, što će od ove godine biti pokrivanje minusa ili deficita izvanproračunskih fondova.

Evidentno je da se hrvatska država zadnjih godina zadužuje vrtoglavo brzinom. U prosincu 1999. proračunski dug je bio 46 mlrd, krajem 2000. godine 60 mlrd, krajem 2001. godine 66, a u prvom mjesecu je već narastao za dvije milijarde. Dodaju li se tome izdana državna jamstva ispada da je to u ovom trenutku ukupno na razini 90 mlrd. kuna. Ovo zaduživanje ne prati, međutim, smanjenje vanjskotrgovinskog deficita (izvoz ne pokriva ni 50 posto uvoza) i kad se ovome pridoda visoka stopa nezaposlenosti cijela priča o dobrim makroekonomskim pokazateljima

teljima pada u vodu - rekao je predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a.

Kao i priča o porastu noćenja i broja turista, kad se prebaci na trošarine, duhan ili alkoholna pića vidi se da to nema efekta. Možda nekakvim privatnim džepovima ima, dometnuo je.

Šuker je, nadalje: rekao kako bi višak prihoda nad rashodima HNB-a trebao biti prihod Državnog proračuna jer, upozorio je, iz Izvješća proizlazi kako hrvatska država praktički sudjeluje u dobiti poslovnih banaka sa 36,4 posto. Obrazlažući to, rekao je kako je ukupna dobit svih poslovnih banaka lani bila oko 2 mlrd. kuna, a HNB plaća kamate na obvezne devizne pričuve i na blagajničke zapise u iznosu od 796 milijuna kuna.

Klub HDZ-a upozorio je da monetarna politika održava stabilnost tečaja i cijena, ali da nema nikakav utjecaj na ekonomsku aktivnost zato što nema kredita poslovnih banaka.

Iz izlaganja u nastavku izdvajamo: tvrdnju kako kad se sve izračuna (kolike su devizne pričuve, kolika kunska potražnja) priča o problemu odražavanja tečaja pada u vodu; upozorenje kako je devizna štednja građana (7,96 mlrd. dolara veliki financijski potencijal Republike Hrvatske; ocjenu da bi hrvatski građani ulagali u nekakve projekte (danas-sutra i u mirovinske fondove), a ne bi držali štednju kod poslovnih banaka kad bi Hrvatska narodna banka denominirala obveznice i blagajničke zapise, jer je to s obzirom na vlasničku strukturu banaka, višestruko štetan potez - naglasio je.

Doda li se tome financijski potencijal hrvatskih građana koji su u drugoj ili trećoj generaciji izvan Republike Hrvatske vidi se da Hrvatska ima ogromne financijske potencijale, neiskorištene i u protekle dvije i deset, i pedeset godina - rekao je zastupnik.

Nastavljajući o kreditnim plasmanima, on je rekao kako je danas najveći problem - dobiti kredit za otvaranje proizvodnog pogona, dok se za automobil ili kakav luksuz dobije, praktički, bez problema.

Osvrnuvši se na izjavu ministra Crkvenca o "kriminalu, a ne bankarskoj krizi" u Riječkoj banci, Ivan Šuker je napomenuo kako bi zastupnicima konačno trebalo reći o kojem je to kriminalu riječ i tko ga je počinio. Evidentno je, iz svega što se događalo u bankarstvu prethodnih godina da treba pojačati nadzor - ustvrdio je.

Dotaknuvši se i menadžerskih kredita, on je najprije rekao kako se u Hrvatskoj želi stvoriti dojam da je praktički nemoguće saznati tko ih je dobio. A u dnevno-političkim preporukama podaci sa žiro-računa o bankama nisu poslovna tajna (kad je, npr, trebalo pokojnog predsjednika "opanjati"). U Hrvatskoj demokratskoj zajednici smatraju da je stvarno vrijeme da hrvatski građani saznaju tko je dobio menadžerske kredite, tko je pokupovao firme u Hrvatskoj pod povoljnim uvjetima - rekao je Šuker.

Klub će podržati Izvješće, ali moli, napomenuo je, zaključno da se razmotre njegovi prijedlozi i sugestije.

Potrebni brzi odgovori, naročito kad je u pitanju nadzor

Da će **Klub zastupnika HSS** podržati Izvješće zastupnike je izvijestio **Luka Ročić**, naglasivši da je riječ o značajnom dokumentu koji traži brze i precizne odgovore, naročito kad je u pitanju Služba nadzora i kontrole.

Permanentnu kontrolu mogla bi obavljati državna agencija, s posebno educiranim stručnim kadrovima.

Zastupnik je rekao da je osnovno makroekonomsko obilježje 2001. nastavak gospodarskog rasta u uvjetima stabilnosti cijena. Ukazavši na obilježja gospodarskog programa (fiskalna konsolidacija, nastavak restriktivne fiskalne politike) rekao je da je to rezultiralo smanjenjem državne potrošnje te proračunskog deficita. Uz pojačanu investicijsku aktivnost i privatnu potrošnju, takvo kretanje popraćeno je rastom svih monetarnih agregata i kredita te padom kamatnih stopa. Da se radi o oporavku gospodarske aktivnosti govori i stopa bruto društvenog proizvoda (4,1 posto), a posebno raduje porast investicija od 9,7 posto, kao i rast osobne potrošnje od 4,6 posto.

Osvrnuvši se na manjak u robnoj razmjeni, zastupnik HSS-a je rekao da to ukazuje na nekonkurentnost i nespremnost hrvatskog gospodarstva. Na porast uvoza značajno je djelovao snažan porast motornih vozila, ali i drugih artikala - što se moglo izbjeći, naglasio je.

U nastavku izlaganja on je, među ostalim: ukazao na preveliki rast

deviznih depozita kod poslovnih banaka, na visoku deviznu i kunsku štednju stanovništva (uz upit - jesu li ta sredstva našla pravi put do gospodarskih subjekata ili su, kao u većini slučajeva dosad, rasli plasmani komercijalnih banaka stanovništvu ili završavali na državnim računima kao kreditna sredstva; ocijenio da će sve više slobodnih bankarskih sredstava završavati u rukama poduzetnika, što dodatno dinamizira gospodarski rast.

Unatoč uvodnom upozorenju da ovu raspravu ne bi trebala zasjeniti rasprava o Riječkoj banci i ovaj je zastupnik imao što reći na tu temu. Služba nadzora nije se, blago rečeno, snašla u razotkrivanju sofisticiranog kriminala niti je bila najbolje opremljena za obavljanje devizne kontrole. Zastupnik je podsjetio kako su sve rasprave proteklih godina u parlamentu o zakonima vezanim uz HNB završavale isticanjem potrebe brze i učinkovite permanentne kontrole od HNB-a ili druge institucije. Klub zastupnika HSS-a predlagao je osnivanje državne Agencije koja bi to obavljala stalno, s posebno educiranim stručnim kadrovima.

Ljudi iz Hrvatske narodne banke nisu reagirali na dvije vrlo ozbiljne anonimne prijave, upozorio je, rekavši da to upućuje na nedostatak osjećaja odgovornosti. O tome da je, kako tvrdi vicegouverner, HNB prevenirao i otklonio mnoge nezakonitosti nema čvrstih podataka, dometnuo je, uz upit - zašto ako je to točno nije reagirano u slučaju Riječke banke, o kojoj su dati šturi podaci.

Zastupnik Ročić je, na kraju, prenio zastupnicima inzistiranje njegovoga kluba da se u roku 30 dana dostavi detaljno izvješće o radu sektora nadzora i kontrole kako bi parlament mogao predložiti guverneru eventualnu reorganizaciju službe pa i kadrovske promjene, a i sankcije za učinjene propuste.

Umjesto analitičkih - statistička objašnjenja

Tibor Santo (LS) dr.med. je u ime **Kluba zastupnika LS-a** uvodno upozorio kako je izostao osvrt na rad i djelovanje Savjeta HNB-a te da nije ispoštovan zaključak odbora za financije i Državni proračun. Doveo je zatim u pitanje "zvaničnost" dokumenta, upitom - može li se, barem kad je riječ o financijskim izvješćima, raspravljati mjerodavno s obzirom na

to da nema rezultata revizije. Naime, prema Zakonu o računovodstvu zvaničan su dokument samo izvješća koja je potvrdila revizijska tvrtka. Iz Izvješća su vidljivi troškovi revizije (600 tisuća kuna), ali nema nalaza revizije - rekao je zastupnik.

Razmisliti o izmjeni zakonskih propisa koji uređuju rad HNB-a.

Slijedio je njegov upit - znači li obveza HNB-a prema članku 58. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci da informira o financijskom stanju te ostvarenju stabilnosti cijena i monetarne politike da HNB nije dužan informirati o ostalim poslovima (upravljanje međunarodnim pričuvama, nadziranje poslovanja banaka i sl.

Tibor Santo je, u ime LS-a, Izvješću zamjerio zbog statističkih umjesto (i) analitičkih objašnjenja pa nisu vidljiva mjerila za zaključivanje, primjerice o opravdanosti visine rashoda od milijardu i 350 milijuna kuna. Može li se, upitao je, funkcija obaviti uz manje troškove s obzirom na to da se na mnogim proračunskim stavkama šteti. Drugo je - pitanje opravdanosti politike kamatnih stopa, da li i koliko ona opterećuje bankarski sustav. Slijedila su pitanja - koliko se racionalno i sigurno upravlja Državnim proračunom te zamjereno što nigdje nije iskazana barem prosječna kamatna stopa ostvarena upravljanjem deviznim pričuvama te koliko ostvaruju druge slične tranzicijske zemlje.

Ako je i prihodna i rashodna strana računa dobiti i gubitka isključivo stvar savjesti autokontrole čelnika HNB-a i izvan svakog utjecaja Hrvatskog sabora to znači da je Hrvatski sabor stavljen pred gotov čin - rekao je zastupnik Santo.

Klub zastupnika Liberalne stranke se ne može složiti s time da je to isključivo volja određenog tijela Hrvatske narodne banke, rekao je zastupnik, potkrijepivši zaključak kako bi Hrvatski sabor trebao odlučivati, odnosno kako ne bi smjelo biti takve neovisnosti HNB-a, i nekim pokazateljima. Iz njih slijedi da se u Izvješću u svezi s nekim brojevanim pokazateljima upućuje na neke bilješke u kojima nema ni riječi obrazloženja o tome, ili se to tumači površno i nepotpuno.

Zastupnik LS-a je zatim upitao naplaćuje li HNB proviziju za usluge

platnog prometa po računima i za opskrbu gotovim novcem banaka koje su, podsjetio je, već 90 posto u stranom vlasništvu, ili im to - kako se može čuti - čine besplatno, povećajući time njihovu umjesto svoje dobiti. Čime je, u konačnici, zakinut Državni proračun, upozorio je.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: upozorenje kako je u Izvješću opravdana samo trećina iznosa administrativnih troškova HNB-a i kako nigdje nije spomenuto mjerilo niti normativ kojim bi se mogli opravdati iznimno visoki troškovi; upit kako se moglo dogoditi da ovako velik iznos odobrenih kredita Hrvatska banka mora otpisivati na teret svog rezultata, a poznato je da ona odobrava kredite samo uz odgovarajuće instrumente osiguranja povrata.

Izlaganje je Tibor Santo zaključio ocjenom kako je Izvješće napisano na stručnoj razini neprimjerenosti za upućivanje Parlamentu, da je puno sintetičkih brojki koje su trivijalno i nepotpuno objašnjene te koje nije verificirao sa stručne strane netko neovisan i ovlašten pa je, s te strane, nevjerodostojno. Jedino što se vidi jest postojanje određene rastrošnosti onih koji gospodare ogromnim sredstvima. Nemaju potrebe ponašati se racionalnije jer su zaštićeni zakonski i nikome, pa ni ovom domu ne plaćaju račune, ustvrdio je, dometnuvši kako je sada jasno da je Hrvatski sabor Zakonom o HNB-u, usvojenim prije više od godine dana, stavljen u poziciju - prihvati ili ostavi. Trebalo bi stoga razmisliti o izmjeni zakonskih propisa koji uređuju rad HNB-a - zaključio je predstavnik LS-a.

Kontrola poslovanja banaka sve slabija

Izvješće HNB-a je svake godine u sve luksuznijoj opremi, dok je kontrola poslovanja banaka sve slabija, konstatirao je mr.sc. **Miroslav**

Izvješće HNB-a je svake godine u sve luksuznijoj opremi, dok je kontrola poslovanja banaka sve slabija.

Rožić, glasnogovornik Kluba zastupnika HSP-HKDU-a. Rekao je da njihov Klub nema primjedbi na kvalitetu tog akta ali da neki njegovi dijelovi zaslužuju dopunu, ili barem

drugačiji komentar uočenih kretanja u gospodarstvu.

U nastavku je podsjetio na to da je 90 posto bankarskog sektora u stranom vlasništvu, u čemu je Hrvatska doista izuzetak u svom okruženju (Slovenci još nisu privatizirali svoje banke). To je posebno apsurdno ima li se u vidu da je država pojedine banke sanirala, da bi ih potom prodavala, nerijetko i za manji iznos od onoga utrošenog na sanaciju. Osim toga, pojedine banke svoj uspjeh zahvaljuju u prvom redu tome što se na njih oslanja poslovanje neke državne firme (primjerice, Privredna banka je poslovna banka za Hrvatske autoceste. Zastupnik se pita zašto tu ulogu nema Hrvatska poštanska banka, jedina poslovna banka u državnom vlasništvu i ne radi li se možda o sukobu interesa).

Sredinom prošle i početkom ove godine HNB je potrošila više od 300 mln kuna za intervencije na deviznom tržištu radi stabiliziranja tečaja kune, a on se kreće posve nelogično i sve je drugo nego stabilan.

Po njegovim riječima strani kapital najradije ulazi u nestabilne tranzicijske zemlje preko banaka ili velikih državnih poduzeća, gdje mu država jamči vrlo brz povrat uloženi sredstava. Najbolji primjer za to je - kaže - privatizacija Hrvatskih telekomunikacija jučer, odnosno INE i HEP-a sutra. Prodaja banaka stranim vlasnicima u konačnici znači privatizaciju monetarnih tijekova, odnosno ugrožavanje monetarnog suvereniteta, upozorava zastupnik. Da bi to ilustrirao skrenuo je pozornost zastupnicima na grafikon u Izvješću u kojem se prikazuje kretanje tečaja kune u odnosu prema euru. Vidljivo je, naime, da taj tečaj pred turističku sezonu naglo pada, pa se tijekom tog razdoblja oporavlja, da bi svoj maksimum dosegao sredinom turističke sezone, što je potpuno nelogično (kretanje tečaja bi trebalo biti potpuno obrnuto). Najvjerojatnije je riječ o špekulativnim potezima banaka, koje ne rade u našem nego u svom, poslovnom interesu (a banke su strane) napominje zastupnik.

Iz podataka u Izvješću, kaže dalje zastupnik, vidljivo je da je HNB,

sredinom prošle i početkom ove godine, potrošila više od 300 mln kuna za intervencije na deviznom tržištu radi stabiliziranja tečaja kune, a on se kreće posve nelogično i sve je drugo nego stabilan, napominje Rožić. Ustvrdio je, također, da je 2001. godina bila u znaku koncentracije kapitala na domaćem bankarskom tržištu. Smeta ga što u Izvješću nema ni slova o stajalištima HNB-a u svezi s pohodom talijanskog "Unicredita" na ovladavanje gotovo čitavim hrvatskim bankarskim tržištem. Zastupnici HSP-a i HKDU-a drže da je trebala biti podnesena prijava Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja, zbog pokušaja stvaranja monopola na bankarskom tržištu.

Vlada i HNB nisu izvukli prave pouke

Tijekom protekle godine Hrvatski sabor je kroz razne izmjene i dopune zakonske regulative u gospodarskoj i socijalnoj sferi, zapravo provodio stand-by aranžman potpisan s MMF-om, odnosno njegov memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici. Naime, Vlada se još početkom 2001. obvezala MMF-u na čitav niz poteza i

Najtragičnije je to što Vlada i HNB iz slučaja Riječke banke nisu izvukli prave pouke.

restrikcija, i to bez konzultiranja sa Saborom, koji je bio uključen u taj proces tek u provedbi tog aranžmana. Doduše, isto je postupila u tri navrata i bivša vlast, ali tada smo svu krivicu svaljivali na tzv. polupredsjednički sustav. Sada, navodno, više nemamo polupredsjednički, ali izgleda da nemamo niti poluparlamentarni, a kamoli parlamentarni sustav, negodovao je zastupnik. Ipak je izrazio mišljenje da treba zahvaliti Hrvatskoj narodnoj banci koja je, za razliku od Vlade, spomenuti Memorandum stavila na svoje internet stranice, tako da je barem onih 5 posto Hrvata koji imaju pristup internetu, među njima i saborski zastupnici, moglo saznati što ih čeka u 2001. godini.

Rožić je, među ostalim, spomenuo i uvođenje novog sustava platnog prometa krajem prošle godine. Njime su, kaže, mimo htijenja znatnog broja zastupnika, pa i mimo zaključka Sabora, obrtničke štedno-kreditne zadruge izgubile pravo obavljanja

platnog prometa, a banke još nisu dovoljno ekipirane za taj posao. Zbog toga je njihov Klub uputio u proceduru izmjene i dopune Zakona o platnom prometu.

Na kraju je podsjetio i na činjenicu da je protekle godine tinjala kriza u Riječkoj banci koja je punom snagom došla do izražaja tek ove godine. A najstrašnije je to, što Vlada i HNB iz toga nisu izvukli prave pouke. O tome, među ostalim, svjedoči i neodgovorna izjava premijera, kako postoje sumnje u pronevjere i u drugim hrvatskim bankama.

Nedostaju nalazi revizora

Predstavnica Kluba zastupnika DC-a **Vesna Škare-Ožbolt**, primijetila je da se na 80-ak stranica Izvješća govori o makroekonomskim kretanjima, na 60-ak o organizaciji poslova, a najvažnijem dijelu - financijskim pokazateljima poslovanja HNB-a - posvećeno je svega nekoliko stranica.

Niti u jednom slučaju HNB nije uspjela pravovremeno otkriti poremećaje u poslovanju neke banke, niti djelovati preventivno.

Osim toga, uz Izvješće nisu predočeni nalazi revizora i njihova mišljenja, iako je odabir inozemne revizorske tvrtke obavljen, negoduje zastupnica. Stoga se s pravom nameće pitanje je li uputno da Sabor osvaja ovakva nerevidirana izvješća. Zamjera, nadalje, predlagatelju, da nigdje nije obrazložio razloge zbog kojih je došlo do neto gubitka u poslovanju HNB-a od 244,3 mln kuna, niti komparirao ostvarene rezultate u odnosu na Financijski plan te institucije za 2001. godinu koji je potvrdio Hrvatski sabor.

U nastavku se osvrnula na tzv. menadžerske kredite, koji su, kako reče, i dalje tajna za zastupnike Hrvatskog sabora (iako s tim podacima već odavno raspolažu strane revizorske firme i druge financijske institucije). U prilog javnoj raspravi o bankarskoj tajni, odnosno zaštiti podataka u HNB-u i poslovnim bankama naglasila je da je radi suradnje državnih tijela, HNB-a i banaka prijeko potrebno razmjenjivati podatke i informacije o financijskim pokazateljima, kreditima, depozitima i njihovim vlasnicima.

U dijelu izvješća koji govori o radu kontrole HNB-a (na svega pola stranice) spominje se - kaže - podatak o 32 obavljene kontrole redovitog poslovanja banaka i štedionica. To znači da je tom kontrolom bilo obuhvaćeno nešto više od polovine bankarskog sustava što je nedopustivo, s obzirom na prošla iskustva, a i kapacitete kontrolne službe HNB-a. Zabrinjavajuće je, kaže, da niti u jednom slučaju HNB nije uspjela pravovremeno detektirati poremećaje u poslovanju neke banke (iako su propale 32 banke i štedionice) niti djelovati preventivno. Uglavnom je reagirala kao i u ovom najnovijem slučaju Riječke banke, tek kada su štediše navalile na svoje štedne uloge, odnosno kada su to objavili svi mediji.

HNB uopće ne obavlja kontrolu deviznog poslovanja

Iako prema najnovijim podacima čak 90 posto poslovanja hrvatskih banaka ima devizno obilježje, a njihova izloženost deviznim i operativnim rizicima nikada dosad nije bila veća HNB uopće ne obavlja kontrolu deviznog poslovanja, što dovodi u pitanje vjerodostojnost cjelokupne kontrolne funkcije središnje banke u bankovnom sustavu Hrvatske. Dakako, ta je činjenica poznata svim bankarima u komercijalnim bankama Hrvatske, a neki je i dobrano zloupotrebljavaju (najbolji je primjer slučaj Riječke banke). Stoga se nameće zaključak da

Zbog nestručno postavljenog koncepta i strategije obavljanja kontrole banaka, napose nepostojanja kontrole deviznog poslovanja, slučaj Riječke banke može se već sutra ponoviti u bilo kojoj drugoj banci u Hrvatskoj.

se zbog nestručno postavljenog koncepta i strategije obavljanja kontrole banaka, napose nepostojanja kontrole deviznog poslovanja, slučaj Riječke banke već sutra može ponoviti u bilo kojoj drugoj banci u Hrvatskoj. Doduše, dobar dio stranih vlasnika banaka uveo je vlastite samozaštitne mehanizme u poslovanju, budući da se ne mogu osloniti na upitnu kompetentnost kontrolne službe HNB-a.

Po riječima zastupnice nije točna konstatacija u Izvješću središnje banke da je u slučaju Riječke banke tzv. operativni rizik putem deviznog poslovanja s inozemstvom prvi puta prouzročio probleme u jednoj hrvatskoj banci. Naime, više propalih banaka i štedionica imalo je iste ili slične simptome, ali oni nisu bili dominantni u ukupnom poslovanju tih banaka.

Po ocjeni zastupnika DC-a obrazloženo u Izvješću HNB-a glede Riječke banke do kraja optužuje kontrolnu službu središnje banke. U njemu se, naime, navodi da je 2000. godine HNB obavila kontrolu te banke u kojoj nije pronađeno ništa bitno, jer niti tada nije prekontrolirano devizno poslovanje. Na ponovnu dojavu o nezakonitostima u deviznom poslovanju, koja je u HNB stigla početkom ove godine, njena služba kontrole nije poduzela ništa, već je od Uprave Riječke banke zatraženo "da se još jednom preispita taj dio deviznog poslovanja". Iako je već tada bilo više nego evidentno da se događa nešto neuobičajeno, HNB se zadovoljila pismom Uprave Riječke banke da je u banci sve u redu. Očito je da treba mijenjati način djelovanja HNB-a, a njihovo izvješće DC ne može podržati, zaključila je zastupnica.

Guverner bi trebao podnijeti ostavku

Naredni sudionik rasprave, mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** zatražio je da se guverner HNB-a ispriča zastupnicima zbog izjave o različitim pritiscima i politikantskim kalkulacijama kojima je HNB bio izložen ili da konkretizira te sumnje. Kako reče, izvješće je sa stručnog gledišta vjerojatno napravljeno savršeno. Međutim, obični građanin se, čitajući ga, ne može oteti

Pitanje je koliko bi se tek riječkih banaka desilo da bankarski sustav nije tako uspješan i stabilan, kao što tvrdi guverner.

dojmu da u Hrvatskoj teče med i mlijeko, iako je jedan makroekonomski pokazatelj bolniji od drugoga. U svakom slučaju, građani Hrvatske, a pogotovo Riječani, moraju doznati istinu o slučaju Riječke banke (u prvom redu je li HNB

promptno i adekvatno reagirala na anonimne prijave koje su dolazile iz te banke, i ako jest, kako je sve to moglo promaći njenoj kontroli). Napomenuo je da će do kraja mandata inzistirati na tome da se obznani tko je prodao a tko kupio dionice Riječke banke i gdje je završilo 100 mln dolara, jer ne želi da se ponove ranija iskustva (za vrijeme bivše vlasti) s Dubrovačkom, Osječkom, Glumina bankom, itd. Kako reče, građani nam mogu sve oprostiti, ali ne i to da istinu stavljamo pod tepih, kao u ovom slučaju, ili u pogledu menadžerskih kredita. Pitanje je, kaže, koliko bi se tek riječkih banaka desilo da bankarski sustav nije tako uspješan i stabilan, kao što tvrdi guverner.

Smatra da se Rohatinski u uvodnom slovu trebao osvrnuti i na tekuću problematiku koja očito trpi prigovore (npr. kalkulacije poslovnih banaka s tečajem i sl.). Među ostalim, zanima ga koliko točno iznosi vanjski dug Hrvatske u ovoj godini.

Prema hrvatskim zakonima HNB je jedina institucija koja brine o stabilnosti monetarnog sustava Republike Hrvatske, odnosno o ukupnoj stabilnosti države. Međutim, središnja banka s guvernerom na čelu ponaša se potpuno neodgovorno. Ne može se opljačkati 100 mln dolara a da ta institucija, iako je pismenim putem obaviještena da se krađu novci hrvatskih građana, ništa kvalitetno ne napravi (dopisna kontrola nije vrijedna spomena) i još da tvrdi kako nije kriva. Onaj tko je vodio sektor nadzora svakako je objektivno odgovoran, dok guverner, koji je na čelu te institucije, snosi subjektivnu odgovornost, smatra zastupnik. U trenutku kad se dogodila afera Riječke banke i uzdrmao monetarni sustav Hrvatske nije bilo pametno da podnese ostavku, ali sada je vrijeme da to učini, napose u kontekstu izjave viceguvernera Maletića da HNB ne može jamčiti da se slučaj Riječke banke neće ponoviti.

Po mišljenju mr.sc. **Mate Arlovića** nema potrebe da itko iz čelne garniture u HNB-u daje ostavku (ako netko od njih prekorači zakonske ovlasti ili napravi neki drugi propust, treba pokrenuti pitanje osobne odgovornosti). Naime, htjeli mi to priznati ili ne, monetarna politika je u nas itekako uspješna u održavanju uglavnom stabilnog tečaja i smanjenju stope inflacije, povećanju deviznih rezervi zemlje, osiguranju stabilnosti cijena, itd. kaže zastupnik.

Nema sumnje da je i Hrvatska narodna banka, zajedno s bankarsko-financijskim sustavom pridonijela

Ne može se opljačkati 100 mln dolara a da središnja banka, iako je o tome pismeno obaviještena, ništa kvalitetno ne napravi i još tvrdi da nije kriva.

tome da je nakon ove dvije godine naše vlasti, unatoč nepovoljnom okruženju i nasljeđu od prošle vlasti, povećana stopa gospodarskog rasta (u trenutku preuzimanja vlasti ona je bila negativna). Osim toga, inflacija je dosegla niske razine, uz niski deficit tekućeg računa platne bilance i visoku razinu međunarodnih pričuva zemlje.

Promjena vlasti nije dovela do povećanja stranih ulaganja

Jure Radić (HDZ) najavio je da će njegovi stranački kolega podržati predloženo Izvješće, jer je stručno napravljeno i detaljno. Međutim, iz tog rentgenskog snimka i laboratorijskog nalaza kompletnog narodnog gospodarstva, odnosno ukupne gospodarske i financijske politike, proizlazi da se stanje pacijenta iz dana u dan pogoršava, te da ni terapija koja se primjenjuje nije ispravna. O tome, kaže, najbolje svjedoče podaci o stalnom povećanju nezaposlenosti i porastu zaduživanja države. Državni proračun je zadnjih godina u nominalnom iznosu na istoj razini, ali udio kapitalnih ulaganja, odnosno investicija države u njemu je drastično smanjen (sa 12 na 6 posto).

Iz ovog rentgenskog snimka i laboratorijskog nalaza ukupne gospodarske i financijske politike proizlazi da se stanje pacijenta iz dana u dan pogoršava, te da ni terapija koja se primjenjuje nije ispravna.

Doduše, kapitalna ulaganja u državi mogu se financirati i iz drugih izvora (npr. kreditima) ali nije dobro da se smanjuju u korist tekuće potrošnje.

U nastavku je konstatirao i da, unatoč najavama, promjena vlasti nije dovela do povećanja izravnih stranih ulaganja. Naprotiv, ona su 2000. i 2001. bila drastično manja nego 1999. godine, vjerojatno zbog opće nesigurnosti uvjeta ulaganja (razlozi - prečesto mijenjanje zakonskih propisa, nesigurnost pravnog sustava, itd.)

Replicirajući mu, **Jadranko Mijalić** je napomenuo da promjenom političke vlasti ne može odmah doći do novog investicijskog ciklusa. Kako reče, do zastoja je došlo zbog inercije negativnih utjecaja u gospodarstvu koji ne moraju isključivo biti posljedica djelovanja bivše vlasti. Dr. sc. **Jure Radić** je pojasnio da nije govorio o drastičnom smanjenju investicija, nego izravnih stranih ulaganja u Hrvatsku, bez čega nema ozbiljnog napretka

Zabrinjava porast ukupnog duga te deficit robne razmjene

Dario Vukić (HDZ) bio je zadovoljan prezentiranim izvješćem HNB-a, ali je upozorio da bi trebalo uskladiti metodologiju praćenja državnih financija, s obzirom na raskorak u podacima središnje banke i Ministarstva financija. Smatra zabrinjavajućim da je ukupni dug države, koji je inače značajno veći nego krajem 1999., prema podacima u izvješću, porastao za 5,9 mlrd kuna, od čega unutarnji dug 3,7 mlrd a inozemni 2,2 mlrd. Brine ga i to što je primarni deficit (trenutno na nivou 1,9 posto BDP-a) u uzlaznom trendu, te što čak 47 posto inozemnog duga otpada na dug države, koji je krajem 2000. godine iznosio 4,9 mlrd kuna. Imaju li se u vidu dugovanja London-skom klubu od milijardu i 100 mln, proizlazi da je od kraja 1999. godine inozemni dug porastao za milijardu dolara.

Upozorio je, nadalje, da glavnina stranih ulaganja, koja su prošle godine pala na 1,4 mlrd dolara, otpada na ulaganja u vlasničke udjele, dakle kupovinu dionica (banaka, telekomunikacija, itd.). Dvojbena je, stoga, hoće li ta izravna ulaganja prouzročiti dovoljan rast bruto društvenog proizvoda da bi se Hrvatska priključila razvijenim tranzicijskim zemljama i ispunila standarde za ulazak u EU.

Po riječima zastupnika alarmantan je i podatak o deficitu robne razmjene

koji je već dosegao 4,4 mlrd dolara (pokrivenost uvoza izvozom iznosi oko 51 posto), posebice ima li se u vidu da je stopa porasta uvoza oko 14,7 posto. Ovi podaci najbolje ilustriraju stanje našeg gospodarstva nakon potpisivanja sporazuma o slobodnoj trgovini s mnogim zemljama i ulaska Hrvatske u WTO, kaže zastupnik. Posljedica svega toga je i pad kreditnog rejtinga države (sada nam je kreditni rejting na nivou Slovačke, a daleko ispod Mađarske, Slovenije ili Češke).

Kad je riječ o tržištu kapitala iz podataka u izvješću je vidljivo da je promet na Zagrebačkoj burzi bio na razini 1,7 mlrd kuna ili za 15 posto manji nego prethodne godine. Inače, prosječni dnevni promet obveznicama i dionicama na toj burzi kretao se na razini 1,3 mln dolara, dok je, primjerice, u Pragu dosegnuo 231 milijun dolara. Spomenuo je i podatak da su kamatne stope na kratkoročne kredite stanovništvu na razini od oko 19 posto (pitanje je je li smanjenje sa 20,6 na 19 posto neki uspjeh) dok se one na dugoročne kredite kreću oko 11 posto (oko 40 posto kreditnih plasmana banke su odobrile stanovništvu a 52 posto privredi).

Odobravati jeftinije kredite privatnom sektoru

Međutim, u Izvješću nedostaje podatak o tome koliko je sredstava plasirano u privatnom sektoru, odnosno usmjereno u investicije, na temelju čega bi se mogao puno preciznije predvidjeti rast BDP-a. Sam rast stope nezaposlenosti (prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje dostigao je 22,8 posto) koja se stupanjem na snagu novog zakona umjetno nastoji smanjiti, dovoljno

U Izvješću nedostaju podaci o tome koliko je sredstava plasirano u privatnom sektoru, odnosno usmjereno u investicije, na temelju čega bi se mogao puno preciznije predvidjeti rast BDP.

govori o neefikasnosti hrvatskog gospodarstva, kaže Vukić. Činjenica je da ni postignuti rast BDP-a koji su autori izvješća procijenili na 4,1 posto, nije dovoljan da bi Hrvatska zadovoljila očekivanja stanovništva,

posebice onih bez posla. Pitanje je, kaže, treba li se uopće hvaliti podatkom da je prosječna neto plaća, koja iznosi oko 3,5 tisuće kuna, porasla za 2 posto. Unatoč tome činjenica je da se potrošnja povećava, budući da je uvoz stranih proizvoda za široku potrošnju povećan za 25,6 posto, a uvoz netrajnih dobara za 13,9 posto. Zastupnik smatra da bi najbolje efekte na rast BDP-a imalo odobravanje jeftinijih kredita privatnom sektoru, kako bi se više ulagalo u razvoj. Ukazao je i na neke proturječne podatke u dijelu izvješća koji govore o kretanjima u turizmu, te zaključio da su u Hrvatskoj prijeko potrebni značajni pomaci da bi rast našeg BDP-a bio adekvatan očekivanjima hrvatske javnosti.

Potaknut njegovim navodima oko rasta nezaposlenosti, mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** je priznao da rast nezaposlenosti nije zaustavljen, ali da ona raste duplo manjim tempom nego u zadnjoj godini vladavine HDZ-a. Da je nastavljen onaj trend danas bi u Hrvatskoj bilo najmanje 600 tisuća nezaposlenih, zaključio je.

HNB spriječila destabilizaciju tečaja, ali zakazala kontrola

Mr.sc. **Zorko Vidiček (SDP)** je protiv smjena u HNB-u jer smatra da bi to destabiliziralo ne samo tu instituciju nego čitav gospodarski sustav. Drži da bi takve smjene bile politički iznuđene i potpuno neargumentirane, budući da se rad središnje banke, u svjetlu ovog Izvješća, može ocijeniti pozitivnim.

U prvom redu naglasio je njenu pozitivnu ulogu u sprječavanju destabilizacije tečaja, što je bilo izazvano pokušajem špekuliranja velikih banaka na deviznom tržištu. Naime, HNB je pravovremenim i odlučnim potezima oko otkupa deviza održala stabilnost tečaja i ti su potezi

Činjenica je da smo dugo vremena živjeli iznad naših mogućnosti i da sada vraćamo stare dugove, pa nam je trenutno stanje znatno lošije od stvarnih rezultata.

za svaku pohvalu, kaže zastupnik. Doduše, njena služba kontrole je, očito, zakazala u razotkrivanju sofisticiranog kriminala u Riječkoj

banci, pa zastupnici očekuju iscrpno izvješće HNB-a o tome, s prijedlogom mjera za poboljšanje efikasnosti službe kontrole.

U nastavku je konstatirao da je u Izvješću jasno navedeno da je lani

Najveći dio novog zaduženja iskorišten je za vraćanje dugova nastalih u razdoblju od 1995. do 2000. godine, koji su dospjeli na naplatu u 2000. i 2001. godini.

ostvaren rast bruto društvenog proizvoda od 4,1 posto, u uvjetima smanjenja kamata i niske stope inflacije, stabilnih cijena te stabilnog tečaja. Drži da za kritiku tih makroekonomskih pokazatelja nema pravih argumenata (sumnje oporbe nisu argumenti). Činjenica je, kaže, da smo dugo vremena živjeli iznad naših mogućnosti i da sada vraćamo stare dugove, pa nam je trenutno stanje znatno lošije od stvarnih rezultata.

Novim kreditima vraćeni stari dugovi

Po riječima zastupnika, teza o enormnom rastu hrvatskog duga u protekle dvije godine, posebno u 2001., potpuno je netočna. Naime, najveći dio novog zaduženja iskorišten je za vraćanje dugova nastalih u razdoblju od 1995. do 2000. godine, koji su dospjeli na naplatu u

Izvoznici očekuju da im država subvencionira razliku u kamatama te negativne tečajne razlike, kako bi bili konkurentni tvrtkama na međunarodnom tržištu.

2000. ili 2001. godini (samo prošle godine Hrvatska je morala vratiti gotovo 2 mlrd. dolara duga, od čega je 36 posto bio državni dug). Stoga je Vlada bila prisiljena emitiranjem obveznica refinancirati i reprogramirati stari dug i to u visini od 6,3 mlrd. kuna, dok je 9,6 mlrd. kuna starog duga vratila iz tekućih prihoda.

Nije točna ni tvrdnja o visokom rastu cijena i troškova života u 2001. godini, kaže Vidiček. Upravo supro-

tno. Lani je postignut najniži rast cijena na malo u posljednjih 5 godina, te jedan od najnižih indeksa rasta troškova života unatrag 10 godina. Istina, stagnacija izvoza reproducira visoku stopu nezaposlenosti. Naime, u procesu mukotrpne konsolidacije gospodarstva idemo na racionalizacije jer nas na to prisiljava međunarodno tržište. Posljedica je, dakako, višak zaposlenih, budući da Hrvatska nema tržište za širenje proizvodnje. Nažalost, dosad nismo pronašli efikasne instrumente poticanja izvoza, niti uspjeli usporiti propadanje tvrtki iz radnointenzivnih grana. Vlada je, doduše, napravila niz dobrih poteza, uvela je tržišne elemente u gospodarstvu i strateški djeluje na promjenu njegove strukture ali to je dugoročni proces.

Kako reče, izvoznici očekuju da im država subvencionira razliku u kamatama, kako bi bili konkurentni tvrtkama na međunarodnim tržištu. Naime, oni u Hrvatskoj plaćaju kamatu od 8 do 9 posto, a izvoze u zemlje gdje se kamata kreće od 4 do 5 posto. Nadaju se i da će se, barem djelomice, subvencionirati negativne tečajne razlike, koje su nastale kao posljedica devastacije gospodarstva u proteklih 10-ak godina, što bi bio značajni poticaj povećanju izvoza.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Dario Vukić**. Opovrgnuo je tvrdnju prethodnika da je gospodarstvo u desetogodišnjem razdoblju vladavine HDZ-a bilo devastirano. To je potkrijepio i podatkom o rastu BDP-a koji je sa -1 posto u 90. godini, u razdoblju od 94. do 97. porastao na iznad 6 posto. Po njegovim riječima krajem 2001. gospodarstvo je bilo jednako tako zaduženo 3,1 mlrd) kao i krajem 1999. (3,2 mlrd). Spomenuo je i podatak da je krajem 1991. u Hrvatskoj bilo 283 tisuće nezaposlenih, krajem 1999. - 341 tisuća, a sada njihov broj iznosi 410 tisuća. To znači da se u protekle dvije mirnodopske godine, broj nezaposlenih osoba povećao za šezdesetak tisuća, koliko i u spomenutom desetogodištu.

Povoljni uvjeti za izvoz

Relativno nisku produktivnost rada, tehničko-tehnološko zaostajanje, pa i propuste u organizaciji proizvodnje, velike ulazne troškove i dr. teško mogu nadoknaditi bilo koji poticaji, primijetio je mr.sc. **Mato Arlović**. U nastavku je konstatirao da

hrvatska industrija i gospodarstvenici nikada dosad nisu imali tako povoljne uvjete za izvoz. Naime, potpisivanjem Sporazuma o pridruživanju i priključivanju EU prestao je postojati čitav niz zaštitnih carina u zemljama EU-a. Nadalje, kod nas se proizvodnja za izvoz kreditira i te mogućnosti treba koristiti, kao i posebna sredstva HBOR-a za osiguranje od rizika u izvozu. Osim toga, HNB itekako vodi računa o odnosima cijena uvezene i izvezene robe, a i inače o stabilnosti cijena i kamata na pričuve i na ukupna devizna sredstva.

U zaključnoj riječi još je jednom naglasio da će Klub zastupnika SDP-a glasovati za prihvaćanje Izvješća HNB-a. Naime, njegovi stranački kolege odaju priznanje toj instituciji na obavljanju temeljne zadaće monetarne politike - osiguranju cjenovne i fiskalne stabilnosti zemlje. Priznaju joj da su uz pomoć stabilnog tečaja u hrvatskom gospodarstvu postignuti zapaženi rezultati, s niskom inflacijom i bez velikih potresa na tržištu s aspekta cijena. Smatraju pozitivnim i to da, unatoč brojnim zahtjevima u javnosti, nije došlo do aprecijacije kune. Drže da ove godine to neće biti ni potrebno, osim iznimno. Raduje ih i to što je HNB uspjela gotovo udvostručiti devizne rezerve, odnosno međunarodne pričuve ukupno, i u odnosu na primarni novac. Smatraju da u ovakvim okolnostima, kod uvođenja deviznog instrumentarija kroz kamatni raspon treba otvoriti prostor za duže vremensko kreditiranje poslovnih banaka i drugih subjekata. To bi, naime, potaklo još veći broj subjekata da uzimaju domaće kredite, a stvorilo bi i pozitivnu financijsku situaciju koja bi privukla strane ulagače.

Zaštititi financijsku disciplinu

Po mišljenju zastupnika SDP-a Hrvatska narodna banka bi, sukladno novom Zakonu o HNB-u, trebala zaštititi financijsku disciplinu kod svih subjekata i utvrditi tko je sve uzimao menadžerske kredite (slično izvješće dostavila je Saboru još 1994. godine, a sada ga samo treba dopuniti).

Mr. Arlović je na kraju citirao Prijedlog zaključaka što ih je povodom ove točke dnevnog reda predložio Klub zastupnika SDP-a.

Dr. sc. **Vilim Herman** je zaključno ponovio stajalište Kluba zastupnika HSL-a, da je služba nadzora i kontrole HNB-a zakazala, i to ne samo

u slučaju Riječke banke nego i ranije, kad je bio smak hrvatskih banaka (propale su i likvidirane Županijska, Cibale, Vukovarska, pa i Gradska banka u Osijeku). Ista osoba koja je tada bila u kontroli kasnije je napredovala, i postala viceguverner HNB-a koji drži u rukama sve konce tog nadzora i kontrole, kaže zastupnik. Iako se u Izvješću tvrdi da je cilj funkcije nadzora poslovanja banaka zaštita deponenata i briga za stabilnost i sigurnost bankovnog sustava, očita je površnost u pristupu tom problemu, primjećuje zastupnik. Drugim riječima, država je ustrojila tu funkciju radi zaštite državnog proračuna od gubitaka uslijed sanacije ili stečaja banke. Naime, tzv. male štediše su zaštićene kroz sustav osiguranja štednja, dok tzv. velike štediše nitko i ne štiti ni u jednom sustavu. Da je u slučaju Riječke banke doista provjeravana zakonitost poslovanja i upravljanja bankovnim rizicima, ali slanjem vlastite kontrole na lice mjesta, a ne dopisnom metodom s upravom banke, šteta koja je nastala zbog te afere bila bi zasigurno spriječena na znatno nižoj razini, tvrdi Herman. Na temelju podataka o aktivnostima sektora nadzora i kontrole tijekom 2001. godine (obavljene su 32 redovite kontrole u 23 banke i 9 štedionica, tri kontrole postupka likvidacije te šest kontrola izvršenja mjera za poboljšanje stanja) može se zaključiti, kaže, da su inspektori pojedinačno obavili po jednu kontrolu godišnje.

Na kraju je napomenuo da će njegovi stranački kolege podržati ovo izvješće, ali da su ozbiljno zabrinuti zbog (ne)funkcioniranja nadzora i kontrole poslovanja banaka. Neke od hrvatskih banaka su zbog toga platile visoku cijenu, posebice slavonske i baranjske.

Slučaj Riječke banke velika opomena

U završnoj riječi guverner **Rohatinski**, potaknut kritikama na račun neodgovornog ponašanja rukovodstva HNB-a u slučaju Riječke banke, napomenuo je da se prije nekoliko godina identičan slučaj dogodio s jednom engleskom bankom. Međutim, u visoko civiliziranom parlamentu te zemlje nikome nije palo napamet da za to izravno optužuje središnju banku. Savjet HNB-a, koji je po zakonu jedini ovlašten da razmatra ovakve aspekte rada te institucije, dva puta je - kaže - raspravljao o slučaju Riječke banke i o djelovanju sektora

nadzora i kontrole. Zaključci s tih sjednica, koji su usvojeni jednoglasno, dostavljeni su Odboru za financije i državni proračun, a ugrađeni su i u Izvješće HNB-a.

Savjet HNB-a je u dva navrata raspravljao o slučaju Riječke banke i o djelovanju Sektora nadzora i kontrole (zaključci su dostavljeni Odboru za financije i državni proračun, a ugrađeni su i u ovo Izvješće).

U nastavku je rekao da nema potrebe ispričavati se zbog izjave o različitim pritiscima i politikantskim kalkulacijama kojima je HNB bio podvrgnut, jer ni u jednom trenutku nije doveo Hrvatski sabor u vezu s tim činjenicama. Točno je, kaže, da je u javnosti više puta govorio o mogućnosti da dade ostavku, ali samo zato jer želi raditi svoj posao u skladu s pravilima struke, i nije spreman boriti se za funkciju ni pod kakvu cijenu, a najmanje po cijenu prihvaćanja trulih kompromisa. Ako smatrate da loše radim, mogu otići odmah, bez predstave, poručio je zastupnicima.

U daljnjem dijelu izlaganja osvrnuo se na ostale primjedbe koje su se čule u raspravi. Napomenuo je, najprije, da se predloženo izvješće odnosi na rad HNB-a u 2001. godini, a u širem kontekstu i do svibnja ove godine. Zbog toga su autori tog materijala aktivnost HNB-a morali staviti u kontekst ukupnih ekonomskih kretanja, pa se primjedbe zastupnika na ukupnu ekonomsku politiku mogu odnositi na HNB samo u sferi monetarne politike. Sve što se zbivalo prije 2000. događalo se u drugim vremenima, s drugim sazivom Sabora i s drugim rukovodstvom HNB-a, i to ne treba inkorporirati u aktualna zbivanja, kaže Rohatinski.

Konstatirao je, među ostalim, da je ponuđeno izvješće puno detaljnije nego što su standardna izvješća središnjih banaka u svijetu (samo financijsko izvješće prikazano je na 14 stranica, dok su u godišnjem izvješću Europske centralne banke toj problematici posvećene svega 3 stranice). Budući da je Hrvatski sabor tražio da, zbog situacije oko Riječke banke, HNB dostavi svoje godišnje izvješće mjesec dana prije roka u kojem se revizor trebao o njemu očitovati, zastupnicima nije istodobno predloženo i njegovo mišljenje (bit će im dostavljeno naknadno).

Pojasnio je, nadalje, da je HNB tražila od Uprave Riječke banke da

njihova interna kontrola i revizija provjere stanje stvari. Njihov odgovor temeljio se, znači, na rezultatima interne kontrole, čije je nalaze potvrdio i vanjski revizor. Ono što se zbivalo ispod površine nije se vidjelo u dnevnim izvješćima o deviznoj poziciji Riječke banke koji su stizali u HNB, tvrdi Rohatinski. Slučaj Riječke banke je, dakako, velika opomena za HNB, no mi ćemo se u skladu s tim znati postaviti i reorganizirati, ali na principima struke, a ne na bazi pritiska, zaključio je na kraju.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Jadranko Mijalić**. Napomenuo je da je HNB, prije nego što je otkriven kriminal u Riječkoj banci, dobila tri vrlo ozbiljne dojave o tome što se događa, ali da nije reagirala (to je razlika između našeg i slučaja u Engleskoj).

Željko Rohatinski je izjavio da niti jedna središnja banka ne može kompletno angažirati svoj nadzor samo na temelju anonimnih prijava. Spomenuo je i još jednu razliku u odnosu na Englesku. Naime, njihova banka je, za razliku od Riječke, propala.

Nakon ove rasprave zastupnici su većinom glasova (74 glasa "za", 1 "protiv" i 7 suzdržanih) prihvatili Godišnje izvješće Hrvatske narodne banke za 2001. godinu. Na sugestiju Odbora za financije i državni proračun obvezali su HNB da u roku od 30 dana predoči sažeto izvješće o radu sektora nadzora i kontrole poslovanja banaka, od njegova osnivanja do danas.

Jednoglasno su doneseni i zaključci što ih je predložio Klub zastupnika SDP-a. Njima Hrvatski sabor obvezuje Hrvatsku narodnu banku da u roku od 30 dana izvrši kontrolu kredita koje su poslovne banke odobravale za otkup dionica, udjela i imovine poduzeća, ustanova, banaka i drugih financijskih organizacija koje su bile ili jesu u postupku privatizacije (menadžerski krediti), te instrumenata povrata, načina i redovitosti otplate tih kredita. O nalazu te kontrole središnja banka treba odmah izvjestiti Hrvatski sabor, a dokumentaciju o eventualnim nezakonitostima dostaviti Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Hrvatski sabor nalaže HNB-u da nakon izvršene kontrole utvrdi moguće povrede zakona i propisa o HNB-u, bankama i štedionicama, pri odobravanju navedenih kredita, te odgovornost osoba i tijela u tim organizacijama.

J.R.; M.Ko.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

CESTOGRADNJA

Kada počinju radovi na mostu kod Letovanića?

Zastupnica DC-a **Vesna Škare-Ožbolt (DC)** postavila je zastupničko pitanje u vezi s **izvođenjem radova na mostu koji spaja nebojansko, gorsko i glinsko područje sa Siskom i Zagrebom.**

Odgovor je dostavilo **Ministarstvo pomorstva, prometa i veza.**

"Za vrijeme Domovinskog rata kada je dio teritorija RH bio okupiran ukazala se potreba povezivanja Letovanića i Nebojana, radi spoja na županijsku cestu ŽC 3196 Nebojan-Novi Farkašić-Vratečko-Glinska Poljana odnosno na županijsku cestu ŽC 3198 Nebojan-Novo Selišće. Zbog hitnosti rješenja problema (mostovi preko Kupe u Brestu i Pokupskom bili su na okupiranom području), smatralo se opravdanim postaviti skelu preko rijeke Kupe. U svezi s tim dopremljena je skela iz Dubrovčaka na Savi, međutim, radi niskog vodostaja, ocijenjeno je da ta skela ne rješava problem komunikacije između Letovanića i Nebojana.

Radi osiguranja u ratnim uvjetima ove izuzetno važne komunikacije, Hrvatska vojska je montirala u listopadu 1991. godine pontonski most, koji je omogućio povezivanje lijeve i desne strane rijeke Kupe. Pontonski most je bio u upotrebi preko godinu i pol. Za to vrijeme, ili preciznije tijekom 1993. i 1994. godine naručena je i izrađena kompletna projektna dokumentacija za cestu Letovanić-Nebojan uključivo most preko rijeke Kupe u ukupnoj dužini zahvata od 1.793,54 m., u koju dužinu je uključen most dužine 255,30 m. sa sedam otvora.

Za ovaj zahvat u cjelini (pristupne ceste i most u dužini od 1.793,54 m.) otkupljeno je zemljište i ishodaena je građevinska dozvola od Ureda za prostorno uređenje Sisačko-moslavačke županije, Ispostava Sisak

17.09.1994. Građevinska dozvola je izdana s rokom važenja od dvije godine, u kom roku je određeno da se moraju započeti i izvesti radovi u većem opsegu.

Nakon Bljeska i Oluje, pristupilo se hitnoj obnovi porušenih i oštećenih mostova i drugih objekata, pri čemu su prioritet dobili oštećeni i porušeni mostovi u Brestu i Pokupskom, te planovima izgradnje tadašnje Hrvatske uprave za ceste za godinu 1994., 1995. i 1996. nisu bila planirana i osigurana sredstva za izgradnju pristupnih cesta i novog mosta za vezu Letovanić-Nebojan. S obzirom na to da radovi na izgradnji mosta nisu započeli i izvedeni u većem opsegu, izdana građevinska dozvola je istekla 17.09.1996. godine i više ne važi.

Sukladno s novim Zakonom o javnim cestama i Odlukom o razvrstavanju javnih cesta u državne, županijske i lokalne ceste, predmetna cesta je razvrstana kao županijska cesta, te kao takva danas nije u nadležnosti Hrvatskih cesta d.o.o., već je u nadležnosti Županijske uprave za ceste Sisačko-moslavačke županije u Sisku.

Uvidom u Planove održavanja i građenja županijskih i lokalnih cesta za razdoblje do 2002. godine i u 2002. godini Županijske uprave za ceste Sisačko-moslavačke županije utvrđeno je da nisu osigurana sredstva niti je planirana izgradnja predmetnog mosta i pristupnih cesta.

Županijska uprava za ceste Sisačko-moslavačke županije smatra da bi trebalo ponajprije srediti županijsku cestu ŽC 3196 Nebojan-Novi Farkašić-Vratečko-Glinska Poljana. Naime, za izgradnju ove ceste u ratnim uvjetima izradila je projektnu dokumentaciju "Hidroelektra" Zagreb, putem vlastitih geodeta izvršila iskolčenje i pristupila izgradnji donjeg sloja - do asfalta, bez građevinske dozvole i bez riješenog djelomičnog i potpunog izvlaštenja nekretnina. Tu projektnu dokumentaciju treba doratiti, izraditi parcelacijski elaborat te ishoditi građevinsku dozvolu, za što je potrebno cca 300.000,00 kuna. Nakon

toga, pristupiti razrješenju imovinskih odnosa i popraviti donji sloj, te izvesti asfaltnske radove, za što treba osigurati 5-6 mln. kuna. U ovom trenutku, ova Županijska uprava nema osigurana sredstva niti za doradu tehničke dokumentacije i ishodenje građevinske dozvole, niti za asfaltiranje, ali smatra da je eventualno moguće ovo pitanje riješiti kreditnim sredstvima kojima se pregovara i koji bi vraćale Županijske uprave za ceste.

M. M.

IMOVINSKO - PRAVNI ODNOSI

Korištenje nekretnina na Otoku mladosti

Što će Vlada RH učiniti kako bi Otok mladosti (Obonjan) sa svim sadržajima koji su na njemu, bio na raspolaganju mladima? - upitao je **Marijan Maršić (HSS)**. U obrazloženju svog pitanja napomenuo je da taj otok izviđači koriste još od 1971. godine. Sve što je na njemu izgrađeno, od pristaništa, putova, rezervoara za vodu, 4 km kanala za vodovod i struju, sportskih terena, bazena, restorana, upravne zgrade, itd. izgradili su mladi predvođeni izviđačima, napominje zastupnik. Tu činjenicu priznala je, kaže, i Općina Šibenik kada je (2. svibnja 1991. godine) osnovala JP "Otok mladosti" u svom vlasništvu, uz dodatni zaključak da će se međusobni odnosi između Općine i Saveza izviđača Hrvatske regulirati posebnim ugovorom. Međutim, taj ugovor nikada nije potpisan. Umjesto da se njime definiralo tko će se i na koji način koristiti i upravljati otokom Mladosti (1991. u Ministarstvu prosvjete i športa dogovoreno je da će Grad Šibenik i Savez izviđača Hrvatske upravljati njime u omjeru 60:40) Poglavarstvo Grada Šibenika odlučilo je, u veljači ove godine, objaviti natječaj za sve

zemljišne parcele na tom otoku, I to unatoč tome što se na Županijskom sudu u Šibeniku vodio postupak protiv Grada Šibenika zbog neovlaštenog upisivanja na nekretnine na otoku (tužitelj je Republika Hrvatska).

Zastupnik napominje i to da je Statutom javnog poduzeća namjena otoka promijenjena iz dječjeg rekreacijskog centra u destinaciju za zahtjevnije goste. Takva poslovna politika rezultirala je 2001. godine gubitkom od 5,4 mln. kuna, a o posljedicama pedagoškog promašaja da se i ne govori, kaže zastupnik.

O toj je problematici nedavno raspravljao i pododbor "Hrvatska izviđačka parlamentarna udruga", koji djeluje u sastavu Odbora Hrvatskog sabora za obitelj, mladež i šport. Tom je prigodom zaključeno da bi trebalo održati zajednički sastanak svih zainteresiranih strana, radi pronalaženja odgovarajućeg rješenja.

U svom odgovoru **Vlada RH** navodi da je Grad Šibenik dostavio Sporazum o razdiobi imovine bivše Općine Šibenik, sklopljen temeljem članka 87. Zakona o lokalnoj upravi i samoupravi te određena posebnog zakona. Njime je imovina bivše Općine Šibenik sporazumno podijeljena na način, da su nekretnine i osnivačka prava Javnog poduzeća "Otok Mladosti" sporazumno svih novostrojnih lokalnih jedinica na tom području i Šibensko-kninske županije, pripale Gradu Šibeniku. Temeljem tog Sporazuma Grad Šibenik, kao jedinica lokalne samouprave, stekla je pravo upisa navedenih nekretnina u zemljišne knjige Općinskog suda u Šibeniku i promjenu osnivačkih prava u registru Trgovačkog suda.

Iz preslika presuda što ih je dostavilo Državno odvjetništvo RH, vidljivo je da se u vezi s vlasničkopravnim statusom spomenutih nekretnina na otoku Obonjanu (koje je Savez izviđača Hrvatske koristio u kontinuitetu od 1971. godine, temeljem Ugovora potpisanog s bivšom Općinom Šibenik) vodi imovinsko-pravni spor. Tužbenim zahtjevom tužiteljica - Republika Hrvatska - traži da se utvrdi njeno vlasništvo na nekretninama upisanim u zemljišne knjige Općinskog suda Šibenik, u z.k. ulošku broj 393 k.o. Zlarin, jer su te nekretnine, kao društveno vlasništvo s pravom korištenja Saveza izviđača Hrvatske (kao društvene organizacije) temeljem Zakona o udrugama postale

vlasništvo države. U obrazloženju tužbenog zahtjeva ujedno se navodi da je tuženik - Grad Šibenik - organizirao trgovačko društvo "Otok Mladost" d.o.o. te da zajedno s njim protupravno drži nekretnine koje su temeljem navedenog Zakona postale vlasništvo Republike Hrvatske.

Presudom Općinskog suda u Šibeniku, od 7. veljače 2001. godine, navedeni tužbeni zahtjev je u cijelosti odbijen, a Županijski sud u Šibeniku je 25. ožujka 2002. odbio žalbu Republike Hrvatske kao neosnovanu (potvrđena je presuda Općinskog suda u Šibeniku).

Prema dosadašnjem tijeku sudskog postupka sporne nekretnine su, znači, u vlasništvu Grada Šibenika a poduzimanje radnji u okviru dopuštenih pravnih sredstava u nadležnosti je Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, kaže se u odgovoru.

Vlada RH, također, napominje da Ministarstvo prosvjete i športa ukazuje na spremnost Zavoda za unaprjeđenje školstva da, u suradnji sa Savezom izviđača Hrvatske, poduzme aktivnosti na obnovi korištenja otoka Obonjana za potrebe djece i mladih, na osnovi različitih programa i sadržaja za odmor djece iz cijele Hrvatske. U tu svrhu priprema niz sastanaka u koje će uključiti i Ministarstvo turizma. Međutim, na realizaciju tih namjera, odnosno programa korištenja otoka Obonjana, zasigurno će utjecati vlasničkopravni status samih nekretnina.

M.Ko.

METEOROLOGIJA

Procjena učinkovitosti i isplativosti obrane od tuče

Na zastupničko pitanje zastupnice **Dubravke Horvat (SDP) Ministarstvo znanosti i tehnologije** svoju prosudbu o obrani od tuče donosi temeljem izvješća **Državnog hidrometeorološkog zavoda**. Stoga se u odgovoru prilaže i odgovor Državnog hidrometeorološkog zavoda.

Stav Ministarstva znanosti i tehnologije glede procjene učinkovitosti i isplativosti obrane od tuče jest da treba provesti istraživanja metodom randomizacije, a prema preporukama Svjetske meteorološke organizacije (WMO). Međutim, provedba takvih istraživanja zahtijeva suglasnost lokalnih zajednica i Vlade, a finan-

ciranje daleko nadilazi mogućnost Ministarstva znanosti i tehnologije, stoji u odgovoru.

U slučaju provedbe takvog projekta mišljenja su da bi trebalo osnovati fond rizika za plaćanje eventualno nastalih šteta koje bi se mogle pripisati posljedicama neobrane od tuče.

Ministarstvo znanosti i tehnologije će od Državnog hidrometeorološkog zavoda zatražiti točan plan provedbe istraživanja učinkovitosti obrane od tuče metodom randomizacije, od Ministarstva poljoprivrede zajedničko financiranje, a od Ministarstva financija mišljenje.

Projekt istraživanja će potom po propisanoj proceduri biti upućen na prihvaćanje.

Državni hidrometeorološki zavod odgovorio je na slijedeća pitanja, postoje li statistički dokazi djelatnosti operativne obrane od tuče (OOT), da li je provođenje aktivnosti cjelokupnog sustava OOT bilo u skladu sa zakonom, provode li se istraživanja, te jesu li podaci ravnatelja DHMZ-a vjerodostojni i točni?

Odgovori na ova pitanja su slijedeći: ni nakon više od 30 godina operativne obrane od tuče u Hrvatskoj ne postoje statistički pokazatelji o učinkovitosti i isplativosti takve djelatnosti, kao i njezinog utjecaja na okoliš. U cijelom tom razdoblju nije formirana baza podataka potrebnih da bi se mogli izvesti relevantni i statistički pouzdani rezultati. Tek s dolaskom novog ravnatelja DHMZ-a počinju se ostvarivati uvjeti za stvaranje baze podataka (mreža tučomjera).

Izvješće o istraživanju rada obrane od tuče u Hrvatskoj do 2000. godine, iz siječnja 2002. temelji se samo na podacima s meteoroloških i klimatoloških postaja prije uvođenja i za vrijeme rada obrane od tuče, te podataka s lansirnih postaja u razdoblju 1981-2000. godine, što nije dostatno za vjerodostojnu ocjenu. Nedostaju neophodni podaci i o veličini tučene površine i iznosu štete, te podaci o veličini, broju, kinetičkoj energiji i kemijskom sastavu zrna tuče koji su nužni za pouzdanu statističku ocjenu učinkovitosti OOT, stoji u odgovoru.

Postoje svjetska iskustva, koja se uz činjenično stanje u Europi, mogu vidjeti i u Izvješću o obrani od tuče - Prilog istraživanju u cilju učinkovitosti i isplativosti obrane od tuče za 2001. godinu. Stav je i Svjetske meteorološke organizacije (WMO) da nema znanstvenih dokaza koji bi

potvrdili učinkovitost OOT bilo gdje u svijetu. WMO upozorava da pod određenim uvjetima zasijavanje oblaka može imati čak i neželjene učinke - pojačati tuču ili smanjiti kišu.

U 2001. godini operativna obrana od tuče provedena je u skladu sa zakonom OT i tehničkim mogućnostima DHMZ-a. Istraživanja nisu bila protivna odredbama zakona OT niti zakona o znanstveno istraživačkoj djelatnosti.

Istraživanja u 2001. godini provodila su se na temelju raspoloživog, ali nepotpunog povijesnog niza podataka u razdoblju 1981-2000. godine. Istodobno, uspostavljen je sustav tučomjera, a planira se i kemijska analiza zrna tuče. Prvi nepotpuni rezultati dani su u Izvješću o istraživanju rada obrane od tuče u Hrvatskoj do 2000. godine.

Kako bi se odredila znanstvena ocjena efikasnosti sukladno odredbama Svjetske meteorološke organizacije u našim uvjetima, najispravnije bi bilo koristiti metodu randomizacije koja bi dala vjerodostojnije rezultate o učinkovitosti djelovanja OT. Ta metoda, međutim, zahtijeva odgovarajuću suglasnost nadležnih državnih organa.

Treba reći da randomizirani eksperiment nije niti započet i to iz razloga što još uvijek ne postoji suglasnost Vlade za njegovo provođenje. Vlada bi trebala donijeti odgovarajući zaključak, kojim bi se omogućio prekid operativnog rada obrane od tuče na odabranom području tijekom onih dana koji su slučajnim odabirom odabrani kao dani kad se ne zasijava (oko 50% dana kada se očekuje tuča).

Na kraju je ravnatelj Državnog hidrometeorološkog zavoda, gospodin Branko Gelo ustvrdio da su podaci navedeni u svim službenim dokumentima DHMZ-a vjerodostojni i točni.

S.F.

MIROVINSKO OSIGURANJE

Je li moguć povrat sredstava?

Zastupnica **Darinka Orel (HSL)**, u vrijeme trajanja mandata, zatražila je pojašnjenja u svezi s institutom produženog mirovinskog osiguranja. **Zatražila je da se odgovori na dvojbu koliko je opravdan institut "produženog osiguranja" /članak 17. Zakona/ u važećem sustavu "tri razine". Zapitala je ujedno je li moguć**

povrat dobrovoljno uplaćenih sredstava osiguranika za produženo osiguranje, ukoliko isti utvrdi da bi mirovina bila niža od sredstava koje je uplatio s osnova osiguranja?

Na ovo pitanje uslijedio je odgovor iz **Ministarstva rada i socijalne skrbi** u kojemu se pojašnjava institut produženog osiguranja. Navodi se da je riječ o osiguranju koje ima socijalno - zaštitnu narav. Ako se osiguranik koji je obvezno osiguran nađe u određenoj životnoj situaciji ili okolnosti (neplaćeni dopust, nezaposlenost, stručno usavršavanje ili specijalizacija nakon prestanka radnog odnosa i dr.) po kojoj dolazi do prekida obveznog osiguranja, omogućuje mu se pod određenim uvjetima (čl. 17. Zakona o mirovinskom osiguranju - "Narodne novine", brojevi 102/98, 127/00,59, /01. i 109/01. da se dobrovoljno može prijaviti na produženo osiguranje i tako nadalje imati mirovinsko osiguranje. Prijavom na produženo osiguranje ostvaruje se kontinuitet osiguranja sa svim pravima i obvezama. Uplatom doprinosa osigurava se mirovinski staž i sva prava iz mirovinskog osiguranja kao i drugim osiguranicima iz obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti.

Nije upitna "korisnost" osiguranja jer upravo osiguranik samostalno odlučuje o pristupanju na produženo osiguranje, a prestankom plaćanja doprinosa (3 mjeseca od dana dospjeća) prestaje i pravo na produženo osiguranje i prije prestanka okolnosti temeljem kojih je osiguran. Temeljem uplaćenih doprinosa ostvaren je mirovinski staž i vrijednosni bodovi za izračun mirovine.

Institut produženog osiguranja je sastavni dio sustava obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti (prva razina osiguranja) koji je prije svega utemeljen na načelima uzajamnosti i solidarnosti. Svi osiguranici uplaćuju samodoprinos, a prava ostvaruju oni koji su ispunili zakonom propisane uvjete. Visina novčanih primanja (mirovine i dr.) ne ovisi o visini doprinosa, već o visini plaća i osnovica osiguranja na koji su uplaćeni doprinosi. To osiguranje ne poznaje povrat doprinosa. Međutim povrat doprinosa ne poznaje ni obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje (druga razina osiguranja). Ovdje se

dio doprinosa usmjerava na osobne račune osiguranika koji su vlasnici tih sredstava na osobnim računima i ta sredstva mogu koristiti tek kada steknu uvjete za ostvarenje mirovine. Visina mirovine ovisit će o uplaćenim doprinosima, ali povrat sredstava zakonodavac nije predvidio", navodi se u odgovoru Ministarstva rada i socijalne skrbi.

v.ž.

OBNOVA

Stambeni krediti građana Ličkog Petrovog Sela

Zastupnik u Hrvatskom saboru **Milan Đukić (SNS)** postavio je pitanje u svezi sa **stambenim kreditima građana Ličkog Petrovog Sela, zaposlenika u Nacionalnom parku Plitvice**.

Odgovor je uputilo također **Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo**. Rečeno je da se iz pitanja može zaključiti kako nekretnine građana Ličkog Petrovog Sela opterećuje založno pravo uslijed stambenih kredita Nacionalnog parka Plitvice te da takav teret otežava ili onemogućuje ostvarivanje prava na obnovu odnosno drugu pomoć u povratku tih građana. Navodi se dalje da prema Zakonu o obnovi teret založnog prava na nekretnini odnosno obiteljskoj kući koja se obnavlja nije zapreka ostvarivanja prava na obnovu odnosno potporu za popravak oštećenja ukoliko su ispunjeni drugi zakonski uvjeti. U neposrednom kontaktu sa Uredom za poslove u Županiji ličko-senjskoj potvrđeno je da se odredbe navedenog zakona primjenjuju na pravilan način odnosno da u tom pogledu nije uskraćeno pravo na obnovu korisnicima kredita čije su nekretnine opterećene teretom založnog prava na ime stambenog kredita.

PRAVA HRVATSKIH BRANITELJA

Mirovine stradalnika Domovinskog rata

Pitanje koje se odnosilo na **mirovine za stradalnike Domovinskog rata** uputio je **Juraj Njavro, dr.med. (HDZ)**.

U odgovoru koje je dalo **Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata** stoji da se mirovine za stradalnike Domovinskog rata izračunavaju temeljem Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, članaka 76. i 77. za invalidske mirovine te članka 75. za obiteljske mirovine. Osnovica invalidske ili obiteljske mirovine izračunava se temeljem članaka 7. i 8. Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba i uvećava za dodatak po osnovi sudjelovanja u Domovinskom ratu. Po članku 140. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata izvršit će se prevođenje svih korisnika obiteljskih mirovina, novčanih naknada u iznosu obiteljskih mirovina koje su ostvarene po propisima koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovog Zakona. Osnovica za prevođenje je godišnja plaća od koje je pravo ostvareno. Poznati su i valorizacijski koeficijenti za sve godine do 1. siječnja 1999. od kada se primjenjuje Zakon o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba i Zakon o mirovinskom osiguranju, na osnovu kojih se može izvršiti valorizacija plaća od kojih je pravo ostvareno te temeljem toga izračunati (prevesti) mirovinu na odredbe novog Zakona. Po članku 141 izvršit će se prevođenje svih nezaposlenih HRVI iz Domovinskog rata koji su na temelju preostale sposobnosti na naknadi kod Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje do zaposlenja na radno mjesto koje odgovara preostaloj radnoj sposobnosti, a koji su ta prava ostvarili po ranijim propisima do stupanja na snagu ovog Zakona.

U članku 142. izrijekom se navodi da zaposleni po osnovi preostale radne sposobnosti, a koji su ta prava ostvarili prema prijašnjim propisima prije stupanja na snagu ovog zakona prevode se na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad prema odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju i Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Prevođenje će provesti Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, a da bi svi zatečeni korisnici bili u istom položaju prevođenje će se izvršiti s istim datumom. Rok je 3 godine računajući od 7. studenoga 2001. godine. Zbog

donošenja novog Zakona svi zatečeni korisnici primaju mirovinu kako invalidsku, tako i obiteljsku u iznosu utvrđenom po ranijim propisima osim u dijelu kojim je ista smanjena u postocima od 8 do 20 posto sukladno članku 147. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Što se tiče konstatacije o povećanom broju korisnika invalidskih odnosno obiteljskih mirovina Ministarstvo je dalo slijedeće podatke. Korisnika invalidske mirovine u veljači 2000. bilo je 15.556, dok je u veljači 2002. korisnika te mirovine bilo 21.293. Što se tiče korisnika obiteljskih mirovina njih je u veljači 2000. bilo 10.961, a u veljači 2002. 13.436. Na kraju odgovora Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata istaknulo je kako odgovor na pitanje zbog čega je došlo do povećanja broja invalidskih i obiteljskih mirovina treba dati Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

Stambeno zbrinjavanje obitelji poginulih branitelja

Ljubo Česić-Rojs (HDZ), zastupnik Hrvatskog sabora postavio je nekoliko pitanja vezana uz hrvatske branitelje. Prvo se odnosilo na **obnovu kupnju, adaptaciju i obnovu njihovih kuća, zatim na stambeno zbrinjavanje obitelji poginulog branitelja Stjepana Trezića te na izgradnju zgrade za hrvatske branitelje u Zaprešiću.**

Odgovor je uputilo **Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo.**

U njemu stoji kako je sukladno zakonskoj obvezi iz članka 28. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji na poseban račun Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2001. godine, uplaćeno 149.545.5000,03 kune. Osim tih novčanih sredstava, navodi se dalje, za izgradnju, kupnju i adaptaciju kuća ili stanova za invalide Domovinskog rata u 2001. godini u Državnom proračunu bila su osigurana sredstva u iznosu od 140 milijuna kuna te sredstva u Proračunu namijenjena kreditiranju stambenog zbrinjavanja HRVI-a u iznosu od 80 milijuna kuna. U navedenom razdoblju za branitelje i članove njihovih obitelji utrošena su

sredstva za izgradnju, kupnju i adaptaciju kuća i stanova u iznosu od 281.0930.432,70 kuna, dok odobreni krediti iznose 83.551.505,11 kuna. Sva utrošena sredstva prenesena su u 2002. godinu i utrošena su u skladu sa Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji na program stambenog zbrinjavanja HRVI-a.

Ministarstvo se nadovezalo odgovorom na pitanje glede poginulog branitelja Stjepana Trezića. Istaknuto je kako je prema podacima kojima Ministarstvo raspolaže, obitelj Trezić dobila rješenje o pravu na obnovu 27. kolovoza 1999. za objekt IV. stupnja oštećenja na adresi I L. Ribara 76 u Vukovaru. U dva zadnja programa obnove naznačeni objekt bio je predviđen za izvođenje radova obnove te je uključen u liste korisnika navedenih programa. Razlog zašto radovi na tom objektu nisu započeli nije nepostupanje Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, već nemogućnost dogovora između korisnice prava na obnovu, Jasne Trezić, i Poglavarstva Grada Vukovara o dodjeli zamjenske lokacije. Naime, Grad Vukovar na adresi I. L. Ribara 76, planira izgraditi stambeno-poslovnu zgradu.

Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo uputilo je i odgovor na pitanje o završetku izgradnje zgrade za hrvatske branitelje u Zaprešiću. Pojašnjeno je da je projektiranje i građenje te zgrade povjereno poduzeću "KGM Graditelj" d.o.o. iz Krapine sklapanjem ugovora o građenju 6. kolovoza 1997. Budući da se to poduzeće nije pridržavalo obveza Ministarstvo je 4. veljače 2002. dalo izjavu o raskidu tog ugovora te je "KGM Graditelj" pozvan na primopredaju objekta. Izvoditelj radove se nije odazvao pa je zatraženo osiguranje dokaza u izvanparničnom postupku. Općinski sud u Zagrebu odredio je očevid i osiguranje dokaza za 17. travnja 2002. što je i učinjeno i te je naloženo sudskom vještaku rok od tri mjeseca za izradu elaborata za osiguranje dokaza. Napomenuto je kako je u tijeku izbor novog izvršitelja za završetak radova. Sporno je ostalo jedino predaja ključeva objekta koju "KGM Graditelj" odbija. Ministarstvo je dodalo i da je osiguralo mjere očuvanja spornog objekta, iznajmljivanjem usluga "AKD zaštite" d.o.o. iz Zagreba.

M.S.

PRIVATIZACIJA

Prodaja dionica Luke Split

Zastupničko pitanje dr.sc. **Tončija Tadića (HSP)** zastupnika u Hrvatskom saboru odnosilo se na **prodaju dionica Luke Split**.

Ministarstvo gospodarstva dalo je slijedeći odgovor:

"Po prethodno raspisanom javnom natječaju, Odlukom Upravnog odbora HFP-a, prihvaćena je ponuda društva Faktor d.o.o. za poslovanje vrijednosnim papirima, Split, za kupnju 16.460 dionica Luke Split (40 posto udjela u temeljnoj glavnici društva) po cijeni od 7.000.101,00. Navedena ponuda jedina od pristiglih je bila sukladna uvjetima natječaja i pravilima iz ponudbene dokumentacije.

Osim ponude Faktora d.o.o., ponude su dostavili: Crodux LTD iz Velike Britanije te Tifon d.o.o. iz Zagreba. Obje ponude nisu bile u skladu s pravilima iz ponudbene dokumentacije, jer je ponudena niža cijena od početne cijene poziva na kupnju dionica Luke, Split. Crodux je za cijeli paket dionica ponudio 2.304.400,00 kuna, što je za 65% niže od nominalne vrijednosti dionica i početne cijene poziva na kupnju, a Tifon d.o.o. 1.975.200,00 kuna što je za 70% niže od nominalne vrijednosti i početne cijene poziva na kupnju. Stoga je jedina ponuda sukladna pravilima iz ponudbene dokumentacije podnesena od strane Faktora d.o.o.

Bitni elementi prihvaćene ponude su slijedeći: cijena - 7.000.101,00 kuna; rok plaćanja - jednokratno, u roku od 90 dana od sklapanja ugovora; instrumenti osiguranja plaćanja - iskazana je spremnost Faktora d.o.o. do zaključenja ugovora dostaviti instrument osiguranja za plaćanje kupoprodajne cijene; program razvoja - ponuditelj nije predvidio ulaganja u Luku sve dok promet ne premaši 250.000 tona, kada bi se sukladno vlasničkom udjelu zalagao za nabavku 50-tonske ili 100-tonske dizalice u vrijednosti cca 7.500.000,00 kuna; status zaposlenih - ponuditelj se obvezuje da će se u skladu sa svojim vlasničkim pravima zalagati da ne dolazi do smanjenja broja uposlenih već samo do kvalitetnije dobne i kvalifikacijske strukture.

Nakon što je donešena navedena Odluka, HFP je dobio informaciju o naplaćenim potraživanjima u obliku izvanrednih prihoda društva o čemu u vrijeme podnošenja ponuda za kupnju dionica Luke Split nije bilo saznanja jer u podacima iz bilance društva navedena potraživanja nisu bila prikazana niti je od strane Uprave Luke Split stigla bilo kakva obavijest o istom. Navedena potraživanja Luka Split je naplatila od SFOR-a po osnovi počinjene materijalne i nematerijalne štete u luci za vrijeme njegova boravka. Od 1. siječnja do 3. srpnja 2001. godine po toj osnovi naplaćeno je 6.444.588,00 USD.

Prema financijskim izvještajima, do 30. studenog 2001. godine od uplaćenog novca Luci Split je preostao tek manji dio. Prema Ugovoru o zastupanju Luke Split u odštetnom zahtjevu prema SFOR-u, projektnom birou "Urlic" je isplaćeno 45% uplaćenog novca, a značajan dio utrošen je za podmirenje ranije nastalih dugova društva. Na dan 26. studenoga 2001. godine od uplaćenog je novca na računu preostalo 12.728.485,00 kuna.

Saznanjem gore navedene činjenice, HFP je 22. studenoga 2001. godine uputio Molbu za provjeru poslovanja društva Odjelu gospodarskog kriminaliteta pri MUP-u u Splitu te iz istog razloga nije sklopio Ugovor o prodaji s izabranim ponuditeljem.

Druga važna činjenica koja je otkrivena nakon donošenja Odluke o prodaji dionica Luke Split društvu Faktor d.o.o. iz Splita jest da je istom u međuvremenu blokiran žiro-račun u iznosu od 12.005.292,00 kuna o čemu je Fond upoznat putem dopisa zaprimljenog u Fondu 5. prosinca 2001. godine kojem direktor Luke Split, gospodin Mirko Stolić, upozorava na tu činjenicu te u prilog dopisu dostavlja obrazac BON-2 za Faktor d.o.o. kao dokaz o navedenom.

Prema podacima obrasca BON-2, dostavljenog Fondu u prilog ponudi Faktora d.o.o., navedeni 7. lipnja 2001. godine nije imao blokiran žiro-račun kao i posljednjih šest mjeseci do dana izdavanja obrasca BON-2.

Iz naprijed navedenih razloga je Upravni odbor HFP-a 12. prosinca 2001. godine donio odluku kojom se stavlja van snage Odluka o prodaji dionica Luke Split, kako bi se sukladno članku 38. Zakona o privatizaciji 1/3 dionica prenijela Hrvatskom zavodu za mirovinsko

osiguranje te nakon toga održala osnivačka skupština društva Luke Split koja je u međuvremenu i održana.

Hrvatski fond za privatizaciju će najkasnije do kraja prve polovice lipnja 2002. objaviti natječaj za prodaju dionica Luke d.d. Split, ukoliko Faktor d.o.o. do datuma objave nije podnio zahtjev sudu za utvrđivanjem privremene mjere neraspologanjadionicama."

M.M.

PROMETNI PREKRŠAJI

Nedopušteno parkiranje

Saborska zastupnica **Darinka Orel (HSL)** bila je zamjenica zastupnika i zastupničku dužnost obnašala u periodu dok je dužnost ministra gospodarstva u Vladi Republike Hrvatske obavljao gospodin **Goranko Fižulić**. U periodu saborskog mandata postavila je pitanje vezano uz uređenje prometa u Gradu Zagrebu. Zapitala je: **"Je li moguće da se od (pre)velikog broja policajaca i u Zagrebu, jedan broj angažira na sređivanju prometnog nereda, naročito subotom, uz Trg maršala Tita, pred Kazališnom kavanom, gdje su auti parkirani u tri reda?" Navela je da se jedan red auta parkira na kolniku, dva reda na cesti i još pokoji desno na kolniku do zelenila uz HNK.**

Povodom zastupničkog pitanja **Ministarstvo unutarnjih poslova** dalo je slijedeći odgovor. "U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2001. god., na području I. prometnog sektora, koji obuhvaća djelokrug Postaje prometne policije PU zagrebačke, a na kojem je lociran i Trg maršala Tita, policijski službenici podnijeli su 20.934 izvješća o počinjenom prekršaju, odnosno izrekli novčanih kazni u svezi sa sigurnošću prometa na cestama, te izdali 9.526 naloga za uklanjanje nepropisno parkiranih vozila. U ukupnoj strukturi prekršaja navedeni podaci predstavljaju 77% ukupno evidentiranih prekršaja na području djelovanja navedene Policijske postaje tijekom protekle godine. Od 1. siječnja do 30. travnja ove godine, podnijeto je 8.120 izvješća o počinjenom prekršaju, uključujući i novčane kazne izrečene na mjestu događaja. S obzirom na to da je u pretežitom broju slučajeva riječ o ponavljanju prometnih prekršaja u mirovanju, odnosno nepropisnom

zaustavljanju i parkiranju vozila, policijski službenici obavljaju stalni nadzor prometa na spomenutom području, s optimalnim brojem policijskih službenika u smjenskom radu (služba se u prvoj i drugoj smjeni obavlja sa šest policijskih službenika u pješačkoj ophodnji, tri policijska službenika obavljaju službu na motoru, a u noćnoj smjeni službu obavlja autoophodnja)", navodi se u odgovoru Ministarstva unutarnjih poslova.

V.Ž.

SKRB ZA HRVATE U BIH

Problemi iseljavanja

Zastupnik **Josip Torbar (HSS)** postavio je pitanje vezano uz **problem iseljavanja Hrvata iz Bosne i Hercegovine**, na koje je odgovor dalo **Ministarstvo vanjskih poslova**.

Rečeno je da je iseljavanje problem koji se mora rješavati u BiH, no koji Hrvatsku, kao ciljnu zemlju iseljavanja, te zemlju preko koje se odvija iseljavanje u treće zemlje ne oslobađa odgovornosti, već naprotiv, obvezuje na usku suradnju s bosanskohercegovačkim vlastima na državnoj, entitetskoj, županijskoj i lokalnoj razini. Hrvatska Vlada u odnosu na izbjegličku problematiku djeluje na više razina:

1. RH je uložila znatnu diplomatsku aktivnost podržavajući proces ustavnih promjena u BiH kako bi se stvorili uvjeti konstitutivnosti i jednakopravnosti sva tri naroda na cijelom teritoriju BiH. U smislu implementacije, ključnu ulogu imati će nadolazeći opći izbori u BiH. U tu svrhu hrvatska Vlada je preko sredstava iz MJROG-ova fonda "Kralj Zvonimir" osigurala financiranje kampanje Udruga izbjeglica i doseljenika iz BiH kako bi se bh-birače s boravkom u RH potaknulo da se registriraju za izbore u BiH. Politički okvir - zastupanje interesa u strukturama vlasti BiH, a napose RS, te mogućnost djelovanja kroz institucije - najvažniji su uvjeti povratka izbjeglica i ostvarivanja vlasničkih prava, odnosno ostanka Hrvata u BiH i njihova neiseljavanja.

2. Slučaj deložacija u Drvaru zorno predučuje drugi najvažniji uvjet kako povratka izbjeglica u BiH, tako i ostanka Hrvata i BiH - to je ekonomski uvjet, odnosno zapošljavanje. Naime, većina privremenih

korisnika tuđe imovine u Drvaru ne želi se vratiti u mjesta ranijeg prebivališta (primjerice Vareš i Kakanj), već žele ili ostati u Drvaru ili napustiti BiH. Ključno za ovakav stav je činjenica da u Drvaru uspješno posluje tvrtka Finvest koja je ujedno najveća investicija RH u BiH, te zapošljava 560 Hrvata. Dakle, ukoliko su prisiljeni krenuti u ekonomsku neizvjesnost ljudi radije biraju RH nego mjesta svog ranijeg prebivališta u BiH. U tijeku je izrada gospodarske strategije ulaganja u BiH od strane Ministarstva gospodarstva. Njezina implementacija ključna je za kreiranje uvjeta zapošljavanja kako bi ljudi mogli računati s ostvarivanjem materijalne egzistencije u BiH, te bili motivirani da odustanu od iseljavanja iz BiH.

3. Što se tiče bosanskohercegovačke strane, a vezano za deložacije Hrvata iz Drvara, Hrvatska nastoji diplomatskim putem djelovati na bosanskohercegovačku stranu kako bi se promijenili propisi i koji su nešto oštiri nego u Hrvatskoj kada je riječ o napuštanju tuđe imovine. U Hrvatskoj napuštanje tuđe imovine vezujemo s osiguravanjem alternativnog smještaja, što u BiH nije slučaj. U toj točki bitna je odgovornost vlasti na razini cijele BiH, entitetskih vlasti, županijskih i lokalnih.

Kako bi se zaustavili negativni trendovi, Vlada RH je, predvidjela proračunska sredstva za zbrinjavanje stradalnika rata u FBiH u visini od 6,6 mio USD. U nacrtu financijskog plana za 2002. predviđena su sredstva za razvojačene pripadnike HVO-a u vidu poticanja gospodarske aktivnosti i zapošljavanja u iznosu od 4 mil USD.

S.F.

TELEKOMUNIKACIJE

Dodjela koncesija

Zastupnik u Hrvatskom saboru, **Stjepan Dehin (HSS)** zatražio je odgovor u svezi s dodjelom koncesije za radio-emitiranje. Zapitao je: **"Kako je moguće da se gotovo tri godine od pokrenutog upravnog spora u Upravnom sudu RH nije ništa poduzelo, a zna se da su radijske koncesije u pravilu dodjeljivane na četiri godine i da će to vrijeme isteći prije nego nadležna tijela poduzmu bilo kakvu radnju?"**

Na postavljeno je pitanje odgovorilo **Ministarstvo pravosuđa, uprave i**

lokalne samouprave. U odgovoru se navodi da su: "dopisom od 16. travnja 2002. godine dostavili zastupničko pitanje Upravnom sudu RH, s molbom da se očituju na navode zastupničkog pitanja. Iz izvješća predsjednika Upravnog suda RH broj: 119/02 od 29. travnja 2002. godine (koje je dostavljeno u prilogu), utvrđeno je da je predmet tužitelja "Glasnik Turapolje" d.o.o. Velika Gorica protiv Odluke tuženog Vijeća za telekomunikacije iz Zagreba, broj 5. od 12. srpnja 1999., radi dodjele koncesije za obavljanje radijske djelatnosti, riješen 20. ožujka 2002. godine, te su presuda i predmet otpremljeni tužitelju i tuženom tijelu 23. travnja 2002. godine.

Uvidom u upisnik Upravnog suda RH utvrđeno je da protiv navedene odluke Vijeća za telekomunikacije tužbu nije podnio drugi sudionik natječaja "Radio 94,9" d.o.o. Upravni sud u svom izvješću navodi da rečeni predmet nije bio hitan u smislu članka 172. Sudskog poslovnika ("Narodne novine" br. 80797, 20/98. i 119/01.), te je stoga redovno dodijeljen u red prema redoslijedu prispjeha tužbe", navodi se u odgovoru.

V.Ž.

ZDRAVSTVO

Loše financijsko stanje Opće bolnice Pula

Ministarstvo zdravstva dostavilo je odgovor Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje na zastupničko pitanje zastupnice **Jadranke Katarinčić-Škrlić (HSL)** vezano uz **tvrdnje lokalne županijske vlasti kao i Upravnog vijeća i rukovodstva Opće bolnice Pula kako su za loše financijsko stanje, odnosno izuzetno velike dugove navedene zdravstvene ustanove krivi Ministarstvo zdravstva i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, a iz razloga određivanja premalog tzv. "limita" pulskoj bolnici.**

U odgovoru se kaže da to smatraju u potpunosti neutemeljenim iz slijedećih razloga:

- Uspoređivanje limita OB Pula s limitima drugih zdravstvenih ustanova sličnog posteljnog kapaciteta, a da se uz to ne sagleda patologija, odnosno vrsta pruženih usluga u pojedinim zdravstvenim ustanovama je nekvalitetan i površan pristup problemu. Činjenice govore da je patologija, dakle i načini zbrinjavanja

i vrste bolesti koje su prevladavale u OB Pula bile usmjerene na tzv. "jeftinije" djelatnosti (dermatovenerologiju, infektologiju, ORL, neurologiju i sl.), dok su se bolesnici u tzv. "skupljim" djelatnostima upućivali na liječenje izvan županije (u KBC Rijeka, a ranijih godina i u bolnicu u Izoli i UKC Ljubljana). Čak i u 2001. godini postotak osiguranih osoba s područja Istarske županije, a koji je liječen u OB Puli iznosio je svega 61,24% (za razliku od OB Varaždin gdje je gotovo 90% osiguranih osoba s područja županije varaždinske liječeno u OB Varaždin).

- Također, ukoliko se rukovodstvo OB Pula uspoređuje s pojedinim drugim zdravstvenim ustanovama, onda treba ukazati i na činjenicu da je npr. u OB Varaždin (koja ima desetak postelja manje ugovorenih od OB Pula) tijekom 2001. godine liječeno 24.196 osiguranih osoba, dok je u istom razdoblju u OB Pula liječeno 19.954 osiguranih osoba. U OB Zadar koja ima tridesetak postelja manje od OB Pula liječeno je 21.395 osiguranih osoba, a u OB Slavonski Brod (također 30-tak postelja manje) 20.932 osiguranih osoba, stoji u odgovoru.

Nadalje, ukazuju i na činjenicu da je kontrolom izvršenom 1999. godine od strane djelatnika Odjela za reviziju i kontrolu Zavoda utvrđeno niz nepravilnosti u radu OB Pula kao što je npr. primanje na bolničko liječenje za bolesti za koje nije postojala indikacija za bolničko liječenje, ispostavljanje računa za liječenje lijekovima koji su dobiveni iz donacija, kao i neuplaćivanje obveznih poreza i doprinosa (za zdravstveno i mirovinsko osiguranje) prilikom isplate/obračuna plaće zaposlenika.

Kada se OB Pula uspoređuje s drugim zdravstvenim ustanovama, također se zaboravlja usporediti i s brojem radnika potonjih, odnosno sredstvima koja se izdvajaju za njihovu plaću, pa tako npr. OB Varaždin na godišnjoj razini za bruto plaću s doprinosima izdvaja oko 95 milijuna kuna, OB Zadar 84 milijuna kuna, dok OB Pula izdvaja oko 105 milijuna kuna, stoji u odgovoru.

Iz svega navedenoga zaključuje se da je razvidno da razlozi za loše poslovanje OB Pula nisu na strani Ministarstva zdravstva i Zavoda (kako to navodi rukovodstvo OB Pula), već su na strani samog rukovodstva, odnosno uprave OB Pula.

S.F.

ZEMLJIŠNO-KNJIŽNI POSLOVI

Ubrzati sređivanje katastra

Zastupnik **Darko Šantić (HNS)** postavio je pitanje **o rezultatima reforme zemljišnih knjiga i katastra**. Ocijenio je da je sadašnja situacija izuzetno teška zbog velikih zaostataka i blokada u pravosuđnom sustavu, a oteže se i s rješavanjem postupaka koji su vlasničko-pravne prirode. Prema dostupnim podacima, Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave i Državna geodetska uprava trebali bi uskoro započeti s reformom, a projekt se dijelom treba financirati donacijama i sredstvima kredita Svjetske banke i Odjela za međunarodni razvoj pri Vladi Velike Britanije. Započelo je s pilot - projektima u sudovima u: Varaždinu, Rijeci i Zadru, a cijeli bi projekt trebao biti dovršen za deset godina. Njime treba urediti zemljišni status na 18 milijuna parcela i na velikom broju katastarskih općina.

Zapitao je: **"Što je do sada na tom projektu učinjeno, i bi li Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave bilo korisno da se u Odboru za pravosuđe, Odboru za zakonodavstvo, te u Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav, također otvori jedna načelna rasprava kako bi se ubrzao tijek reforme?"**

Iz nadležnog ministarstva uslijedio je pisani odgovor u kojemu se navodi da je usvojen program aktivnosti u vezi s pripremom novog Stand-by aranžmana s Međunarodnim monetarnim fondom i pripremanjem novih zajmova Svjetske banke u tekstovima koje je Vladi Republike Hrvatske dostavilo Ministarstvo financija. Programom aktivnosti Ministarstva financija, obuhvaćen je i program modernizacije zemljišnih knjiga i katastra. U pripremi predloženog projekta o pravima na nekretninama i uknjižbi (modernizacija zemljišnih knjiga i katastra), uključeno je Ministarstvo za međunarodni razvoj Velike Britanije (DFID) koje sudjeluje donacijom od 594.000 funti u cilju pripreme projekata kao osnove za dobivanje kredita za tu namjenu, od Svjetske banke.

Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, a to znači Odjel za zemljišnoknjižno pravo u Upravi za

građansko pravo, Odjel za stvarna prava uz Državnu geodetsku upravu, trebao bi nositi cjelokupne aktivnosti modernizacije zemljišnih knjiga. U svezi s tim, zadaci Odsjeka za zemljišnoknjižno pravo su; da izrađuje nacrt prijedloga zakona i podzakonskih akata kojima se uređuju zemljišne knjige, unutarnji ustroj, vođenje zemljišnih knjiga i zemljišnoknjižni postupak, sudjeluje u ostvarivanju programa razvoja EOP-zemljišnih knjiga, kao i u drugim programima i poslovima uređenja posjedovne i vlasničke evidencije proizašle iz posebnih propisa. On ujedno pruža stručnu pomoć, te nadzire rad zemljišnoknjižnih službenika, a obavlja i druge poslove u svezi zemljišnih knjiga.

Trenutno u naprijed navedenom Odjelu radi jedan upravni savjetnik, a u tijeku je procedura primitka novih djelatnika.

Na temelju rezultata pilot - projekata koji su se vodili od 1998. godine, na sudovima i uredima za katastar u Varaždinu, Županji, Osijeku, Puli, Zadru i Rijeci, u skladu s odlukama Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave i Osnovama provedbenog plana Vlade Republike Hrvatske iz 1997. godine, izrađeno je softversko rješenje programa za EOP-zemljišnu knjigu. U vrijeme vođenja pilot-projekta odlučeno je da se ne izrađuju odmah i potrebni podzakonski akti, već će se to učiniti naknadno, nakon dovršetka pilot - projekta.

Odlukom ministra Stjepana Ivaniševića od 23. svibnja 2001. godine, osnovana je pri Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Radna skupina za izradu Nacrta Pravilnika o preoblikovanju ručno vođene zemljišne knjige u EOP - zemljišnu knjigu i Nacrta Pravilnika o vođenju EOP - zemljišne knjige. Naime, da bi se mogla početi stvarati kompjutorska zemljišna knjiga i nakon toga jedinstvena baza zemljišnih podataka, moraju se propisati potrebne odluke da bi se takve knjige mogle voditi. Isto tako, moraju se donijeti i odgovarajuće odluke o uspostavi jedinstvene baze zemljišnih podataka. Članovi naprijed navedene Radne skupine su i predstavnici Državne geodetske uprave, informatički stručnjaci, te pravni stručnjaci iz prakse i teorije. Očekuje se da će radna skupina svoj posao na izradi podzakonskih akata završiti do kraja svibnja 2002. godine.

Ukupna vrijednost predloženog Projekta procijenjena je na 34,44 milijuna USA dolara; od čega na zajam IBIRD-a otpada 23,85 sredstva iz EU CARDA programa - iznos od 4,4 te iz Državnog proračuna ukupno 6,2 milijuna USA dolara. Projekt bi obuhvaćao slijedeće komponente: razvoj zemljišnoknjižnog sustava, razvoj katastarskog sustava, suradnju među institucijama i informacijsku tehnologiju, te upravljanje projektom. Ova posljednja faza

obuhvaća razvoj zakonskog okvira, obuku i pravna istraživanja, te ostale aktivnosti koje će prema potrebi biti usmjerene kako bi se postigla održivost cjelokupnog projekta. IBIRD je predložila Vladi Republike Hrvatske da bi se pregovori o navedenom projektu odvijali tijekom svibnja 2002. godine. U tijeku je i procedura za donošenje Odluke za pokretanje postupka za sklapanje Ugovora o zajmu za Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra,

između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj.”

Na kraju odgovora navodi se da je Ministarstvo mišljenja da u ovom trenutku nije potrebno da Hrvatski sabor preko navedenih odbora otvara načelnu raspravu o tom Projektu, zbog činjenice što se Projekt nalazi u završnoj fazi.

V.Ž.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehcec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora